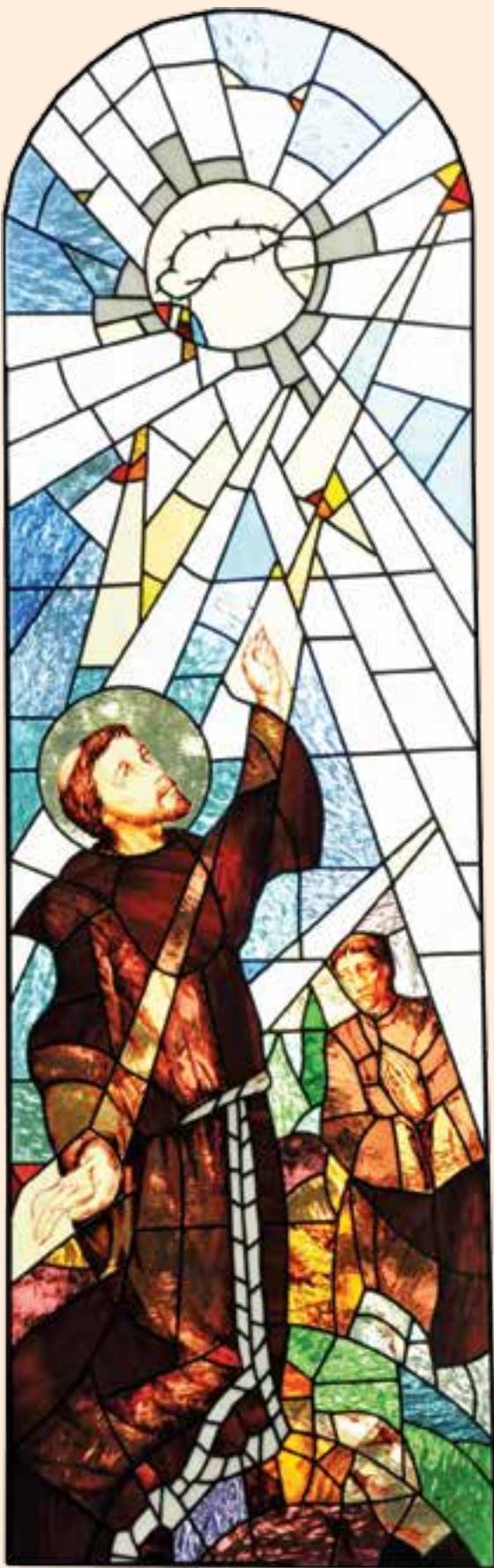

MIR I DOBRO

Mostar, XLVI., 2, rujan 2014.

KAZALO

PROVINCIALOVA RIJEĆ		
	4	Đakonsko ređenje fra Perice Ostojića
		31
		Svećeničko ređenje
	32	
IZ GENERALNE KURIJE		
Živimo kao učenici – misionari Kristovi	6	Prvi privremeni zavjeti novaka
	34	
Idi, popravi moju kuću!	6	Obnova redovničkih zavjeta
	34	
Preminuo naš bivši generalni ministar fra Giacomo Bini	9	Mlada misa fra Hrvoja Miletića
	35	
Fra Tadeusz Kusy imenovan biskupom koadjutorom	13	Duhovne vježbe u Masnoj Luci
	36	
Bratstvo OFM-a u brojevima	13	Desetorica novaka obukla habit u Mostaru
	37	
Fra Joseph Ha Chi-Shing – novi biskup	13	Razmještaj osoblja
	39	
	14	Mlada misa fra Daria Galića
	40	
	14	Mlada misa fra Gorana Azinovića
	41	
		Zlatna misa fra Ferde Majića
	42	
IZ ŽIVOTA PROVINCIE		
Provincijska duhovna obnova u Tomislavgradu	15	Pozlaćeno misništvo fra Ota Bilića
	43	
Hodočaće novaka u Asiz 2014.	15	Mlada misa fra Antonia Šakote
	44	
Promocija zvanja u župi Šuica	17	Zlatna misa fra Ljube Krasića
	46	
Izvješće sa susreta <i>Dođi i vidi</i> 2014.	18	Zlatna misa fra Ivana Kvesića
	47	
Zajednička sjednica uprava franjevačkih provincija Bosne i Hercegovine	19	Proslava Srebrenе i Mlade mise u Konjicu
	49	
Poruka upravā franjevačkih provincija Bosne Srebrenе i Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM	20	Peta generacija postulanata u samostanu u Mostaru započela godinu postulature
	49	
Izvješće s FRAMIN-a 2014. u Mostaru	22	Svečano zavjetovanje u Međugorju
	50	
Apel dr. fra Miljenka Šteke, predsjednika UFME, franjevačkim provincijama Europe	23	Naš podmladak u šk. god. 2014./2015.
	52	
Provincijska duhovna obnova u Konjicu	25	
Čerigaj, mjesto gdje se pisala povijest Hercegovine	25	IZ ŽIVOTA KUSTODIJE
		53
Susret novaka dviju franjevačkih provincija na Humcu	28	Proslava sv. Ante u Chicagu
	53	
Posjet postulantima Bosne Srebrenе	29	
	54	
Duhovne vježbe za sjemeništare	30	NAŠI POKOJNICI
	54	
	31	Preminuo Fra Augustin Baja Barać
	54	
		Sprovod pok. Fra Augustina Baje Baraća
	54	
		Preminuo Fra Jozo Čuić
	60	
		Riječi sućuti oca Provincijala
	60	

Sprovod fra Jozе Čuića (London – Chicago)	61	Priopćenje sa IV. susreta biskupa BK BiH s franjevačkim provincijalima u BiH	76
Preminuo Fra Zdenko Karačić	63		
Sprovod pok. Fra Zdenka Karačića	63	Svečanost otkrivanja i blagoslov spomenika sv. Ivanu Pavlu II. u Sarajevu	77
Počivali u miru Božjem	67	Priopćenje sa 61. redovnoga zasjedanja BK BiH	78
IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA	68		
Nova uprava hrvatske franjevačke provincije sv. Cirila i Metoda	68	VATIKAN	80
Održan IV. sabor FRAME Hercegovina	68	Papa Franjo proglašio svetima Ivana XXIII. i Ivana Pavla II.	80
Održan Nacionalni kapitol OFS-a i skupština FRAME BiH	70	Propovijed pape Franje na slavlju kanonizacije papa Ivana XXIII. i Ivana Pavla II.	81
Đakovo: Održana sjednica Vijeća franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i BiH	70	Putovanje pape Franje u Svetu Zemlju	82
Hrvatsko redovništvo s milijun kuna pomaže stradalima	71	Zajednička izjava pape Franje i ekumenskoga patrijarha Bartolomeja I.	83
Prvi međunarodni kongres za evangelizaciju i misije		Poruka pape Franje za 48. svjetski dan sredstava društvene komunikacije	85
71		Održan molitveni susret za mir u Svetoj Zemlji	87
		Poruka pape Franje za Svjetski misijski dan 2014.	88
IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA	74		
Pastoralni dan o sakramentu krštenja u župnoj praksi	74	VIJESTI	90
Mladi u Dubrovniku	75		
Održan je deveti susret biskupa BK BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH	75	NOVE KNJIGE	104
		ADRESAR	109

MIR I DOBRO, Mostar, XLVI., 2, rujan 2014., službeno glasilo
IZDAJE: Hercegovačka franjevačka provincija Uznesena BDM
 Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar; tel.: (036) 333-525, faks: (036) 333-526
 Mreža: www.franjevci.info
 E-mail: mostar@franjevci.info
UREDIO: fra Mate Dragičević   **ODGOVARA:** fra Miljenko Šteko, provincial;
NASLOVNICA: Vitraj iz crkve sv. Franje - Posuški Gradac
LEKTORIRAO: Irina Budimir   Zaključeno: rujan 2014.
Računalni slog: FRAM-ZIRAL; **Tisak:** Franjevačka tiskara FRAM-ZIRAL,
 Mostar, 2014.

PROVINCIALNA RIJEČ

Draga braćo!

Nakon ljetne stanke, zaslужenih odmora, slavlja, a s njima i neizbjegnivih novih umora, zahvaljujem Svemuogućemu Bogu za svakoga od vas i sve što činite. Bolesnoj braći želim ozdravljenje i preporučam ih svoj braći u molitvu i češće pohađanje. Čestitam sve ovogodišnje jubileje! Bratsku dobrodošlicu našim novim kandidatima u Sjemeništu i Postulaturi. Ustrajnost našoj mlađoj braći u Sjemeništu, Novicijatu i Klerikatu. Dobrodošlica braći mladomisnicima i đakonu na Njivu Gospodnju u Provinciji. Našoj pokojnoj braći mir i radost u Gospodinu!

Svjesni smo, draga braćo, da vremena nisu laka, štoviše, kriza dotiče sve segmente i silnice svakodnevnice. Nismo ni mi imuni na sve što se događa oko nas. Ponešto se vanjskoga olako prelije i u naša obzorja pa kao da zaboravimo vlastiti identitet. Sve su to znakovi vremena koje treba ispravno odčitati, te oslobođeni površnosti, vratiti se svojim uporišnim točkama. Karizma koju je Duh Sveti udahnuo našem ocu

svetom Franji i Franjinu Bratstvu ima svoj identitet koji traži da ga se čuva i živi i na osobnom i na zajedničkome području. To je naše sidro! Zato ću s vama podijeliti nekoliko misli o Bratstvu koje smo pozvani izgrađivati, a naše nam Konstitucije to konkretiziraju: *Da bi se što bolje unapređivalo bratsko jedinstvo, neka braća pretječu jedan drugoga u međusobnoj ljubavi, spremno neka čine međusobne uzajamne usluge, podupiru dobre pothvate i neka se raduju uspjehu drugih.* (Čl. 42. § 1.)

U jednoj jedinoj (doduše proširenoj) rečenici GK-a kažu sve što je bitno za kvalitetnu redovničku zajednicu: jedinstvo, natjecanje i pretjećanje u međusobnoj ljubavi, radosno pružanje međusobnih usluga, podupiranje dobrih pothvata od koga god oni dolazili i radovanje tuđemu uspjehu. Tome se doista ne treba ništa dodavati, jer tekst kao cjelina kaže još mnogo više nego što ukupno kažu njegove pojedine riječi. Oslikava skladnu zajednicu, a to znači da u njoj vlada i praštanje, i milosrđe, i pozornost srca i mnogo drugoga, o čemu se u toj rečenici ne govori izravno. Tekst je, dakle, dovoljno bogat izričajem. No, od lijepo sročenih zakonā i propisā i pravilnikā nema mnogo koristi, ako se oni ne provode i ako se ne ostvaruje ono što oni žele postići. Zato nam ovaj tekst postavlja neka ključna pitanja na koja valja tražiti i naći odgovore.

Prvo valja uvijek biti svjestan idealâ za kojim smo krenuli, a njega nam u svom Poticaju razgovijetno doziva u sjećanje naš sv. Utetmeljitelj: *O premila braćo i dovjeka ljubljeni sinovi, čujte me, čujte glas svojega oca: Velike smo stvari obećali, a još veće su obećane nama. Vršimo ovo, a težimo za onim.* Ako nam se učini da smo posustali na putu za svojim redovničkim idealom, a pogotovo ako doista posustanemo, valja se sjetiti ovoga Franjina poticaja. On nam može biti snažan impuls za novi početak. Još će nam jačiće impuls biti, ako podemo izdaljega: da kao kršćani svakodnevno (možda najbolje kao pripravu za sv. misu) posvjećujemo misao da smo pošli ne za bilo kim nego za raspetim Bogom, a pošli smo prema uskrsnuću. Naš život zacrtan je

njegovim životom. Naša „karijera“ je u što višem penjanju na križ, što spremnijem predanju na razapinjanje i u što dubljem sagibanju na pranje nogu braći. Odrekli smo se svake druge karijere. Vrata uskrsnuća moći ćemo otvoriti samo ključem riječi na križu: „Svršeno je!“ (Iv 19,30); „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.“ (Lk 23,46)

Naši se ideali vrlo lako poljuljavaju ako imamo krivu sliku Boga. Bog u kakva vjerujemo nužno se odražava u našemu životu, htjeli mi to ili ne. Ako, na primjer, mislimo, ako smo uvjereni da je patnja u Isusovu životu samo neki akcidens, neka sporednost, bez koje se moglo proći, teško će nam biti naći dovoljno snažan motiv da se zdušno i svakodnevno prihvativimo nošenja svoga križa i življenja redovničkih idealova. Sveti pismo nas jednoznačno uči da je Isus morao trpjjeti da bi ušao u slavu uskrsnuća (usp. Lk 24,25). Svima koji ga žele slijediti, pogotovo onima koji ga žele „slijediti izblizega“ (redovnicima), zacrtana je ista „karijera“. Toga valja biti stalno svjestan. Bez toga, jedva se može naći snažan motiv za poštivanje svoga tijela glede zdravlja, urednosti i neporočna življenja.

S druge stane, za čuvanje kršćanskih i redovničkih idealova, kako nas uče mnogi sveci, jedno od najprikladnijih sredstava je često razmatranje Gospodinove muke - a ovo rujansko vrijeme s blagdanom Uzvišenja sv. Križa nam upravo tu pročišćuje pogled. Gledajući Isusa kako se pri vrhuncu svoje „karijere“ sagiba pred učenicima i pere im noge, lako će svaki čovjek, sućutan i solidaran sa svojim Učiteljem, i sam poželjeti prati noge svojoj braći (i u doslovnome i u prenese-nome smislu)? To bi bila prikladnost za djelatnu prisutnost u idealnoj redovničkoj zajednici.

Svaku uzornu redovničku zajednicu, da bi se otela površnosti i medijskoj lakomislenosti, održavaju dvije djelatnosti njezinih članova: kontemplacija i akcija. Kontemplacija je povlačenje od svijeta, ali ne da bi ga se prezrelo i zanemarilo, ostavilo u njegovim problemima i ranjenosti nepravdama, nego da bi se u njega imalo dublj uvid i moglo mu se bolje pomoći iznutra. Redovnik ima jedno isto srce i za Boga i za ljudе: okrenuto ljubavlju prema Bogu da ga on puni

svojim darovima; okrenuto ljubavlju prema ljudima da im obilno dijeli Božje darove. Tu „tajnu“ dobro je poznavao sv. Franjo. Odgonetnuo ju je potpuno u evanđelju, s sve je, znamo dobro iz životopisa, povezano s mnogo patnje i čišćenja i iskrene poniznosti. I samo su ponizni u Gospodinu uspijevali strpljivo kročiti i doći do kraja pravim putom. Franjina i naša karizma pročišćena je i potvrđena od Crkve, ali i od našega se naraštaja, zajednice i pojedinca, traži potvrda karizme u našemu vremenu i okružju. Ići stopama Njegovim!

Stope Isusove pokazuju nam dvostruku okrenutost: okrenutost prema Bogu i okrenutost prema ljudima. S Bogom je bio jedan (sjetimo se njegovih dugih molitvenih noći, npr. Mt 14,23; 26,36; Lk 3,21; 6,12; 9,18), a za ljudе je dao svoj život. Jedan je srednjovjekovni slikar, ne znam više koji, naslikao sljedeću scenu: prikazao je Isusa kako na Očevu srcu počiva glavom, a u rukama drži i pere prljave Petrove noge. To je model redovničkoga života kakva treba imati član redovničke zajednice koji je savjet potvrdio zavjetom: počivati na Božjem srcu i zauzeto služiti braći, ljudima.

Gdje započeti savršenije živjeti? Od najjednostavnijih stvari! Svetom Franji Saleškome došao neki naprasit časnik po savjet. Morao je dulje čekati da dođe na red. Kad je došao na red, nestrpljivo je ušao zalupivši vratima. Svetac ga je upitao što želi. „Dajte mi neki savjet kako kao vojnik mogu postati dobar kršćanin.“ – „Veoma jednostavno“, odgovorio je svetac, „počnite s tim da ubuduće zatvarate vrata sasvim tiho!“

Svaka bitna, dragocjena promjena u ljudima počinje promjenom u srcu. Duhovnost je prije svega pozornost srca: pozornost na sadašnji trenutak, na male, svakodnevne stvari i događaje, pozornost na Božje poticaje koji nam otvaraju tajnu svijeta....

Neka nam Gospodin o ovoj sto i sedamdesetoj obljetnici naše Zajednice pomogne da budemo mi sami čitljivi znakovi života koji smo zavjetovali!

Fra Miljenko Šteko, provincial

IZ GENERALNE KURIJE

ŽIVIMO KAO UČENICI – MISIONARI KRISTOVI

da budemo braća i manji

Predraga braćo, Gospodin vam
dao svoj mir!

Svetkovina našega serafskoga
Oca pruža nam ponovno prigo-
du da svakome od vas uputimo
svoj bratski pozdrav, zajedno sa
željom da se slavlje spomena sve-
toga Franje preobrazi u obnovlje-
no svjedočenje evanđeoskoga
života.

Za nas, braću iz Generalno-
ga definitorija, ova svetkovina
je posljednja prigoda da s vama
podijelimo neke vidike našega
služenja i neke želje koje nas
oduševljavaju i pokreću.

Ugodan spomen

Želimo prije svega zahvaliti
Gospodinu za hod koji smo mogli
prijeći u ovom šestogodištu.
Ponovno otkriće *Milosti početaka*
u prethodnom šestogodištu
dovelo nas je da se prihvatimo
služenja sa željom da *Ponovno
krenemo od Evanđelja*, koje je
naše prvotno pravilo, na način da
ga sve više živimo u radikalnosti
i da ga pružamo današnjim
muškarcima i ženama: to nas
čini sve autentičnijim *Nositelji-
ma dara evanđelja*. Primjenjujući
evanđeoske zahtjeve na ozbiljnu
reviziju života (*Moratorium*),
na neizbjegna *prestrukturiranja*
u tijeku u provincijama i na
međuprovincijsku suradnju, dospo-
jeli smo do želje da si ponovno
prisvojimo *franjevački identitet*,

Sollemnitas Sancti Francisci 2014

Litterae Ministri et Definitorii Generalis OFM

onako kako nam ga predlažu *Pra-
vilo* i *Generalne kostitucije* i kako
ga je svatko od nas nakonio prigr-
liti kroz redovničko zavjetovanje.
Oblik evanđeoskoga života koji
je objavljen Franji, i sada nama
povjeren, treba stalno oživljavati

u našim bratstvima i utjelovljavati
u Crkvu i u suvremeni svijet.

Gospodinovi kairòsi

Iščitavamo također u novijim
razvojima i u svjedočenju nekih

osoba *događaje milosti, kairòse*, koje ne možemo ne prhvatiti sa zahvalnošću, dajući da nas oni izazivaju i potiču.

Prije svega, Sveti Otac, polazeći od izbora programatskog imena Franjo, predlaže Crkvi novi stil života i poruke koje su bile vlastite Siromašku iz Asiza, kao što su stalno pozivanje na Evanđelje, bliskost, milosrđe, pomirenje, bratstvo, bitnost, jdnostavnost života, blizina siromasima, zala-ganje za mir i za brigu za stvorenje. Ove i druge vidike bismo mi trebali prije svega živjeti i onda ih pokazivati Crkvi i svijetu.

Još više, papa Franjo je htio godinu 2015. posvetiti posvećenom životu, predlažući ponovno, osobito redovnicima, *radost Evanđelja*, koje sačinjava unutranju ljepotu života kao posvećeni. Veliki svećenik nas još jednom poziva da ponovno pohodimo duboko središte svoga osobnoga života, potičući nas na "nemir srca", koji nas jedini može dovesti do obnovljenog osobnog susreta sa Gospodinom Isusom.

I onda, kako zaboraviti "proročku" baštinu koju nam je ostavio fra Giacomo Bini, naš bivši generalni ministar, koji se tako žurno vratio u Očev dom? Dobro znamo kako je on bio duboko ukorijenjen u Evanđelje Isusovo i koliko puta nas je poticao da postanemo "prispodoba Kraljevstva" po postojanju "osvojenom od Boga", kroz radikalnost i transparentnost znakova, kroz sposobnost da "izrekнемo" nazočnost Kraljevstva i da ponovno uspostavimo autentičnost i vjerodostojnost našega projekta života, bratski dijalog s drugima i otvorenost novim obzorjima. Ta nova obzorja nas potiču da se dade-mo voditi od Gospodina i izlaziti iz različitih oblika "struktura", bile one mentalne, bilo duhovne ili materijalne, da pođemo u svijet i živimo kao misionari,

ulazeći u dubinu života naroda Božjega, ne zadovoljavajući se da 'ostanemo' u našim kućama i u našim zatvorenim bratstvima.

Bogatstvo koje treba oploditi u vremenu krize

Želimo od svega toga učiniti blago da hranimo i obogatimo hod priprave za skori Generalni kapitol. Nastojeći čuti i poslušati molbe mnoge braće koje su nam došle kroz istraživanje o stanju Reda, uporno poticanje koje nam upućuje papa Franjo i druge *kai-ròse*, izabrali smo kao glavnu temu za sljedeći Kapitol temeljni poziv što nam ga je Franjo ostavio po imenu koje nam je dao, *Fratres minores – Manja braća*, to jest poziv da s autentičnošću živimo zbilju "biti braća i biti manji" u našemu vremenu. Ali kako možemo uspjeti svjedočiti "proroštvo bratstva"? Kako možemo uspjeti danas ponovno pronaći stil života jednostavnoga, bitnoga, bliskoga siromasima, kao "manji"? Odakle možemo i trebamo ponovno krenuti?

Mi braća iz Generalnoga defini-torija htjeli bismo da pripravna faza animiranja i organiziranja Generalnoga Kapitola bude po-praćena i motivirana *duhovnom pripravom* koja je u stanju sići u dubinu i učiniti da idemo do istinskog evanđeoskog temelja koji nas nadahnjuje i omogućuje da uistinu budemo braća i manji među ljudima i među narodima našega čovječanstva.

"Slijediti nauk i stope Gospodina našega Isusa Krista"

Ovo je naše Pravilo i naš život. Posvećeni život je "živo sjećanje na način postojanja i postupanja Isusa kao utjelovljene Riječi pred Ocem i pred braćom" (VC 22). Franjo gori ljubavlju za

Gospodna i hoće vjerno slijediti njegove stope. On duboko ljubi Krista, siromašnoga i poniznoga, i malo pomalo biva preobražen u predmet njegove ljubavi, jer doista, kako kaže sveti Augustin: "Svatko je onakav kakva je ljubav koju ima". I Bog, sugerira sveti Bonaventura, "privlači ljubljenoga tako da ga ne miče s mjesta, nego suboličujući ga samome sebi, na način da je ljubitelj preobražen u ljubljenoga i da onaj koji traži da spozna bude suočljen onom koga spoznaje". Tako Franjo Asiški postaje "drugi Krist" ne po izvanjskom oponašanju i niti po nekoj vrsti psihološkog poistovjećenja, nego po kreativnom postupku rođenom iz ljubavi.

Kao sveti Franjo Asiški, i mi smo pozvani biti učenicima i ljubiteljima Krista. I upravo ovo biti svi učenici-misionari koji ljube jednoga istoga Gospodina čini nas braćom i manjima. Kao učenici, dakle, koji su krenuli putem nasljedovanja koji sam po sebi zahtjeva dinamičnost i koji se ostvaruju malo po malo tijekom puta. Nasljedovanje je kako unutarnje tako izvanjsko, jer nas poziva da se odreknemo samih sebe da mognemo prigrliti križ i koračati za Gospodinom (usp. Mk 8,34). U nasljedovanju, osim pokreta postoji napor i osoba je uključena u svojoj ukupnosti duše i tijela, unutarnjosti i tjelesnosti. Hod nasljedovanja uključuje izvlaštenje i zahtjeva prvenstvo ljubavi za Boga, kojog su sve druge ljubavi podređene. *Nikoga i ništa učenik-misionar ne može ljubiti više nego Gospodina, priznavajući ga kao: "Svoga Boga, svoje Sve".* Stoga, i naše evangelizatorsko poslanje bit će uvijek novo, jer je preobraženo iz susreta s Kristom, s uvijek novom ljubavlju koju iskusujemo!

"Gospodin mi je dao braću"

U svojoj *Oporući* Franjo ponovo iščitava vlastiti život kao postojanje koje vodi i kojim ravnva Gospodin. Iskustvo konkretnoga života postaje objaviteljsko za volju Božju i način kako ga naslijedovati. Činiti milosrđe (facere misericordiam) s gubavcima, slušanje glasa i Riječi, vjera u crkvama i u svećenicima i nazočnost braće su u životu Franje veoma konkretnye stvarnosti, kroz koje je on iskusio objavu Gospodina. Biti sa i za braću – gubavce, čineći im milosrđe, Franji širom otvara vrata susreta s Gospodinom, i susjedni dar braće-fratara čini razumljivim objavu volje Božje. Stoga, u Franjinu iskustvu, kao i u našemu, uloga braće je temeljna, to je *put prema Gospodinu* i mogućnost milosrđa. Bratstvo postaje "proroštvo" za svijet ako je u njegovu središtu Isus Krist i ako se hrani svakidašnjim susretom sa Gospodinom. Zato je bratstvo milost koju treba razvijati više nego obveza koju treba ispuniti. I ako želimo dati svoj doprinos kao oruđa mira za današnji svijet, mi prvi trebamo rješavati konflikte koji se pojavljuju u našim bratstvima da bismo živjeli kao pomireni ljudi. Ponovno, s uvjerenjem potvrđujemo, kao što je učinio fra Giacomo Bini malo prije nego se vratio Ocu, da je "bratstvo moguće!"

"Manji i podložni svima"

Osim što smo fratri, Franjo je htio da budmo manji, jer nam samo ponašanje kao manji može dopustiti i omogućiti da slijedimo stope nekoga koji je svojim primjerom pokazao i otvorio istinski put, put muke i križa, koji uvijek i svakako ostaje uzak. *Malenost je uvjet nasljedovanja, osobnoga i*

bratskoga u isto vrijeme, ukoliko nas Gospodin poziva i šalje kao braću. Franjo je veoma dobro naslutio i intuitivno shvatio da je "biti manji i svima podložni" (NPr 7, 2), bez ičega vlastitoga, jedini uvjet da se stvarno izgrađuje bratstvo i da se vjerno slijedi stope Isusove, također i u težoj ako ne i nemogućoj ljubavi, to jest onoj prema vlastitim neprijateljima: to nas je, naime, naučio "Gospodin naš Isus Krist, čije stope trebamo slijediti" (NPr 22, 2; cfr. 2PVj 13). I on se je snizio, ponizio se je iako je Sin Božji (usp. Fil 2, 6-8). Za nas, biti manji od svih i biti podložni svima znači staviti se na razinu najmanjih u društvu i ne primati priznanja niti povlastice, i još manje zahtijevati ih ili tražiti, čak ne ni od same Crkve (usp. 2Test 25). Biti manji prevodi se u učiniti se *suputnicima* u jednostavnosti i poniznosti onih koji su isključeni, siromašni i rubni, uzajamno dijeleći sudbinu onih koji se svakodnevno muče u radu i nevoljama života, osluškujući njihov krik. Biti manji zahtijeva da si ništa ne prisvajamo, položaje, građevine, mjesta ili službe, da živimo kao *putnici i pridošlice* (usp. 1Pt 2, 11) u ovome svijetu, služeći Gospodinu u siromaštvu i poniznosti (usp. PPr 6, 1-3) i *da sve uzvraćamo Gospodinu*, od kojega dolazi svako dobro, i braći, osobito našoj siromašnoj braći i sestrama, koji su naši milostinjari (usp. PPr 17, 17).

Biti evanđeoska transparentnost.

Samo "nasljedovanje nauka i stopa Gospodina našega Isusa Krista" (NPr 1,1) čini nas braćom i manjima: ne postoji drugi put. Serafski Otac Sveti Franjo je bio čista

transparentnost Evanđelja i živio je prvenstvo Boga i prvenstvo života sa srcem i umom i tijelom bitno upravljenima na Evanđelje: stoga je smatran Asiškim Siromaškom i bratom svih. Ako i mi danas želimo biti istinska braća i autentični manji, pozvani smo da prijeđemo iz prividnosti i učinkovitosti u čistu i jednostavnu *evanđeosku transparentnost*.

Tijekom hoda shvatili smo da smo "kontemplativno bratstvo u poslanju, u malenosti": takva kvalifikacija naše karizme sadrži duhovnost koja je "znak Kraljevstva koje je već započelo sa svojim plodovima pomirenja; duhovnost koja navješta prije svega svjedočenjem oslobođenoga i pomirennoga života evanđeosku strastvenost ljubavi, života darovanog po primjeru Krista i posvjedočenog zajedničkim življenejem" (G. Bini).

Predraga braćo, prihvatimo sa zahvalnim i raspoloživim srcem kako poziv što ga je papa Franjo uputio cijeloj Crkvi u Apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium*: "*Ne dopustimo da nam se ukrade ideal bratske ljubavi!*" (101), tako i poruku koju je u Asizu htio povjeriti izravno nama: "*Draga braćo, čuvajte malenosť*".

Neka vas Gospodin čuva, neka vas prati i neka vam daruje milost da uvijek slijedite stope njegova ljubljenoga Sina i da uvijek hoćeće ono što se njemu sviđa.

Vaša braća iz
Generalnoga definitorija

Rim, 17. rujna 2014.
Blagdan Rana svetoga Franje
Prot. 104958

IDI, POPRAVI MOJU KUĆU!

Draga braćo i sestre, mir i dobro!

Poziv Raspetoga upućen svetome Franji u maloj crkvi sv. Damjana: „Idi, popravi moju kuću!“, stalno je odjekivao u našim ušima za vrijeme ovoga Prvoga međunarodnoga kongresa za misije i evangelizaciju Reda manje braće. I upravo je ovo, „Idi“ što mi, sudionici susreta, žarko želimo usvojiti u ovom osobitom trenutku povijesti, i podijeliti ga s vama, draga braćo i sestre iz velike Franjevačke obitelji.

Sastali smo se u Karmelu Sassone, u Rimu, od 18. do 28. svibnja 2014. godine, da molimo i slavimo, da ojačamo naše bratstvo, da dijelimo iskustva, da prihvatiemo sadašnje izazove, promišljamo i produbimo evangelizatorsko poslanje za naša vremena, s ciljem da ga opet pokrenemo u skladu s našim identitetom i novošću koju Duh Sveti u nama oživljuje. S nama su bili Generalni ministar i braća iz Definitorija.

Bilo nas je oko 150 sudionika, manje braće, nekoliko sestara franjevki i nekoliko laika, podrijetlom iz 30 različitih zemalja s pet kontinenata, a pozvao nas je generalni ministar fra Michael Perry i primila su nas braća iz Generalnoga tajništva za misije i evangelizaciju, organizatori Kongresa.

Započeli smo susret u nazočnosti euharistijskoga Krista da mu se poklonimo, da mu zahvalimo za dar

našega zvanja i da ga zamolimo za njegov blagoslov i njegovu milosrdnu nazočnost među nama. Bili smo usmjereni na temu *Identitet i novost* i pozvani da u sebi uskrisimo onaj misionarski i evangelizatorski zanos na koji smo pozvani po našem pozivu. Svjesni smo da smo mi danas Franjo kojega svijet očekuje, onaj isti Franjo kojega Raspeti želi poslati da popravi kuću (domus) muškaraca i žena danas, vraćajući se na izvor da povratimo svježinu evanđelja, koje je jedino sposobno nadahnuti nam nove oblike izraza, rječite znakove i riječi prikladne za naš svijet.

Za vrijeme Kongresa uvijek nas je pratio primjer našega subrata Giacoma Binija, koga je nedavno sestra smrt pozvala da uživa onu dobru vijest koju je strastveno svjedočio i naviještao. Njegova nazočnost u zajedništvu svetih dala nam je okus nježnosti i živahna nadahnuća kojima je obogatio naše susrete. Njegovo izlaganje, koje je za nas pripravio, podijeljeno nam je kao oporuka animiranja života i poslanja cijelog našega Bratstva. Neka njegov spomen bude veliki blagoslov u životu koji se nastavlja...

Kongre se održavao u živahnoj dinamici mnogih izlaganja o različitim vidicima evangelizatorskoga poslanja, tematskih radionica, okruglih stolova, svjedočanstava, svakidašnjih trenutaka molitve, slavlja i vremenâ za bratstvo. Binomij identitet – novost našega evangelizatorskoga poslanja stalno nas je poticao da tražimo onaj identitet na putu, vlastit našoj karizmi, koji se sastoji u življenju vječne vrijednosti Evanđelja u promjenjivim i različitim situacijama povijesti.

1. Idi...

1.1. Idi!

Hitan Isusov poziv, jednom upućen svetom Franji, sada je upućen svakomu od nas. U današnjem trenutku naše povijesti, i ovdje gdje nas je Gospodin postavio, ova dinamika izlaska iz nas samih jest poslušnost koju Gospodinu hoćemo pružiti obnovljenim zanosom. Hoćemo biti uho u slušanju, srce koje svakodnevno sluša Gospodina koji govori. Samo slušajući njega, moći ćemo u svoje vrijeme govoriti. Samo ako stojimo uz njega, moći ćemo potom krenuti.

Naše zalađanje je, stoga, u tome da nadvladavamo kušnje koje nas priječe da koračamo i da idemo prema obzorjima koje nam je Gospodin pokazao. I da idemo s radošću: radošću evanđelja!

1. 2. *Dodi!*

U riječi Gospodina koji traži od nas da idemo, naše uši neprestano čuju poziv ljudi koji svakome od nas govori: Dođi! Za svetoga Franju bio je to gubavac, bili su siromašni, oni koji su bili daleko od Boga ili koji ga još nisu poznavali. Danas nas svijet traži, vapi za našom jednostavnom i mirovnom nazočnošću, da se vratimo na putove kojima ljudi koračaju, u napuštene periferije, u areopage gdje mnoštva, čak i ne znajući to, imaju glad za Bogom. Također taj poziv hoćemo poslušati, znajući da je to opet Gospodin koji nas zove, iz svoje misteriozne nazočnosti u siromasima našega vremena. U vremenu u kojemu se čini da je bližnji mrtav, svi mi hoćemo ponovo vratiti onu kulturu bliskosti koja znači biti među narodom, da naučimo njihov način govora, njihove tjeskobe i duboke težnje. U upućenosti na same sebe, naprotiv, nalazi se potpuna gluhoća prema kriku Gospodina koji poziva u siromahu.

Hoćemo se vratiti da budemo inter gentes, da učimo od naših učitelja, a to su siromasi.

1. 3. *Idite!*

Naš Papa, istinski veliki evangelizator i misionar, strastvenom snagom nas potiče da idemo, nadavlajući komotnosti koje zarobljavaju noge navještanja. Potiče nas na ono pastoralno obraćenje koje želi staviti „ići“ na mjesto „stajati i čekati“. Kao novi sveti Franjo, on kao prvi nam daje primjer, ne samo riječima, nego osobito evanđeoskim gestama koje znaju govoriti srcu današnjih muškaraca i žena. Geste koje su enciklike koje svi čitaju i razumiju! Količki zanos budi u cijelom svijetu Papina osoba! Kad govoris o Crkvi izlaska, mi se osjećamo pozvanima da budemo Red izlaska, putujući, da koračamo putovima svijeta kao braća i manji, srcem okrenutim Gospodinu, otvoreni i spremni prihvatići sve, osobito one koje globalizacija ravnodušnosti baca na rubove života. Naše „ići“ u jednostavnosti, s povjerenjem u Providnost, već jest evangeliziranje, čak i bez riječi: Idite i evangelizirajte i, ako bude potrebno, također i riječima! Nećemo se trebati bojati jer smo Bratstvo braće i sestara, redovnika i redovnica i laika: pripadnost istoj velikoj Obitelji daje nam sangu i odvažnost, čini da živimo bogatstvo različitosti i komplementarnosti darova, čini da se zapanjeno divimo ljestvici karizme koja je trajno nova, kad se živi sa strastvenošću i zajedno.

Naše ići zajedno, kao obitelj, moći će učiniti da se rodi duh bratstva među muškarcima i ženama našega vremena. Navještaj učinjen u bratstvu i kao bratstvo jest istinski magnet, sposoban privlačiti Gospodinu svu njegovu djecu.

2. ... **Popravi...**

2. 1. *Unutar sebe*

U danima Kongresa postali smo svjesni da prvo popravljanje počinje unutar našega osobnog i zajedničarskog života. Uostalom, dobro znamo da trebamo biti evangelizirani da bismo evangelizirali, i stoga je naše zvanje u tome da uvijek budemo učenici – misionari. Uvjereni samo da prije svake riječi o Bogu, trebamo razgovarati s Bogom: on nas oblikuje svojom riječju, rasvjetljujući nas iznutra, i on nas obraća kroz spasenjske događaje koje srećemo svaki dan. Zapažamo jaku potrebu dobre intelektualne formacije s ciljem da dajemo razlog i opravdanje naše nade pred sve složenijim izazovima današnjega vremena. Što više obnavljamo svoje srce, više ćemo moći biti popravitelji našega svijeta, zauzimajući se za pravednost i za mir, za očuvanje stvorenoga, za sve ono što je izašlo kao dobro iz Božjih ruku i što oholost i pohlepa svijeta nastoji uništiti.

Želimo ovo snažno reći: nova evangelizacija bit će moguća samo ako mi budemo novi evangelizatori, srca otvorena onoj trajnoj formaciji koja je svakidašnje obraćenje sposobno učiniti nas novima. Samo tako moći ćemo opsluživati Sveti evanđelje Gospodina našega Isusa Krista, kao sveti Franjo i sa svetim Franjom.

2. 2. *Unutar vas*

Popravljanje se odnosi i na franjevačku obitelj u njezinoj sveukupnosti. Bratstvo koje dobro živi svoje zvanje prvi je veliki evanđeoski navještaj. Naše evangelizatorsko poslanje ima svoje srce u našem bratskom životu, sačinjenom od intenzivnih i istinskih odnosa, učinjenom učinkovitim po pashalnom misteriju koji nas čini braćom. Mi nismo neka federacija mnogih „ja“, mi smo „sazvani pozvanici“. Kad živimo svoj život kao braća i sestre, oko nas se oslobađa svjetlost bratstva, kadra da rasvjetljuje i privlači. To je svjetlost koja govoris, koja ide ravno u srce naših ljudi. Popravljati, stoga, naše bratstvo znači zalagati se prije svega u našoj kući, priznajući naše pogreške i tražeći oproštenje također za greške učinjene prema narodima tijekom povijesti. Prvi misjonarski izlazak, naime, jest otvorenost jednoga brata prema drugome, jedne sestre drugoj. Bez toga po-

pravljanja ad intra, nećemo biti u stanju izvršiti никакvo popravljanje ad extra, nećemo moći ozdraviti podijeljenosti, nejednake raspodjele, mržnje i rato-ve koji su u svijetu.

No, postoji i jedno drugo popravljanje, kojemu naš Red već mnogo godina posvećuje osobitu pozornost: to je popravljanje koje se tiče struktura, kako mentalnih tako materijalnih, također i one se trebaju stalno obraćati. Danas više nego ikada strukture govore, rječite su i pokazateljske; upravo zbog toga, one trebaju biti obraćene na čistu transparentnost evanđelja. Ne možemo propovijedati riječ koju opovrgavaju strukture koje govore drugačije. Popraviti suvišak struktura koje govore protiv malenosti, koje zatamnuju evanđeosku jednostavnost ili koje opterećuju brzi hod navještanja, za nas ostaje nužno, ako želimo biti vjerodostojni. Odavanjan izbor siromaštva otvorit će bolje naš um i srce poslušnosti Bogu i braći i sestrama, pomoći će nam da koračamo novim putovima koji su više u skladu sa sadašnjom kulturnom klimom, dat će oči simpatije prema svima, pomoći će nam, kao kritički potencijal, u dubljim i učinkovitim razlučivanjima.

Trebat ćemo nastaviti u onom djelu otklanjanja (ablatio), označenom od Benedikta XVI., koje se sastoji u trajnom čišćenju svega onoga što prijeći Bogu govoriti i pokazivati se; od svega onoga što krije snagu Raspetoga! Ne želimo se zavaravati: svako djelo rezidbe košta žrtava i trpljenjâ. No ne trebamo se niti rastuzići jer rezidba donosi uvijek novu životnost i klice uskrsnuća. Silaziti s Kristom prema njegovoj kenozi, znači ponovno se naći ujedinjeni s njim u njegovu uskrsnuću.

2. 3. Unutar svijeta

Nalog da popravlja, povjeren s Križa svetome Franji, proširuje se na kuću svijeta, cijelog svijeta, bez granica i razlike naroda, rasa, jezika i religija. Naš razmrvljeni svijet moli od nas djelo obnovitelja: gdje je mržnja, da donosim mir! Traži od nas sposobnost da budemo graditelji mostova, pontifices: gdje je podjela da donosim jedinstvo! Poziva nas da pomazujemo balzamom pomirenja: gdje je uvreda da donosim praštanje! S razoružanim i siromašnim rukama, ali bogatim darom Boga, pozvani smo graditi onu civilizaciju ljubavi, gdje sudjeluju svi narodi i gdje nazočnost Boga postaje jamstvo dobra za svakoga.

Hoćemo donositi svijetu golo evanđelje, navješćujući Krista, i to raspetoga i uskrsloga, koji je htio umrijeti iz ljubavi prema nama i koji nas sada prati na zemaljskom hodočašćenju. S primjerom svetoga Franje pred očima, kanimo biti glasnici evanđelja Isusova, navjestitelji pokore koja postaje milosrđe i

sa željom koja postaje pozdravom mira. Namjeravamo tako probuditi bratsku kulturu susreta, unutar multikulturalnosti naših vremena, i promicati dijalog sa svima: kao otmjeni oblik evangelizacije, gdje će poštivanje i nada prema drugome, prepoznavanje u njemu nazočnosti Boga, povjerenje u ljudske mogućnosti i u dar Božji, vedro traženje istine, sve to sačinjavati istinsku uzajamnu evangelizaciju.

3. ... moju kuću.

3. 1. Kuća simpatije

Naš pogled prema svijetu, nas kao franjevaca, pogled je simpatije. Uvjereni smo da je Bog nazočan u svojoj djeci, također i onda kad je njihovo lice obilježeno granicama i zlom. Naša simpatija je plod svijesti da uskrsli Gospodin živi i djeluje na putovima svijeta, da se pridružuje svakome čovjeku i prati nas svojom pobjedničkom i smirujućom nazočnošću. Upravo je simpatija ona koja umije prepoznati sve stvorene kao pokaznicu u čijem je središtu ljepota i dobrota Boga, koja umije vidjeti majku Zemlju kao ogromni sakrament stvarateljske moći koja čini čudesa oko nas. U ovoj kući koja je cijeli svijet, želimo biti pjesma uzvraćanja Gospodinu za sva udijeljena dobra, pozivajući sve na pohvalu i zahvaljivanje prema Gospodinu, jedinom dobru.

Potičemo svu braću da ponovno otkriju put ljepote kao učinkovito sredstvo evangelizacije: sva je naša povijest čudesna simfonija umjetničke genijalnosti stavljene u službu evanđelja za dobro braće i sestara koje susrećemo na najrazličitijim mjestima svijeta. Tko glazbom, tko pjesmom, poezijom ili kazalištem, tko kiparskim i arhitektonskim umijećem, tko maštovitom pastoralnom kreativnošću pučkih oblika i pobožnosti, cijele generacije fratara poticale su narod Božji i ljudi svih kultura na pohvalu ljepote Boga, ponavljali su ono što je sveti Franjo pjevao Njemu na brdu La Verni: Ti si ljepota!

3. 2. Kuća milosrđa

Franjevačka simpatija se osobito upravlja prema muškarcu i ženi, priznajući ih uvijek slikama Božjim, također i kad je ta slika nagrđena zlom. Sveti Franjo nas podsjeća da facere poenitentiam znači facere misericordiam, pomažući nam da vidimo misterij Boga zatvorena u svakom živom biću. Danas, osobito, u našem svijetu tako sklonom lakom osuđivanju, marginaliziranju i osudi, hoćemo donijeti milosrđe u ranjene savjesti, u podijeljene obitelji, u razmrvljena društva, u zemlje u ratu. Trebamo se uvijek podsjećati da je svaka naša evangelizacija plod i nužna posljedica naslijedovanja Krista (sequela Christi): upravo naši koraci u stopama Kristovim čine pouz-

danim i ovlaštenim naš govor o Njemu, upravo u suočenosti Gospodinu moći ćemo braću i sestre formirati po Kristovu evanđelju.

Želimo svoje kuće učiniti otvorenim za prihvaćanje, po mjeri zagrljaja Raspetoga: u župama, u školama, u svetištima, u prihvaćanju siromaha i očajnih, u svijetu mladih. Ponukani od Franje, koji je drugi Krist (alter Christus), svi hoćemo ponizno propovijedati djelima, prije nego li riječima!

3. 3. Kuća proroštva

Gospodin nas šalje u cijeli svijet da dajemo svjeđočanstvo njegovu glasu, da kažemo, životom i riječima, da nema nijednoga drugoga Gospodina osim njega samoga, živoga i uskrsloga među nama, sve do kraja vremena. Znat ćemo preobražavati svijet u kuću Božju samo kroz praksu ljubavi. Samo ljubav, naime, uprisutnjuje Boga među nama. Stoga zazivamo Duha Gospodnjega da nam udjeljuje uvijek svoje sveto djelovanje. Malo bi vrijedile naše pastoralne strategije, raznovrsne apostolske djelatnosti i svi različiti oblici propovijedanja, bez Duha koji nas čini svetohraništima ljubavi, gdje sam Bog živi i dje luje.

Da bismo mogli ući među ljudi našega svijeta, trebat ćećemo nadvladati sociološko kršćanstvo koje je već posvuda oslabilo, trebat ćećemo se naviknuti na crkve bez zvonika vidljivosti i istaknutosti, trebat ćećemo nadvladati onaj osjećaj moći i bahatosti uloge, koje je određena religiozna kultura učinila da rastu i da se razvijaju. Trebat ćećemo od sebe udaljiti svako bujanje duhovne svjetovnosti, koju treba smatrati pravim poganstvom i himbenom idolatrijom. Nećemo se moći okretati unazad, ne želimo postati kipovi od soli! Radije, želimo slušati snažan poziv našega Pape koji želi posvećene osobe-proroke tako da probude svijet iz sna idola. Želimo živjeti evanđeosku kategoriju kvasca i soli, smatrati se kršćanskom dušom koja živi u tijelu svijeta. I ponovno otkriti ljudske vrijednosti nježnosti i prijateljstva.

Kao sveopće bratstvo, naviknuto da govori mnoge jezike, želimo znati dijalogizirati sa svima, učeći s poniznoću jezik našega svijeta, tako da svijet ispunimo evanđeljem koje smo primili. Uz našu braću i sestre koji često žive dramu neljudske sekularizacije i institucionalizirana isključivanja, hoćemo živjeti kršćansku nadu kroz oblike solidarnosti i maštovite i kreativne ljubavi, prokazujući nepravednu ekonomiju koja svijet baca na koljena i marginalizira cijele zemlje, prisiljavajući milijune osoba da sele s jednog kraja planeta na drugi.

Trebati ćećemo biti glas Božji usred svijeta, govoriti svoju riječ, vičući je svjedočanstvom života i

snagom bratstva: glas koji se diže protiv svakog tipa nepravde, nepravedne vlasti, društvenih zala koja nagrđuju dostojanstvo svake osobe i napadaju život na zemlji. Kući Božjoj, koja je naš svijet tako divan, iako složen i kontradiktoran, kanimo dati milost Duha koji je u nama, pružiti radost koju smo i mi primili, zajedno s primjerom skromna i radosna života, odvojena od novca, života koji zna biti zadovoljan. Upravo tu besplatnost (gratuitas) ulivenu u nas, i koju slavimo, nju želimo darovati ovoj kući.

Želimo reći svakome: Isus Krist te ljubi, dao je svoj život da te spasi, sada je živ i hoda uza te da te podrži, rasvijetli i vodi! Taj navještaj kanimo učiniti zajedno, ne samo kao Franjevačka obitelj, nego sa svima onima koji su primili milost da budu kršćani; kanimo, osobito, okoristiti se dragocjenom i komplementarnom suradnjom laika i zauzeti se da učinimo da dođe do izražaja onaj ženski genij tako malo vrednovan u prošlosti. Zajedno ćemo moći predstaviti onoga cjelovita Krista (Christum totum) koji je htio biti prepoznat upravo u zajedništvu ljubavi.

Zaključak

Draga braćo i sestre, na završetku našega Kongresa otkrili smo da je identitet upravo novost našeg evangelizatorskoga poslanja. Naš najdublji identitet je istinska novost koju svijet čeka, i novosti koje ćemo učiniti da procvatu nalaze se u identitetu naše karizme, koju stalno treba uskrisavati kroz osobno i bratsko obraćenje, kroz radosno slavljenje Gospodina i svjedočenje prema svima.

Papa Franjo, čiji je svjetli primjer uvijek bio nažočan na našem Kongresu, potiče nas snažno: *Idite, dopustite da vas manji privuku! Tko će se drugi pobrinuti za njih? Vi ste manja braća za manje (minores) našega vremena! Sa snagom evanđelja recite im da su u očima Božjim toliko važni i dragocjeni!*

Sveti Franjo, sav postavši jezikom evangelizacije jer sve u njemu govoraše o Gospodinu, kojega je imao čvrsto u svome srcu, potiče nas: Čuvajmo njegovu nazočnost unutar trajna prebivališta koje svaki dan izgrađujemo u sebi. Samo ako je u središtu naše kuće On, onda će naša kuća biti evangelizatorska propovjedaonica!

Novi sveti pape, Ivan XXIII. i Ivan Pavao II., veliki evangelizatori našega vremena, neka nam zacrtaju siguran put za naš život i poslanje i neka nas upute: Budite otvoreni svijetu i naviještajte odvažno svima da otvore vrata svoje kuće Kristu, pravom bogatstvu i konačnom smislu svakoga postojanja.

Draga braćo i sestre velike franjevačke obitelji: Podimo zajedno popravljati kuću Gospodinovu!

PREMINUO NAŠ BIVŠI GENERALNI MINISTAR FRA GIACOMO BINI

U petak, 9. svibnja 2014., preminuo je u 76. godini života fra Giacomo Bini koji je vršio službu generalnoga ministra OFM-a od 1997. do 2003. godine.

Fra Giacomo Bini rođen je u Anconi (Italija) 23. kolovoza 1938. Svečane zavjete u franjevačkom redu položio je 7. rujna 1963. godine. Za svećenika je zaređen 14. ožujka 1964.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

FRA TADEUSZ KUSY IMENOVAN BISKUPOM KOADJUTOROM

Franjevac Tadeusz Kusy, OFM, imenovan je za biskupa koadjutora u biskupiji Kaga-Bandoro u Srednjoafričkoj Republici. Fra Tadeusz rođen je 1951. godine u Cieszynu (Poljska), a za svećenika je zaređen 1974. godine. Postigao je licencijat iz teologije u Parizu.

Kao svećenik vršio je službu župnika u župama Obo i Rafai (Kongo), bio je učitelj novaka u Mbujimayi i Lukafu, magistar postulanata, voditelj formacije u nadbiskupiji Bangui kao i voditelj biskupijske komisije za posvećeni život.

Informacije o biskupiji Kaga-Bandoro:

površina: 95 000,
stanovništvo: 251 000,
katolici: 91 691,
svećenici: 20,
redovnici: 20.

BRATSTVO OFM-A U BROJEVIMA

Novi broj Fraternitasa za lipanj 2014. donosi statistiku Manje braće. Na dan 31. prosinca 2013. bilo je 13 745 braće OFM-a.

Postulanata, 655 (ne ulaze u zbroj);

Novaka, 383;

Privremeno zavjetovanih, 1386

- Fratres cum optione clericali: 1047;
- Fratres sine optione clericali: 126;
- Fratres sine optione: 211;

Svečano zavjetovanih, 11 976

- svećenika: 9 393;
- trajnih đakona: 59;
- braće s kleričkom opcijom: 424;
- braće laika: 1985.

**Naših kardinala je 6 i nadbiskupa/biskupa 109.
Braće koja su preminula prošle godine: 302.**

Manja braća, nazočna u 120 zemalja, ovako su raspoređena:

- Afrika i Srednji Istok: 1 141;
- Latinska Amerika: 3 314;
- Sjeverna Amerika: 1 321;
- Azija – Oceanija: 1 418;
- Zapadna Europa: 4 124;
- Istočna Europa: 2 427.

Sveopće Bratstvo strukturirano je u:

- 97 provincija,
- 8 samostalnih kustodija,
- 8 jedinica ovisnih o Generalnome ministru,
- 15 kustodija ovisnih o provincijama,
- 13 fundacija,
- 14 konferencija provincialnih ministara i
- 3 unije konferencijske (Azija/Oceanija: FCAO; Latinska Amerika: UCLAF; Europa: UFME).

Brojevi ne sačinjavaju najvažniji element, ali mogu biti „prigoda“ da „ozbiljno provjerimo naše poslanje i da se usudimo pokušati neistražene puteve nazočnosti i svjedočenja“ (Fra Michael Perry, OFM, generalni ministar, Izvješće na PVR 2013.)

FRA JOSEPH HA CHI-SHING – NOVI BISKUP

Papa Franjo imenovao je 11. srpnja 2014. pomoćnim biskupom fra Josepha Ha Chi-shinga, OFM.

Fra Joseph rođen je 4. ožujka 1959. u Hong Kongu (Kina), svečane zavjete položio je 27. kolovoza 1988., a za svećenika je zaređen 9. rujna 1990.

Od 1990. do 1993. studirao je i postigao licencijat iz duhovnosti i franjevačke kulture na papinskom sveučilištu Antonianumu u Rimu. Od 1993. do 1997. studirao je religioznu pedagogiju na Loyola University u Chicagu.

Fra Joseph je vršio nekoliko pastoralnih i administrativnih službi:

- župni vikar u Župi sv. Franjo u Hong Kongu (1997.– 2004.)
- župnik u Župi sv. Bonaventura u Kowloonu (2004.– 2007.)
- župnik u Župi Gospe od Anđela u Kowloonu (2007.– 2013.)
- profesor duhovnosti u sjemeništu u Hong Kongu (1999. – 2007.)
- savjetnik Komisije za Crkvu u Kini i član prezbiterskoga vijeća biskupije Hong Kong (2008.– 2010.)
- regionalni predsjednik Reda manje braće za Hong Kong (2010.– 2013.)
- definitor Provincije tri puta
- odgojitelj novaka 8 godina
- od 2013. promicatelj duhovnih zvanja i odgojitelj postulanata te župni vikar u Župi sv. Bonaventura u Hongu.

PROVINCJSKA DUHOVNA OBNOVA U TOMISLAVGRADU

U srijedu, 9. travnja 2014., u našem samostanu u Tomislavgradu naša je Provincija imala svoju preduskrsnu duhovnu obnovu. U mnogim je župama u tom tjednu preduskrnsna isповijed pa nije čudo da se na ovu duhovnu obnovu skupilo samo 35 braće, uključujući i postulante.

Nakon što su se braća okupila, bratski pozdravila i porazgovarala, te kavom i sokovima okrijepila, započeli smo duhovni program molitvom Srednjega časa.

Duhovnu obnovu predvodio je fra Stipan Klarić iz Konjica na temu: **Pashalno otajstvo – izvor franjevačkoga bratstva.**

Odmah na početku svoga izlaganja predavač je naglasio, kako u obje svoje oporuke koje je dao napisati, sv. Franjo stavlja naglasak na bratstvo. Tako u Sijenskoj oporuci, koja sadrži svega tri rečenice, sveti Franjo jednostavno veli: *Piši da blagoslivljam svu svoju braću koja su u Redu i koja će doći do svršetka svijeta...i neka se braća međusobno ljube.* Isto tako u dokumentu koji mi nazivamo jednostavno *Oporukom*, kroz čitav tekst provlači se kao crvena nit bratstvo.

Tako i u ostalim spisima: *Opomenama*, raznim pismima, tema bratstva uvijek je prisutna. Sv. Franjo je jednostavno govorio: *Gospodin mi je dao braću.* Tu braću, odnosno svoje Bratstvo malenih, doživljavao je uistinu kao Božji dar.

Citajući dvojicu najpoznatijih Franjinih životopisaca Tomu Čelanskoga i sv. Bonaventuru,

kroz tekstove o posljednjim Svečevim trenutcima, moći ćemo otkriti snagu njegove ljubavi prema braći, ali i sami izvor franjevačkoga bratstva. Tako npr. Čelanski piše:

Dok su tako braća gorko naricala i neutješljivo ga oplakivala, sveti je otac naredio da mu donese kruh. Blagoslovio ga je i prelomio te je svakom pojedinom pružio komadić da pojede. Naredio je da se donese i Evanđelistar i otvorio Evanđelje po Ivanu na onome mjestu koje počinje: „Uoči svetkovine Vazma“ itd. te zatraži da mu se čita. Obnavljao je uspomenu na onu presvetu večeru koju je Gospodin slavio posljednji puta sa svojim učenicima. Na časnu uspomenu svega toga sve je onako učinio da braći pokaže kakav osjećaj ljubavi ima prema njima.

Nije nimalo slučajno, rekao je fra Stipan, što je sv. Franjo, koji je svjestan svega, gledajući sestrici smrti u oči, okružen svojom braćom, zatražio da se čita upravo ovaj dio Ivanova evanđelja. *Bijaše pred blagdan Pashe*, riječi su 13. poglavje Ivanova evanđelja, kojim počinje navještaj Kristova Pashalnoga otajstva: Posljednja večera, pranje nogu, muka, smrt i uskrsnuće. Navještaj Kristove Pashe i to baš u trenutku Svečeve Pashe – prijelaza. Tako onaj koji mu se za života svojim naslijedovanjem posve suočio, štoviše, i fizički mu je po darovanim ranama postao sličan, ponovno doziva u pamet i u srce i sebi i braći uzvišene trenutke Kristova predanja iz ljubavi za njegove učenike koje je ljubio do kraja.

Veza zajedništva Isusa i njegovih učenika je ljubav, koja je jedna od istaknutijih teoloških tema Ivanova evanđelja. *Bijaše pred blagdan Pashe, Isus je*

znao da je došao njegov čas da prijeđe s ovoga svijeta Ocu, budući da je ljubio svoje, one u svijetu, ljubio ih je do kraja (lv 13,1). Iz te ljubavi Isus ide spremno u susret svome času i predaje život za svoje. Ta ljubav ima svoj temelj u međusobnoj ljubavi između Oca i Sina. Budući da je ljubav glavna oznaka Isusova odnosa prema učenicima, razumljivo je da je ona glavni kriterij odnosa učenika prema Isusu, ali i u njihovom međusobnom odnosu što se očituje kao bratska ljubav. Ta ljubav omogućena je povezanošću s Isusom i ostankom u njegovoj ljubavi. Štoviše, ta ljubav prema Isusu vrlo je konkretna. Ona se sastoji u vršenju njegovih zapovijedi i njegove riječi, a njegova zapovijed je da učenici ljube jedni druge.

Upravo je to razlog, istakao je fra Stipan, što je Franju potaknuo da baš u trenutku vlastita odlaska s ovoga svijeta, nakon oproštaja s braćom, prepusti Kristu da progovori i otkrije braći otajstvo bratstva koje izvire iz otajstva Kristove spasiteljske smrti i uskrsnuća. Franjo ne propušta napomenuti važnost bratstva, koje se temelji upravo na novoj zapovijedi i primjeru koji je pokazao sam Krist, najprije, kad je poput roba oprao noge svojim učenicima, a onda i u oproštajnim govorima, koji su zapravo pojašnjene onoga što se ima dogoditi u trenutcima Kristove proslave, odnosno muke, smrti i uskrsnuća.

Franjevačko bratstvo objavljuje se kao teološki prostor u kojem Gospodinova prisutnost i djelovanje postaju vidljivi po vrsnoći naših uzajamnih odnosa, po otvorenosti drugima i po susretljivosti prema svima.

Iz premišljanja o Isusovoj oporuci, o novoj zapovijedi ljubavi, u trenutku svoje Pashe sv. Franjo stavlja u Potvrđeno pravilo da *gdjegod se braća našla ili se susrela, neka se jedni prema drugima pokazuju domaćima. I neka s povjerenjem jedan drugome očituje svoju potrebu; jer ako majka hrani i ljubi sina svoga (1 Sol 2,7) tjelesnoga, koliko više mora netko ljubiti i hrani brata svoga duhovnoga?* (PPr 6,7-9; usp. također NPr 9,10-11).

Fra Stipan je zaključio svoje izlaganje riječima: *Draga braćo, skoro smo ušli u Sveti i Veliki tjedan, tje dan Pashalnoga otajstva. Dobro bi bilo, kad bismo upravo kroz ove svete dane dok razmatramo najveće tajne naše vjere, konkretizirali to Pashalno otajstvo i u*

našim bratstvima. Puno je lakše propovijedati i govoriti o Isusovom spasiteljskom djelu za čovječanstvo koje je poprilično apstraktan pojam. Pokušajmo pogledati u sebe, u svoja srca, u svoja bratstva. Pokušajmo se poput Krista pripasati i prati noge jedni drugima. Čujmo njegovu novu zapovijed: da ljubimo jedni druge kao što je on nas ljubio. I da se otvorimo djelovanju Duga Branitelja koji nas treba nekada braniti i od nas samih, od naših niskih strasti, zavisti, oholosti i zluradosti, nepotrebnih i beskorisnih rasprava i dokazivanja tko je u pravu. Da shvatimo da je najveća vrednota našega Reda brat, a ne neka građevina, neka ideologija, ni bilo što drugo. Jer ništa, ama baš ništa nije vrijedno života i sreće jednoga brata! Neka nas Isusov Sveti Duh uvede u svu istinu i poučava nas i podsjeća na primjer koji nam je sam Božanski Učitelj dao, da u ljubavi služimo jedan drugome, kao što je on služio nama do kraja, do smrti na križu.

Nakon predavanja bila je prilika za sv. ispovijed, a potom u 12.00 sati u duvanjskoj bazilici slavili smo sv. misu, koju je predvodi provincijal fra Miljenko Šteko uz suslavljene domaćine gvardijana fra Ante Pranjića, predvoditelja duhovne obnove fra Stipana Klarića i ostale braće sudionika na obnovi. U propovijedi fra Stipan je meditirao o misnim čitanjima toga dana naglasivši da naša vjera treba biti poput Abrahamove.

Sv. misno slavlje uveličali su naši postulanti svojim lijepim pjevanjem pod ravnanjem svoga meštra fra Stanka Mabića.

Gvardijan fra Ante Pranjić sa samostanskom braćom i suradnicima u svojoj ljubaznosti i širokogrudnosti omogućili su nam ove duhovne trenutke, ali i počastili svećanim ručkom. Na tome im iskrena hvala! Doživjeli smo bratsko ozračje upravo onako kako je to fra Stipan Klarić iznio u svom predavanju. Okrijepljeni duhovnom hranom i pravim bratskim ozračjem razišli smo se da na svojim odredištima radosno naviještamo Pashalno otajstvo Gospodina našega Isusa Krista.

HODOČAŠĆE NOVAKA U ASIZ 2014.: STOPAMA SVETOGLA FRANJE ASIŠKOGA

U nedjelju 6. travnja 2014. naš novicijat krenuo je na hodočašće svetom Franji u Asiz. Uz nas osam

novaka i meštara fra Slavka iz Hercegovačke franjevačke Provincije hodočastili su novaci iz još pet

franjevačkih provincija: Sarajeva, Splita, Zadra, Zagreba i Ljubljane, te dva novaka trećoredaca s Krka. Ukupno nas je bilo 29 novaka i osam meštara.

Na putu za Asiz posjetili smo i razgledali samostane novaka na Visovcu i Trsatu. Boraveći u Asizu od 7. do 12. travnja posjetili smo franjevačka svetišta, crkve i samostane. Spomenut će neka od tih mjesta: Mariju Anđeosku u kojoj je smještena Porcijunkula, samotnište Carceri koje se nalazi na uzvisini iznad Asiza, crkvu sv. Klare u kojoj se čuva izvorni križ iz crkve sv. Damjana s kojeg je Franji progovorio Krist dajući mu poslanje „da popravi Crkvu...“, Franjinu rodnu kuću koja je pretvorena u crkvu pod nazivom Chiesa Nuova

te velebnu baziliku sv. Franje u kojoj se nalazi njegov grob.

Svete mise slavili smo u Asizu: u crkvi sv. Damjana, Porcijunkuli, na grobu sv. Franje te u Grecciu, i posljednji dan na La Verni. Posebna je bila i Večernja molitva časoslova na talijanskom jeziku koju smo molili zajedno s talijanskim fratima i sa svim pukom svaku večer u Porcijunkuli te jednu večer u crkvi sv. Damjana.

Uz spomenuta mjesta, posjetili smo i svetište Rivotorto koje je bilo prvo boravište sv. Franje i njegove braće, zatim Fonte Colombo gdje je Franjo napisao *Pravilo*, La Forestu i Poggio Bustone.

Na povratku posjetili smo Padovu i razgledali baziliku sv. Ante i pomolili se na njegovu grobu, a zatim pošli do svetišta sv. Leopolda Bogdana Mandića u kojem smo slavili svetu misu.

Na svim svetim misama koje smo slavili u vrijeme obilaska svetišta, bile su prigodne propovijedi koje su davale poseban duhovni ton našem hodu *Stopama sv. Franje*. Trinaestoga travnja 2014. završilo je naše hodočašće. Vratili

smo se u svoje novicijate, sretni i zadovoljni zbog toga izvanredna iskustva te zahvalni svima koji su nam to omogućili.

Fra Zlatko Ćorić, novak

PROMOCIJA ZVANJA U ŽUPI ŠUICA

U nedjelju, 4. svibnja 2014., na poziv župnika fra Mate Logare novaci s njihovim meštom fra Slavkom Soldom i mi postulanti s našim meštom fra Stankom došli smo u Šuicu. Cilj naših posljednjih i učestalih odlazaka na razna mjesta, pa tako i odlazak u Šuicu, ponajprije je promocija duhovnih zvanja kao i susret s našim fratrima koji djeluju po župama.

Stigli smo oko 10 sati, a dočekali su nas župnik fra Mate Logara i župni vikar fra Alojzije Bošnjak. Odmah smo krenuli s upjevavanjem i probom pjevanja za svečanu misu u 11 sati. Pjevanjem je ravnao meštar fra Stanko, a misno slavlje predvodio je fra Slavko u koncelebraciji s fra Matom i fra Stankom.

Fra Stanko je u svojoj prigodnoj propovijedi, kao promotor duhovnih zvanja, pozvao sve mladiće i djevojke koji u sebi imaju klicu poziva, a ne prepoznaju je, da ju otkriju, njeguju i na samome kraju smognu hrabrosti i odazovu se Isusu koji i danas neumorno poziva radnike u svoj vinograd. Njemu lako možemo reći i NE, ali duboko u sebi bit ćemo neispunjeni i žalosni. Kao najbolji primjer naveo je odlomak iz evanđelja u kojem se spominje mladić koji je živio poštano, bio blizu Bogu i držao se Božjih zapovijedi, a duboko u sebi bio nezadovoljan životom zato što je želio biti Bogu još bliži i baštiniti

život vječni. Kad je upitao Isusa što mu je potrebno da to postigne, Isus mu je rekao da proda sve što ima i novac dadne siromašnima. Na Isusov odgovor mladić je ostao tužan jer je imao veliko bogatstvo i

bilo mu je preteško to uraditi. U tome bi se odlomku trebali pronaći svi oni koji osjećaju poziv. U početku je teško prezreti i napustiti sve ono postignuto mukotrpnim radom, ali ako nas Isus poziva da krenemo Njegovim putom, onda nam ništa od toga neće nedostajati, štoviše, primit ćemo još stostruko! Kao što nije nedostajalo ni Isusovim učenicima koji su pošli u svijet praznih ruku propovijedati evanđelje.

Naglasak je stavio na molitvu. Ona je potrebna, kako bi se srca osoba koje u sebi nose klicu poziva, mogla isprazniti navezanosti na određene osobe i stvari, oslobođiti se od navezanosti na materijalno i prionuti uz Krista živeći svoj poziv i Njemu u slobodi pripadati.

Poslije mise postulant Petar Jukić predstavio je postulaturu. Objasnio nam što je to postalutara, njen plan i program i ukratko objasnio kako protje-

če dan jednoga postulanta u našem samostanu. O svome pozivu posvјedočio je Ivan Nikolić. Pokazao nam je stazu kojom ga je Gospodin doveo do postulature.

Novicijat je predstavljao fra Rentao Galić, a o svome pozivu govorio je fra Lovro Šimić. Fra Lovro i Ivan prisjetili su se dana kad su ih kao mali roditelji počeli učiti prve molitve kao i kasnijih školskih dana u sjeništu, u Visokom. U zanimljivom tonu s pozornim slušanjem župljana Šuice, program smo završili prigodnom pjesmom „Pusti mreže te“.

Župnik fra Mate pozvao nas je da ostanemo i na ručku što nismo mogli odbiti. Ručak je bio svečan i obilat. Okrijepili smo naša tijela te na kraju pjesmom i riječima zahvalili župniku i fra Alojziju na lijepom gostoprimstvu. Dogovorili smo se da tu nije kraj našeg druženja, nego da ćemo nastaviti i dalje u istom tonu.

Postulant Marko

IZVJEŠĆE SA SUSRETA *DOĐI I VIDI* 2014.

Održan je još jedan seminar ili bolje rečeno susret *Dođi i vidi* u našem samostanu na Humcu od 9. do 11. svibnja 2014. Riječ je o organiziranome susretu za one mladiće koji promišljaju o duhovnom pozivu i u sebi osjećaju poticaj Duha Kristova da ga izbližega slijede.

Iako se prijavilo više od osam mladića, samo su se petorica odazvala. Razlozi nedolaska ostalih bili su osobne naravi, krizme i prve pričesti po župama kao i sabor Frame na Širokome Brijegu.

Susret je započeo u petak, 9. svibnja 2014., u 15 sati u prostorijama bivše postulature u novicijatskom dijelu samostana. Domaćini su bili novaci i

njihov meštar fra Slavko. Kandidati su došli u pratnji svojih župnika ili su ih dovezli roditelji. Uz ugodno početno upoznavanje i osvježenje pićem i kavom, smjestili su se u svoje prostorije i već je u 16 sati bio prvi susret. Predavanje je održao fra Stanko Mabić na temu *Put mi kaži kojim ču krenuti, jer k tebi dušu uzdižem.* (Ps 143). Poslije toga bila je prigoda za osobne razgovore pa onda u 18 sati krunica i Večernja molitva i večera s fratrima humačkoga samostana. Poslije večere nastavilo se druženje kandidata i novaka do 21 sat kada je fra Stanko s njima imao molitveni susret: klanjanje, ispit savjesti u sklopu klanjanja i Povečerje.

U subotu dolaze i postulanti iz Mostara i ostaju čitav dan. Uz postulante dolaze i dva naša sjemeništarca, maturanta, kandidata za novicijat. (Ako Bog da, ove godine bi se trebalo obući deset kandidata.) U 9 sati održao je prigodno predavanje fra Ivan Landeka mlađi, pomoćni meštra novaka. Nakon predavanja fra Stanko je imao pojedinačne susrete s kandidatima. U 11 sati uslijedila je sv. misa koju je predvodio provincijal fra Miljenko Šteko i imao prigodnu propovijed na temu duhovnoga poziva. Nakon mise imali smo ručak opet s fratrima u samostanskom blagovalištu, a poslije sportsko druženje do 15.30 sati. Uslijedilo je svjedočenje. Prvo svjedočanstvo svog duhovnoga puta iznio je naš fratar fra Anthony Burnside. Svojim svjedočenjem, koje je bilo ispunjeno bogatstvom, nutarnjom borbom i traženjem, ostavio je snažan dojam na nazočne. Svoj duhovni put posvjedočili su još jedan postulant i jedan novak. Vrijeme je brzo prošlo do krunice i Večernje molitve iza 18 sati. Poslije molitve započinje jedno opuštenije druženje uz pjesmu, roštilj, razgovor, igru ... Dan je završio klanjanjem i povečerjem u 21.30.

Sutradan, nakon jutarnje molitve i doručka odlazimo u Široki Brijeg na sabor Frame, odnosno na misu u 9.30 sati koju je predvodio provincijal fra Miljenko. Poslije mise dolaze opet svjedočenja po-

stulanata, novaka kao i kandidatica franjevki. Sve je zajedno završilo ručkom u samostanu na Širokom Brijegu.

Po izjavama kandidata, koji su sudjelovali na seminaru, susret je na njih ostavio snažan dojam pomogavši im u vlastitom promišljanju na putu duhovnoga poziva. Posebno naglašavaju osjećaj da su proveli vrijeme u samostanu družeći se s fratrima u molitvi, razgovoru, igri, ali i u blagovalištu.

Na kraju zahvaljujemo Gospodinu na momcima koje nam šalje u zajednicu. Zahvala i humačkom gvardijanu fra Velimiru Mandiću kao i svim fratrima samostana na lijepom i srdačnom gostoprivrstvu.

Hvala i bratstvu novaka na čelu s njihovim meštom fra Slavkom. Hvala i ocu Provincijalu što je našao vremena i ljubavi prema najmlađoj braći naše zajednice. Također zahvala i širokobriješkom gvardijanu fra Tomislavu kao i samostanskom bratstvu na lijepom prijamu u samostanu i ručku.

Na ovom seminaru na Humcu sudjelovala su 23 mladića koji su se kroz protekle tri godine odlučili doći ili su na putu da dođu u našu zajednicu. Bogu hvala.

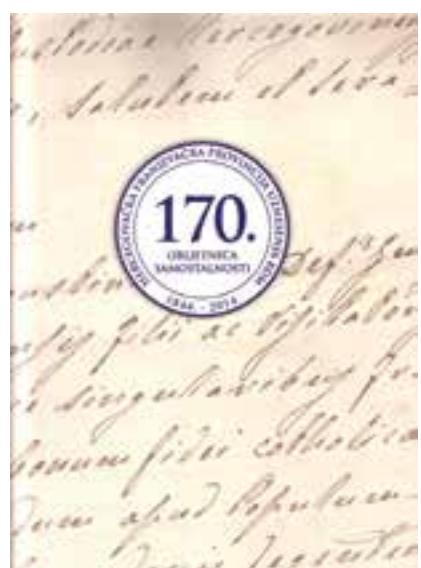
fra Stanko Mabić

ZAJEDNIČKA SJEDNICA UPRAVA FRANJEVAČKIH PROVINCIIJA BOSNE I HERCEGOVINE

U povodu spomena 170. obljetnice osamostaljenja Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM 16. svibnja 2014. u prostorijama Franjevačkoga samostana u Mostaru održana je zajednička sjednica Uprava Provincija Bosne Srebrenе i Hercegovačke franjevačke provincije.

Sa strane Bosne Srebrenе nazočili su: fra Lovro Gavran, provincijal, fra Marijan Karaula, vikar Provincije te definitori fra Ivo Orlovac, fra Joso Oršolić, fra Jozo Marinčić, fra Janko Ćuro i tajnik fra Davor Dominović.

Hercegovačku Provinciju predstavljali su: fra Miljenko Šteko, provincijal, fra Ivan Ševo, vikar Provincije te definitori fra Branimir Musa, fra Željko Grubišić, fra

Dario Dodig, fra Tomislav Puljić i tajnik fra Mate Dragičević.

Nakon molitve i riječi dobrodošlice domaćin susreta provincijal fra Miljenko Šteko ukratko

se osvrnuo na razloge zasnivanja samostalne franjevačke zajednice u Hercegovini: velike duhovne i materijalne potrebe hercegovačkog puka, daljina samostana Kreševa, odakle su fratri pastorizirali Hercegovinu u teškim turskim vremenima, neprophodni i opasni putovi, pogotovo u zimskom razdoblju i dodao: *Forme i oblici ustroja su se mijenjali, sukladno vremenima i potrebama evangelizacije, ali je temeljna odrednica uvijek bila sačuvati vjeru u Boga i pomoći čovjeku u svim njegovim potrebama duhovnim i materijalnim.* Odlazak iz Kreševa nije bio i rastanak, jer obje zajednice prožima ista vjera, jezik, tradicija, narod, karizma, povijesne teškoće, stradanja, streljane i nadanja.

Nakon kratkog pogleda u prošlost i sadašnjost razgovor je usmjeren prema budućnosti pa je fra Miljenko nastavio: *S obzirom na vrijeme i prostor, moramo i dalje svojim vitalitetom, uljudbom, pamću i pronicljivošću, nesebičnošću i požrtvovnošću – što je temeljno svojstvo naše karizme, nadvla-*

davati sve nedaće koje prijete, a sve u duhu franjevačke karizme – vjere mira i dobra za svakog čovjeka.

A što franjevački red od svojih članova očekuje u okrenutosti u budućnost izložio je bosanski provincijal fra Lovro Gavran, koji je ujedno predsjednik Konferencije južnoslavenskih franjevačkih

provincija i koji je kao takav sudjelovao na Plenarnom vijeću Reda u Poljskoj kao i u pripravi radnoga materijala za Generalni kapitul Reda koji će se održati iduće godine u Asizu. Tema Kapitula bit će *Fratres et minores in nostra aetate* (Braća i manji u našem vremenu).

Iznio je mnogo konkretnih

stvari što znači biti *braća* u našem vremenu kao i koje opasnosti vrebaju da ugroze istinsko bratstvo.

Osvrnuo se i na minores (manji) našega vremena kojima su fratri danas poslani.

Pozvao je sve nazočne da o tim temama razmišljaju, skupljaju ideje koje će obje zajednice zajednički nastojati pretočiti u konkretni život.

Nakon fra Lovre nastavio je provincial fra Miljenko i ukratko iznio neke ideje i projekte što se pokušavaju provesti na razini UFME-e (Unija franjevačkih provincijala Europe) na čijem je čelu.

Svi su nazočni pozdravili takve zajedničke susrete i iznosili razne prijedloge zajedničke suradnje u planiranju nekih projekata, školstva, njegovanja franjevačke duhovnosti, solidarnosti i traženju načina kako što bolje živjeti fra-

njevačku karizmu na prostorima Bosne i Hercegovine.

Na kraju sastanka sročena je i poruka za javnost koju donosimo na kraju ovoga izvješća.

Poslijе zajedničke sjednice Uprave obje Provincije slavile su svetu misu koju je predslavio apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto. Nuncij je čestitao provincialu fra Miljenku i cijeloj Hercegovačkoj franjevačkoj provinciju 170. obljetnicu postojanja i izrazio veliku radost što može slaviti sv. misu skupa s vodstvom franjevaca u BiH. U svojoj propovijedi ohrabrio je fratre da budu oduševljeni navjestitelji i svjedoci uskrsloga Krista, bez obzira što nekada radi toga valja izdržati različite nevolje. Kristovo uskršnje je naša otvorena i sigurna budućnost i zato se treba okrenuti prema naprijed, iznalaziti nove putove evangelizacije i buditi

nadu u čovjeku današnjice koji je opterećen mnogim egzistencijalnim problemima i zburjen različitim nazorima na svijet koji pokušavaju isključiti Boga. Baš zato se osjeća veliko beznađe jer je Bog isključen. Kršćani, pa tim i fratri u prвome redu, trebaju unositi Boga u ovaj svijet i svojim životom svjedočiti čvrstu vjeru u uskrsloga Krista koji je jedini spas čovjeku.

Svojim lijepim pjevanjem postulant i novaci pod ravnateljem svoga meštra fra Stanka Mabića učinili su liturgiju zaista svečanom.

Ugodno ozračje zajedništva nastavljeno je i u zajedničkom objedu.

Svi nazočni osjetili su istinitost psalma 133. što su ga kao pripjev u sv. misi pjevali mlađi postulant i novaci: *Gle kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti.*

PORUKA UPRAVĀ FRANJEVAČKIH PROVINCIIA BOSNE SREBRENE I HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIIJE UZNESENJA BDM

Mi, članovi Uprave dviju franjevačkih provincija, okupljeni u Mostaru 16. svibnja 2014., u prigodi početka obilježavanja 170. obljetnice samostalnosti Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM, zahvaljujemo Bogu za radost susreta i dar franjevačkoga zajedništva u Bosni i Hercegovini.

Danas, kao i jučer, želimo biti odgovorni i ozbiljni prema svom poslanju u Crkvi i društvu, sukladno potrebama kršćanske zajednice koja nam je povjereni i s kojom smo, na određeni način, srasli.

Ako i jedno doba traži mudrost razlučivanja, onda je to naše vrijeme, a da bismo se u njemu snašli, neka nam bude orientir mudrost i ljubav stečena u žrtvi naših otaca koji su u svom vremenu ustajali i unatoč svim nedaćama dali veliki obol u očuvanju vjere povjerena nam naroda.

Gledajući prema društvenoj zajednici u kojoj živimo, ne možemo ne izraziti zabrinutost u pitanju kamo idemo u budućnost sa svim problemima koji

se svakodnevno množe – od sustavnoga odgoja i obrazovanja do bolne teme tržišta rada i nezaposlenosti. Ne želimo se obeshrabriti nego poticati promjene na bolje živeći *ljudske i evanđeoske vrijednosti*. Ne možemo drugačije, jer je franjevačka poruka bila, jest i ostaje poruka nade. Tom porukom nade, s čvrstom vjerom oslojeni na Gospodina, sve i svakoga želimo pozvati na izgradnju općega dobra. Svjesni smo koliko je u takvim trenutcima važna sinergija na svim razinama i u svim strukturama stoga ovim zajedničkim susretom želimo ohrabriti svu braću naših obiju zajednica, sve ljudi dobre volje da zajedničkim snagama doprinosimo rastu mira i dobra, što su ne samo franjevačke, evanđeoske nego i opće ljudske tako potrebite vrednote.

*Uime Uprava Provincija:
Fra Lovro Gavran, provincial Bosne Srebrene Svetoga Križa*

Fra Miljenko Šteko, provincial Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM

IZVJEŠĆE S FRAMIN-A 2014. U MOSTARU

Već godinama održava se susret ministranata iz svih franjevačkih župa na području Hercegovine pod nazivom *Framin*. Ove godine susret se održao u subotu, 17. svibnja 2014. u Mostaru. Sudjelovalo je 733 ministranta iz 21 župe. S ministrantima su došli njihovi voditelji fratri uz nekoliko iznimaka gdje voditelji nisu mogli doći nego su poslali svoje ministrante s ministrantima susjedne župe. Okupljanje je započelo već u 9 sati, a u 9.30 počela je sv. misa

koju je predslavio fra Mario Ostojić, župni vikar na Širokome Brđegu. U koncelebraciji je bilo trinaest svećenika. Misno pjevanje animirali su postulatni i novaci. Nakon mise uslijedio je program u crkvi: postulatni i novaci predstavili su svoje zajednice i život u njima i pri tome su i posvjedočili svoj duhovni put do franjevaštva koji je manje-više započinjao od ministiranja. Kroz to vrijeme u dvorani odražavalo se natjecanje u kvizu.

Prvo mjesto osvojila je **Župa Čerin**, drugo mjesto **Tomislavgrad** i treće **Bukovica**.

Bez obzira na ova tri mesta, svi sudionici kviza pokazali su zavidnu razinu znanja što je svakako zasluga njihovih voditelja.

Nakon ručka u 12 sati započelo je natjecanje u sportskim disciplinama (nogomet, graničar, igre bez granica) u Rodoču na sportskim terenima PMF-a, Sveučilišta u Mostaru.

Nagrade su osvojile sljedeće župe:

lili Gospodinu i puni dojmova vratili se u svoje župe.

fra Stanko Mabić

Nogomet:

1. mjesto Gorica-Sovići
2. mjesto Humac
3. mjesto Kočerin

Graničar:

1. mjesto Roško Polje
2. mjesto Bukovica
3. mjesto Gorica-Sovići

Igre bez granica:

1. mjesto Posušje

Sve zajedno završilo je negdje oko 16 sati. Pobjednici su dobili pehare i dodatne nagrade, zahva-

Svakako valja napomenuti da smo ovom prigodom podijelili devet Biblia i 60 Novih zavjeta. Polovica od toga je donacija *Naših ognjišta* pa im se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvaljujemo samostanu u Mostaru koji je bio domaćin tih događanja i gvardijanu fra Iki Skoki koji je počastio ručkom i pićem voditelje ministranata kao i sve suradnike događaja.

Taj cijelodnevni susret ministranata organizirali su postulanti, framaši, trećari, studenti PMF-a i fra Stanko Mabić, provincijski promicatelj zvanja.

APEL DR. FRA MILJENKA ŠTEKE, PREDSJEDNIKA UFME, FRANJEVAČKIM PROVINCIJAMA EUROPE

Predsjednik UFME-a (Unije franjevačkih provincija OFM Europe) dr. fra Miljenko Šteko uputio je u nedjelju 18. svibnja 2014. Apel za pomoć nastradalima od poplava svim franjevačkim provincijama u Europi, u kojem se kaže: Posljednjih su dana velike poplave na našemu europskom, južnoslavenskom

području učinile velike štete, prouzročivši ljudske žrtve, a mnogi su, ionako siromašni, sada ostali i bez krova nad glavom. Potičem i molim svu braću naših europskih franjevačkih provincija da velikodušno, uz suosjećanje i molitvu za žrtve ove nepogode, organiziraju i pomognu akcije solidarnosti i tako nastoje olakšati patnje ovog toliko puta u novijoj povijesti teško kušanog stanovništva. Uz mogućnost pomoći preko Caritasa, biskupijskih i nacionalnih, franjevcima kao put pomoći stoji na raspolaganju i Kruh sv. Ante u našoj provinciji Bosni Srebrenoj u Sarajevu.

*****

Braća naše Provincije velikodušno su se odazvala pozivu našega Provincijala i skupa s povjerenim vjernicima organizirali akcije pomoći stradalima od poplave.

PROVINCJSKA DUHOVNA OBNOVA U KONJICU

U srijedu, 21. svibnja 2014., u našem samostanu u Konjicu naša je Provincija imala svoju duhovnu obnovu. Nazočilo je 36 braće, uključujući i novake.

Nakon što su se braća okupila, bratski pozdravila i porazgovarala, te kavom, sokovima i keksima okrijepila, započeli smo duhovni program molitvom Srednjeg časa.

Duhovnu obnovu predvodio je fra Iko Skoko iz Mostara na temu: **Osvrt na apostolsku pobudnicu Pape Franje *Evangelii gadium (Radost evanđelja)*.**

Fra Iko se uz pomoć PowerPoint-a, tako rekuć, prošetao kroz pobudnicu i iznio nam njezinu poruku. On u njoj vidi program kojim se papa Franjo u tijeku svoga papinstva želi voditi, a što također na srce stavlja svim biskupima, prezbiterima, đakonom, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima.

Pobudnica govori o načinu naviještanju evanđelja u današnjem svijetu. Podijeljena je u 5 poglavlja:

1. Misija preobrazba Crkve
2. U krizi zajedničkog zauzimanja
3. Naviještanje evanđelja

4. Socijalna dimenzija evangelizacije 5. Duhom ispunjeni evangelizatori.

U uvodnome dijelu Papa sagledava današnje stanje u svijetu i konstatira da vlada potrošački duh, pustoš i tjeskoba koje se rađaju iz samodopadna i gramziva srca, grozničavo traženje površnih užitaka te izolirane savjesti.

Posljedica je toga da se nema prostora za druge i siromašne, Božji glas se više ne sluša i nema zanosa za činjenje dobrih dijela...

Nakon takve dijagnoze Papa traži od svih nas vjernika da obnovimo svoj **osobni odnos s Isusom Kristom** ili barem doneсemo odluku da ćemo se otvoriti i dopustiti da se susretнемo s njim. Želi da život vjernika ne bude korizma bez Uskrsa (br. 6.) i vjernik treba znati da je beskrajno ljubljen bez obzira na sve. Isusovo evanđelje nam pruža ono što je dobro, istinito i lijepo. Ono je okrjepljujuća radost za svakoga čovjeka u svakom vremenu, pa i u našemu.

Stoga navjestitelj evanđelja ne može biti tužan, malodušan, nestrpljiv, tjeskoban. *Navjestitelj evanđelja nikad ne bi smio imati trajno žalosno lice kao da je na pogrebu*, istaknuo je fra Iko Papine riječi.

Evangelizacija je odgovor na Isusov misijski zahtjev: „Podite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati što sam vam zapovjedio“. (Mt 28,10-20)

Potrebna nam je nova evangelizacija za prenoшење kršćanske vjere na tri područja:

1. Evangelizacija kroz redovni pastoral za oni koji sudjeluju nedjeljom na misi i one koji su blizu.
2. Evangelizacija krštenih osoba čiji životi ne odražavaju zahtjeve krštenja – nemaju blizinu prema Crkvi.
3. Evangelizacija onih koji ne poznaju Isusa Krista ili su ga odbacili.

Svi imaju pravo primati evanđelje. Što više, oni koji su daleko od Crkve moraju biti prva zadaća Crkve. Crkva mora misijski djelovati svojom privlačnošću. Misijsko djelovanje je „paradigma svakoga djelovanja Crkve“.

Nakon što je fra Iko ukratko proanalizirao svih pet poglavlja Papine pobudnice, posebno se osvrnuo

na Papine riječi o homiliji, tomu vrlo bitnomu načinu evangeliziranja, te istaknuo:

Homilija u sklopu bogoslužja traži ozbiljno razmišljanje i pripravu. Papa traži da obnovimo svoje povjerenje u propovijedanje jer Bog želi putem ljudske riječi doći do čovjeka. Isus je osvajao ljudi riječu.

Homilija u liturgiji treba biti kao dijalog Boga sa svojim narodom. Zato propovjednik mora poznavati srce svoje zajednice i znati gdje je dijalog između Boga i njegova naroda ugušen.

Homilija mora biti kratka i potrebno je izbjegavati da bude predavanje ili podučavanje.

Propovijed mora usmjeravati propovjednika i zajednicu zajedništvu s Kristom u euharistiji.

Propovjednikova riječ ne smije zauzimati prevelik prostor, mora biti odmjerena, tako da u središtu pozornosti bude Gospodin, a ne službenik – propovjednik.

Duh koji je nadahnuo evanđelja, koji djeluje u Božjem narodu nadahnjuje i propovjednika.

Propovjednik osluškuje vjeru naroda i pronalazi načina da propovijeda na svakoj svetoj misi. On kroz propovijed treba ulijevati hrabrost, snagu i zanos ljudima.

Ako homilija ima crkveni i majčinski duh ona će biti plodonosna. Zato propovjednik treba unapređivati i njegovati srdačnu bliskost, toplinu glasa, krotkost riječi, radost gesta...

Propovjednik ima zadaću sjediniti srca koja se ljube: Gospodinovo srce i srca njegova naroda. Bog govori preko homilije, a narod sluša!

Zato je pripremanje propovijedi važna zadaća: traži dovoljno vremena za studij, molitvu, razmišljanje i pastoralnu kreativnost.

Svjestan da se propovjednici znaju potužiti kako nemaju dovoljno vremena za pripravu pa je fra Iko citirao Papa: *Neki župnici često kažu da ta priprema nije moguća zbog mnogih zadaća koje moraju obaviti; ipak usuđujem se tražiti da osobe i zajednice svakog tjedna toj zadaći posvete dovoljno vremena pa makar to bili i na štetu ostalih poslova, koji su također važni (...) Propovjednik koji ne obavlja tu pripremu nije duhovan, nepošten je i neodgovoran prema darovima koje je primio* (br. 145).

Predavač je iznio kako Papa misli da se treba pripremiti za propovijed:

1. Zazivati Duha Svetoga u molitvi
2. Posvetiti pozornost biblijskom tekstu – temelj propovijedi
3. Iščitati, koja je poruka teksta? Što je biblijski pisac htio postići? – to je u službi istine
4. Biti strpljiv i imati vremena za pripravu – ostaviti sve po strani
5. Njegovati ljubav prema Bogu koji nam želi govoriti.

Svakako je važno pitanje: Slušamo li mi Božju riječ koju propovijedamo?

Tko želi propovijedati mora najprije biti spremam dopustiti da ga Riječ duboko dotakne i da se utjelovi u njegovom konkretnom životu!

Od nas se ne traži da budemo nepogrešivi, nego da uvijek rastemo i uvijek napredujemo na putu evanđelja...

Fra Iko je iznio pitanja koja Papa predlaže da ih sebi postavimo kad se pripremamo za propovijed:

1. Gospodine, što meni govorи ovaj tekst?
2. Što želiš promijeniti u mojem životu ovom porukom?
3. Što me smeta u tome tekstu?
4. Zašto me to ne zanima?
5. Što mi se sviđa i što me potiče u Božjoj riječi?
6. Što me privlači?

7. Zašto me privlači?

Važno je i kako izreći propovijed. Papa citira biblijskog pisca: *Gовори sažeto i mnogo reci s malo riječi: ostavi dojam čovjeka koji zna, a ne želi govoriti.* Sir 32,6 (u br.156).

Da bi propovijed bila dobra, treba biti jedna tematska cjelina i pozitivna – ne govoriti samo što se ne smije činiti, nego moramo predlagati što se može bolje učiniti. Treba pružati nadu, usmjeravati prema budućnosti, ne ostavljati nas zarobljenima u negativnosti.

Cijelo fra Iokino izlaganje nikoga nije ostavilo ravnodušnim – evangelizacija evangelizatora.

Nakon pauze i prilike za sv. ispovijed uslijedila je sv. misa koju je predvodio provincijal fra Miljenko Šteko uz suslavlje konjičkoga gvardijana fra Ivana Sesara, predavača fra Ike Skoke i ostale braće svećenika.

Provincijal je na početku sv. mise pozvao sve načočne da Bogu zahvalimo za 170. godina samostalnosti naše zajednice, za sve dobro koje je Bog kroz više generacija fratara činio za svoj narod. Također je pozvao da u ovoj sv. misi molimo da naša zajednica bude u našemu vremenu evangelizatorska kako to Papa i Crkva od nas očekuju. Posebno je preporučio u molitvu sve koji su ovih dana teško nastradali od katastrofičnih poplava.

Fra Iko se u svojoj propovijedi oslonio na misno evanđelje: „Isus trs, a mi loze“ (Iv 15,1-17) te je između ostalog rekao: Isus je jasno pokazao da je on Prisutni, da je Emanuel. Rasvijetlio je također modalitet svoje prisutnosti u čovjeku!

Usporedo je sebe s trsom, a svoje s lozama. Iz ove prispolobe očito je da je u čovjeku koji je s Isusom povezan nešto Božje prisutno, i to duboko prisutno, kao trsov sok u lozama. To podsjeća na prvog čovjeka koji je bio slika Božja po tome što je nešto Božje bilo u njemu prisutno. Znači, po vezi s Isusom obnavlja se čovjek

kao slika Božja, jer Božje postaje u njemu prisutno.

Molimo za Božju milost i snagu da budemo povezani s Isusom te da donosimo ploda ovdje u Hercegovini, a i na svakom mjestu gdje živimo i djelujemo bilo pojedinačno bilo kao zajednica. Po nama Isus želi biti prisutan u Hercegovini i u drugim mjestima gdje živimo i djelujemo.

Na kraju sv. mise gvardijan fra Ivan Sesar, u svoje ime i u ime fra Stipana Klarića, izrazio je dobrodošlicu i radost što su braća došla u Konjic – u najistureniji dio Provincije na duhovnu obnovu i tim dali znak uzajamne pripadnosti i povezanosti, bez obzira gdje se nalazila ili djelovala.

Kao i uvijek u takvim prigodama sv. misno slavlje uveličali su naši novaci svojim lijepim pjevanjem.

Gvardijan fra Ivan Sesar i župnik fra Stipan Klarić u svojoj ljubaznosti i širokogrudnosti omogućili su nam ove duhovne trenutke, ali i počastili svečanim ručkom. Na tome im iskrena hvala!

Doživjeli smo ljepotu fratarskoga zajedništva. Okrijepljeni duhovnom hransom i pravim bratskim ozračjem razišli smo se da na svojim odredištima radosno naviještamo evanđelje Gospodina našega Isusa Krista.

ČERIGAJ, MJESTO GDJE SE PISALA POVIJEST HERCEGOVINE

Na šestu uskrsnu nedjelju, 25. svibnja 2014., širokobriješka župa na Čerigaju svečanim misnim slavljem proslavila je 170. obljetnicu povratka frataru u Hercegovinu. Sv. misu predslavio je provincialni vikar fra Ivan Ševo u susavlju sa širokobriješkim župnikom fra Stipom Biškom i još nekoliko fratara iz samostana. Misno pjevanje predvodio je veliki župni zbor sv. Cecilije. Za proslavu se župa pripremala kroz trodnevnicu, a samo slavlje je započelo znakovitom procesijom – dolskom fratra do crkvice Dvanaest apostola uz pjevanje litanija Svih svetih.

Bio je to dan sjećanja i molitve za sve one sinove sv. Franje koji su sa svojim narodom živjeli i vjeru i hrvatski ponos sačuvali. Djelovanje franjevaca u Hercegovini zabilježeno je već u 14. stoljeću. Dolskom turske vlasti fratri su potjerani, samostani porušeni, ali fratri nisu zaboravili svoj narod pastORIZIRAJUĆI ga iz okolnih samostana Bosne i Hrvatske. Već krajem 18. stoljeća prilike se mijenjaju i fratri su počeli razmišljati o ponovnoj gradnji samostana u Hercegovini. Nakon što su dobili odobrenje,

hercegovački fratri dolaze na Čerigaj iz Kreševa 19. svibnja 1844. i tako udaraju temelje samostalnoj provinciji. Čerigaj je bio sjedište župe sve do 1848. Tu je bio prvi uzgojni zavod i novicijat sve do prelaska na Široki Brijeg.

U svojoj je propovijedi fra Ivan između ostalog citirao pok. fra Lea Petrovića, koji je godine 1944., u prigodi proslave 100-te obljetnice, kao provincial napisao:

Da su hercegovački franjevci tvrdokorno ustrajali u svome naumu, nije to bilo iz samo vanjskih razloga, a najmanje iz prkosa. Njihovi su razlozi bili unutarnji i stvarni; vjersko-ćudoredni, kulturno-prosvjetni, društveno-ekonomski i lokalno-patriotski. U Hercegovini ne bijaše nigdje nijedne crkve, ni škole, nigdje nijedne kulturne ili prosvjetne ustanove. Namjera je naših otaca bila pomoći svome puku u svakom pogledu: da ga pouče i pridignu; da s njega skinu „sramotu i siromaš-

tvo." (Kraljević, ...). Hercegovac nije znao, što je crkva, jer je služba Božja držana pod vedrim nebom u grobljima, po šumama i dolinama, te zabitnim mjestima. Od XVI. stoljeća, kada su porušeni i popaljeni samostani: u Konjicu 1524.; u Mostaru i Ljubuškom 1563., u Hercegovini nije bilo crkve ni samostana. Jedva da je bila koja priprosta župska kuća kao u Posušju, Gradnićima, Čerigaju i Mostarskom Gradcu, te slabe slamare u Seonici, Rošku Polju, Grabovici, Mokronogama, Veljacima i Ružićima. Od Bosne i njihove matice u Kreševu djelile su ih visoke planine, neprohodni putovi i puni pogibelji, još i uvijek izloženi napadajima raznih zlikovaca, uzto i velika udaljenost za putovanje. Ove su okolnosti priečile redoviti saobraćaj s Kreševom i središtem

provincije, osobito za zimskih snjejava i ledova.

Ovi su razlozi našim otcima davali poticaj, da traže načina i sredstva, kako će pomoći sebi i svome narodu. Nijesu se obazirali na potekoće, koje su im se suprotstavljale. Odlučno, samopriegorno i složnim silama počeše, nastaviše, ne sustaše i tako uspješe.

Neopisivo bijaše veselje, kada primiše rješenje iz Rima, da im je molba uslišana. Vrhunac blaženog veselja bijaše polaganje temeljnog kamena crkvi i samostanu na Širokom Briegu, dne 23. srpnja 1846.

Bogata je povijest Čerigaja, količeve Hercegovačke franjevačke provincije. Potrebno je vraćati se na ovaj izvor da bi bili svjesni veličine događaja iz svibnja 1844.

godine kao i svih događaja koji su uslijedili, a u kojima je hercegovački fratar i po cijenu života ostao vjeran Bogu i svome narodu. Fra Ivan je iznio i osobno svjedočanstvo kako je ovome puku potreban fratar koji s njime živi i razumije ga. Tu je tajna franjevačke Hercegovine. Fra Ivan je posebno naglasio molitvu za obitelj jer se ona u ovo vrijeme napada sa svih strana, a zabrinjavajuće su i brojke o sve manjem broju djece i u našim sredinama.

Na kraju je fra Stipe najavio da će Provincija ovu veliku obljetnicu obilježiti Kapitulom na svetkovinu Svih svetih franjevačkoga reda.

Gojko Jelić

SUSRET NOVAKA DVITU FRANJEVAČKIH PROVINCIJA NA HUMCU

Humac – U ponedjeljak, 2. lipnja 2014., novaci Bosne Srebrenе s meštom fra Markom Ešegovićem posjetili su novake Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije na Humcu.

Na Humac su stigli u prijepodnevnim satima. Dobrodošlicu su im zaželjeli meštari fra Slavko Soldo i fra Ivan Landeka ml., kao i gvardijan fra Velimir Mandić. Zatim su se uputili u obilazak humačkih znamenitosti (lapidarij, muzej, knjižnica i galerija) kroz koje ih je proveo kustos muzeja fra Milan Jukić.

U podne su se kroz molitvu Srednjega časa i ručak družili s cijelom samostanskom zajednicom. Popodnevno su vrijeme proveli u rekreatiji odigravši nekoliko nogometnih utakmica, nakon kojih su se opet lijepo počastili domaćim specijalitetima te u večernjim satima pozdravili i uputili u Livno. To je bio uzvratni posjet braći novacima hercegovačke provincije koji će zasigurno ostati u lijepom sjećanju.

fra Stjepan Lukašević

POSJET POSTULANTIMA BOSNE SREBRENE

U četvrtak, 5. lipnja 2014., postulanti Hercegovačke franjevačke provincije s meštom fra Stankom posjetili su postulante Bosanske franjevačke provincije u Visokom. U Visoko smo došli oko 13.10 sati gdje nas je dočekao fra Josip Mrnjavac, I. prefekt sjemeništara i fra Danijel Raić, meštar bosanskih postulanata.

U samostan smo došli na ručak. Nakon ručka smo obišli samostan sv. Bonaventure, crkvu, prostore postulature i sjemeništa. Također smo posjetili lapidarij u kojem smo vidjeli Batonovu ploču i razne predmete iz rimskoga razdoblja. Posebno nam se svidjela knjižnica koja broji preko 60 000 naslova, etnografska i prirodoslovna zbirka.

Oko 16.00 sati krenuli smo na Mile gdje nam je fra Danijel objasnio povijest svoje provincije. Na tom mjestu sagrađen je prvi samostan bosanske provincije kao i crkva sv. Nikole, koja je ujedno bila i krunidbena crkva bosanskih kraljeva.

Nakon Mila pošli smo u Kralje-

vu Sutjesku, jedan od tri najstarija bosanska samostana. U tome samostanu razgledali smo muzej, samostan i crkvu sv. Ivana Krstiteљa. Tamo je nekada bio novicijat

U 18.00 sati stigli smo u Visoko gdje smo se do večernje mise družili s postulantima Bosne Srebrenе. Svetu misu u 18.30 sati predvodio je meštar postulanata Bosne Srebrenе, fra Danijel Raić, a koncelebrirao je meštar fra Stanko Mabić. Na kraju mise oba meštara izrekla su riječi zahvale i jako lijepo dojmove susreta kao i potrebe da se zajedništvo sestrinskih provincija nastavi.

Poslije mise bila je večera, nakon koje smo jedni drugima zahvalili na ugodnom druženju.

Od postulanata Bosne Srebrenе dobili smo na dar CD benda *Gloria* koji čine franjevački sjemeništari i postulanti u Visokom, a mi smo njima uručili nešto od našega domaćeg hercegovačkog vina.

Bosne Srebrenе kada je bilo tridesetak novaka, a danas su tu samo četiri fratra. Fra Stjepan Duvnjak, kustos muzeja i profesor na Teološkome fakultetu u Sarajevu, pokazao nam je također inkunabule kojih u Kraljevoj Sutjesci ima tridesetak.

To je bilo jako lijepo druženje koje je na još jedan način zbližilo dvije sestrinske provincije, a također je koristilo nama osobno jer smo sklopili jako lijepa prijateljstva.

Romario Marijanović, postulant

DUHOVNE VJEŽBE ZA SJEMENIŠTARCE

Duhovne vježbe za sjemeništarce održane su od 22. do 27. lipnja 2014. u Slanom. Nas sjemeništaraca ima osam. Iz prvoga razreda: Zvonko Dodig, Marinko Filipović, Željko Tomić i Ante Vučkoja, iz drugog razreda: Ivan Crnogorac i Robert Radić, iz trećeg razreda: Josip Duvnjak i Ivan Hrkač. Došli smo 22. lipnja u Mostar u naš samostan gdje nas je dočekao odgojitelj fra Stanko Mabić i ostali fratri. Ručali smo zajedno s fratrima. Nakon ručka krenuli smo u Slano gdje nas je srdačno dočekao gvardijan fra Ljudevit Lasta, ostala braća i časne sestre. Oni su se trudili da nas što bolje dočekaju i da nam bude ugodan boravak. Družili smo se s braćom fratrima i obogatili se njihovim životnim iskustvima. Duhovne vježbe vodio je fra Stanko Mabić. Imali smo svakog dana po dva predavanja, sv. misu, molitvu krunice s razmatranjem i časoslov za mlade. Između predavanja bilo je vremena za druženje i kupanje. Prva tema koju smo obrađivali bila je *Prosvjetljenje*. Fra Stanko nam je govorio o sretnim stvari-

ma u životu, na koje mi često zaboravljamo. U popodnevним satima imali smo nastavak jutarnjega promišljana i navečer smo molili krunici s meditacijom i časoslov za mlade. U utorak nam je prvo predavanje održao fra Stjepan Pandžić. Govorio nam je o našoj kustodiji u Americi i djelovanju hercegovačkih franjevaca među hrvatskim narodom u Americi. Fra Stjepan nas je pozvao na razmišljanje o kustodiji, jer je mali broj fratar. Na sljedećem predavanju s fra Stankom razmišljali smo o važnosti odluka koje dono-

simo u našem životu na temelju Rutine knjige. Fra Stanko nam je rekao kako je ponajprije najvažnije u našemu životu predanje Bogu. Na predavanjima smo razgovarali i o mnogim različitim temama koje su nas zanimali i koje su nam jako korisne u našoj formaciji za fratra. U srijedu smo išli u Dubrovnik. Razgledavali smo stari grad Dubrovnik, samostan Male braće gdje nas je dočekao fra Veselko Grubišić. Posjetili smo još mnoga mjesta u Dubrovniku i vratili se u Slano. U četvrtak smo razmišljali o *Radosti*. Govorili smo o sedam pravila, koja je rekao sv. Franjo, kako biti radostan u životu. U petak u povodu svetkovine Presvetoga Srca Isusova govorili smo o srcu kao središtu duhovnoga života čovjeka. Nakon ručka iskoristili smo lijepo vrijeme za kupanje. U popodnevним satima krenuli smo kući i završili duhovne vježbe. Nadamo se da ćemo i sljedeće godine održati duhovne vježbe u još većem broju.

Robert Radić, sjemeništarac

ĐAKONSKO REĐENJE FRA PERICE OSTOJIĆA

U nedjelju, 22. lipnja 2014., u Župi sv. Grgura VII. u Rimu za đakona je zaređen član naše provincije **fra Perica Ostojić**. Sveti red đakonata primio je polaganjem ruku i posvetnom molitvom **Jo-séa Rodríguez Carballa, OFM**, tajnika Kongregacije za ustanove posvećenoga života.

U koncelebraciju su nazočili rektor lateranskoga sveučilišta msgr. Enrico dal Covolo, provin-

cijali fra Miljenko Šteko, definitor fra Željko Grubišić, župnik rodne župe ređenika, fra Miro Šego, kao i brojna hrvatska subraća i svećenici na studiju u Rimu predvođeni msgr. Jurom Bogdanom, rektorm Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima.

U Crkvi ispunjenoj ređenikovom obitelji, rođbinom, brojnim župljanima i prijateljima, msgr. Carballo naglasio je važnost obi-

teljske i župne zajednice u rađanju i formaciji duhovnih zvanja kao i služenje u euharistijskom slavlju kao temelj služenja u svakodnevnom životu.

Uz zahvale samostanu sv. Grgura VII. u Rimu za boravak našega fra Perice i mogućnost pastorlanođa djelovanja u župi, ređeniku želimo mir i ustrajnost na njegovu putu i sretan povratak u svoju Hercegovačku franjevačku provinciju.

SVEĆENIČKO REĐENJE

U nedjelju, 29. lipnja 2014., na svetkovinu svetih Petra i Pavla, pod svečanom svetom misom u 18.00 sati u katedralnoj crkvi u Mostaru biskup mons. Ratko Perić zaredio je za svećenike:

fra Gorana Azinovića iz Međugorja,

fra Daria Galića iz D. Blatnice (Čerin),

fra Hrvoja Milića iz Sesveta,

fra Antonia Šakotu iz Čitluka,

don Antu Čarapinu iz Drežnice i

don Tomislava Zupca iz Služnja (Čitluk).

Uz Biskupa sv. misu suslavili su: provincijal fra Miljenko Šteko, župnici rodnih župa novoređenika i šezdesetak svećenika. Katedrala je bila premalena za mnoštvo rodbine i vjernika koji su došli na to svečano i radosno slavlje da Bogu zahvale za nove svećenike, ali isto tako da ga zamole za njihovu ustrajnost i vjernost.

Na početku svoje propovijedi Biskup je odmah istaknuo, oslanjajući se na poziv proroka Izajie i Jeremije pa i sv. Pavla, da je Bog

onaj koji „od majčina krila“ poziva. Čovjekovo je da se u vjeri oda-zove. To su učinila ova šestorica mladih ljudi. Vjera i vjernost su temeljne kreposti na kojima počiva svećenički poziv, odaziv i ustrajnost. *Blago svakome koji očuva vjeru u Presveto Trostvo, u Gospu, u Crkvu (...)*, naglasio je Biskup. Istinska vjera uključuje vjernost do groba. Traži se vjera kao povjerenje u Boga, vjera kao predanje

u nevidljivu i sigurnu ruku Očeva, vjera u vlastito sakentalno svećeništvo, u smisao prezbiterske službe, propovjedničke, isповjedničke, euharistijske, pa onda, još dublje, vjera u smisao svećeničke egzistencije, u smisao u život i ovaj i onaj. Postoji velika razlika između teologije i molitve. Teologija je govor o Bogu, a molitva je razgovor s Bogom. Teologija je rasprava do beskraja, a molitva

je intimnost – razgovor s Bogom. Ne smije nam nikada biti teško kleknuti i s Bogom razgovarati. Iz razgovora s Bogom kroz molitvu hrani se svačija vjera i vjernost, a poglavito svećenička. Kroz molitvu treba s Bogom razgovarati o svom zvanju i poslanju, svojim suradnicima, svome radu i kušnjama, o svojoj muci, ali i o svojoj smrti.

Potom je Biskup govorio o tri važne svećeničke službe: poučavanje, posvećivanje i upravljanje.

Gospodin Isus je rekao svojim učenicima da idu po svom svijetu, da krste i poučavaju ono što je on činio i učio. To su činili apostoli i njihovi nasljednici do današnjega dana. To je zadaća i novoređenika. Zato su se pripremali filozofsko-teološkim, a posebno biblijskim studijem. Što je naučeno, treba biti produhovljeno, da bi se moglo uvjerljivo propovijedati. Tijekom vremena otkrivali su se i otkrivaju različiti putovi ljudskoga priopćavanja: slikama, telefonima, radiovezama, televizorima, filmovima, mobitelima, novinama, internetom, Facebookom, Skypom, e-mailom, SMS-porukama, ali propovijed je oduvijek bila, jest i ostat će glavni i obvezujući put, način i metoda prenošenja Božje poruke ljudima. Svećenik je u savjeti dužan propovijedati evanđelje, Isusa

Krista i njegovu nauku. Svećenika u služenju na oltaru, u slavljenju i dijeljenju sakramenata treba u prvom redu resiti pobožnost. Svećenik i vjernici su pobožni, ako im je život usklađen po Božjem zakonu. Svećenik je nezaslužen, ali vrlo odgovoran djelitelj otajstava Božjih. Svećenik je na dan puna dvadeset i četiri sata Božji službenik, poručio je Biskup novoređenicima. Zato je svećeniku potrebna Božja pomoć, kršćanska molitva i ljubav.

Podaj svome služi pronicavo srce, da može služiti tvome narodu, razlikovati dobro od zla, jer tko bi mogao upravljati tvojim narodom koji je tako velik, citirao je Biskup molitvu izraelskoga kralja Salamona dok je novoređenicima govorio o upraviteljskoj službi. I Bog mu je dao. To isto treba i svećenicima u upravljanju Božjim narodom: pronicljivo srce, da znaju razumno presudjivati i slijediti put pravde, štititi nepravedno tlačeće, sirote i nejake. Dobro čini, zla se kloni! Biti na raspolaganju čo-

vjeku i narodu, ne očekivajući zahtjevnost, jer je ni Isus nije dobio, a tolika je dobra ljudima učinio.

Isus želi reći: *Usprkos svemu, pođite za mnogim, dosta vam je moja milost!*, završio Biskup svoju homiliju.

Nakon ređenja, a pri kraju sv. mise provincijal fra Miljenko Štefko toplim je i biranim riječima zahvalio Bogu, Biskupu za ređenje, s njim podijelio radost zbog Božjega dara u ovim novim svećenicima, zahvalio je posebno roditeljima za dragocjeni dar svojih sinova Bogu i Crkvi kao i za njihovu molitvu za ustrajnost na putu prema svećeništvu njihove djece i zamolio ih da nastave s molitvom. Čestitao je novoređenicima i ohrabrio ih na putu svećeništva.

Svečanu sv. misu svojim pjevanjem učinio je još svećenijom katedralni zbor pod ravnanjem don Nike Luburića.

Nakon svete mise nastavilo se slavlje čestitanjem novim svećenicima uz agape u katedralnoj dvorani, a onda se produžilo u noć u klaustru našega mostarskog samostana, gdje se dar Božji u ovim novoređenicima slavio u bratskom ozračju uz zakuskiju i pjesmu.

Još jednom iskrene čestitke našim novoređenicima i Bog im dao mir i ustrajnost!

PRVI PRIVREMENI ZAVJETI NOVAKA

U subotu, 5. srpnja 2014., pod večernjom svetom misom u 18.00 sati, nas osmorica novaka: **fra Luka Baković, fra Luka Čorić, fra Zlatko Čorić, fra Milan Galić, fra Renato Galić, fra Stipe Rotim, fra Stipe Šarić i fra Lovro Šimić** položili smo svoje prve privremene zavjete na godinu dana u franjevačkome redu.

Poslije završene godine novicijata na Humcu, u kojoj smo kušali franjevački način života, pred načnjom braćom i pukom položili smo zavjete čistote, poslušnosti i siromaštva.

Sveto misno slavlje predvodio je provincijal naše Provincije dr. fra. Miljenko Šteko koji je i primio naše zavjete.

Prije svete mise fra Slaven Brekalo protumačio je tijek mise i obreda zavjetovanja, a prigodnom riječju pozdravio nas je humački gvardijan fra Velimir Mandić i zahvalio nama novacima na godini koju smo proveli u samostanu na Humcu.

Nakon što je meštar fra Slavko Soldo prozivao nas kandidate za zavjete, uslijedila je kratka homilija u kojoj nam je riječ ohrabrenja uputio naš Provincijal, a zatim su novaci pristupili pred provincijala i položili svoje prve zavjete.

Uslijedilo je čestitanje braće fratara novozavjetovanicima.

Na svetoj misi koncelebriralo je dvadesetak braće svećenika, a služili su naši postulanti. Misno slavlje svojim pjevanjem uzveličala je Frama *Humac*.

Nakon mise slijedilo je fotografiranje s provincijalom fra Miljenkom i meštrima fra Slavkom i fra Ivanom, a gvardijan je sve prisutne pozvao na agape u klastru samostana, gdje je uslijedilo čestitanje i druženje.

fra Zlatko Čorić

OBNOVA REDOVNIČKIH ZAVJETA

U nedjelju, 6. srpnja 2014., u našoj samostanskoj kapelici imali smo obnovu svojih privremenih zavjeta. Devotorica braće obnavljala su zavjete na godinu dana, dok su trojica braće obnovila zavjete do svečanih zavjeta. U subotu, 5. srpnja, obnovi zavjeta prethodila je duhovna obnova koju je predvodio fra Mladen Herceg, član naše Provincije.

Fra Mladen svoje predavanje dobrim dijelom temeljio je na knjizi fra Richarda Rohra, *Falling Upward: A Spirituality for the Two Halves of Life*. Govorio nam je o zrelosti života i cjelovitosti osobe koja je prije potrebna jednom redovniku i/ili svećeniku. Naglasio je važnost prihvatanja padova i životnih neuspjeha kao prilike u kojima možemo rasti u vlastitom pozivu i poslanju.

Poslije predavanja uslijedilo je klanjanje Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramentu uz koje smo imali

i priliku za sakrament pomirenja. Poslije toga imali smo euharistijsko slavlje koje je fra Mladen predstavio uz koncelebraciju fra Bojana Rizvana, ovogodišnjega mladomisnika zadarske provincije. Duhovnu obnovu završili smo molitvom Večernje u 18.45.

Samu obnovu zavjeta imali smo u nedjelju pod molitvom Jutarnje. Zavjete je primio mnogopoštovani o. provincijal dr. fra Miljenko Šteko. Devetorica braće (**fra Antonio Musa, fra Emanuel Letica, fra Nikola Jurišić, fra Jozo Hrkać, fra Jure Barišić, fra Robert Kavelj, fra Robert Pejičić, fra Dragan Bolčić, fra Zvonimir Pavičić**) obnovila su zavjete na godinu dana, dok su trojica braće (**fra Alen Pajić, fra Augustin Čordaš i fra Ivan Penava**) zavjete obnovili do svečanih zavjeta koje će položiti o blagdanu Rana sv. Franje u rujnu ove godine.

Čestitajući nam na ovome hrabrom koraku, fra Miljenko nas je pozvao na otvorenost Božjoj milosti koja treba natapati i čistiti naša srca jer će jedino iz takvih srdaca moći nastati plodnost života. Čestitkama se pridružio i naš meštar fra Svetozar kojem je fra Miljenko zahvalio na bratskoj ljubavi koja svakodnevno i nesobično prati naše početne franjevačke korake.

Poslije obnove zavjeta uslijedilo je zajedničko fotografiranje kojim se ovjekovječe taj hrabri čin predanja vlastite osobe Bogu. Njemu zahvaljujemo na daru poziva i obećavamo živjeti onako kako smo se i zavjetovali.

fra Dragan Bolčić

MLADA MISA FRA HRVOJA MILETIĆA

U nedjelju, 6. srpnja 2014., u samostanskoj crkvi Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije u zagrebačkoj Dubravi, svoju Mladu misu proslavio je fra Hrvoje Miletić, fratar naše Provincije. Euharistijsko slavlje započelo je u 11.30. Prije početka euharistijskoga slavlja mladomisniku je pozdravila nećakinja Katarina Šestan. Uslijedio je pozdrav gvardijana dr. fra Draženka Tomića koji je pročitao mladomisnikov kratki životopis te pozvao fra Hrvoju da započne euharistijsko slavlje.

Mladomisnik je euharistijsko slavlje proslavio u koncelebraciji s o. provincijalom dr. fra Miljenkom Štekom, gvardijanom dr. fra Draženkom Tomićem, ovogodišnjim mladomisnicima fra Antonijem Šakotom, fra Bojanom Rizvanom, fra Darijem Galićem i fra Goranom Azinovićem te uz još desetak svećenika.

Mladomisniku je propovijedao fra Mladen Herceg, član naše Provincije. Fra Mladen je govorio o

tome kakav bi svećenik trebao biti i pritom naglasio važnost cjelovitosti osobe kao preduvjeta za svećeničku službu.

Nakon poprične molitve uslijedio je Provincijalov pozdrav i čestitka mladomisniku i njegovim roditeljima. Mladomisnik je zahvalio svima, ponajprije Bogu i svojim roditeljima, prisjećajući se svojih početnih vjerskih koraka. Zahvalio je i svima koji su se pobrinuli oko organizacije slavlja. Potom je uslijedio mladomisnički blagoslov.

Na euharistijskome slavlju pjevalo je samostanski zbor pod ravnanjem fra Zvonimira Pavičića, dok je liturgijsku assistenciju vodio fra Ivan Penavić. Poslije euharistijskoga slavlja druženje je nastavljeno u kleti *Bunčić* u Dugome Selu.

fra Dragan Bolčić

DUHOVNE VJEŽBE U MASNOJ LUCI

Kao i svake godine prije oblačenja franjevačkoga habita, mi, postulanti (nas 10), imali smo duhovne vježbe. Održane su u Masnoj Luci od ponedjeljka, 30. lipnja, do petka, 4. srpnja. Naš duhovnik, koji nam je spremao predavanja i bio nam na raspolaganju cijelo vrijeme, bio je fra Tomislav Jelić koji trenutačno živi i djeluje u župi na Širokome Brijegu.

Nakon jutarnje mise i doručka u Mostaru krenuli smo prema Masnoj Luci oko 8.30 sati, a stigli smo nešto prije 11.00 sati. Dočekale su nas Ruža i Neda, domaćice fratarske kuće. Napravile su kavu, a mi smo se dogovorili za raspored molitve, objeda i predavanja, smjestili se u sobe, malo se družili. Poslije ručka meštar fra Stanko krenuo je natrag u Mostar. Nakon kave u 15.30 sati bio je prvi službeni susret u 16.00 sati u kućnoj kapelici. U prvome predavanju fra Tomislav nam je govorio o Bogu, o iskustvu Boga i o našem odno-

su s njim. U 17.00 sati izmolili smo krunicu te Večernju i Službu čitanja. Poslije večere, koja je počela u 18.00 sati, imali smo slobodno vrijeme za druženje, molitvu, razgovor ili ispovijed kod fra Tomislava. U 22.00 sata noćni je mir, spavanje.

Slijedeći dan započeli smo molitvom Jutarnje i Službe čitanja u 7.30 sati, a u 8.00 sati bio je doručak pa predavanje u 9.00 sati. Oko 10.00 sati imali smo slobodno vrijeme koje nam je fra Tomislav preporučio za osobnu molitvu. U 12.00 sati molili smo Srednji čas, a potom smo slavili sv. misu koju je predvodio fra Tomislav, a Romario i Antonio su svirali.

Jutarnja molitva - molitva Časoslova općenito, doručak, predavanja, misa, krunica i večera bili su uvijek po rasporedu.

Predavanja su započinjala i završavala s pjesmom, a fra Tomislav je, između ostaloga, govorio o Isusu Kristu, grijehu, spasenju, Duhu Svetomu... Predavanja su

bila jako dobra i svima su se svidjela.

Psalme od molitve Časoslova razmatrali smo malo kroz samu molitvu, a na svetoj misi razmatrali smo Božju riječ.

Kuharice su bile jako dobre, hrana je bila ukusna i uvijek su nas iznenađivale desertima. Na kraju vježbi iznosili smo svoje dojmove, a fra Tomislav nam je dao nekoliko savjeta za naš duhovni život. Na kraju zahvalili smo fra Tomislavu što je pristao biti naš duhovnik kroz tih tjedan dana.

Nakon što su došli meštar fra Stanko i župnik fra Josip i nakon što smo svi zajedno večerali, spaskirali smo se, pomogli Ruži i Nedu spremiti stol i sobe, pozdravili se, zahvalili i krenuli za Mostar. Odveli smo fra Tomislava na Široki Brijeg i još mu jednom zahvalili. U Mostar smo stigli poslije 21.00 sat.

Antonio Primorac, postulant

DESETORICA NOVAKA OBUKLA HABIT U MOSTARU

U nedjelju, 13. srpnja 2014., pod večernjom sv. misom u 18.00 sati u prepunoj franjevačkoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru redovničko franjevačko odijelo obukla su desetorica novaka naše Provincije i tako započeli godinu novicijata, odnosno godinu kušnje, razdoblje upućivanja u redovnički život po pravilu sv. Franje.

Dva kandidata došla su u novicijat nakon završetka Franjevačke klasične gimnazije u Visokom:

Fra Tomislav Crnogorac (r. 2. svibnja 1995.) iz Župe Bezgrješnoga začeća BDM u Posušju,

Fra Andrija Majić (r. 26. prosinca 1994.) iz Župe sv. Mihovila Arkanđela u Drinovcima.

Osmorica su u novicijat ušla nakon provedene godine postulature u samostanu u Mostaru:

Fra Marko Bandić (r. 29. rujna 1990.) iz Župe sv. Ivana Krstitelja u Ružićima,

Fra Franjo Čuljak (r. 8. veljače 1995.) iz Župe Presv. Srca Isusova u Šipovači – Vojnići,

Fra Džoni Dragić (r. 20. veljače 1990.) iz Župe sv. Mateja Apostola u Mostaru,

Fra Petar Jukić (r. 31. prosinca 1996.) iz Župe Bezgrješnoga začeća BDM u Posušju,

Fra Romario Marijanović (16. srpnja 1994.) iz Župe sv. Petra i Pavla u Mostaru,

Fra Ivan Nikolić (r. 19. kolovoza 1993.) iz Župe sv. Jakova Apostola u Međugorju,

Fra Ivan Pehar (r. 25. rujna 1994.) iz Župe sv. Franje Asiškoga u Čapljini,

Fra Antonio Primorac (r. 2. kolovoza 1993.) iz Župe sv. Ante Padovanskoga na Humcu.

Svetu misu i obred oblačenja predvodio je provincial fra Miljenko Šteko u koncelebraciji s gvardijanom fra Ikom Skokom, župnikom fra Josipom Vlašićem, meštom postulanata fra Stankom Mačićem, meštom novaka fra Slavkom Soldom te još s četerdesetak svećenika.

Homilija provincijala fra Miljenka

Draga braćo i sestre!

„I mi koji imamo prvine Duha, i mi u sebi uzdišemo iščekujući posinstvo, otkupljenje svoga tijela”, kaže Pavao u Poslanici Rimljanim koju smo čuli. Uskrsnuće nadvisuje i nadilazi povijest, ali ostaje u srcu otajstva vjere. Stoga se uskrsl Krist ukazivao svojim učenicima, onima koji će ostati njegovi svjedoci u povijesti (usp. Dj 13,31). A posjet uskrsloga Gospodina ne ograničava se samo na prostor dvorane Posljednje večere, gdje je on došao učenicima, već se proteže dalje kroz povijest, kako bi svi, dok iščekujemo, mogli primiti dar radosti života.

S današnjom nedjeljom naša radost je neskrivena, jer živimo dan „što ga učini Gospodin”, nedjeljni dan u koji nas na vidljiv način posjećuje Gospodin, označen znakom ovih mlađih ljudi koji pristupaju našoj Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji. Preko njih, kao posebnoga znaka, osjećamo da se isijava obilje Božjeg milosrđa i Njegova dobrota na ovu zajednicu. Sretna je to podudarnost, posebno u ovoj 170. obljetnici naše zajednice u Hercegovini! Baš u ovoj obljetnici, s ovim milosnim događajima, želimo ponovno prepustiti sve Gospodinu, dopuštajući da svakoga od nas on uzme za ruku i povede na novi put oslobođen svake lažne sigurnosti, kako bi upoznali pravu sigurnost u Njem i s Njim.

Kao da nam Gospodin u ovom času želi reći: Ne sumnjajte u moju nazočnost, u moju blizinu!

Po tolikim milostima kao da nama, kao nekoć nevjernom Tomi, dopušta da ga se dodirne i prepozna. A Toma, ushićeni učenik, dotakavši Gospodinove rane, liječi ne samo vlastitu, već i sumnju drugih. Hoće li se to nama dogoditi? Hoće li nestati sumnje i roditi se istinska vjera: Gospodin je stvarno tu, ovdje! On ispisuje našu povijest smislom i onda kad su naši smislovi pobunjeni i nerazumljivi!

Čuli smo u evanđelju jednu zanimljivu rečenicu glede usjeva: „A kad sunce ograni...“ Sunce ograni, zasija, bi svjetlo... Biblijka i liturgija često spominju svjetlo, ali najčešće ne govore o prirodnom svjetlu, nego o drukčijem svjetlu, posebnom, koje je na neki način usmjereni prema „nama“, u skrovitost srca. To je način na koji Bog djeluje kroz cijelu povijest spasenja. Bog pali svjetlila koja svojim zrakama dosežu srca ljudi. Sadržaj toga svjetla zahvaća tamo gdje je ono prihvateće u otvorenosti, u slobodi. Oni koji se slobodno otvore njegovu sjaju, sami postaju izvori svjetla. Vidimo da i danas Bog nastavlja paliti plamenove u noći svijeta da bi pozvao ljude da prepoznaju u Isusu „znak“ njegove osloboditelske prisutnosti. Oni postaju plodno tlo koje čuva milost usjeva.

Da bi netko ostavio obitelj u kojoj je rođen, studij ili posao kako bi se posvetio Bogu, jedino on u skrovitosti srca do kraja zna dobro o čemu je riječ, jer ima pred sobom jedno od najljepših mogućih iskustava koje netko može imati u Crkvi! Vidjeti, dotaći gotovo rukom Gospodinovo djelovanje u vlastitom životu; iskusiti njegovo svjetlo u svom srcu. Svjetlo koje nam daruje sve, a traži jedino odgovor – da!

Onaj koji se odriče svega, čak i samoga sebe, da slijedi Isusa, ulazi u novu dimenziju slobode, koju sveti Pavao naziva „život po Duhu“ (usp. Gal 5, 16). „Za slobodu nas Krist oslobodi!“, piše apostol i objašnjava da se taj novi oblik slobode koju nam je Krist stekao sastoji u tome da „služimo jedni drugima“ (Gal 5, 1.13). Sloboda i ljubav se podudaraju!

Sve kreće od srca: kad se u molitvi zastane pred Raspetim, pogleda uprta u onaj proboden bok, mora se u nutrini osjetiti radost, jer znamo da smo ljubljeni, te želja da ljubimo i postanemo oruđa milosrđa i pomirenja.

Tako se prije 800 godina dogodilo mladome Franji Asiškom, u crkvi sv. Damjana, koja je tada bila ruševna. Odozgo, s križa, koji se danas čuva u bazilici sv. Klare, Franjo je čuo kako mu Isus govori: „Iди, popravi moju kuću koja je, kao što vidiš, sva ruševna.“ Ta „kuća“ bio je ponajprije njegov vlastiti život, koji je trebalo „popraviti“ putem istinskoga obraćenja; bila je to potom Crkva, ne ona načinjena od opeka, nego od živih osoba, uvijek potrebna čišćenja; bilo je to onda i cjelokupno čovječanstvo, u kojem Bog voli prebivati.

Poziv uvijek kreće od srca preoblikovana Božjom ljubavlju, kao što to svjedoče bezbrojni životi svetaca i mučenika, koji su na različite načine uložili život u služenje evanđelja.

Draga mlada braćo, Marko, Tomislave, Franjo, Đonni, Petre, Andrija, Romario, Ivane, Antonio, Ivane, Isus je vama, svakome ponaosob, progovorio, kao Franji: „Iди, popravi moju kuću koja je, kao što vidiš, sva ruševna.“ Ta „kuća“ je ponajprije tvoj vlastiti život, koji

je trebalo „popraviti“ putem istinskoga obraćenja; to je potom Crkva, ne ona načinjena od opeka, nego od živih osoba, uvijek potrebna čišćenja; i cjelokupno čovječanstvo, u kojem Bog voli prebivati. Poziv je krenuo od tvog srca koje još treba biti preoblikovano Božjom ljubavlju!

Neka svakome od vas u tom preoblikovanju pomognе Blažena Djevica Marija da iskusite, u životu u koji vas je Providnost stavila, radost i odvažnost istinskega života na način svetoga Franje. Da ostanete vjerni obećanjima Isusu, kao što je bila Djevica Marija, koja je ostala vjerna svome Sinu do kraja. Radujem se što mogu biti posrednikom milosti koju je Gospodin pripravio za svakoga od vas.

Pozivam vas sve, braće i sestre, osobito vas, dragi roditelji i najbliži, da se pridružite mojoj molitvi Svetomogućemu Bogu da obdari potrebnom vjerom i hrabrošću ove mlade, uskoro novake! Amen!

Pred homiliju na prozivku kandidati su odgovorili njihovim „Evo me!“. Nakon homilije uslijedio je obred oblačenja. Provincijal je blagoslovio i predao habite novacima, a u oblačenju su im pomogli gvardijan, meštar postulanta, župnici rodnih župa kao i još neki fratri.

Potom su sva braća čestitala novim fratrima, što je izazvalo mnoge suze radosnice ne samo kod rodbine nego i kod ostalog Božjega puka.

Na kraju misnoga slavlja riječi pozdrava, čestitke i zahvale uputio je gvardijan fra Iko Skoko, naglasivši da su zvanja plod naše molitve i Božjega dara. Bog nas je obdario desetoricom mladića na čemu mu od

srca zahvaljujemo. Ista zahvala upućena je roditeljima i svima onima koji mole za duhovna zvanja.

I provincijal fra Miljenko pridružio se i biranim riječima zahvalio Bogu, roditeljima, odgojiteljima kako u Visokom tako i u Mostaru, kao i svima onima koji su doprinijeli da su ta desetorica mladića obukla franjevački habit.

Na sv. misi pjevao je veliki župni zbor *Sv. Cecilija* pod ravnjanje s. Slavice Filipović, a na orguljama je bio mladi gospodin Drago Soldo. Liturgijskom asistencijom, u kojoj su sudjelovali naši bogoslovi, ravnalo je fra Branimir Novokmet.

Poslije sv. mise fratri, časne sestre, obitelji, rodbina i prijatelji novaka nastavili su druženje u samostanskom klastru. Nakon toga novaci su sa svojim meštem fra Slavkom krenuli put Humca u novicijat. Neka im Bog blagoslovi svaki korak u redovničkom životu!

RAZMJEŠTAJ OSOBLJA

Na sjednici Uprave Provincije, održanoj 18. srpnja 2014. u Mostaru, napravljen je sljedeći razmještaj osoblja:

Hercegovina

Čerin	-	fra Slaven Brekalo, župni vikar
Goranci	-	fra Ivan Ivanda, župni upravitelj
Gradnići	-	fra Ferdo Boban, župnik
Humac	-	fra Goran Azinović, župni vikar
Humac	-	fra Dinko Maslać, rekonvalescent
Međugorje	-	fra Hrvoje Miletić, župni vikar
Mostar	-	fra Antonio Šakota, župni vikar
Mostar	-	fra Perica Ostojić, đakon
Posušje	-	fra Dario Galić, župni vikar
Ružići	-	fra Tomislav Jelić, župni upravitelj
Široki Brijeg	-	fra Robert Kiš, župni vikar
Široki Brijeg	-	fra Ivan Marić ml., vjeroučitelj

Hrvatska

Plaški	-	fra Šimun Romić, župnik
Slano	-	fra Ivan Marić st., de familia
Zagreb	-	fra Branimir Novokmet, drugi meštar bogoslova i studij crkvene glazbe

Švicarska

Zug	-	fra Slavko Antunović, voditelj HKM
Povratak u Provinciju	-	fra Rade Vukšić

Austrija

Graz	-	fra Dalibor Milas (extra domum)
------	---	---------------------------------

Mjesni Ordinariji su podijelili potrebite ovlasti za pastoralno djelovanje braće.

MLADA MISA FRA DARIA GALIĆA

U nedjelju, 20. srpnja u crkvi sv. Franje u Donjoj Blatnici – župa Čerin, svoju mladu misu u 11 sati proslavio je fra Dario Galić, član naše Hercegovačke franjevačke provincije. Euharistijsko slavlje mladomisnik je proslavio u koncelebraciji s provincijskim vikarom fra Ivanom Ševom, župnikom fra Dariom Dodigom, ostalim mladomisnicima iz naše provincije, jednim mladomisnikom iz Zadarske franjevačke provincije, te s oko 15 ostalih svećenika.

Misno slavlje započelo je ulaznom procesijom u kojoj je mladomisnik prišavši oltaru primio roditeljski blagoslov, nakon čega je sve nazočne pozdravio župnik fra Dario Dodig naglasivši da je župa čekala jedan takav događaj 27 godina, upravo od one godine kada se mladomisnik rodio.

Na ovom posebnom događaju u životu našeg mladomisnika i cijele župe Čerin, prigodnu je povijedao i poruku ohrabrenja uputio fra Ivan Ivanda, kapelan u župi Čerin, koji je istaknuo Božju milost kao početak svakoga duhovnog zvanja. Upravo je geslo koje je mladomisnik odabrao: „Sve je moguće onomu koji vjeruje!“ (Mk 9, 23b) ohrabrenje u njegovom svećeničkom životu i djelovanju.

Svečanost liturgijskoga slavlja uveličao je župni zbor pod ravnanjem fra Tihomira Bazine, liturgijska asistencija pod vodstvom fra Dragana Bolčića, kao i jedan od ovogodišnjih mladomisnika fra Antonio Šakota koji je otpjevao evanđelje.

Na kraju svečanoga euharistijskog slavlja svoju je prelijepu čestitku u ime provincijala fra Miljenka

Šteke, uprave i cijele Hercegovačke franjevačke provincije izrekao vikar fra Ivan Ševo, koji je zaželio fra Dariju da se ponosan na 170-godišnju povijesti Provincije i tragom 65-orice naših mučenika nesebično daje i stavlja na raspolaganje u služenju evanđelju i svom narodu.

Nakon fra Ivana riječ je nakratko preuzeo i sam mladomisnik koji je zahvalan prije svega dragom Bogu i roditeljima na daru života i svećeništva uputio zahvalu i svima koji su ga pratili na njegovom putu, kao i onima koji su pomogli da ovaj svečani događaj bude uistinu razlog veselja i ispunjenosti svima nazočnima.

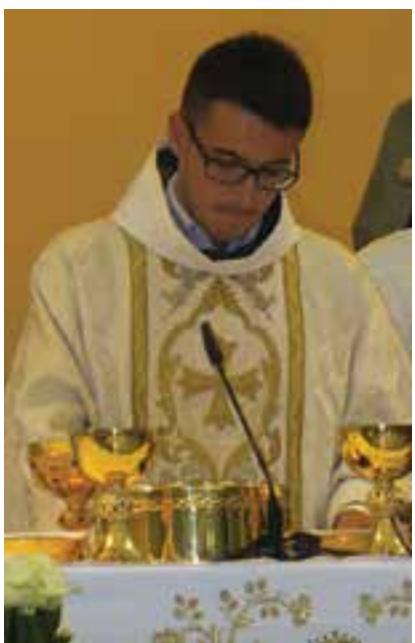
Na samom kraju fra Dario zajedno s ostalim mladomisnicima udijelio je svečani blagoslov, nakon kojeg je uslijedilo fotografiranje, kratko zadržavanje u crkvenom dvorištu, a onda druženje i svečani ručak u hotelu *Kaktus* u Čitluku.

Našem fra Dariju od srca čestitamo i želimo blagoslov u njegovom redovničkom i svećeničkom životu koji nastavlja u župi Posušje gdje je i proveo posljednjih šest mjeseci kao đakon.

fra Perica Ostojić

MLADA MISA FRA GORANA AZINOVIĆA

U nedjelju, 27. srpnja u crkvi sv. Jakova Apostola st., svoju mlađu misu u 11 sati proslavio je fra Goran Azinović, član naše Hercegovačke franjevačke provincije. Euharistijsko slavlje proslavio je mladomisnik u koncelebraciji s provincijalom fra Miljenkom Štekom, župnikom fra Marinkom Šakotom, ostalim mladomisnicima iz naše provincije, trojicom mladomisnika njegovih kolega iz Bosne Srebrenе, jednim mlado-

misnikom iz Zadarske franjevačke provincije, te s oko 20 ostalih svećenika.

Misno slavlje započelo je ulaznom procesijom u kojoj je mladomisnik prišavši oltaru primio roditeljski blagoslov, nakon čega je sve nazočne pozdravio župnik fra Marinko Šakota naglasivši da je radost i zahvalnost Bogu velika jer i ove godine kao i prošle iz Međugorja imamo jednoga mladomisnika.

Na tom posebnom događaju u životu našega mladomisnika i cijele župe Međugorje i župe Konjic, iz koje je mladomisnik podrijetlom, jer mu je uslijed rata

abitelj izbjegla u Međugorje, prigodnu propovijed i prekrasnu poruku uputio je fra Branko Radoš, nekadašnji župnik u Međugorju, a sada dušobrižnik za Hrvate u HKM-u Luzern u Švicarskoj. Posebno je naglasio da je odlučujuća istinska ljubav prema Isusu Kristu. Može fra Goran dobiti bezbroj uloga, zadaća i zaduženja u fratarskoj zajednici i Crkvi, može on to vrlo odgovorno i savjesno obavljati, ali ako u srcu nema intenzivne ljubavi prema Kristu, sve je to onda prazno, „mjer što jeći ili cimbal što zveći“ (1 Kor 13,1).

Svečanost liturgijskog slavlja uveličao je župni zbor pod ravnateljem s. Irene Azinović, liturgijska asistencija pod vodstvom fra Dragana Bolčića, kao i ovogodišnji đakon fra Perica Ostojić koji je navijestio evanđelje i đakonirao uz mladomisnika.

Na kraju svečanoga euharistijskog slavlja svoju čestitku izrekao je župnik fra Marinko Šakota pozvavši mladomisnika da bude poput sv. Ante Padovanskoga i sv. Franje Asiškoga: privlačan i za puk i za umjetnike, učene i neuke u svom naviještanju Božje riječi i drijeljenju sakramenata.

Svoju prigodnu čestitku u ime Hercegovačke franjevačke provincije kao i u osobno ime izrekao je provincijal fra Miljenko Šteko, zahvalivši Bogu za dar zvanja, fra Goranu što se na Božji poziv odazvao, njegovim roditeljima koji su ga podržavali i pratili svojim molitvama kao i svim dobrim vjernicima kojima su na srcu duhovna zvana i koji na tu nakanu neumorno mole.

Prije mladomisničkoga blagoslova fra Goran je kazao kako on želi biti Marijin svećenik, a to znači biti Kristov, biti Kristov po Mariji Nebeskoj Majci koja ga je

vodila na putu do njegove mlađe mise. Još je istaknuo kako je zahvalan Bogu na daru sebe i na daru 8 mladomisnika koji su bili skupa s njim za oltarom što je veliki dar od Boga, ali sigurno i plod velikih molitava. U srcu nosi veliku zahvalnost prema roditeljima na daru života i molitveno pratnji

na putu prema svećeništvu kao i drugima te svima onima koji su pomogli da ovaj svečani događaj bude uistinu razlog veselja i ispunjenosti svima prisutnima.

Na samome kraju fra Goran zajedno s ostalim mladomisnicima udijelio je svečani blagoslov nakon kojeg je uslijedilo zajedničko

fotografiranje, a onda druženje i svečani ručak u hotelu *Kaktus* u Čitluku.

Našem fra Goranu od srca čestitamo i želimo blagoslov u njegovom redovničkom i svećeničkom životu koji nastavlja u župi Humac gdje je i proveo posljednjih šest mjeseci kao đakon.

ZLATNA MISA FRA FERDE MAJIĆA

U nedjelju, 27. srpnja 2014., u novoj crkvi sv. Ante na Humcu svoju zlatnu misu proslavio je fra Ferdo Majić, član naše Hercegovačke franjevačke provincije.

Nakon ulazne procesije zlatomisnik je započeo svečano euharistijsko slavlje uz koncelebraciju vikara provincije fra Ivana Ševe, humačkoga gvardijana fra Velimira Mandića, fra Ivana Kvesića, također zlatomisnika, te dvadesetak ostale braće svećenika. Svečanosti te proslave također su doprinijela i braća, bogoslovi i novaci, a svojim pjevanjem župni zbor s Humca pod ravnanjem s. Robertine Barbarić uveličao je ovo slavlje. Uz zlatomisnikovu rodbinu na ovo slavlje okupili su se mnogobrojni vjernici s Humca te vjernici iz fra Ferdine rodne župe – Vitina.

Propovjednik, humački župnik fra Ivan Boras u homiliji, obrativši se zlatomisniku, kazao je između ostaloga: *Smatram da i danas, ovoj punoj crkvi sv. Ante na Humcu pred braćom svećenicima i rodbinom, pred prijateljima, možeš reći i priznati da te tijekom 50 godina tvoga svećeničkog života i djelovanja Bog nikada nije iznevjerio i na cijedilu ostavio, da je uvijek bio s tvoje lijeve i desne, ispred tebe i iza tebe, tvoj Bog. I*

da zbog toga s pravom možeš reći: Blagoslovjen Bog uvijeke! I upravo to, tu hvalu i zahvalu koju ti, fra Ferdo, danas u ovom svečanom času Bogu smiješ izreći, zašto i mi to isto ne bismo mogli ponoviti i proslijediti s veličanjem Božje milosti koja je preko tebe i tvoga svećeništva mnoge dotaknula i u mnogima se nastanila.

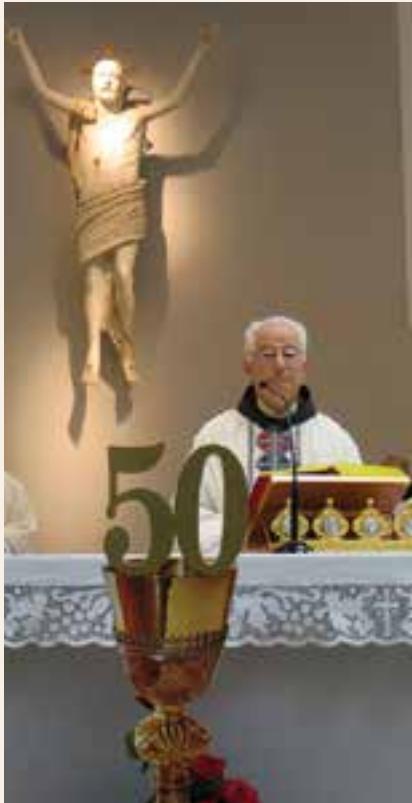
Na kraju zlatomisničkoga slavlja u ime provincijala fra Miljenka, Uprave, cijele Provincije kao i u svoje osobno ime, prigodnim riječima slavljeniku se obratio vikar provincije fra Ivan Ševe i zahvalio mu za sve što je učinio djelujući kao svećenik kroz 50 godina u našoj Provinciji. Fra Ferdi su također zahvalili i čestitali humački gvardijan fra Velimir u ime humačkoga bratstva te župnik u ime humačkoga vjernog puka.

Primivši srdačno sve čestitke nazočnima se obratio i sam zlatomisnik ohrabrujući mlade i zahvaljujući svima koji su bili uz njega do ovoga njegova velikog jubileja.

Po završetku svete mise bratsko druženje i slavlje nastavilo se u samostanskoj blagovaonici.

fra Andrija Majić, novak

Kratki životopis:

Ferdo (Ferdinand) Majić rođen 1937. godine u Vitini, sin Franje i Stane r. Čuvalo. Školovanje započinje u rodnoj Vitini, potom Splitu i Visokom (gimnazija). U franjevački red stupio je u Kraljevoj Sutjesci 14. srpnja 1956. godine. Studij filozofije i teologije počinje u Visokomu, a završava u Sarajevu. Za svećenika je zaređen u Širokome Brijegu 2. kolovoza 1964. godine. Svećenički red podijelio mu je Petar dr. Čule, mostarski biskup. Kroz pedeset godina obnaša različite povjerene mu redovničke i svećeničke službe od župnoga pomoćnika i župnika (Čapljina, Kočerin, Posušje, Šuica, Ljuti Dolac, Humac, Blagaj, Rasno i ponovo Humac gdje živi i radi.). Bio je definitor u Upravi provincije (od 1980. do 1988. godine.) i odgojitelj novaka (od 1985. do 1988. godine) na Humcu.

Dok je službovao u Šuici kao župnik dva puta je išao u zatvor po 35 dana zbog hrvatskih obilježja na crkvenim dvorišnim vratima. Dva puta je u zatvoru bio u smrtnoj opasnosti, od udaraca znao je i po tri sata biti u nesvijesti.

Teži se događaj zbio u studenom 1989. godine dok je službovao kao župnik u Rasnu. U večernjim satima napao ga je umobolni čovjek iz župe i nožem izbo na 8 mesta, jedva je preživio zbog velikoga odljeva krvi. Danas je u samostanu na Humcu, još uvijek u dobroj kondiciji, često mu fratri u šali znaju reći kako je hiperaktivan za svoje godine.

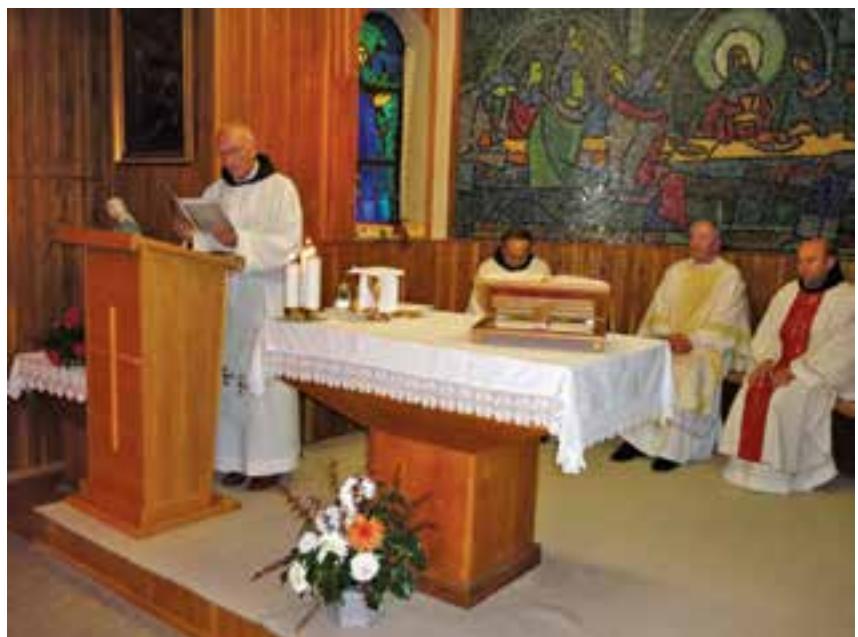
POZLAĆENO MISNIŠTVO FRA OTA BILIĆA

U nedjelju, 3. kolovoza 2014., na blagdan sv. Stjepana Prvomučenika, član naše Provincije o. fra Oto Bilić je u krugu tomsislavgradske samostanske obitelji samozatajno i skromno, ali svečano proslavio je svoju zlatnu misu. Samostansko se bratstvo najprije okupilo u samostanskoj kapelici na euharistijsko slavlje koje je pred nazočnom subraćom

i sestrama predslavio sam slavljenik uz asistenciju oca provincijala fra Miljenka Šteke i mjesnoga župnika i samostanskoga vikara fra Velimira Bagavca. Uz ovo zlatomisničko slavlje prigodnu ho-

miliju održao je otac Provincijal. Fra Miljenko je govorio toplo i iz srca, kako je to već i uobičajeno u takvim prigodama. Istaknuo je tolike ljudske i redovničke sposobnosti i vrline našega slavljeni-

ka. Osobito pak njegovu blagost i vedrinu, nemetljivu komunikativnost. Naravno, otac provincial zahvalio je Providnosti što ga je podarila našoj zajednici, ali i fra Otu za sve dobro koje je kroz pola stoljeća svoga svećeničkoga života i rada činio i učinio bezpridržajnom žrtvom u svekolikom radu na njivi Gospodnjoj gdje god je i

kada god je to zatrebalio. Osobito valja istaknuti fra Otin boravak i rad, žrtvu i upornost u našem samostanu u Mostaru kad je bio najteže, u vrijeme Domovinskega rata, gdje je bio i teško ranjen. Ali uzmicao nikad nije. Ta to mu je u naravi. Nošen ljubavlju prema Bogu, franjevačkoj zajednici i svome hrvatskome narodu, naš

je zlatomisnik s puno taktičnosti i samozataje obnašao mnoge odgovorne dužnosti: kapelan, kateheta, zadnji doratni župnik Nevesinja, odgojitelj, gvardijan, tajnik Provincije... Iстicao se i kao vješt i sposoban graditelj. Na taj način naš zlatni fra Otto je Bogu, Redu, našoj Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji i svome hrvatskome narodu vjerno i predano služio kroz punih 50 godina. Doživljalj kapelice, zlatne mise, prenio se i nastavio za obiteljskim stolom u klaustru samostana.

Uz samostansko osoblje slavlju su nazočili: tajnik Provincije fra Mate Dragičević, fra Ivan Dugandžić i fra Mladen Herceg iz Međugorja, te fra Nikola Pašalić župnik u New Yorku i fra Niko Leutar, misionar u Aarau u Švicarskoj. Uz čestitke i pjesmu čule su se i zdравice sa željom da mu Gospodin podari krepko zdravlje kako bi se fra Otino zlato, dao Bog, pretvorilo u dijamant. Ad multos annos!

Framir

MLADA MISA FRA ANTONIA ŠAKOTE

U nedjelju, 10. kolovoza 2014., u crkvi Krista Kralja u Čitluku svoju mladu misu u 11 sati proslavio je fra Antonio Šakota. U euharistijskom slavlju uz mladomisnika koncelebrirala su 25-orica svećenika, među kojima i vikar Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivan Ševo, čitlučki župnik fra Miro Šego te propovjednik fra Marinko Šakota.

Euharistijsko slavlje započelo je ulaznom procesijom na kraju koje je mladomisnik dobio roditeljski blagoslov, a onda je prigodni pozdrav i poruku pročitao mladomisnikov brat Josip koji ga je pozvao da se nikada ne umori na svome svećeničkom putu, kao i u svjedočenju ljubavi Kristove koja je u temelju njegova duhovnog zvanja.

Potom je uslijedio uvodni govor župnika fra Mire koji je istaknuo svoje zadovoljstvo zbog mogućnosti sudjelovanja u ovome slavlju jer je Providnost upravo htjela da ga on prati na skoro cijelom njegovom putu redovništva i pripreme za svećeništvo, prije svega pri ulasku u postulaturu na Humcu, gdje je on

bio gvardijan, a onda i župnik u njegovoj župi Krista Kralja u Čitluku. Na kraju svoga govora uputio je fra Miro poruku ohrabrenja, ističući posebno potrebu oslanjanja i predanosti Učitelju, upijajući njegovu Riječ kao nadahnuće u dalnjem radu.

Na tako važnom događaju u životu mlađomisnika nadahnutu propovijed održao je fra Marinko Šakota koji se osvrnuo na Isusov poziv učenika, posebno promatrujući Šimuna Petra čije su riječi odabrane kao mlađomisničko geslo:

Gospodine, ti sve znaš! Tebi je poznato da te volim (Iv 21, 17).

Petrov poziv je put, hod s Isusom, trajno ostavljanje sebe i nutarnje približavanje i suočavanje Isusu. To je proces od onoga umišljenog svoga JA koji se otvara prema TI, odnosno izričaju – Gospodine, ti sve znaš! Ništa drugo nije svećenikov poziv, istaknuo je fra Marinko, nego put, hod s Isusom, proces nutarnjeg suočavanja Isusu Kristu – što i sama riječ „kršćanin“ označava.

Na kraju misnog slavlja u ime provincijala fra Miljenka Šteke, koji je istodobno imao drugu važnu obvezu, kao i u ime cijele Hercegovačke franjevačke provincije čestitku je izrekao vikar fra Ivan Ševo koji je naznačio prepoznavanje čuda u radosti ljudskog susreta. Stoga poznavajući i susrećući fra Antonija i njegovu radost, istaknuo je da je i sam fra Antonio za njega čudo koje trebamo u Provinciji i stoga od srca zaželio dobrodošlicu i blagoslov na početku njegova pastoralnoga djelovanja u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji, tj. u samostanu i župi sv. Petra i Pavla u Mostaru gdje ga je uprava Provincije odredila.

Na samom kraju mogućnost zahvale imao je i mlađomisnik koji se zahvalio Bogu, potom svojim roditeljima koji su se otvorili prije svega Božjem stvarateljskom, a onda iznad svega otkupiteljskom djelu. Riječ zahvale uputio je i svima onima koju su

na bilo koji način pomogli pri organizaciji slavlja kao i onima koji su ga pratili na njegovu redovničkome putu.

Cijelo liturgijsko slavlje uljepšali su svojom asistencijom ministrianti župe Čitluk predvođeni dvojicom ceremonijera fra Stipom Rotimom i fra Josipom Serđom Ćavarom, kao i čitlučki župni zbor svojim prekrasnim pjevanjem, predvođen s. Slavicom Kožul, koji je na samom kraju, upravo po mlađomisnikovoj želji, otpjevao *Tota pulchra*, jedan od najstarijih himana često pjevan u franjevačkoj tradiciji u čast bezgrešnoga začeća Blažene Djevice Marije. U liturgiji su također đakonirali župljanin fra Perica Ostojić i fra Filip Đurđević iz Virovitice, član Zagrebačke franjevačke provincije, koji je skupa s mlađomisnikom fra Antonijom studirao u Jeruzalemu. On je prekrasnim glasom pjevajući navijestio riječi sv. Evandjelja.

Poslije veličanstvene liturgije slavlje je nastavljeno za obiteljskim stolom u hotelu *Kaktus* u Čitluku gdje se moglo osjetiti pravo spontano radosno ozračje i zajedništvo.

Našem fra Antoniju ovim putem želimo obilje božjega blagoslova i bratsku dobrodošlicu prilikom povratka u majku Provinciju nakon trogodišnjega iskustva Svetе zemlje za koju je posvetio svoju mlađu misu.

fra Perica Ostojić

ZLATNA MISA FRA LJUBE KRASIĆA

Na 21. nedjelju kroz godinu, 24. 8. 2014. u 10 sati u crkvi sv. Ilike Proroka u Masnoj Luci u kapelaniji Polja svoje zlatomisničko slavlje svećano je proslavio fra Ljubo Krasić. S njim je tu sv. misu suslavilo šesnaest (16) svećenika. U samom proslovu riječ pozdrava uputio je fra Ljubin brat fra Petar Krasić. Čestitao je svome bratu milost zlatomisničkoga jubileja i zaželio mu zdrav i nadasve čestit život. U ime obitelji zlatomisnika fra Ljubu pozdravila je Petra Krasić zahvalivši mu za sve čim je njihovu obitelj kao fratar i svećenik uveličao. Posebno je naglasila da su uvijek s radošću dočekivali njegove rijetke dolaske iz dalekoga svijeta, a o njemu i njegovu radu iz priopijedanja drugih ljudi čuli su toliko toga lijepoga i dobrega. O fra Ljubinu životu govorio jfra Gojko Zovko.

Crkva i prostor pred crkvom bijahu prepuni puka koji je došao s velikim poštovanjem i divljenjem na tu sv. zlatnu misu. Fra Ljubo činom kajanja započeo je sv. misu. Pjevanje su predvodile časne sestre na čelu sa s. Bibijanom, a puk je skladno i pobožno sudjelovao u pjesmi i molitvi. Misna čitanja pročitali su i molitvu vjernika predmolili unuci i praunuci obitelji Krasić. Prigodnu propovijed veoma nadahnuto izgovorio je fra Ljubin sestrić fra Mićo Pinjuh. Na kraju sv. mise u ime rodne župe Čitluk Zlatomisniku i puku obratio se aktualni župnik fra Miro Šego.

U ime Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM riječ pozdrava izgovorio je vikar provincije fra Ivan Ševo, a između ostaloga naglasio je:

Dragi fra Ljubo!

Danas je osvanuo dan Tvoje zlatne mise, koja je na ponos i diku naše Provincije. Gospodin Bog odabrao Te je za službu svetu, da Krista naviještaš, danas možemo slobodno reći, gotovo u cijelom svijetu, gdje su živjeli i radili Tvoji i naši iseljeni sunarodnjaci.

Mi, Tvoja redovnička braća, ponosni smo na Tebe i na Tvoju zlatnu i svetu misu.

Neka Te Gospodin Bog čuva u zdravlju i veselju, a Nebeska Majka Marija neka ispunи svaku Tvoju želju.

Neka Ti i dalje Tvoja služba sveta daje radost, da nam poživiš još mnogo, mnogo ljeta.

Živio, dragi naš svećaru!!!

Slijedili su krasnoslovi Zlatomisniku unuka i prounuka velike obitelji Krasić što je fra Ljubu posveganulo i razveselilo. Svoga Zlatomisnika najmlađi Krasići krasili su cvijećem.

Na samom kraju sv. mise dragom Bogu i svima nazočnima, svojim pokojnim roditeljima i svojoj obitelji i priateljima zahvalio je zlatomisnik, fra Ljubo.

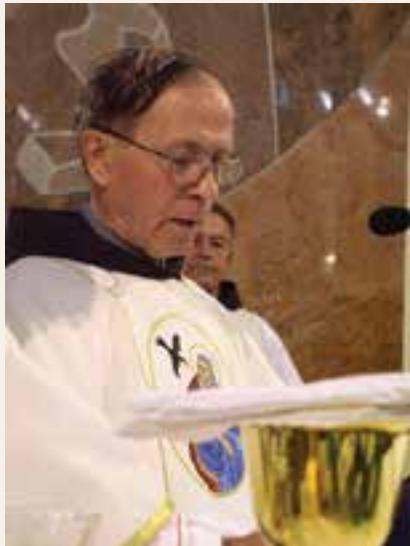
Svečani objed i proslava nastavljeni su na skijaškom centru Blidinje u restoranu *Staza* uz dvije stotine nazočnih. Sve su to članovi obitelji, a fra Ljubo je za ovu prigodu pozvao tek nekoliko svojih prijatelja i najvrjednijih suradnika u svom životu i radu: Đurđu Šušak, Antu Belju, Zdravku Bušić, Vinku Grubišića i zajedničkoga prijatelja svoga i brata fra Petra, Dragana Čovića.

Pod Vilincem, jednim od vrhova Čvrsnice, na skijaškoj stazi, toga popodneva, bijaše uistinu posebno i ugodno. Riječ pozdrava za objedom uzeli su fra Ante Marić, kapelan kapelanije Polja; Vinko Grubišić u ime prijatelja i suradnika iz Amerike, Kanade (nezaboravne „Norvalskе grupe“) i Domovine; gvardijan Širokoga Brijega fra Tomislav Puljić i tomislavgradski gvardijan fra Ante Pranjić.

Djece i mlađih je na pretek. Igraju se i vesele opušteni i daju velike nade budućnosti. Okružen članovima svoje uže i šire obitelji, fratrima, časnim sestrama i priateljima, fra Ljubo sve promatra vidno ganut i sa suzama radosnicama. Na sve svojim budnom okom pazi njegov brat fra Petar koji se primiče dijamantnom svećeničkom jubileju, a na svoje ujake i na sve što se tada događalo i u crkvi i za objedom, kao i na to da svi budu zadovoljni, fra Mićo Pinjuh. Bijaše to dan krasna i lijepa nezaborava!

Životopis fra Ljube Krasića

Roden je 18. ožujka 1938. u Čitluku u Hercegovini. Franjevačku gimnaziju pohađao je u Splitu i Visokom, a studij filozofije i teologije u Sarajevu i Zagrebu i studij moralne teologije i sociologije na učilištu Alphonsianum pro Deo u Rimu (1971. – 1974.).

U franjevački red stupio je god. 1957. u Kraljevoj Sutjesci u Bosni. Za svećenika je zaređen 2. kolovoza 1964. na Širokome Brijegu. Mladu sv. misu slavi 10. kolovoza 1964. u Čitluku. Nakon ređenja godinu dana proveo je u župi na Širokome Brijegu, a onda je otišao u Švicarsku i tu organizirao Hrvatsku misiju i ostao četiri godine (1967. – 1971.). U SAD dolazi 1974. godine. Iste godine imenovan je župnim vikarom u Župi sv. Ćirila i Metoda u New Yorku. Sljedeće godine, 1975., fra Ljubo je imenovan direktorom Hrvatskoga etničkog instituta. U prigodi dolaska na ukop pokojnom ocu Peri 1976. godine tajna jugoslavenska služba mu oduzima putovnicu te je u Mostaru skoro godinu dana pastoralno djelatan i u radu sa studenima.

Od 1977. do 1980. pomaže na Župi sv. Jeronima u Chicagu. Sljedećih je sedam godina (1980. – 1987.) fra Ljubo proveo kao župnik Župe sv. Marka u Sudburyju. Tu je sa župljanima kupio i preuređio crkvu sa župnom kućom i dvoranom. Nakon Sudburyja imenovan je upraviteljem Hrvatskoga centra u Norvalu (1987. – 1995.). Od godine 1995. urednik je Hrvatskoga kalendara.

Fra Ljubo je koautor trideset i dvije knjige u pedeset izdanja hrvatskoga jezika, kulture i povijesti za hrvatske škole u Americi, Kanadi i Australiji. Svaka knjiga sadrži četverojezični rječnik za djecu: hrvatsko-engleski-njemački-francuski. Posebice su vrijedna fra Ljubina izdanja Hrvatskoga kalendara od 1997. do 2005. godine, u kojima su obrađene hrvatske župe u Americi i Kanadi. Fra Ljubo je i jedan od suosnivača HIŠAK-a (Hrvatske izvandomovinske škole Amerike i Kanade) i IRAL-a, ZIRAL-a (Zajednica izdanja ranjeni labud).

Fra Ante Marić

ZLATNA MISI FRA IVANA KVESIĆA U ŽUPI RASNO

U nedjelju, 24. kolovoza 2014., član Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivan Kvesić u rodnoj župi Rasno svećano je proslavio 50. obljetnicu svećeništva. Na svečanome slavlju sudjelovalo je mnoštvo vjernika, slavljenika, brojna rodbina i prijatelji te 10 svećenika. Župna zajednica najprije se okupila ispred crkve sv. Franje na euharistijsko slavlje koje je pred nazočnom subraćom i sestrama predslavio fra Ivan uz assistenciju fra Marinka Leke i mješnoga župnika fra Ignacija Alerića.

Prigodnu propovijed održao je fra Marinko Leko, župnik u Rakitnu, koji je istaknuo ljudske i redovničke sposobnosti i vrline slavljenika, osobito njegovu neu-mornost u službi, te nenametljivu

komunikativnost. Zahvalio je Božjoj providnosti što ga je podarila franjevačkoj zajednici, ali i fra Ivoj nu za sve dobro koje je kroz pola

stoljeća svoga svećeničkog života i rada činio i učinio „bezpridržajnom žrtvom u svekolikom radu na njivi Gospodnjoj“ gdje god je i kada god je to zatrebalio.

Papa Franjo udijelio je zlatomisničku apostolski blagoslov, a će-

stitku i pozdrav u ime fra Miljenka Šteke, provincijala Hercegovačke franjevačke provincije, uputo je fra Dario Dodig.

Zlatomisničko slavlje nastavilo se svečanim objedom na igralištu Pučke škole Ivana Sopte u Rasnu

uz bogat kulturno-umjetnički program.

Izložba starih fotografija

U povodu fra Ivanova zlatomisničkoga slavlja, oko župne kuće, priređena je jedinstvena izložba starih fotografija. Prikazano je 90 fotografskih zapisa s mase ređenja, s mlade mase te fra Ivanova susreta s rođinom i prijateljima. Sve je slikopise fra Ivan sačuvao na negativu, a Ivan Dugandžić digitalizirao i priredio za ovu izložbu. To su izvorne i gotovo zaboravljene fotografije vremena prije 50 godina. Prikazani radovi na ovoj izložbi su, vjerojatno, jedina očuvana zbarka staroga širokobriješkog fotografa Sesara.

Ivan Dugandžić

Kratki životopis fra Ivana Kvesića

Fra Ivan rođen je 18. listopada 1937. u obitelji Stipe i Anice r. Kordić. Franjevački habit obukao je 14. srpnja 1956. Svećano je zavjetovan 12. srpnja 1961. Svećenički red prima 2. kolovoza 1964. U Mostaru je od 1965. do 1969. kapelan. Župnikovao je u Seonici (1969. – 1977.), godinu dana kapelan je u Tihaljinama i sljedeće dvije godine u Blagaju. Župnik i gvardijan u Slanom od 1980. do 1988., a zatim je dvije godine kapelan na Humcu. Od 1990. do 2000. župnik je u Ružićima, a od 2000. do 2007. u Rasnu. Kapelan je u Veljacima od 2007. do 2010., a od 2010. do 2011. u Klobuku. Danas je kapelan u župi Veljaci.

PROSLAVA SREBRENE I MLADE MISE U KONJICU

U nedjelju, 24. kolovoza u konjičkoj crkvi sv. Ivana Krstitelja fra Dragan Ružić proslavio je srebreni svećenički jubilej, a fra Goran Azinović, nakon proslavljenje mlade mise u Međugorju, proslavio je i mlađu misu u svojoj rodnoj župi. Slavlju su se također priključili fra Stipan Šarić, koji je ređen zajedno s fra Dragom, te fra Hrvoje Miletić, čiji su korijeni također iz konjičkoga kraja. Propovijedao je fra Slavko Antunović, također Konjičanin. U koncelebraciji su bili konjički gvardijan fra Ivan Sesar, zatim župnik fra Stipan Klarić, te fra Slaven Brekalo s Čerina i fra Petar Drmić iz Bukovice. Konjička crkva bila je premalena, tako da su mnogi ostali u crkvenome dvorištu.

Propovjednik je u svojoj homiliji istaknuo važnost svećenika i fratra u prošlosti sadašnjosti i budućnosti našega naroda, te njihovu neraskidivu povezanost. Upravo zahvaljujući tome, mnogi su, bez ob-

zira u koji dio svijeta pošli, ponijeli sa sobom vjeru u Krista i prenose je na mlađe naraštaje. Isto tako s. Slavica Filipović, također iz Konjica, ove godine slavi 25 godina redovništva.

Nakon sv. mise u crkvenom dvorištu priređen je ručak i pučko veselje.

Ovo je najveća proslava i najradosnije okupljanje Hrvata ispred konjičke crkve nakon rata. Nakon gotovo četvrt stoljeća pred crkvom se ponovno pjevalo, igralo kolo, osjetila se radost i veselje.

Uzdamo se u Boga da će se ova stradala i raseljena župa opet obnoviti i pomladiti.

fra Stipan Klarić

PETA GENERACIJA POSTULANATA U SAMOSTANU U MOSTARU ZAPOČELA GODINU POSTULATURE

U utorak, 09. rujna 2014., u našem samostanu Svetih Petra i Pavla u Mostaru započela je godina postulature.

Kandidate je dočekao meštar postulanata fra Stanko Mačić, a u samostan su došli u prijepodnevnim satima u pratnji svojih roditelja i članova obitelji.

Nakon kratkog upoznavanja i zajedničkog susreta s roditeljima i franjevcima iz samostana pošli su u prostorije Postulature gdje će provesti sljedeću godinu upoznavajući franjevački oblik života. Srdačnu dobrodošlicu zaželjeli su im gvardijan fra Iko Skoko i provincial fra Miljenko Šteko.

Na priloženoj slici stoje (s lijeva na desno): **Franjo Čorić** iz župe Čitluk, **Nikola Drljepan** iz župe Čapljina, **Sebastiano Šiljeg** iz župe Humac, **Ivan Slišković** iz župe Široki Brijeg i **Jozo Malić** iz župe Kongora.

Uz meštra fra Stanka i provinciala fra Miljenka čuće: **Daniel Majstorović** iz župe Drinovci, Šimun Suton iz župe Kočerin i **Franjo Markić** također iz župe Kočerin.

Želimo im Božji blagoslov, ustrajnost, mir i dobro!

SVEČANO ZAVJETOVANJE U MEĐUGORJU

U nedjelju 14. rujna 2014., četvorica naše braće: **fra Augustin Čordaš** (r. 1989.) iz Župe Marija Majka Crkve, Mostar, **fra Ivan Marić** (r. 1989.) iz Župe Krista Kralja, Čitluk, **fra Alen Pajić** (r. 1988.) iz Župe svetoga Josipa Radnika, Domanovići i **fra Ivan Penavić** (r. 1990.) iz Župe Uznesenja BDM, Široki Brijeg, položili su svečane (doživotne) zavjete u Međugorju.

Svečano misno slavlje predvodio je provincijal hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko u koncelebraciji s međugorskim župnikom fra Marinkom Šakotom, meštom hercegovačkih bogoslova fra Svetozarom Kraljevićem, uz još tridesetak subraće, te brojnim svećenicima – hodočasnicima u Međugorju.

Sveta misa slavljena je na vanjskome oltaru, a započela je svečanom procesijom. Misno slavlje uzveličali su svojim pjevanjem naši bogoslovi uz ravnjanje fra Stanka Mabića. U liturgiji su u asistenciji služili naši novaci, uz ravnjanje ceremonijera fra Darija Galića, a evanđelje je navjestio đakon fra Perica Ostojić. Prostor pred vanjskim oltarom bio je popunjeno brojnim vjernicima, hodočasnicima i rođbinom naših zavjetovanih.

U svojoj homiliji Provincijal je iskazao svoju radost zbog slavljenja zavjeta u Međugorju, u Gospinoj blizini, što je bio odabir braće zavjetovanika. Napomenuo je da trebamo biti svjesni idealja za kojim smo krenuli, a posebno je istaknuo i blagdan Uzvišenja sv. Križa, slavljena taj dan, ističući da nismo krenuli za bilo kime, nego za raspetim Bogom, koji se preko križa proslavio svojim uskrsnućem, i da s njim hodimo prema uskrsnuću. Nakon toga osvrnuo se na tri redovnička zavjeta koja braća danas polažu: čistoću, poslušnost i siromaštvo, te na kraju zavjetovanike i sve prisutne povjerio Gospinu zagovoru re-

kavši da kao i ona crpimo snagu stojeći uz Križ.

Nakon homilije uslijedio je obred zavjetovanja, gdje su braća u rukama provincijala položila svoje doživotne zavjete u franjevačkome redu i potpuno se predali na služenje bratstvu.

Na kraju misnoga slavlje nazočne je pozdravio međugorski župnik fra Marinko Šakota te uputio čestitke svečano zavjetovanoj braći. Nakon mise u dvorani Ivana Pavla II. upriličena je zajednička večera uz čestitke i druženje.

Homilija provincijala fra Miljenka

Draga mlada braćo, fra Alene, fra Augustine, fra Ivane Mariću i fra Ivane Penaviću, vaša je želja bila svoje svećane zavjete položiti i izreći ovdje u Međugorju! Radujem se vašoj želji i izboru!

Čemu nas Međugorje uči?

Toliki, sa svih strana svijeta dolaze ovdje, u ovu župu, u ovu provinciju, i traže ovdje vjeru svjedoka, a ne neku površnost od koje su otisli sami. Tragaju za svjedočenjem onih koji svojim životom daju vjeri vjerodstojnost. Traže susreste ljudi koji nose obrise Gos-pina srca koje je u grudima po svom obraćenju nosio sv. Franjo iz Asiza!

Nama valja uvijek biti svjesni ideała za kojim smo krenuli, a njega nam u svom **Poticaju** razgovijetno doziva u sjećanje naš sv. Utjemljitelj: „O premla braćo i dovijeka ljubljeni sinovi, čujte me, čujte glas svojega oca: Velike smo stvari obećali, a još veće su obećane nama. Vršimo ovo, a težimo za onim.“ To je, u svojoj biti, poruka svakom vjerniku, a danas se ona osobito aktualizira ovim blagdanom Uzvišenja sv. Križa.

Što nam ovaj blagdan, ovdje u Međugorju, u ovoj župi s Križevcem poručuje?

Da smo pošli ne za bilo kime, nego za raspetim Bogom, a pošli smo prema uskrsnuću. Naš život zacrtan je njegovim životom. Naša „karijera“ je u što višem pe-njanju uz Križevac, do križa, što spremnijem predanju na razapinjanje i u što dubljem sagibanju na pranje nogu braći.

Vrata uskrsnuća moći ćemo otvoriti samo ključem riječi na križu: „Svršeno je!“ (Iv 19,30) „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.“ (Lk 23,46). Neka nam blag-dan Uzvišenja sv. Križa pročisti pogled. Gledajmo Isusa kako se prije svoje muke i križa sagiba pred učenicima i pere im noge. Sućutni i solidarni sa svojim Učiteljem, stanimo hrabro na taj put!

Zagledajmo se u vlastito srce i u njemu potražimo onu duboku tišinu gdje ljubav Božja progovara. Prepu-stimo se životno u krilo nebeske Majke koja je tolikima ovdje pomogla otvoriti vlastito srce i onda su krenuli u promjenu svijeta, tako što su počeli mijenjati sebe.

Svatko od nas, kaže jedna indijanska priča, u sebi nosi dva vuka. Jedan je ono najgore u čovjeku: mržnja, zloba, zavist, srdžba, grijeh ... Istodobno ima i onaj drugi vuk u kojemu su utjelovljeni ljubav, dobro-ta, plemenitost... I ta dva naša unutarnja vuka najveći su međusobni neprijatelji u borbi kojoj je svrha zauzeti naše srce. I kao što stara priča kaže, pobijedit će onaj vuk kojega hranimo!

Svatko od nas, draga braćo i sestre, ima tu unutar-nju borbu i mogućnost izbora koju će vlastitu dimenzi-ju održavati, njegovati, gajiti. Nažalost, veliki broj ljudi odlučuje se hraniti onoga zlog vuka u sebi, pretvaraju-

ći se da je drugačije!

Živimo u potrošačkome svijetu u kojemu je sve na prodaju i sve ima cijenu, koje ne priznaje vrijednosti i žrtvu. Beskrajan užitak promovira se kao krajnja svrha ovozemnoga postojanja. I utrka za užicima ne prestaje kao ni njezina promocija.

Kako razumjeti ovaj svijet i kako uči u bitku s takvim poimanjem svijeta? Reći čovjeku da užitak nije nešto čemu bi trebalo težiti, djeluje nerazumno. Upozoriti ga na cijenu ponuđenih ciljeva, na nerazumnost kao dije-te i reći mu da nešto što je ugodno nije nužno i korisno za čovjeka, upozoriti ga da nešto što može biti i ugodno i korisno, nije nužno i ispravno. Upozoriti ga na po-stojanje zlatnih pravila: ne čini drugima što ne bi želio da se tebi čini, deset zapovijedi, sedam smrtnih grijeha ... Znamo, ovo nije glazba za nježne uši svijeta, koje ne žele čuti ništa do umilne glazbe udvornika. A onda, toliki, kad s kraja svijeta dođu tražeći posljednju uporišnu točku ovdje na Križevcu, zašute, zastanu u tišini, spoznaju bolnu istinu: Sve je ovo do sad bila zabluda, krvoločni vuk kojeg su hranili odjednom se probudio, izranio ih i želi ih progutati!

Mora li čovjek dotaknuti duboko razočarenje po-nudama ovoga svijeta da promisli i razumije zbog čega su i ova naša tri zavjeta tako velika i tako plo-donosna?

Čisto srce stvori mi Bože i duh postojan obnovi u meni!

Ima li išta ljepše od čista srca kada možeš hodati svijetom pun samopoštovanja, znajući da ti nitko ništa ne može zamjeriti osim onih koji će zlobom i nenavidi-nošću tražiti opravdanje za vlastite grijehе i poroke. Či-sto srce s osjećajem moralne ispravnosti dar je nebeski u njemu je sva milina i blagoslov.

Poslušnost.

Nije nedostatak, nego vrlina. Umanjiti vlastito sa-moljublje i prihvatići da postoje važnije stvari od naše osobne koristi. Učiti da je dobit zajednice i dobrobit na-roda uvijek iznad našega osobnog pojedinačnog cilja. Biti vjeran do kraja idealima koje Krist stavlja pred sva-koga čovjeka u svojoj velikoj muci u Getsemanskome vrtu, do kraja poslušan, ustvrdjuje: „Oče! Ako hoćeš otkloni ovu čašu od mene. Ali ne moja volja, nego tvoja neka bude!“ (Lk, 22, 42)

*A onda: Blago siromasima duhom!
Onima koji u sebi ne osjećaju potrebu gomilanja
stvari i robovanja imutku. Blago onima kojima je i
malo dovoljno. Blago onima koji znaju da osobno
imati znači prokletstvo, ukoliko brat i sestra do tebe
umiru od gladi! Blago onima koji su svjesni da dolazeći
na svijet nisu imali ništa i da s ovoga svijeta ništa neće*

*odnijeti, da je materija ono što prije ili kasnije propada,
a da duhovna dobra: vjernost Kristu i ljubav uz čisto
srce popadbina su koja jamči vječni život!*

*Marija, Djevica i Majka, pokazuje nam izvor iz koje-
ga je sama crpila svoju snagu stojeći uz Križ. Njezinu
zagovoru povjeravam i vas, draga braćo, u vašem do-
životnom predanju franjevačkome redu! Amen!*

NAŠ PODMLADAK U ŠK. GOD. 2014./2015.

Sjemeništari u Visokom

Prvi razred

1. Mladen Dragičević (ž. Humac)

Drugi razred

1. Ante Vukoja (ž. Kočerin)
2. Marinko Filipović (ž. Posuški Gradac)
3. Željko Tomić (ž. Posušje)

Treći razred

1. Robert Radić (ž. Drinovci)
2. Ivan Crnogorac (ž. Posušje)

Četvrti razred

1. Josip Duvnjak (ž. Šuica)
2. Ivan Hrkać (ž. Široki Brijeg)

Postulanti u Mostaru

1. Franjo Čorić (ž. Čitluk)
2. Nikola Drljepan (ž. Čapljina)
3. Daniel Majstorović (ž. Drinovci)
4. Franjo Markić (ž. Kočerin)
5. Jozo Malić (ž. Kongora)
6. Ivan Slišković (ž. Široki Brijeg)
7. Šimun Suton (ž. Kočerin)
8. Sebastiano Šiljeg (ž. Humac)

Novaci na Humcu

1. fra Marko Bandić (ž. Ružići)
2. fra Tomislav Crnogorac (ž. Posušje)
3. fra Franjo Čuljak (ž. Šipovača)
4. fra Džoni Dragić (ž. Sv. Mateja, Mostar)
5. fra Petar Jukić (ž. Posušje)
6. fra Andrija Majić (ž. Drinovci)
7. fra Romario Marijanović (ž. Sv. Petra i Pavla, Mostar)
8. fra Ivan Nikolić (ž. Međugorje)

9. fra Ivan Pehar (ž. Čapljina)
10. fra Antonio Primorac (ž. Humac)

Bogoslovi u Zagrebu

I. godina

1. fra Luka Baković (ž. Tomislavgrad)
2. fra Luka Čorić (ž. Široki Brijeg)
3. fra Zlatko Čorić (ž. Marija Majka Crkve, Mostar)
4. fra Milan Galić (ž. Posušje)
5. fra Renato Galić (ž. Široki Brijeg)
6. fra Stipe Rotim (ž. Čitluk)
7. fra Stipe Šarić (ž. Sutina)
8. fra Lovro Šimić (ž. Grude)

II. godina

1. fra Nikola Jurišić (ž. Posušje)
2. fra Emanuel Letica (ž. Bukovica)
3. fra Antonio Musa (ž. Široki Brijeg)

III. godina

1. fra Jure Barišić (ž. Šuica)
2. fra Jozo Hrkać (ž. Široki Brijeg)
3. fra Robert Kavelj (ž. Bl. A. Stepinca, Chicago)
4. fra Robert Pejičić (ž. Sv. Mateja, Mostar)

IV. godina

1. fra Dragan Bolčić (ž. Međugorje)
2. fra Zvonimir Pavičić (ž. Široki Brijeg)

V. godina

1. fra Augustin Čordaš (ž. Marija Majka Crkve, Mostar)
2. fra Alen Pajić (ž. Domanovići)
3. fra Ivan Penavić (ž. Široki Brijeg)

Đakonska godina

1. fra Ivan Marić ml. (ž. Čitluk)
2. fra Marin Karačić (ž. Široki Brijeg)
3. fra Perica Ostojić (ž. Čitluk)

PROSLAVA SV. ANTE U CHICAGU

Tradicionalno blagdan Sv. Ante okuplja Hrvate oko samostana i sjedišta hrvatskih franjevaca u Chicagu. Na taj dan, tamo se Hrvati okupljaju još od 1944. godine kada je utemeljen samostan koji nosi ime toga dragog sveca. Tu pri sjedištu hrvatskih franjevaca, Hrvatskom etničkom institutu, tu gdje je franjevačka tiskara desetljećima širila snagu Riječi, mnogi nalaze svoj dom i utočište.

Svečanu svetu misu predvodio je pomoći banjalučki biskup, dr. fra Marko Semren u zajedništvu s braćom franjevcima iz Chicaga i okoline. Biskup Marko u svojoj vrlo ugodnoj propovijedi govorio je o veličini i blagosti toga sveca. *Lijepo je učiti od onih koji sami vrše što govore! Naše vrijeme tako napredno u različitim tehnologijama, tako bogato učiteljima posjednicima istine, čini se da gubi autentični smisao mudrosti. Mudrost, dar Duha Svetoga, ne definira se količinom steklenih spoznaja, nego kvalitetom iskustava življenih: u*

znanju, u stvarnosti, u Bogu. Kušano iskustvo bića, prema onomu što ga ispunjava: jest otvorenost srca koje pounutarnjuje u ljubavi svaki dio života, prerađuje ga i usvaja kao skupocjeno blago od kojega crpi značenje i životnost. Iz mudrosti izvire svako dobro, jer je ponovno posjećeno i spoznato u njezinoj do-

broti i ljestvi, u otkrivanju onoga obećanja kojeg je Stvoritelj stavio u svaku stvar. Ovu mudrost je usvojio, živio i drugima prenosio sv. Ante. Stoga je papa Pio XII. apostolskim pismom od 16.1.1946. uzdigao sv. Antu na čast crkvenoga naučitelja uspoređujući ga sa svjetlećom zvezdom... Tako je on jednom zasvetio kugli zemaljskoj, a sjaji još i danas neobično žarećim svjetлом.

Zanosno je biskup fra Marko govorio o sveću svega svijeta ističući njega kao primjer nasljeđovanja i ljubavi prema Crkvi: *Svi darovi služili su mu za izgradnju Crkve. Neki stari životopisac ovako je ocrtao razliku između sv. Franje i sv. Ante: "Kao što je Petar za Crkvu, tako je i Franjo za serafski red /franjevački red: osnivač, voditelj i pastir; a kao što je Pavao za Crkvu, tako je i Ante za franjevački red: propovjednik, naučitelj, pisac".*

Slavlje je uzveličao zbor hrvatske Župe sv. Jeronima.

Fra Jozo Grbeš, kustos

NAŠI POKOJNICI

PREMINUO FRA AUGUSTIN (BAJA) BARAĆ

U petak, 11. travnja 2014., u našem samostanu na Humcu preminuo je fra **Augustin (Baja) Barać** (r. 16. svibnja 1937.) u 77. godini života, 57. godini redovništva i 49. godini svećeništva. Proviđen je sakramentima umirućih.

Fra Augustin bio je:

- Duh. pom. na Širokome Brijegu od 23. lipnja 1966. do rujna 1966.
- Duh. pom. u Grudama od rujna 1966. do travnja 1967.
- Duh. pom. na Širokome Brijegu od travnja 1967. do travnja 1968.

- Duh. pom. u Kongori od travnja 1969. do lipnja 1971.
- Valetudinarius u Mostaru od lipnja 1971. do 1972.
- Valetudinarius u Tomislavgradu od ljeta 1972. do kolovoza 2005.
- De familia na Humcu od 25. kolovoza 2005.

Sv. misa zadušnica slavit će se u samostanskoj crkvi na Humcu 12. travnja 2014. u 15.00 sati, a potom sprovodni obredi i ukop na *Novome groblju* na Humcu.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

SPROVOD POK. FRA AUGUSTINA BAJE BARAĆA

Dana 12. travnja 2014. godine Hercegovačka franjevačka provincija oprostila se od svoga franjevca i svećenika fra Augustina Baje Baraća.

U petak, 11. travnja, u 8.05. sati praćen molitvom svoje subraće humačkoga samostana fra Augustin Baja Barać preselio se u krilo Oca nebeskog u 77. godini života, 57. godini redovništva i 49. godini svećeništva.

U samostanskoj crkvi sv. Ante Padovanskoga na Humcu u subotu, 12. travnja, u 15.00 sati sprovodnu sv. misu, zbog službene odsutnosti provincijala fra Miljenka Šteke, predslavio je vikar Provincije fra Ivan Ševo uz suslavlje humačkoga gvardijana fra Velimira Mandića, biskupova izaslanika don Antana Luburića, fra Marinka Šakote, župnika Međugorja, rodne fra Augustinove župe, te 37 svećenika koncelebra-

nata. Skupio se lijep broj vjernika, među kojima su mnoge časne sestre, naši postulanti i druga braća fratri, da se u molitvi zahvalnosti i preporuke oproste od dragoga pokojnika.

Vikar Provincije **fra Ivan Ševo** izrekao je ovom prigodom homiliju u obliku teološkoga premišljanja o smrti. Ovdje je donosimo:

Umiranje i smrt kao bolno iskušto najbljižih, a osobito kao nei-

zbježivost koja čeka svakoga živoga čovjeka, neupitna je stvarnost koja, kratko rečeno, zbujuje i smuće svakoga čovjeka, pa tako i kršćanske vjernike.

Nema sumnje, većina ljudi nije spremna za smrt, svoju ili bilo čiju. Jer smrt najčešće doživljavamo poput velika iznenađenja. Ipak, smrt kao naša posljednja vremenska postaja za mudra čovjeka nikada ne bi trebala biti samo iznenađenje.

Razmišlјajući o životu u svom djelu Tvrđava poznati pisac Meša Selimović napisao:

„Ja sam samo mali čovjek koji je zaboravio da je mali.

San je ono što se želi, a život je buđenje.

Sve će proći... Ali, kaka je to utjeha? Proći će i radost. Proći će i ljubav, proći će i život. Zar je nuda u tome da sve prođe?...

Mnogo je tajni, doista, kojima se ne možemo ni približiti, a kamoli ih razumjeti. A možda je najveća tajna smrt, tajna i užas. I kad ne mislimo na nju ona misli na nas.“

Dakako, uz sve moguće vidike koji su nam jako dobro poznati, kao što su sociološki, biološki, medicinski, psihološki i inni, kršćanske vjernike, baš kao vjernike, svako umiranje i smrt zanimaju na osobit način s vjerskog ili vjerničkog gledišta.

Želim reći: svoj vjerski stav o svakom bitnom životnom pitanju ili životnom području kršćanin razaznaje iz objave, liturgije i službenoga nauka Crkve. Tako Biblija, kao važan i nezaobilazan dio Božje objave čovjeku, širom osvjetljava fenomen umiranja i smrti, ističući da je ona prije svega smrtna presuda protiv ljudi izrečena neposredno

poslije grijeha praoca Adama.

Upravo tako, smrtnost ljudska postaje znak prisutnosti grijeha, koji nije samo zlo zbog toga što se protivi ljudskoj naravi i volji Božjoj, nego je zlo i zato što otvara put smrti.

Mudrosne biblijske knjige snažno ističu da se onaj tko ide za zlom, već uputio u smrt, to znači bezbožnik je na skliskom putu, on je već na neki način mrtav jer je sklopio savez sa smrću. A smrt pravednika nije konačna jer mu - kako kaže

povijesti čovjekovim neposluhom, ohološću, grijeh ušao u svijet, a po grijehu trpljenje i smrt. Otada smrt kraljuje nad svijetom i nad čovječanstvom, to više što je i ljudsko tijelo, koje je Božji stvor i dar, postalo „smrtonosnim tijelom“ jer se iz požude rađa grijeh, a po grijehu smrt. Upravo otuda dolazi tragicnost čovjeka i čovječanstva jer su sami po sebi prepušteni u vlast smrti. Ipak, dragi Bog, koji je stvorio čovjeka kao remek djelo i iz ljubavi, ostaje vjeran toj svojoj ljubavi. Isus Krist uzima na sebe ljudsku narav i smrt; on na Veliki petak umire na drvetu križa, i to po odluci paloga čovjeka, ali u skladu s Božjim promislom.

Evangelisti nas izvješćuju: Isus je svojim učenicima više puta najavljavao svoju smrt; kao čovjek drhtao je pred njom, ali kao odani Sin prihvatio je Očevu volju i savršeno je izvršio, ostavši mu „poslušan do smrti“.

Poruka je jasna: Isusova dragovoljna smrt bila je pomirna žrtva te je Njegova smrt plodna poput zrna koje mora umrijeti da bi donijelo rod. Krist je umro za narod, dao je svoj život mjesto svih. Krist je tako otkrio božansku ljubav do kraja. Po svojoj smrti Isus je pomirio čovjeka i čovječanstvo s Bogom. Zapravo, Isus Krist je umirući iz ljubavi i vršeći volju Očeva zauvijek pobijedio smrt; Bog ga je potom ovjenčao nebeskom slavom uskrsnuća, odnosno na njemu se ostvarilo uskrsnuće od mrtvih i on je postao „prvorodenac od mrtvih“. Zahvaljujući Isusovoj dragovoljnoj smrti i slavnom uskrsnuću, potpuno se izmjenio odnos ljudi i mrtvi.

Sv. Pavao odlučan je i jasan: „Ako nema uskrsnuća mrtvih,

psalmist – „Bog neće ostaviti dušu u Podzemlju“, nego će njegovu „dušu Bog ugrabiti Podzemlju iz kandža“. Tako pravednici već ovdje na zemlji imaju nadu punu besmrtnosti. Bogu nije draga smrt čovjeka nego on hoće da se grješnik obrati i da ispravno živi; zato starozavjetni proroci bez prestanka pozivaju na temeljito obraćenje jer Bog izbavlja ljudi od smrti, ali ne bez njihove suradnje.

Novi zavjet još izričitije potvrđuje da je u samim počecima ljudske

ni Krist nije uskrsnuo. Ako pak Krist nije uskrsnuo, uzalud je doista propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša. (...) A ako Krist nije uskrsnuo, uzaludna je vjera vaša, još ste u grijesima. Onda i oni koji usnuše u Kristu, propadoše. Ako se samo u ovome životu u Krista ufamo, najbjedniji smo od svih ljudi.” (1 Kor 15,13-19).

U svjetlu biblijske objave, Crkva je kršćanski pogled na smrt sažela najprije u simbolima vjere: u Apostolskom vjerovanju izričajem: „Vjerujem u uskrsnuće tijela; vjerujem u život vječni”, a u Nicejsko-carigradskom vjerovanju izričajem: „I iščekujem uskrsnuće mrtvih. I život budućega vijeka”.

Crkveni oci tumačili su vjersko učenje o smrti i životu poslije smrti riječima: „Dobro je za me da umrem u Krista Isusa, više nego da vladam krajnjim dijelovima zemlje. Njega tražim, koji je za nas

umro; njega hoću koji je za nas uskrsnuo. Moje se rođenje približava... Pustite me da primim čisto svjetlo; kada dođem tamo, bit ću čovjek.” (sv. Ignacije Antiohijski).

„Za sebe si nas stvorio, Gospodine, i nemirno je srce naše dok ne otpočine u Tebi!” (Sv. Augustin, Ispovijesti)

Suvremenici nauk Crkve najbolje je izrekao II. vatikanski koncil u konstituciji „Gaudium et spes” u kojoj se doslovno kaže: „Dok je pred smrću nemoćno svako maštanje, Crkva, poučena božanskom objavom, tvrdi da je Bog stvorio čovjeka za blaženi cilj s onu stranu zemaljske bijede. Štoviše, kršćanska vjera uči da će ta tjelesna smrt, od koje bi čovjek bio pošteđen da nije sagriješio, biti jednom pobijeđena kada sve mogući i milosrdni Spasitelj vrati čovjeku spasenje što ga je svojom krivnjom izgubio.

Tu je pobjedu Krist izvojevao uskrsnuvši na život, budući da je svojom smrću oslobođio čovjeka od smrti. Svakome čovjeku koji razmišlja, vjera, predočena solidnim argumentima, pruža odgovor na tjeskobna pitanja o njegovoj budućoj судбини; ujedno mu omogućuje da u Kristu bude u zajedništvu sa svojom predagom, već preminulom braćom, ulijevajući mu nadu da su oni već postigli pravi život kod Boga.”

Draga braćo i sestre!

Kao kršćani vjernici ne želimo u ovim trenucima umanjivati i ublažavati činjenicu smrti kao užasne i neželjene stvarnosti, koja se u naš život uvlači nepozvana i bez kučanja i koja nas kao ljude rastavlja od svega zemaljskog što smo zavoljeli, ne toliko od stvari, koliko od dragih ljudi s kojima smo na različite načine bili povezani. Ipak, naša se vjernička perspektiva i gledanje na

smrt ne može izjednačiti s čestim stavom modernosti, koja ne trpi suživot sa smrću, te zaljubljena u samu sebe, više i ne podnosi pomisao na vlastitu konačnost. Koliko god smrt remetila naš mir i unosila napetost, strah i tjeskobu u naša srca, mi po vjeri u Isusa Krista znamo da ona ne predstavlja nikakvu osobnu tragediju, koja bi u konačnici bila u stanju dovesti u pitanje i sami smisao ljudskog života na zemlji i svrhu ljudskih nastojanja oko dobra i drugih pozitivnih vrijednosti.

Moramo svi priznati, ni teška bolest, ni duboka starost ne mogu nas u susretu sa smrću utješiti i lišiti boli zbog rastanka od voljenih osoba ili osjećaja da su naši pokojnici, usprkos svemu, mogli toliko toga zajedničkoga još s nama proživjeti. Osjećaj da se nečiji život prerano ugasio, ne prati nas samo kada se oprashtamo od mladih ljudi, to isto osjećamo i onda kada se rastajemo od ljudi u poodmakloj životnoj dobi.

I ne možemo, a da se konkretno ne zapitamo: zašto je to tako, zašto nas prati taj osjećaj nedovršenosti i ljudske nedorečenosti?

Kristalno je jasno da se mi ljudi ne možemo boriti ni sa svojom smrću. No kao što jednima njihovo uvjerenje ne dopušta da prihvate smrt kao jednu točku na stazi njihova života, točku koja ih povezuje s vremenom i vječnošću, tako drugi snagom svoga religioznog uvjerenja u smrti prepoznavaju blagdan plača i tuge, ali i blagdan radosti i zahvalnosti Bogu zajedan ljudski život i mnoge milosti kojima nas je Bog obdario po jednom čovjeku. Radost ljudskoga života je svijest

da postojim, radost je znanje da mi je nebo nekog dalo s kim sam podijelio tolike sretne trenutke, radost je znati da se taj netko vraća izvoru radosti, Bogu, iz kojeg je ponikao i na kojem se za svoga zemaljskog života napajao.

Ovo je trenutak da otkrijemo, ukoliko to do sada nismo znali, kolika je radost biti s drugima, biti djelotvorni i odgovorni u svome ljudskom i vjerničkom poslanju, ne isključujući niti velikodušne usluge svojim bližnjima. Hrvatski pjesnik Antun Branko Šimić nas poziva:

Čovječe pazi
da ne ideš malen
ispod zvijezda!

Pusti
da cijelog tebe prođe
blaga svjetlost zvijezda!

Da ni za čim ne žališ
kad se budeš zadnjim pogledima

rastajao od zvijezda!

Na svom koncu
mjesto u prah
prijeđi sav u zvijezde.

Ovo je ujedno trenutak da zahvalimo pokojnom fra Augustinu, i to za svako dobro djelo koje je činio prema svojim mogućnostima i svojoj raspoloživosti kako u zajednici tako i svakome od braće pojedinačno.

Dragi fra Augustine, u ime cijele naše franjevačke zajednice, kao i u ime provincijala fra Miljenka i u svoje osobno, izražavam Ti iskrenu zahvalnost za Tvoje vjerno i preданo svećeničko služenje u službi i poslanju duhovnoga pomoćnika za dobrobit naših vjernika kojima te je Provincija slala za povećanje vjerodostojnosti i ugleda Crkve u našem Božjem i hrvatskom narodu.

Neka Ti dobri Bog bude vječna nagrada, a sve koji iskreno tuguju zbog privremenoga rastanka s Tobom neka ispunи svojom snagom i utjehom vjere u ponovni susret s Tobom i sa svima svetima. Počivao u miru Božjem! Amen!

Na kraju sv. mise fra Velimir Mandić, humački gvardijan, iznio je životopis pok. fra Augustina Baje i osvrnuo se toplim riječima na njegov život u fratarskoj zajednici:

Poštovani zamjeniče našega provincijala fra Ivane Ševo, braćo svećenici, Jozo i Ivane, braćo našega fra Augustina Baje, časne sestre, rodbino i prijatelji!

Dok se svi skoro 40 dana spremamo za proslavu Gospodinova uskršnja, dok smo osobito danas i jučer bili obuzeti

pripremom za početak Velikoga tjedna – proslavu nedjelje Muke Gospodinove – Cvjetnicu, naš nas je Baja iznenadio i preduhitrio svojim odlaskom Gospodinu u vječnost! Izabrao je slaviti Veliki tjedan u zajedništvu nebeskoga Oca, svih svetih, nadamo se i vjerujemo kao i u zajedništvu mnoštvom subraće fratara koji su se već preselili u vječnost.

Svi mi znademo da je naš Baja fra Augustin skoro čitav svećenički život bio boležljiv, svi znamo da je nedavno bio bolestan, ali da je u bolnici u Mostaru malo obnovio svoje narušeno zdravlje, stoga nas ovako brz odlazak doista iznenaduje. Istina je da je u četvrtak izjutra imao nekih probavnih problema, da ga je naš brat fra Damjan uredio, također je istina da je fra Damjan popodne primijetio kako se Baja malo gubi, stoga je konzultirao liječnike u našem Domu zdravlja u Ljubuškome. Dežurni liječnik preporučio je bolnicu u Mostaru, popodne ga je hitna odvezla, cijelu su ga večer u bolnici pregleđivali te oko ponoći ustanovili da nije za bolnicu. Fra Damjan ga je vratio u samostan, cijelu noć uza nj bđio, a kad smo se mi vraćali sa svete mise pozvao nas je u Bajinu sobu da uza nj molimo. On je u to vrijeme samo duboko disao te jednostavno predao svoju dušu nebeskom Ocu! Smirio se i završio svoj patnički, svećenički, redovnički i vjernički život!

A tjelesni život naš Baja počeo je u Međugorju 16. svibnja 1937., od roditelja Mirka i Ande r. Pavlović. Isti je dan i kršten, krsnim imenom Bože.

Pučku je školu od 1945. do 1949. pohađao u rodnom Međugorju, a od 1949. do 1951. u Čapljini. Sjemenište, srednju školu, pohađao je u Viskom od 1951. do 1959.

Franjevačko odijelo dobio je prvo dana novicijata od provincijala Bosne Srebrenе fra Borisa Illovače, te je od 14. srpnja 1957. do

15. srpnja 1958. bio u novicijatu u Kraljevoj Sutjesci.

Po završetku novicijata 15. srpnja 1958. položio je prve jednostavne zavjete u Kraljevoj Sutjesci pred istim provincijalom Bosne Srebrenе fra Borisom Illovačom. Doživotne vječne zavjete položio je pred prov. delegatom fra Leonardom Orečom 15. srpnja 1963. ovdje na Humcu.

U međuvremenu je od 1961. do 1963. studirao filozofiju u Visokom, a od 1963. do 1966. teologiju u Sarajevu.

Subđakonat mu je 13. ožujka 1965. u Sarajevu podijelio Marko dr. Alaupović, nadbiskup. Isti nadbiskup ga je zaredio za đakona 4. travnja 1965. u Sarajevu, a za svećenika ga je zaredio biskup Petar Čule 15. kolovoza 1965. u Nevesinju.

Njegov fratarski i svećenički život protekao je ovim redoslijedom:

- Duh. pom. na Širokome Brijegu od 23. lipnja 1966. do rujna 1966.
- Duh. pom. u Grudama od rujna 1966. do travnja 1967.
- Duh. pom. na Širokome Brijegu od travnja 1967. do travnja 1968.
- Duh. pom. u Kongori od travnja 1969. do lipnja 1971.
- Na bolovanju – oporavku u Mostaru od lipnja 1971. do 1972.
- Na bolovanju – oporavku u Tomislavgradu od ljeta 1972. do kolovoza 2005.
- Na bolovanju – oporavku na Humcu od 25. kolovoza 2005. do 11. travnja 2014.

Kao što vidimo, naš Baja, fra Augustin nije puno mijenjao mjesta boravka: na Širokome Brijegu bio je pomalo u dva navrata, te u Grudama, u Kongori, Mostaru, Duvnu i ovdje na Humcu. Još je dvije godine kao bolesnik bio u svojoj obiteljskoj kući, a od danas će biti u našoj franjevačkoj grobnici na mjesnome Novom groblju na Humcu. Ondje će čekati uskrsnuće sa svim pokoj-

nima već pokopanima ili onima koji će biti pokopani u onom groblju.

Fra Augustin redovno je molio časoslov u našoj kapelici, redovno dolazio na zajedničke molitvene ili neke druge kućne sastanke.

Naš Baja nije javno propovijedao, nije javno poučavao vjeronauk, nije ispjedao, barem ne u posljednjih nekoliko godina, ali naš je Baja imao dušu za hendiķpirane, bolesne, ugrožene ljude. Nama je ponekada bilo malo čudno njegovo druženje, ali on je strpljivo i ustajno u svojim društвima molio, pričao, družio se. Vjerojatno je to bilo i njemu i njegovom društvu najbolji i najkorisniji lijek. Bio je jako, jako osjetljiv i teško bi podnosiо, ako bi nekoga zbog svoje bolesti uvrijedio ili nalutio. Zbog toga je baš ozbiljno trpio i često izravno ili preko posrednika tražio oproštenje!

Volio je svoju rođenu braću, braćice i sve njihovo! Rado bi ih posjećivao, svemu se radovao što bi se u njih dobra događalo, a sve što bi njih ugrožavalo našega je Baju duboko žalostilo.

Na osobit način radovao se svemu dobru u našoj Provinciji. Nevjerojatno je kako je pratio zbivanja u cijeloj Provinciji. Ipak, najviše se radovao našem podmlatku, našim sjemeništarima, postulantima, novacima, bogoslovima, đakonima, mladomisnicima. Svakodnevno je molio za zvanja. Kad bi mu došlo do ušiju da se još koji postulant javio u postulaturu, ili sjemeništarac u sjemenište, bilo bi mu izuzeto draga. Od ranoga bi jutra do večeri pozdravljaо prolaznike kraj našega samostana te svako dijete pitao hoće li biti časna ili fratar! Daj Bože da se Bajine molitve i želje usliše, barem u pojedinačnim slučajevima. Bila bi to najviša i najkorisnija Bajina propovijed ili vjeronaučna pouka.

Radovao bi se i svim našim uspjesima, svakodnevno bi pitao:

„Gvardo, jesи se naspavao, ili jesи li se umorio?“ Tako je svakoga osobno pitao i prema svakome jednako postupao. Bio je zahvalan za svaku sitnicu koju bi mu čovjek učinio, za svaki lijek ili bilo što drugo što bi mu se učinio!

Mnogi će ga vjernici duvanjskoga kraja kao i naše župe upamtiti po prodaji Naših ognjišta ili bilo kojega izdanja našega katoličkog tiska. Baja je svom dušom želio širiti kršćanski tisak, kako bi vjernici što bolje upoznali svoju vjerničku praksu i zbivanja u svijetu.

Bio je omiljen među braćom fratrima iz inozemstva, kako onih iz Europe tako i onih iz Amerike i Kanade. Svi su ga darivali, a on bi svaki dar prosljeđivao svojim ugroženim prijateljima. Čak je i naš biskup Ratko to znao te ga je i on nagrađivao! Svima koji su tako postupali ovom prigodom u Bajino i svoje i ime zahvaljujem.

Baja je bio Božji dar našemu samostanu, našoj Provinciji, našemu narodu. On je u svojoj nevinosti i naivnosti sigurno ispunio ono što mu je dragi Bog namijenio kao zadaću u ovome životu. Stoga ne čudi što ga je dragi Bog nagradio lagonom i svetom smrću te tako sve nas preduhitrio svojim odlaskom u vječnost i svim usnulima u Gospodinu.

Svima iskrena hvala za dolazak na Bajin sprovod. Svoj braći hvala za sve što su učinili da Baji uljepšaju život. Osobitu zahvalu najiskrenije izričem našemu fra Damjanu koji je s velikom ljubavlju njegovao Baju u njegovo bolesti.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

*****

Pismenim putem riječi sućuti uputili su mjesni biskup Ratko Perić, č. s. Franka Bagarić, provincijalica Školskih sestara franjevki u Hercegovini te naša braća fratri iz Fronleitena u Austriji.

Nakon završnih pogrebnih molitava u sprovodnoj povorci moleći krunicu uputili su se svi nazočni na Novo groblje na Humcu, gdje je u fratarskoj grobnici pokopan naš brat fra Augustin Baja Barać.

Počivao u mir Božjem!

NEKA SE UNESE U NEKROLOGIJE

Die 11. Aprilis 2014. in nostro conventu de Humac, pie in Domino obiit R. P. AUGUSTIN (BAJA) BARAĆ de Međugorje, ex-cappellanus, anno vitae 77, religionis 57 et sacerdotii 49.

Sepultus est in coemeterio Novo groblje in Humac.

PREMINUO FRA JOZO ČUIĆ

Naš brat, fra Jozo Čuić iznenada je preminuo u utorak, 17. lipnja 2014., u župi svoga djelovanja, hrvatskoj Župi sv. Leopolda Mandića u Londonu, u Kanadi. Fra Jozo rođen je 27. srpnja 1947. u Bukovici kod Tomislavgrada. Osnovnu je školu pohađao u Posušju, a franjevačku gimnaziju u Visokom. Teologiju je studirao u Schwazu (Austrija) i Freiburgu (Njemačka), gdje je diplomirao 1974. Iste godine, u Freiburgu na 19. dan mjeseca svibnja, zaređen je za svećenika. Fra Jozo je u SAD stigao 19. rujna 1975. Odmah po dolasku studirao je engleski jezik u Chicagu i Washingtonu. U pastoral se uključuje god. 1976.: postaje župni pomoćnik u Župi sv. Marije u Steeltonu. Tu ostaje do 1980., kada ga Zajednica postavlja za pomoćnika u Župi sv. Jeronima u Chicagu. God. 1982. postaje župnikom hrvatske Župe sv. Jeronima u Detroitu i tu ostaje do 1989., kada je imenovan župnikom hrvatske Župe sv. Marije u Steeltonu. Na njoj, kao posljednji hrvatski župnik, ostaje do 1995. Iste je godine fra Jozo imenovan župnikom sv. Franje u Winsdoru, a od 2006. godine župnik je u Troyu, Michigan, gdje ostaje do 2010. godine. Fra Jozo je bio biran dva puta u Vijeće Kustodije (1979. – 1982. i 1993. – 1997.). Od 2010. godine bio je župnik hrvatske Župe sv. Leopolda Mandića u Londonu gdje je radio sve do svoje smrti, u utorak, na 17. dan mjeseca lipnja 2014.

Počivao u miru Božjem!

RIJEČI SUĆUTI OCA PROVINCIJALA

*Poštovana braćo u Kustodiji
Oče Kustose, fra Jozo!*

*Teško je u našim srcima odjeknuti
vijest o nenadanoj smrti subrata
fra Jose Čuića. Tim više što je fra
Jozo „sestru smrt“ dočekao zasukanim
rukama na njivi Gospodnjoj
naše Kustodije.*

*Kao braća, dušom okrenuti
posljednjim stvarima, ovih dana
ćemo se u molitvama i sv. misama
spomenuti dragoga fra Jose koji se
pridružio onom mnoštvu – kako to
liturgija kaže – „koji otidoše pred
nama obilježeni znakom vjere“.*

*Pristupajući ovom franjevačkom
bratstvu i naši životi bivaju duboko
međusobno povezani, tako da, na
ovaj ili onaj način, sve što se događa
jednome dotiče uvijek i drugoga. Fra Jozo je, uvjeren sam, dotačnuto svakoga od nas svojom izrazitom dobrotom. Pristupio je ovoj
Provinciji još kao dječak, napuštajući
očinski dom i živopisnu rodnu
Bukovicu. Završava gimnaziju u
Visokom, novicijat na Humcu, studij teologije u Schwazu i Freiburgu u Njemačkoj, te nakon ređenja odlaže preko oceana u Kustodiju kao*

*mladomisnik da bi s vama zajedno
djelovao služeći Svete tajne – evo
do svoga zadnjeg životnog daha. U
njegovu osobniku u provincijalatu
čitam kako je pastoralno bio djelatan
u Chicagu, Detroitu, Steeltonu,
Windsoru, Troyu, te od 2010. do
svoje smrti u Londonu. Mogao sam
osjetiti da ste vi, braćo u našoj Ku-
stodiji, cijenili njegov rad, njegov,
rekao bih, urođeni franjevački duh,
osjećaj za bratstvo, a birali ste ga i u
dva navrata u Vijeće Kustodije.*

Tih, s osmijehom na licu, blage i dobre naravi, fra Jozo je sve pljenio, i svoje vjernike i nas fratre. Kad bi se našli u njegovu društvu, jednostavno smo osjećali dobrotu koju je širio kao blage morske valove u nekom nemetljivom i ugodnom povjetarcu. Znao je susresti čovjeka u masi ljudi, umio ga čuti, darovati sebe i svoje vrijeme. Štoviše, imao sam uvijek dojam da voli čovjeka.

Svi u Provinciji znamo koliko je volio čitavu našu Hercegovinu, a na osobit način svoj uži zavičaj i rodnu Bukovicu. Volio je čitavu Domovinu, a kolege mu kažu da je posebnu domovinsku ljubav

izražavao u privrženosti Dinamu. Volio je doći ovamo, biti u svakom samostanu s braćom, čuti o svim događajima, radovati se, ismijati se do suza... Uz Provinciju, fra Jozo gajio je i osobitu povezanost sa vojom obitelji. Sve mu je to davalo snage do novoga dolaska kojim je ispunjao svoju dušu i svoje srce.

Izričem iskrenu i duboku sućut cijeloj Kustodiji i Tebi, oče Kustose, fra Jozo. Znamo koliku prazninu u životu i radu Kustodije ostavlja iza sebe fra Jozina smrt. Fra Jozo će svoj smrтaj naći u groblju Kustodije za koju je predano radio sve dane svoga svećeničkog i redovničkog života. Mi u Provinciji s vama u Kustodiji stojimo u povorci neizbjježne ljudske tuge, ali ne tugujemo kao oni koji nemaju nade! Blaženoj Djevici Mariji, sigurnoj zaštitnici naše Provincije, povjeravam svu braću, dok zazivam Njezin majčinski zagovor za vječni pokoj našega fra Jose!

Pokoj vječni daruj mu Gospodine i neka mu je vječni mir i raj!

Fra Miljenko Šteko, provincijal

SPROVOD FRA JOZE ČUIĆA (LONDON - CHICAGO)

Fra Jozo Čuić, plemenita i dobra duša naše franjevačke zajednice svečano je ispraćen iz župe u kojoj je radio posljednje četiri godine, u subotu 21. lipnja. U prepunoj crkvi sv. Leopolda Manića u kanadskom Londonu, uz sudjelovanje braće franjevaca, lokalnih svećenika, župljana iz župa u kojima je služio: Londona, Windsora, Detroita, Steeltona, te ostalih zajednica, bio je to dan zahvalnosti za fra Jozino svjedočanstvo života.

Svečanu sv. misu predvodio je kustos hrvatskih franjevaca, fra Jozo Grbeš koji je u propovijedi naglasio fra Jozino svjedočanstvo svećeništva i franjevaštva kroz njegovu dobrotu i blagost. Dobrota i blagost, dvije tako dobre vrline ovoga brata, donosile su ljudima ljepotu Radosne vijesti

od rodne Bukovice, do Visokoga i Humca, Shwazta u Austriji i Freiburga u Njemačkoj, Chicaga, Washingtona, Steeltona, Detroita, Windsora, Londona. Fra Jozo je dakle dijelio svoj život na dva

kontinenta, u četiri države, s ljudima koje mu je Gospodin slao.

Franjevac je od 1968. godine, kada je na Humcu stupio u Red maloga brata Franje iz Asiza. 46 godina nosio je franjevački znak,

habit s ponosom i poniznošću. Daleko od domovine, nakon završena odlična studija u Freiburgu, 19. svibnja 1974. postao je svećenik. Prije točno 40 godina! Uskoro nakon toga dolazi u Ameriku i djeluje, okuplja i spaja ljudе u župnim zajednicama. Koliko sakramenta, koliko susreta, koliko događaja! Tko bi dobrotu izbrojio? I to sve kao svećenik, uvijek iznova u potrazi za svetim, u traženju smisla i u danima mučnim. Ali uvijek pun vredrine i nikada bez predanja. Blagi ljudi poput fra Jozu podsećaju nas da je naš ugovor sa životom u sadašnjem trenutku! Apostol Pavao je blagost ubrojio među plodove Duha: "Plod je pak Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost. Protiv tih nema zakona." (Gal 5:22, 23). Fra Jozo kao da ih je sve utjelovio u svojim danima.

Budući da je blagost jedan od plodova Božjega Duha, logično je da mora biti dio Božje divne osobnosti. Apostol Petar napisao je da je „tih i blag duh od velike vrijednosti u Božjim očima“ (1. Petra 3:4).

Lokalni biskup John Sherlock koji je fra Jozu dobro poznavao ugodno je govorio upravo o toj dimenziji fra Jozine blagosti koja je oduševljala i njega. Budući da je fra Jozo bio član Kolumbovih vitezova, oni su, došavši iz Windsora i Londona svojom naznošću ovaj ispraćaj učinili još svečanijim. Ispred župne zajednice ugodnim riječima zahvale fra Jozu obratio se gospodin Ivica Balanić, te potpredsjednik Hrvatske bratske zajednice, gospodin Franjo Bertović. Nakon svete mise

župljanji su pripremili objed za sve nazočne.

Fra Jozino tijelo je zatim prevezeno u Chicago gdje se od njega oprostila lokalna zajednica i braća franjevci na sprovodnoj svetoj misi koja je služena u crkvi sv. Jeronima na blagdan Sv. Ivana, u utorak, 24. lipnja. Na svetim mi-

sama u oba grada pročitano je pismo oca provincijala fra Miljenka Šteke koji je o fra Jozu rekao između ostaloga: *Tih, s osmijehom na licu, blage i dobre naravi, fra Jozo je sve pljenio, i svoje vjernike i nas fratre. Kad bi se našli u njegovu društvu, jednostavno smo osjećali dobrotu koju je širio kao blage morske valove u nekom nenametljivom i ugodnom povjetarcu. Znao je sresti čovjeka u masi ljudi, umio ga čuti, darovati sebe i svoje vrijeme. Što više imao sam uvijek dojam da voli čovjeka.*

Sućut dijelimo s cijelom našom zajednicom, s fra Jozinom obitelji, braći i sestrama: Dragom, Jelom (Šarić), Jakovom, Marom (Serdarušić) i Zdravkom i njihovim obiteljima.

Fra Jozino tijelo je pokopano na groblju hrvatskih franjevaca *Holy Sepulchre*, gdje uz fra Jozu počivaju još 45. braće franjevaca. On je bio dar ovoj zajednici i stoga nam ostaje samo zahvalnost za njegov dar života koji nam je inspiracija dobrote i blagosti. Nedostajat će nam jako taj dobri i vedri duh fra Jozu Čuića. Dobri ljudi uvijek vidljivo nedostaju. Njihova sama naznočnost svjedoči. Fra Jozo je volio Biti. Biti za Krista, biti za drugoga, njegovo Biti je bio njegov govor. Poput pjesnika i fra Jozo je volio Biti:

O kako je dobro: Biti!
To možda i ne znam pravo,
već samo slutim
kako je dobro: Biti!
Jer -
i ovo malo što jesam
dok nisam,
kako je lijepo biti.

O Ti koji jesi
i nikada nisi!
O daj mi, Dobri,
biti mi daj!
Da jesam i samo jesam!
Vječno i zauvijek jesam - u Tebi!
O ti koji jesi:
Biti mi daj. (B.D)

Njegov Biti postaje sada vječnim jest, uskrnsnućem koje Biti pretvara u vječnost.

Počivao u miru Božjem.

fra Jozo Grbeš, kustos

NEKA SE UNESE U NEKROLOGIJE

Die 17. Junii 2014. in London (Canada) pie in Domino obiit R. P. JOZO ČUIĆ de Bukovica, excappellanus, ex-parochus et ex-consultor custodiae; anno vitae 67, religionis 46 et sacerdotii 41.

Die 24. Junii 2014. sepultus est in coemeterio Holy Sepulchre in Chicago.

PREMINUO FRA ZDENKO KARAČIĆ

U petak, 8. kolovoza, u 12.50 sati u bolnici u Mostaru, opremljen svetim sakramentima, nakon teške bolesti preminuo je fra **Zdenko Karačić** u 70. god. života, 52. god. redovništva i 45. god. svećeništva.

Fra Zdenko je bio:

- Duh. pom. u Posušju od srpnja 1971. do rujna 1973.
- Duh. pom. u Drinovcima od rujna 1973. do rujna 1975.
- Student u Rimu i zadužen za naše bogoslove u Bologni od rujna 1975. do svibnja 1979.
- Duh. pom. na Humcu od svibnja 1979. do listopada 1980.
- Predsjednik rezidencije i župnik u Čitluku od listopada 1980. do kolovoza 1991.
- Gvardijan i župnik u Konjicu od kolovoza 1991. do listopada 1994.
- Duh. pom. u Kočerinu od listopada 1994. do 10. rujna 1997.
- Gvardijan i v. d. župnika na Širokome Brijegu od 10. rujna 1997. do kolovoza 2005.
- Definitor Provincije od 29. lipnja 2001.
- Ekonom Provincije u Mostaru od 25. kolovoza 2005.; kolovoza 2007.; srpnja 2010.; kolovoza 2013. do smrti.
- Komesar za Svetu Zemlju od kolovoza 2005. do smrti.
- Tajnik za misijsku evangelizaciju od 25. kolovoza 2005.
- Pročelnik Vijeća za ekonomiju od 25. kolovoza 2005.
- Pročelnik Vijeća za ekonomiju od 18. veljače 2008.
- Pročelnik Vijeća za ekonomiju od 2. studenoga 2010. do kolovoza 2013.

Isprāčaj dragoga nam pokojnika bit će 9. kolovoza u 13 sati u kapelici Franjevačkoga samostana u Mostaru. Sv. misa zadušnica bit će istoga dana u 16.00 sati u crkvi na Širokome Brijegu, a potom sprovodni obredi i ukop na groblju Mekovac.

Počivao u miru Božjem!

SPROVOD POK. FRA ZDENKA KARAČIĆA

Dana 9. kolovoza 2014. godine Hercegovačka franjevačka provincija i vjerni puk oprostili su se od svoga franjevca i svećenika fra Zdenka Karačića.

U petak, 8. kolovoza, fra Zdenko je, okružen i praćen molitvom svoje subraće iz mostarskoga samostana te svojih sestara i braće, na intenzivnom odjelu Sveučilišne kliničke bolnice u Mostaru nakon teške bolesti predao svoju dušu dragom Bogu u 70. godini života, 52. godini redovništva i 45. godini svećeništva.

Isprāčaj posmrtnih ostataka pok. fra Zdenka bio je u subotu, 9. kolovoza, u 13.00 sati u kapelici Franjevačkoga samostana u Mostaru. Braća franjevci na čelu s gvardijanom fra Ikom Skokom

u euharistijskom slavlju oprostili su se od svoga subrata fra Zdenka koji je kao ekonom Provincije devet godina bio član našega bratstva u Mostaru. Bogu su preporučili njegovu dobru dušu, a tijelo mu ispratili u njegov širokobriješki zavičaj.

Toga istog dana u crkvi Uznesenja BDM na Širokome Brijegu u 16.00 sati sprovodnu sv. misu predslavio je provincial fra Miljenko Šteko uz suslavlje fra Zdenkova brata fra Vendelina, generalnoga vikara hercegovačkih biskupija don Željka Majića, mjesnoga gvardijana fra Tomislava Puljića, mostarskoga gvardijana fra Ike Skoke, fra Zdenkova susjeda i sukolege fra Dane Karačića, te 54 svećenika koncelebranta. Bazili-

ka je bila ispunjena mnoštvom domaćih župljana kao i onih koji su došli iz župa gdje je fra Zdenko djelovao, među kojima su mnoge časne sestre, naši novaci, bogoslovi i druga braća fratri, da se u molitvi zahvalnosti i preporuke oproste od dragoga pokojnika.

Kako smo svi bili duboko pogodeni tako brzim odlaskom našega pok. fra Zdenka, tople i sadržajne riječi **provincijala fra Miljenka Šteke** koje je izrekao u svojoj homiliji bile su zasigurno utjeha i ohrabrenje. Ovdje donosimo njegovu homiliju u cijelosti:

Časna subraća naše Provincije, draga obitelji Karačić!

Poštovani Generalni vikar naših Biskupija, svećenici, bogoslovi,

novaci, časne sestre, vjerni narode Božji, zahvaljujem vam svima što ste se pridružili na ovoj svetoj misi zadašnici za našega pokojnog fra Zdenka!

Isusove su riječi iz evanđelja: "Ja sam uskrsnuće i život; tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada." A onda je upitao: "Vjeruješ li ovo?" (Lk 11,25-26). To je pitanje što ga Isus upravlja svakome od nas, osobito aktualno u ovakvim prigodama. Odgovor iz evanđelja služi kao primjer: "Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet" (Lk 11,27).

Da, Gospodine! I mi vjerujemo, vjerujemo u Tebe, koji nam daruješ pouzdanu nadu života nakon smrti, istinskoga i punoga života – vjerujemo to i za našega fra Zdenka. Vjerujemo to jer je u posljednjim danima, kad su mu fizičke i mentalne snage izdavale, tako često počinjao samo moliti i gotovo bi utonuo u molitvi...

I tako se to ponavljalo ovih noći i dana, do jučer, 8. kolovoza, kad je okružen braćom iz samostana sv. Petra i Pavla i svojom braćom i sestrama, utonuo u vječni san na intenzivnoj njezi Sveučilišne kliničke bolnice Mostar. Bolest koja ga je pokosila, bila je tako agresivna, nepodnošljivo podmukla i brza. Fra Zdenko je bio svjestan svega. Prije polaska na operaciju u Zagreb, sa svima se pozdravio, a u samostanskoj kapelici posve svjestan što pred njim stoji pristupio sakramantu sv. is-povijedi i primio sakrament bolesničkoga pomazanja. Ponovilo se to opet u Zagrebu. Kad sam večer prije njegove operacije došao posjetiti ga, zabrinuo sam se, jer ga nisam našao u bolesničkoj sobi. Tražio sam i pitao uokolo gdje je? Na polasku svratim u crkvicu sv. Barbare na Rebru, bila je sv. misa, a on u zadnjoj klupi kleči, u drhtaju, sav utonuo u molitvi. Bio je to rječiti prizor ljudske patnje, ali i vjere u Gospodina!

Fra Zdenko je rođen u Gornjem Crnču 19. ožujka 1945. Njegovi su roditelji Blago i Vida r. Prskalo. Bio je ponosan na vjernost i odanost svoje obitelji. Na franjevačku tradiciju. Već odavna se spominje fra Andrija Karačić iz njihova roda, a Blago, fra Zdenkov otac, imaše dva brata fratra: fra Jerku i fra Blagu. Sigurno je

sve to još iz malena ostavljalo traga u dječaku Marku, kako je fra Zdenku bilo krsno ime, a osobito kad je njegov stariji brat Tadija otišao u fratre. Kako je zapisano u njegovu provincijskom osobniku, Marko je prva četiri razreda pučke škole završio u Crnču, pa onda dva u Blagaju i dva u Vitini, gdje je kao mali dječak boravio sa svojim stričevima fratrima fra Blagom i fra Jerkom. Odlazi onda u sjemenište u Visoko, a nakon oblačenja i Novicijata na Humcu studira teologiju u Visokom, Sarajevu i u Trentu. Poslije će iz katehetike magistrirati na Salesianumu u Rimu.

Kad se vratio u Hercegovinu, pastoralno djeluje u Posušju, Drinovcima, Humcu, Čitluku, Konjicu, Kočerini, Širokome Brijegu i Mostaru. Vršio je dužnosti duhovnoga pomoćnika, župnika, gvardijana, definitora i ekonoma Provincije. Fra Zdenko je na osobit način dao obola pastoralnim aktivnostima na razini Provincije pokrećući Tečaj priprave za sakramentalni brak, te svojim sudjelovanjima na Pastoralno-teološkim tečajevima koji su održavani na Širokome Brijegu. Ne manje važno je i njegovo savjesno čuvanje i upravljanje dobara provincije u posljednjem desetljeću života.

Sve su to oni škrni sržni podatci koji bilježe fra Zdenkov život i aktivnost. Svakoj svojoj dužnosti pristupao je posve odgovorno, a svaku je vršio, rekao bih, na jedinstven, svoj način. Iznimno bistar i prirodno nadaren, fra Zdenko je uvijek htio biti više redovnik, više svećenik, htio je u svaku svoju dužnost ući posve, bez uzmicanja. Izravan i posve otvoren, nije trpio da zbog njega ili njegove braće pate dužnosti koje su njemu i njima povjerene. Njegova izravnost, često je išla u prvi plan, i prividno prikrivala ono što je u fra Zdenku bilo najjače, a to je njegovo srce, duša, osjećaj i ljubav koje je imao prema redovničkom i svećeničkom životu, prema životu uopće, prema čovjeku... Volio je svoje franjevaštvo i ovu Provinciju. Volio Hercegovinu, svoj Gornji Crnač i Široki Brijeg, a opet tako rado službovao i u Brotnju, Konjicu u najtežim ratnim danima i strahotama, te Mostaru.

Nabralo se u 45 godina njegova svećeništva mnoš-tvo lijepoga, ali i onoga teškog što je valjalo primiti srcu. I sve to načelo je njegovo zdravlje i fra Zdenka, stasita i jaka čovjeka. Ne znam koliko je zapisaо svojih iskustava iz ratnoga vremena, ali znam, kad bi to spominjao, da bi znao suzu pustiti, a riječ bi zapela u grlu. Nije mogao o tome pričati.

Dragi fra Zdenko, rođen si u godini kad su franjevci na Širokome Brijegu posvjedočili svoju vjeru proljevanjem krvi. Od tebe se to nije tražilo, ali je Gospodin od tebe tražio vjernost u malim stvarima, unutarnju sabranost, tvoju vjeru i napor da očuvaš prisutnim to blago u svakodnevnom životu – osobito kao ču-var ovoga svetišta. I zato nije čudno da si, kao i bivši gvardijani ovdje, pošao u Kuću Očevu baš u Gospinoj devetnici, kao i fra Mladen Hrkać 2010. godine, na isti dan, te fra Zdenko Galić, samo dan prije, godine 1996.

Iako si zakoračio u sedamdesetu, imam osjećaj da nam odlaziš i suviše prerano. Ti si nas na to naviknuo. Tako ćeš nam svima nedostajati, a na osobit način nama u samostanu u Mostaru. Onako precizan i točan, opušten s postulantima, spremam uvijek na druženje. Na razgovor o svemu, a osobito o športu. I ne smijem propustiti reći, ta svi to znamo, da nitko Diamo od Tebe nije više volio.

Znam da ćeš osobito nedostajati svojoj braći i svojim sestrama. Osjetio sam tvoju povezanost s njima, a posebno u nekoliko naših svraćanja u Trilju. Svi su oni ovih mjeseci s pomišljju na tebe lijegali i ustajali. Stalno su bili u kontaktu s gvardijanom fra Ikom Skokom u Mostaru i fra Antonom Bekavcom u samostanu u Zagrebu, da čuju kako je njihov fra Zdenko.

Dragi fra Vendeline, draga fra Zdenkova braća i sestre, to je ono bogatstvo koje je dragi Bog dao toplim i dragim obiteljima s mnogo djece. A, vi ste jedna takva obitelj. Takva obitelj zna podnijeti dobro i zlo, zdravlje

i bolest, život i smrt. Ta je povezanost i ljubav tu samo tek da bi u vječnosti zasjala.

Izričem vam iskrenu i duboku sućut. Sućut i svoj

braći Provincije, umro je naš ekonom fra Zdenko, naš dragi i dobri brat fra Zdenko. Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

Na kraju sv. mise od pokojnika se u ime biskupa mons. Ratka Perića kao i u osobno ime oprostio **generalni vikar don Željko Majić**.

Don Željko zahvalio je Bogu za fra Zdenkov poziv i svećeničko djelovanje, naglasivši kao je fra Zdenko bio izvrstan pastoralac i kateheta. Njega osobno premao je za sakramenat sv. krizme kad je fra Zdenko bio župni vikar u Drinovcima.

Izrekao je iskrenu sućut svoj braći Hercegovačke franjevačke provincije i zaželio fra Zdenku vječni pokoj u Očevu krilu.

Nakon njega u ime kolega od fra Zdenka oprostio se fra **Dane Karačić** koji je s fra Zdenkom dijelio djetinjstvo u Gornjem Crnču, školske klupe od prve voga razreda, pa preko sjemeništa i bogoslovije sve do zajedničkoga svećeničkog ređenja i mlade mise. Kako je fra Zdenko imao dvojicu stričeva fratar, fra Jerku i fra Blagu, i kod njih često boravio te preko njih upoznao fratarski život, o tome je još kao dijete pričao s fra Danom, što je zasigurno doprinijelo da su se obojica odlučila postati fratrime. Fra Dane je istaknuo fra Zdenkovu ljubav prema franjevačkom životu kao i darovitost u pastoralnom i katehetskom djelovanju.

U ime mostarskoga samostana, gdje je fra Zdenko boravio i djelovao posljednjih devet godina svoga života kao ekonom Provincije, oprostio se **gvardijan fra Iko Skoko**:

Bogu hvala za život našega pokojnog fra Zdenka. Bog ga je obdario mnogim darovima, a najvažniji dar bio mu je dar vjere. Našem fra Zdenko velika hvala za svako dobro djelo koje je učinio kao čovjek, fratar i svećenik Kristov.

Posljednje sate svoga zemaljskog života fra Zdenko

je bio okružen molitvom svojih fratara i svoje rođene braće i sestara na Odjelu za anesteziju, reanimaciju i intenzivno liječenje Sveučilišne kliničke bolnice Mostar. Jučer u 12.50, na blagdan sv. Dominika, prestalo je kucati njegovo srce u 70. godini života, 52. godini redovništva i 45. godini svećeništva.

A posljednjih je devet godina svoga života fra Zdenko proživio djelujući u Franjevačkom samostanu sv. Petra i Pavla u Mostaru. U ime sve braće u samostanu, časnih sestara i svoje osobno ime izražavam sućut njegovoj braći: Jakovu, Stipi, Zvonki i fra Vendelinu, te sestrama: Mari, Zdenki, Ljubici i Mirjani i svima ostalima u obitelji i rodbini.

U Velikom tjednu, točnije 16. travnja, fra Zdenko je imao operaciju desnoga koljena u Lovranu. Vratio se iz Lovrana pun energije i volje za život. Međutim nekoliko dana iza Uskrsa primjetiti smo kako se na njegovu licu malo pomalo pojavljuje žuta boja. Kad bismo mu rekli da ide liječniku odgovorio je „Ništa me ne boli, proći će to brzo“. U našoj bolnici u Mostaru bio je od 16. do 28. svibnja. Liječnici, na čelu s prof. dr. Miljenkom Bevandom, dijagnosticirali su karcinom gušterića te preporučili operaciju u Kliničkom bolničkom centru Zagreb – Rebro. Prof. dr. Mate Škegrov sa svojim timom operirao mu je gušteriću i okolno tkivo 2. lipnja. Između izlaska iz bolnice 30. lipnja i ponovna povratka u nju 25. srpnja fra Zdenko je boravio u našem samostanu u Zagrebu. Zahvaljujem svim fratrima i

bogoslovima toga samostana na čelu s gvardijanom fra Draženkom Tomićem, a posebno fra Anti Bekavcu i fra Svetozaru Kraljeviću za svekoliku brigu koju su mu iskazali.

Zahvaljujem prof. dr. Mati Škegri i njegovom odjelu za medicinsku skrb.

Fra Zdenko se vratio u naš mostarski samostan u ponedjeljak, 4. kolovoza, u vrlo teškom zdravstvenom stanju. Braća samostana su uz njega bdjela, a medicinsku skrb vodio je dr. Zoran Karlović i medicinska sestra Smilja Brkić u samostanskoj bolesničkoj sobi.

Na prijedlog dr. Karlovića, koji je dugogodišnji fra Zdenkov prijatelj, fra Zdenko je prevezen u bolnicu u srijedu 6. kolovoza.

Dr. Zoran Karlović nazvao je jučer ujutro u 7.45 i rekao: „Fra Zdenko je skroz slabo. Ako bi ga vraćali u samostan preminuo bi na putu. Ovdje u bolnici možete vi fratri i njegova najbliža rodbina biti uz njega bez ikakvih problema i moliti.“

Zahvaljujemo svim medicinarima u bolnici na čelu s ravnateljem dr. Antonom Kvesićem, te posebna zahvala dr. Zoranu Karloviću i njegovom odjelu. Zahvaljujem i braći i časnim sestrama u mostarskom samostanu za svu ljubav koju su iskazali fra Zdenku, kao i braći ovo-ga samostana na Širokome Brijegu na čelu s fra Tomislavom Puljićem za organiziranje pokopa.

Fra Zdenko rođen je u obitelji Blage i Vide r. Prskalo u

G. Crnču na blagdan sv. Josipa, 19. ožujka 1945. Krsno ime mu je Marko. Osim što mu je brat fra Vendelin naš fratar, imao je i dva strica naša hercegovačka franjevaca, fra Jerku i fra Blagu. Pučku školu završavao je u G. Crnču, Blagaju i Vitini. Franjevačku klasičnu gimnaziju završio je u Visokom. Franjevački habit obukao je i stupio u novicijat na Humcu 14. srpnja 1963. Studirao je u Visokom, Sarajevu, Trentu i Rimu. Zaređen je za svećenika na blagdan sv. Ante, 13. lipnja 1970. u Italiji. Djelovao je kao franjevac-svećenik na više mjesta u Hercegovini: duhovni pomoćnik (župni vikar) u Posušju, Drinovcima, Humcu, i Kočerinu, župnik u Čitluku i Konjicu te obnašao tu službi i na Širokome Brijegu, gvardijan bijaše u Konjicu i na Širokome Brijegu. Bio je definitor i ekonom Hercegovačke franjevačke provincije, te tajnik za misijsku evangelizaciju, pročelnik Vijeća za ekonomiju i Komesar za Svetu Zemlju. Rado je pomagao fratrima u pastoralnom apostolatu u Švicarskoj. Za vrijeme Domovinskoga rata djelovao je u Konjicu. Svoje pastoralne i druge dužnosti obavljao je točno i odgovorno. Volio je točnost, statistiku i sport, posebno stolni tenis, rukomet i nogomet.

Umro je s vjerom u uskrsnuće. Neka mu uskrsli Krist, u kojeg je nepokolebljivo vjerovao i koga je neumorno propovijedao, podari vječni život.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine.

Na samom kraju širokobriješki **gvardijan fra Tomislav Puljić**, uz utješne riječi koji je i on izrekao, zahvalio je svima koji su došli ispratiti poko. fra Zdenka molitvom, suosjećanjem s fratrima i rođinom i s nadom u susret s pokojnikom u vječnom domu kod Oca Nebeskoga.

Riječi sućuti uputili si mnogi iz crkvenoga i društvenoga života, među njima biskup mons. Ratko Perić, fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srbene, s. Franka Bagarić, provincijalka Školskih sestara franjevaka Provincije Svetе obitelji, Miro Kraljević, gradonačelnik Širokoga Brijega, fratri iz Frohnleitena, fra Nikola Vukoja, gvardijan iz Samobora, s. Petra Bagarić s odgojiteljicama i djevojkama iz Bijelog Polja, dekan Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, prof. dr. Mario Vasilj...

Nakon završnih pogrebnih molitava, u sprovodnoj povorci moleći krunicu uputili su se svi nazočni na groblje Mekovac gdje je u fratarskoj grobnici pokopan naš dragi brat fra Zdenko. Počivao u miru!

NEKA SE UNESE U NEKROLOGIJ!

Die 08. Augusti 2014. in nosocomio in Mostar, pie in Domino obiit R. P. ZDENKO KARAČIĆ de Gornji Crnač, ex-cappellanus, ex-parochus, ex-guardianus, ex-definitor et oeconomus Provinciae, anno vitae 70, religionis 52 et sacerdotii 45. Sepultus est in coemeterio Mekovac in Široki Brijeg.

POČIVALI U MIRU BOŽJEM

PREMINUO MLADEN LOGARA, OTAC FRA MATE LOGARE

U četvrtak, 28. kolovoza 2014., u 9.30 sati nakon duge i teške bolesti, opremljen sakramentima umirućih, blago u Gospodinu preminuo je **Mladen Logara** (r. 1953.), otac našega fra Mate Logare.

Sv. misa zadušnica, a potom sprovodni obredi, bit će u petak, 29. kolovoza, u 17.00 sati na groblju Šamatorje u Gorici-Sovići.

Počivao u miru Božjem!

PREMINULA BERNARDICA ŠAKOTA, MAJKA FRA MARINKA I S. MELANIJE ŠAKOTA

U nedjelju, 31. kolovoza 2014., u 12.30 sati nakon kraće bolesti, opremljena sakramentima umirućih, blago u Gospodinu preminula je u bolnici u Mostaru **Bernardica Šakota** r. Barbarić (r. 1931.), udova Martinova, majka našega fra Marinka i s. Melanije Šakota.

Sv. misa zadušnica, a potom sprovodni obredi, bit će u utorak, 2. rujna, u 17.00 sati na groblju Podadvor u Čitluku.

Počivala u miru Božjem!

IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA

NOVA UPRAVA HRVATSKE FRANJEVAČKE PROVINCije SV. ĆIRILA I METODA

Na Kapitulu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, koji se održava u Kući susreta *Tabor* u Samoboru, pod predsjedanjem fra Ivana Sesara, generalnoga vizitatora i predsjednika Kapitula, izabrana je nova Uprava Provincije.

Za službu provincijalnoga ministra izabran je **fra Ilija Vrdoljak**.

Fra Ilija rođen je 20. ožujka 1949. u Kovačevcima (BiH), a u franjevački red stupio je 21. kolovoza 1966., dok je red prezbiterata primio 4. travnja 1976. godine. Prethodno je bio na službi u Zagrebu, u Kozari boku, potom u Klanjcu, Čakovcu, u Hrvatskim katoličkim misijama u St. Poeltenu i Salzburgu, na zagrebačkom Sigetu, u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Beču, te u Našicama. U više navrata bio je definitor Provincije.

Za službu vikara Provincije izabran je **fra Ivan Matić** koji je prethodno bio na službi u Kozari boku, na zagrebačkom Kaptolu, u Rimu kao Generalni asistent za franjevački svjetovi red i franjevačku mladež, dok sada obnaša službu voditelja Kuće susreta *Tabor*.

Za definitore Provincije izabrani su:

fra Petar Cvekan,
fra Slavko Milić,
fra Dragutin Bedeničić,
fra Ratko Radišić,
fra Milan Krišto
fra Josip Koren.

Čestitamo!

ODRŽAN IV. SABOR FRAME HERCEGOVINA

(Frama – Hercegovina) Nakon deset godina od posljednjega sabora Hercegovačkoga područnog bratstva, od 9. do 11. svibnja 2014. godine na Širokome Brijegu održan je IV. sabor Frame Hercegovina pod geslom *Velik je Bog, divan u čudima*. U ta tri dana

prostor dvorišta crkve Uznesenja BDM bio je ispunjen molitvom, pjesmom, plesom i radosnim framašima koji su pristigli iz svih krajeva naše Hercegovine.

Po dolasku framaši su bili smješteni u Sportsko-rekreacijskom centru *Đulić*, gdje su nam bili

ustupljeni zatvoreni teniski tereni, te im ovim putem zahvaljujemo na susretljivosti.

Sam program Sabora otvoren je himnom *Pohvale Bogu* u izvedbi našega zbora pod vodstvom Luke Rupčića, uz pripremljenu koreografiju volontera Sabora. Nakon toga obratili su nam se i naši voditelji Andelka Oreč i Mario Češkić. Sve nazočne pozdravili su: područna predsjednica Frame Hercegovina, Marijana Mikulić; u ime područnoga OFS-a Hercegovinepodručna rizničarka, Josipa Vukoja; gvardijan franjevačkoga samostana na Širokome Brijegu fra Tomislav Puljić te područni duhovni asistent Frame Hercegovina fra Slaven Brekalo.

U prvoj večeri Sabora nazočni su mogli uživati u kreativnosti

naših framaša koji su predstavljali svoja mjesna bratstva kroz kratki skeč ili pjesmu. Program je završen molitvenim bdijenjem u crkvi Uznesenja BDM nakon čega su se framaši uputili u svoje vreće na spavanje.

U subotu, nakon jutarnje molitve, program je započeo predavanjem fra Bože Milića, duhovnoga asistenta Frame *Drinovci*, pod nazivom *Sreća u duhu evanđelja*. Zatim su framaši, podijeljeni u skupine, razgovarali o fra Božinim poticajnim riječima, kroz razgovore se vratili u svoje djetinjstvo te su tražili izvor svoje sreće.

Popodnevni dio programa započeli smo kratkim predavanjem nacionalne voditeljice formacije Andre Odak koja je govorila o evangelizaciji na koju smo svi pozvani te poticajnim riječima pripremila framaše za radionicu *Evangeliziranje građana Širokoga Brijega*. Sveti Franjo kaže: *Propovijedaj evanđelje svaki dan i ukoliko je potrebno koristi riječi*. Vođeni tom mišlju, članovi područnoga vijeća organizirali su različite radionice u kojima su framaši imali zadatak evangelizirati upravo svojim djelima. Nakon predavanja, podijeljeni u skupine, framaši su evangelizirali po cijelom gradu. Dijelili su balone s citatima iz evanđelja, postavljali kratka pitanja građanima Širokoga Brijega, dijelili besplatne zagrljaje i slatkiše, radili s glasnicima sv. Franje, čistili Grabovinu te područje oko škole. Sama evangelizacija završena je svečanom svetom misom koju je predvodio fra Serđo Ćavar, duhovni asistent Frame *Posušje*. Cjelodnevni program završen je

predstavom *Popravite kuću moju* koju su framaši mjesecima pripremali s profesionalnim glumcima: Robertom Peharom i Velimirom Pšeničnikom Njirićem, prvacima HNK Mostar te Dragom Komedinom, profesorom na Akademiji scenskih umjetnosti u Sarajevu. Nakon uspjele predstave framaši su imali zabavnu večer uz pjesmu i ples. Večer je završena klanjanjem Presvetom Oltarskom Sakramentu koje je predvodio fra Stanko Čosić, duhovni asistent Frame *Međugorje*.

U nedjelju smo program započeli svečanom svetom misom koju je predvodio provincial Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko uz koncelebraciju fra Slavka Solde, fra Stanka Mabića te fra Slavena Brekala.

Na ovu nedjelju Dobroga pastira i Svjetski dan molitve za duhovna zvanja, na program Sabora pridružili su nam se kandidatkinje i postulantkinje hercegovačkih franjevki te novaci i postulanti Hercegovačke franjevačke pro-

vincije zajedno sa svojim odgojiteljima. Oni su nam nakon svete mise posvjedočili o svom životnom pozivu te o životu u njihovoj zajednici. Tim svjedočanstvima završili smo program IV. sabora Frame *Hercegovina*.

U ime Područnoga vijeća zahvaljujemo svim ljudima i dobročiniteljima koji su na bilo koji način pomogli u realiziranju oвoga projekta. Posebno zahvaljujemo Franjevačkome samostanu Uznesenja BDM, svim članovima zbara pod vodstvom Luke Rupčića, fra Tihomira Bazine i fra Branimira Novokmeta koji su svojom pjesmom uveseljavali nazočne. Posebna zahvala volonterima, širokobriješkim framašima koji su neumorno pomagali i uvijek bili na raspolaganju.

Dragi framaši, neka vam ovo zajedništvo i franjevačka radost koja je trajala kroz sva tri dana Sabora bude poticaj da još više ustrajete u svome pozivu i da budete još konkretniji, sigurniji i glasniji navjestitelji Radosne vijesti.

ODRŽAN NACIONALNI KAPITUL OFS-A I SKUPŠTINA FRAME BIH

Rama – Od 16. do 18. svibnja u Kući mira u Rami paralelno su održani Nacionalni kapitul Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS-a) i Nacionalna skupština Franjevačke mladeži (Frame).

Na spomenutim zasjedanjima sudjelovali su članovi nacionalnih vijeća OFS-a i Frame BiH, područnih vijeća, odabrani zastupnici, te nacionalni duhovni asistent Frame, fra Danijel Rajić, nacionalni duhovni asistent OFS-a, fra Ljubo Kurtović i duhovni asistent Hercegovačkoga područnog bratstva, fra Slaven Brekalo.

Skupštini su nazočili i predstavnici međunarodnog vijeća OFS-a: fra Amanuel Mesgun Temelso, generalni duhovni asistent i Ana Fruk, koji su vikend prije bili i u bratskom i pastoralnom pohodu nacionalnim vijećima Frame i OFS-a u Sarajevu.

Nacionalna skupština sa svojim radom započela je u subotu izlaganjem izvješća o radu na nacionalnoj i područnim razinama te osvrtom nacionalnih duhovnih asistenata.

Nakon toga uslijedilo je predavanje Ane Fruk, međunarodne vijećnice OFS-a pod nazivom *Izazovi Frame i OFS-a u današnjem svijetu*. Rad u skupinama poslije predavanja rezultirao je određenim smjernicama za rad Nacionalnog vijeća Frame koje su izglasane tijekom završnog plenuma u nedjelju. Neke od smjernica su organiziranje duhovne ob-

nove za framaše na nacionalnoj razini u Međugorju krajem godine, što skorije izdavanje Nacionalnoga priručnika za formaciju, organiziranje godišnje humanitarne akcije Frame BiH, itd.

Ovogodišnji kapitul OFS-a bio je izborni i njime su predsjedali predstavnici međunarodnoga vijeća OFS-a. Novoizabrano vijeće OFS-a čine: ministra, Matea Galić; doministar, Željko Majdandžić; učiteljica formacije, Nives Kanevčev; rizničarka, Gordana Đopa; tajnica, Mirjana Ćavar, povjerenik za Framu, Dragan Glavaš; međunaroni vijećnik, Ivana Vidović.

Kapitul i Skupština završeni su zajedničkim nedjeljnjim misnim slavljem.

Marija Trogrić

ĐAKOV: ODRŽANA SJEDNICA VIJEĆA FRANJEVAČKIH ZAJEDNICA U HRVATSKOJ I BIH

Vijeće će darovati 50 tisuća kuna pomoći poplavljениma - Sudionike sjednice pohodio je i nadbiskup Hranić

U samostanu Družbe milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu održana je 27. svibnja 2014. sjednica

Vijeća franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Sjednicu je otvorio i njome predsjedao fra Miljenko Šteko, predsjednik VFZ-a i provincial Hercegovačke franjevačke provincije. Sudjelovali su provinciali i provincialke franjevačkih zajednica na području HR i BiH.

Otvaramoći sjednicu fra Miljenko je zahvalio s. Amaliji Kupčerić za gostoprimstvo te čestitao i izrazio dobodošlicu novoizabranim provincialima i provincialjkama. Na sjednici je podneseno izvješće i predstavljene upute za rad s elektroničkom verzijom Franjevačkih izvora. Potom je pročitano izvješće povjerenstva za *Zlatnu harfu* i prihvaćene teme *Zlatne harfe* za 2014./2015. Izvješće o sastan-

ku Predsjedništva VFZ-a i Upravnoga odbora Franjevačkoga instituta za kulturu mira podnijeli su predsjednik VFZ-a fra Miljenko Šteko i ravnatelj Instituta fra Mijo Džolan. Uz navedena izvješća na sjednici se raspravljalo i o još nekim temama koje se odnose na rad Vijeća franjevačkih zajednica. Na kraju je zaključeno da Vijeće franjevačkih zajednica donira 50 tisuća kuna za stradale od poplava.

Članove Vijeća franjevačkih zajednica posjetio je mons. Đuro Hranić, nadbiskup đakovačko-osječki, koji je izrazio radost i čast da se sjednica

VFZ-a održava u Đakovu. Naglasio je prisutnost franjevačke karizme u Crkvi u Hrvatskoj i kako ga raduje zajednička suradnja u nadbiskupiji, a u Đakovu osobito preko sestara sv. Križa. Ukratko je predstavio broj župa koje su povjerene redovnicima i rekao da je polje rada otvoreno za nove redovnike i redovnice u nadbiskupiji. Nadbiskup je upoznao članove VFZ-a sa stanjem popavljenih područja i zahvalio svima na pomoći koju pružaju njihovi članovi. (kta/ika)

HRVATSKO REDOVNIŠTVO S MILIJUN KUNA POMAŽE STRADALIMA

Ovaj je zajednički prinos redovništva izraz solidarnosti svih redovnika sa stradalima u Hrvatskoj, te Bosni i Hercegovini

Članovi Vijeća Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica (HKVRPP), na izvanrednoj sjednici održanoj 26. svibnja 2014. u Provincijalatu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda Zagrebu, donijeli su odluku da će HKVRPP s milijun kuna pomoći žrtvama katastrofalnih poplava.

Redovničke zajednice prema svojim mogućnostima pojedinačno već pomažu duhovno i materijalno, a ovaj zajednički prinos redovništva izraz je solidarnosti svih redovnika sa stradalima u Hrvatskoj, te Bosni i Hercegovini, stoji u priopćenju Tajništva HKVRPP-a. (kta/ika)

PRVI MEĐUNARDNI KONGRES ZA EVANGELIZACIJU I MISIJE

Sassone, Rim, 18. – 28. svibnja 2014.

(Fra Miro Šego) – Tajništvo Reda za misije i evangelizacija održalo je prvi međunarodni kongres od 18. do 28. svibanj 2014 u Sassoneu kod Rima. Pod geslom: *VADE REPARA DOMUM MEAM* – „Idi i popravi moju Kuću“ riječi kojima je Isus pozvao svetoga Franju.

Cilj Kongresa prije svega bio je:

- Okupiti braću iz cijelog svijeta, kako bi podijeli bogatstvo različitih kultura i različitih oblika evan-

gelizacije.

- Otkriti novosti i identitet u evangelizacijskom poslanju franjevačkoga reda.
- Identificirati načine i sredstva za obnavljanje misije i evangelizacije u entitetima.
- Ponuda Generalnome kapitulu Reda 2015. – neki konkretni prijedlozi oživljavanja misijske dinamike Reda, oživljavanje zanosa.

Susret je započeo u nedjelju navečer 18. svibnja molitvom pred Presvetim Oltarskim Sakramentom, u zajedničkoj molitvi oko 150 okupljenih članova, sudionika Kongresa. Iz naše provincije sudjelovao je fra Miro Šego, tajnik za evangelizaciju i misije.

Kongres je započeo uvodnim pozdravima fra Massima Tedoldija i fra Artura Riosa, tajnikā za evangelizaciju i misije, koji su pozdravili sudionike i iznijeli ciljeve Kongresa te zahvalili svima onima koji su omogućili da se skup organizira kao i sudionici-ma za njihovo sudjelovanje.

Nakon toga, generalni ministar, fra Michael A. Perry, u svome uvodu naglasio je važnost evangelicijskoga poslanja Crkve i Reda koji se odnosi na njegovu misionarsku zadaću. Nekoliko braće pročitalo je neke dijelove iz govora koji je trebao održati nedavno preminuli fra Giacomo Bini na temu *Identitet i nova zadaća u evangelicijskom poslanju Reda danas*.

Fra Jakov, brat iz Palestrine gdje se nalazi kuća zajednice koju je okupio fra Giacomo Bini, govorio je dirljivim riječima o osobi i djelu fra Giacoma s posebnim naglaskom na jednostavnost i život vjere koju je živio.

U euharistiji toga dana, koju je predvodio Generalni ministar Reda, u homiliji je istaknuto *da su franjevci poslani od Duha navijestiti novost evanđelja*.

U poslijepodnevnim satima, brat Enzo Bianchi, prior Bose, održao je predavanje na temu *U razgovoru s Bogom, govoriti o Bogu*. Srce svake evangelizacije.

Drugoga dana održana su predavanja s temama o sv. Franji i njegovoj evangelizaciji te o franjevačkoj

evangelizaciji kroz povijest. Toga su dana osnovane radne skupine koje će na kraju Kongresa iznijeti svoje zaključke. Bile su podijeljene u šest različitih tema:

1. Nova evangelizacija – oblici
2. Zajednička misija s laicima, s braćom i franjevačkom obitelji
3. Evangelizacija: u župama, u svetištima i u školama
4. Evangelizacija i dijalog: ekumenski, međureligijski i interkulturni
5. Misiska evangelizacija
6. Evangelizacija i rad s mladim.

Treći dan Kongresa bio je posvećen *Novoj evangelizaciji – Nova evangelizacija poziva Red*.

Prvo predavanje održao je Enzo Biemmi, SF, na temu *Nova evangelizacija prema Gaudium Evangelii*.

Potom je kardinal Oscar R. Maradiaga, SDB, održao predavanje na temu *Papa Franjo i nova evangelizacija*. U poslijepodnevnim satima održao se okrugli stol na kojem su sudjelovali: don Renato Mion, SDB, fra Julio Bunader, generalni vikar; dr. Rodrigo Guerra López i fra Vidal Rodriguez, SGFS. Tema je bila: *Što očekuju Crkva i svijet od redovnika?*

Četvrtega dana bila je tema *Vjernost današnjega čovjeka. Evangelizacija kao odgovor našem vremenu i svijetu*.

Fra Paul Lorio (Palestrina), fra Luca Pozzi (Ligurija) i fra Adriano Appollonio (Cortona) predstavili su svoje dokaze o životu na temu *Identitet i novosti u vjernosti suvremenog čovjeka: Novi oblici evangelizacije* u bratstvu u kojem žive.

Fra Johannes Frajer govorio je o franjevačkoj evangelizaciji kroz povijest: *O identitetu i inovacijama u povijesti franjevačke evangelizacije*.

Fra Gustavo Medelle govorio o *medijima – novom obliku evangelizacije* i novoj prilici evangelizacije danas.

Petoga je dana tema bila: *Susret i dijalog*.

Predavanja na teme:

Evangelizacija i dijalog održali su brat Roger Marchal, generalni definitor; *Dijalog s ateizmom* dr. Simone Moranini iz Padove; *Bratstvo u Istanbulu*, fra Ruben Tierrablanca; *Islam i kršćanstvo*, fra Pascal Robert i Moulana Syed Muhammad Abd-ul-Khabir Azad Grand imama & Khateeb, i dva brata u dijalogu, u Pakistanu.

Šestoga dana bila je tema *Franjevačka obitelj*.

Naviještati kao obitelj. Zajednička misija.

Sudionicima Kongresa govorili su: Benedetto Lino, izaslanik Generalnoga ministra FSR-a; fra Prospero Rivi, OFM; sestra FMM-a Denisch Rachel Kam-bire (franjevke misionarke Marije).

Nakon prvih izlaganja nazočnim su se obratili Marco Fabian i Maribel Liliana bračni par iz Ekvadora s temom *Misionarska obitelj, s Franjom i Klarom, Isus se objavljuje svijetu*, te Kim Smolik i Botahn Higgin, iz Franjevačkoga ureda za misije, iz SAD-a.

Sedmoga dana, u nedjelju, braća su po želji hodočastili u Asiz, La Vernu ili u Rim.

Tema osmoga dana bila je *Malenost u bratstvu. Naviještati kao manji brat.*

Prvo predavanje o *Evangelizaciji, gospodarstvu* održao je fra Joe Rozansky, ravnatelj GPIC-a. Zatim fra Jarek Wysoczański tajnik za misije i evangelizaciju braće konventualaca predstavivši svoje misionarsko iskustvo u Peruu i smrt svoje braće u zajednici, fra Miguela Tomaszeka i o. Zbigniewa koji su podnijeli mučeništvo.

Otac Gianfranco Gottardij i Gvinej Bisau iznijeli su svjedočanstva koji neka braća dijele u životu s „gubavcima”.

Fra Augustina Esposito, provincialni ministar iz Napulja govorio je o akciji *Ambulanta prve pomoći*, te fra Francisco Castro Miramontes, gvardijan sa-mostana u Santiago de Compostela, u Španjolskoj govorio je o *Hodočasnici u središtu duhovnosti Ivana XXIII.*

U poslijepodnevnim satima izneseno je svjedočenje o *problemima raseljenih osoba*, autora fra Tomasa Gonzalez Castilhoa, iz Meksika.

Devetoga dana Kongresa izneseni su sažeci o plodovima Kongresa kroz identitet i novost.

Fra Arturo Lara Rios i fra Massimo Tedoldi, tajnici pri Redu za evangelizaciju i misije, predstavili su genezu Kongresa navodeći da je on i *rođen unutar Međunarodnoga vijeća* te su napravili digresiju s odlukom organizacije za njegovu provedbu naglašavajući prisutnost fratara, sudjelovanje, suživot, bogatstvo prezentacije, iskustva ... kao i susret braće i svjedočanstva većine sudionika vrlo važnim za vrlo pozitivnu ocjenu organizacije, njegov razvoj i sudjelovanje braće i sestra na Kongresu.

Zatim je fra Nestor Inacio Schwerz, generalni definitor, predstavio posljednju poruku Kongresu koju su dva brata pročitali. Završio je poruku pozivom kojim je počeo Kongres: *Pođimo skupa popraviti kuću Gospodinovu, kao odgovor na Kristove riječi upućene sv. Franji i sv. Damjanu: „Idi i popravi moju kuću!“.*

Ostatak dana proveden je u radnim izvješćima po skupinama. Svaka od skupina iznijela je svoje zaključke i poslala ih u obliku *Provodenje/povratak*.

Nakon što su sve skupine iznijele svoje prijedloge, uobičljeno je zajedničko izvješće.

Posljednji dan Kongresa započeo je porukom Generalnoga ministra Reda, a nakon toga i tajnika za evangelizaciju i misije fra Massima Tedoldija.

Kongres je završio misnim slavljem koje je predvodio generalni ministar Reda, fra Michael A. Perry.

IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA

PASTORALNI DAN O SAKRAMENTU KRŠTENJA U ŽUPNOJ PRAKSI

(cnk) – U Kući susreta *Emaus* u Potocima kod Mostara održan je 23. travnja 2014. redoviti godišnji Pastoralni dan svećenika u dušobrižništvu na području Mostarsko-duvanske i Trebinjsko-mrkanske biskupije. Skup organizira Biskupski ordinarijat u suradnji s Teološko-katehetskim institutom. Uz biskupa domaćina dr. Ratka Perića, na pastoralnom susretu sudjelovao je i provincial hercegovačkih franjevaca dr. fra Miljenko Šteko, a nazočilo mu je 93 svećenika, dijecezanskih i franjevačkih.

Sudionike skupa pozdravio je u ime organizatora i uveo u temu dr. don Ante Pavlović, predstojnik Instituta. Tema Pastoralnoga dana bila je ***Sakrament krštenja u župnoj praksi***.

Sakrament krštenja obrađen je pod biblijsko-teološkim i pastoralnim vidom. Dr. fra Ivan Dugandžić izložio je temu: ***Biblijskoteološka obilježja sakramenta krštenja. Krštenje kao temelj i obveza kršćanske egzistencije prema sv. Pavlu***. Promatrajući biblijsko-teološku dimenziju sakramenta krštenja u duhu vjere prve Crkve i pavlovske teologije, posebno je naglasio bitnu poveznicu sakramenta krštenja s vjerom u Isusa Krista, umrloga i uskrsnuloga. Ona je temelj i etičko-moralne dimenzije sakramenta krštenja, po kojoj krštenje postaje čvorišna točka kršćanske egzistencije, sakrament jedinstva Kristovih svećenika, poziv na dosljedan kršćanski život i svjedo-

čenje Isusa Krista u svakodnevnome životu.

Dr. fra Iko Skoko govorio je o ***Krštenju djece i odraslih – iskustva i poteškoće u pastoralnoj praksi***. Da bi dobio što bolju sliku o shvaćanju i stavovima samih svećenika o sakramenu krštenja u njihovu životu, proveo je telefonsko istraživanje (700 poziva). Posebno je izdvojio izjave ispitanika (njih oko 80 %) da žele svoju djecu krstiti zbog vlastita uvjerenja i zbog svijesti o neprocjenjivoj milosti sakramenta krštenja. Njih tek 10,9 % odgovorilo je: radi tradicije. Oko 80 % ispitanika također smatra da je potrebna bliža priprema roditelja i kumova prigodom krštenja djeteta, što predstavlja pastoralni poticaj i obvezu za svećenike.

U završnom predavanju mr. don Željko Majić, generalni vikar hercegovačkih biskupija, obradio je temu: ***Prema sustavnu i cjelovitu pastoralu sakramenta krštenja u suvremenim društvenim i crkvenim okolnostima***. Ukazujući na nedostatke poslužiteljsko-administrativnoga pastoralnoga sakramenata, pozvao je na cjelovit i sustavan odgoj za sakramente, pa tako i za sakrament krštenja, bilo kroz daljnju ili bližu pripravu, župnu katehezu i školski vjerouauk, obiteljsku katehezu i katehezu obitelji, ukazujući posebno na odgojnu ulogu i zadaću roditelja i obitelji u općeljudskom i kršćanskem odgoju njihove djece.

Nakon predavanja uslijedila je plodna rasprava. U njoj je istaknuta potreba trajnoga odgoja svećenika za shvaćanje krštenja kao temeljnoga sakramenta kršćanske vjere i života, i njegova značenja za cijelu kršćansku zajednicu. Napose je naglašena potreba kvalitetne pripreme svećenika, roditelja i obitelji za primanje toga sakramenta kroz katehezu, propovijedanje, školski vjerouauk i drugo.

Na kraju susreta biskup dr. Ratko Perić sažeo je razmišljanja predavača i odgovorio svećenicima na neka pitanja i dvojbe.

MLADI U DUBROVNIKU

(mladi-dbk.com) – U Dubrovniku je 26. i 27. travnja održan Susret hrvatske katoličke mlađeži (SHKM) na kojem se okupilo više od 35.000 mladih iz Hrvatske i svijeta.

Unatoč teškim vremenskim uvjetima mladi su Grad ispunili radošću, veseljem i zajedništvo u vjeři. Susret je započeo svečanim otvorenjem u staroj gradskoj jezgri Dubrovnika obraćanjem dubrovačkoga biskupa Mate Uzinića.

Dubrovačkim ulicama orila se pjesma i ples mlađih okupljenih na duhovno-zabavnim programima koji su se odvijali istodobno na 17 lokacija u staroj gradskoj jezgri Dubrovnika.

Uslijedila je procesija s križem Susreta uz desetak tisuća mlađih hodočasnika iz dubrovačke katedrale prema Gruškoj luci, gdje se u 17.00 sati održalo središnje euharistijsko slavlje, na istom mjestu na kojem je prije 11 godina euharistijsko slavlje predvodio papa Ivan Pavao II., veliki prijatelj mlađih.

Svečanu svetu misu predvodio je dubrovački biskup mons. Mate Uzinić uz koncelebraciju apostolskoga nuncija, 15 biskupa i 500 svećenika.

Na kraju svečanoga misnog slavlja, mlađi su oduševljenim poklicima pozdravili najavu Vukovara kao mesta sljedećega SHKM-a 2017. godine.

Susret se nastavio bogatim večernjim festivalskim programom na Stradunu, u staroj gradskoj jezgri Dubrovnika.

Dubrovački susret imao je posebnu čast odvijati se na dan proglašenja svetim svoga počasnoga građanina i osnivača Svjetskih susreta mlađih Ivana Pavla II. čije relikvije, pristigle u Dubrovnik u sklopu Susreta, trajno ostaju u katedralnoj riznici.

ODRŽAN JE DEVETI SUSRET BISKUPA BISKUPSKE KONFERENCIJE BIH S ČLANOVIMA KONFERENCIJE VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA BIH

Na blagdan sv. redovnice Katarine Sijenske, crkvene naučiteljice i suzaštitnice Europe, 29. travnja 2014. u prostorijama Nadbiskupskoga ordinarijata vrhbosanskoga u Sarajevu, održan je deveti susret biskupa Biskupske konferencije BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine.

Predsjedao je biskup banjolučki i predsjednik BK BiH mons. dr. Franjo Komarica, a sudjelovali su svi biskupi Biskupske konferencije BiH i svi provincijali i provincijske glavarice sa sjedištem u BiH kao članovi Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH. Na susretu je sudjelovao i mons. Kiro Stojanov, biskup skopski i apostolski egzarh, kao član Vrhbosanske metropolije koji je prenio izraze blizine i zajedništva partikularne Crkve u Makedoniji s krajnjom Crkvom u BiH.

Biskupi i redovnički poglavari i poglavarice izrazili su radost radi proglašenja svetim pape Ivana XXIII., a osobito pape Ivana Pavla II. Radosni su i zbog blagoslovljene prigode da 30. travnja 2014. mogu sudjelovati na misnom slavlju i ceremoniji otkrivanja spomenika sv. Ivanu Pavlu II. ispred katedrale Srca Isusova u Sarajevu u kojoj je on molio i uputio svoju riječ 12. travnja 2014.

Provincijali i provincijske glavarice iznijeli su kratke prikaze o djelovanju svojih zajednica na području nad/biskupija u Bosni i Hercegovini. Iz prikaza provincijala i provincijskih poglavarica mogao se prepoznati izuzetno veliki doprinos redovnika i redovnica u mjesnim crkvama u BiH i šire o čemu dovoljno govore i statistički podaci da u Bosni i Hercegovini živi i djeluje ukupno 888 redovnika i redovnica u 24 zajednice. Oni su angažirani na raznim poljima djelovanja: od katehiziranja, sudjelovanja u župnom

pastoralu, u karitativnoj i socijalnoj djelatnosti do djelovanja kontemplativnih zajednica koje svojom trajnom molitvom prate i podupiru poslanje Crkve u Bosni i Hercegovini. Biskupi su i ovom prigodom iskreno zahvalili svim redovničkim zajednicama u Bosni i Hercegovini za njihovu zauzetost na raznim oblicima kršćanskoga odgoja i kateheze djece, mlađih i odraslih, kao i u raznim vidovima karitativno-socijalnoga rada u župnim zajednicama, ali i u javnim državnim ustanovama.

Tijekom plodne diskusije razmišljalo se i o iznalaženju najboljih načina suradnje kako bi, u skladu s crkvenim smjernicama, odnosi između biskupa i poglavarova (redovničkih) iz dana u dan donosili sve bogatiće plodove te da se uvijek razvijaju u dobrohot-

nom poštovanju osoba i instituta, u uvjerenju da je dužnost redovnika da daju svjedočanstvo poučljivosti crkvenom magisteriju i poslušnosti poglavarima kao i da jedni i drugi u zajedničkoj spremnosti nastoje ne prelaziti granice vlastite nadležnosti.

U diskusiji je osobit naglasak stavljen na potrebu trajnoga rada oko buđenja novih svećeničkih i redovničkih zvanja radeći posebno s mladima i obiteljima.

Tijekom susreta bilo je i ovaj put riječi o nastojanjima Biskupske konferencije BiH da državne vlasti konačnu počnu rješavati pitanje osiguranja službenika Katoličke Crkve u BiH.

Sarajevo, 29. travnja 2014.

Tajništvo BK BiH

PRIOPĆENJE SA IV. SUSRETA BISKUPA BK BIH S FRANJEVAČKIM PROVINCIJALIMA U BIH

Susret je održan 29. travnja 2014. u Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom u Sarajevu

Susret biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine s franjevačkim provincijalima u BiH održan je 29. travnja 2014. u Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom u Sarajevu. Predsjedao je biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su svi biskupi te franjevački provincijal Bosne Srebrenе fra Lovro Gavran i provincijal Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Miljenko Šteko.

U svojoj uvodnoj riječi biskup Komarica pozvao je nazočne da se podsjetete što im je svima zadaća: *s uzdanjem u Božju Providnost truditi se da budemo vidljivi lučonoše na putovima djelotvorne ljubavi i nade.* Ustvrdio je kako je zato nužno, *da mi, makar i nosili možda na sebi rane iz vlastite povijesti ili povijesti generacija prije nas, naučimo 'odozgo', od strane vječnosti promatrati povjesne događaje i naše osobne i one oko nas.* Posvijestio im je da valja u naše konkretno društvo unositi svjetlo sigurnosti i nade, izražavati Kristovu ljubav prema našoj braći i sestrarama, poglavito prema patnicima i obespravljenima. Pozvao je da se svakodnevno - u poniznoj molitvi - obraćaju svome Spasitelju, Vođi i Učitelju, Isusu Kristu, da On po svome Svetom Duhu prosvijetli i jača u dobrim nakanama i djelima sve nas koji smo svoj život posvetili u Crkvi i za Crkvu.

Biskupi i provincijali osvrnuli su se i na zapisnik s prošlogodišnjega susreta. Razmijenili su mišljenja o potrebi zajedničkoga oblikovanja pastoralne godine s vršenih bogoslova na Katoličkom bogoslovnom

fakultetu i Franjevačkoj teologiji u Sarajevu po uzoru na sličnu praksu iz Zagreba. Zaključili su da će o tome razgovarati s poglavarima i profesorima oba spomenuta teološka učilišta i bogoslovije.

Posebnu pozornost biskupi i provincijali posvetili su aktualnoj situaciji u brojnim vrlo siromašnim župama osobito na području entiteta RS, ali i nekih dijelova F BiH. Raspravljali su o načinima materijalne i druge međusobne povezanosti između župnih zajednica s većim brojem vjernika s onim župnim zajednicama koje imaju mali broj vjernika. Dogovoren je da se u tom duhu na jesen 2014. godine upriliči radni susret dijecezanskih biskupa, provincijala i dekana na razini BiH.

Biskupi i provincijali saslušali su izvješće o Drugom susretu svih svećenika Bosne i Hercegovine, održanom 18. lipnja 2013. u Livnu. Izraženo je zadovoljstvo svih svećenika uspjelom organizacijom i ponovljena želja da se nastavi s takvim susretima. Planirano je da se Treći susret svećenika BiH održi 2016. godine u Tomislavgradu.

Biskupi i provincijali su zajednički razmijenili mišljenje i o nekim slučajevima *karizmatskog djelovanja* pojedinih svećenika-redovnika te potrebom za takvim osobama od određena broja vjernika s područja Bosne i Hercegovine, Hrvatske i susjednih zemalja. Dogovorili su da će nad tim pojавama i dalje bdjeti kako bi to bilo na duhovnu korist svima.

Sarajevo, 29. travnja 2014.

Tajništvo BK BiH

SVEĆANOST OTKRIVANJA I BLAGOSLOV SPOMENIKA SV. IVANU PAVLU II. U SARAJEVU

U srijedu, 30. travnja 2014. na trgu ispred katedrale Srca Isusova u Sarajevu upriličena je svečanost otkrivanja i blagoslova spomenika svetom Ivanu Pavlu II., koja je započela procesijom biskupa, svećenika i svih vjernika koji su sudjelovali na misnom slavlju u znak zahvalnosti sv. Ivanu Pavlu II., a na završetku XX. sabora svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. Na svečanosti su bili nazočni nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić i svi biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u zajedništvu s apostolskim nuncijem u BiH mons. Luigijem Pezzutom, predsjednikom Hrvatske biskupske konferencije mons. dr. Želimirom Puljićem, skopskim biskupom i apostolskim egzarhom u Makedoniji mons. Kirom Stojanovim te oko 200 svećenika, brojnih redovnika i redovnica kao i društveno-političkih, diplomatskih, kulturnih i drugih predstavnika te brojnih građana koji su ispunili trg fra Grge Martića.

U ime Vrhbosanske nadbiskupije i Hrvatskoga kulturnog društva Napredak, inicijatora postavljanja spomenika i nositelja projekta, sve okupljene, kao i televizijske gledatelje i radijske slušatelje, na početku je pozdravio voditelj programa Vanja Gavran koji je podsjetio da je svečanost upriličena na istom mjestu na kojem je papa Ivan Pavao II. 12. travnja 1997. godine pozdravljao i blagoslovio okupljeno mnoštvo.

U ime državnih institucija nazočnima su se obratili predsjedatelj Predsjedništva Bosne i Hercegovine gospodin Bakir Izetbegović i predsjedatelj Vijeća ministara Bosne i Hercegovine gospodin Vjekoslav Bevanda.

U svom obraćanju g. Izetbegović izrazio je zadovoljstvo što može biti nazočan na svečanosti u znak sjećanja na papu Ivana Pavla II., velikog čovjeka,

jednog od najznačajnijih humanista i lidera prošlog stoljeća. Izrazio je uvjerenje da ga građani Bosne i Hercegovine pamte samo po dobru, naročito po onome što je za njih činio u najtežim trenutcima stradanja tokom rata od 1992. do 1995. godine. Kazao je da je svojim univerzalnim humanističkim stavom papa Ivan Pavao II. ostavio snažan, upečatljiv trag i pouku koja je *trajno aktualna i motivirajuća*, te je ustvrdio da je na njegove poruke potrebno stalno podsjećati kako bi *lakše gradili uistinu slobodno i demokratsko društvo prihvatljivo i komotno za sve narode i građane koji žive u BiH*. Najavio je da će se u Sarajevu 28. lipnja tekuće godine, prigodom obilježavanja stogodišnjice od početka Prvoga svjetskog rata, ponoviti riječi ovoga Pape koje je izrekao pri završetku svoga pohoda Sarajevu 1997. godine: *Nikada više rata!* Ustvrdio je da BiH ima samo jedan put u budućnost – put unutarnjih i vanjskih europskih integracija. *To je realna platforma na kojoj se svi možemo naći. Moramo biti svjesni da što prije izazove na tom putu savladamo to će i svima u ovoj zemlji biti bolje. Poruke mudrosti pape Ivana Pavla II. kojih se danas prisjećamo na toj sudbinskoj stazi mogu nam biti vrijedna vodilja*, kazao je g. Izetbegović.

Predsjedatelj Bevanda ustvrdio je da je Ivan Pavao II. *bio tu s nama i uz nas* kada je u BiH bilo najteže te je kazao da *najmanje što smo mogli i što možemo je da mu na ovaj način zahvalimo i da se prisjetimo onih koji su bili s nama*. Ujedno je zahvalio je i čestitao svima koji su tome pridonijeli, kao i Svetoj Stolici za sve dosad učinjeno za BiH. Podsjetio je na jedan dio onoga što je papa Ivan Pavao II. izrekao prigodom svoga posjeta u travnju 1997. godine kada je kazao da *ljudi ovoga područja žele izgrađivati društvo mira čiji članovi priznaju Boga kao gospodara i Oca svih*.

Potom je u ime HKD Napredak i u svoje ime okupljene pozdravio predsjednik Napretka mons. dr. Franjo Topić koji je, između ostalog, podsjetio na osnovne podatke iz života pape Wojtyle. Izrazio je nadu da će Ivan Pavao Veliki biti zagovornik da se njegove ideje: ljubavi prema svakom čovjeku, eukumenizma i dijaloga, praštanja i sporazumijevanja sve više ostvaruju u ovoj *kompliciranoj, ali lijepoj zemlji*. Obraćajući se predstavnicima vlasti, podsjetio je da ovaj Papa prigodom pohoda Banjoj Luci poručio da budućnost BiH ovisi o njezinim žiteljima. *Ovisi od svih i svakoga od nas ali prije svega od onih koji imaju vlast i koji odlučuju o funkcioniranju ove zemlje*,

kazao je mons. Topić. Također je izrazio mišljenje da zajedništvo iskazano prisustvovanjem ovoj svečanosti ima *ogromno značenje ne samo za katolike nego i za sve stanovnike Bosne i Hercegovine*.

Nakon toga je na videoekranu uslijedio insert iz Papina oproštajnog govora iz sarajevske zračne luke 1997. godine.

Nuncij Pezzuto u svom obraćanju kazao je da se Sveti Stolica vrlo rado pridružuje gesti dubokoga poštovanja prema sv. Ivanu Pavlu II. koji je, kako je rekao, Vrhbosanska nadbiskupija ostvarila podizanjem spomenika neposredno nakon njegove kanonizacije. *Ovim kipom, Sveti Papa moći će nastaviti Svoju misiju, ne samo kao Učitelj vjere, nego kao i Učitelj života*, kazao je nuncij Pezzuto izrazivši želju Svetе Stolice da će se spomenik svim prolaznicima biti poticaj da se otvore i inspiriraju u osobnom i zajedničkom životu kroz poruku mira, solidarnosti, bratstva i tolerancije, tj. vrijednosti koje su, kako je kazao, bile ključne točke mesta i plodnoga pontifikata sv. Ivana Pavla II.

Autor spomenika akademik Hrvoje Urumović zahvalio je predstavnicima Napretka i Vrhbosanske nadbiskupije, a osobito kardinalu Puljiću te izrazio nadu će njegovo djelo u srcima svih Sarajlija i svih posjetitelja, pri pogledu na spomenik buditi *samo lijepa sjećanja i uspomene na posjet ovog velikog čovjeka i sada svetca*.

Kardinal Puljić na poseban način zahvalio je svim dobročiniteljima i svima koji su sudjelovali svojim prilozima. Zahvalnost je izrazio i organizatorima susreta, od Odbora i suradnika iz Napretka, a na

poseban način govornicima i svima koji su tom prigodom uputili lijepo riječi. Također je zahvalio i medijima koji su, kako je istaknuo, pokazali spremnost da stvore pozitivno ozračje. Riječi zahvale uputio je i vjerskim predstavnicima što su podržali ovu inicijativu, počevši od Međureligijskoga vijeća, a posebno reisu-l-ulemi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini Huseinu ef. Kavazoviću, jer mu je dan ranije osobno došao čestitati i izraziti podršku. Zahvalio je potom i građanima grada Sarajeva i čestitao im ovaj dan i ovaj događaj.

Nakon toga je uslijedila središnja ceremonija otkrivanja i blagoslova. Spomenik su otkrili kardinal Puljić i mons. Topić te predstavnici Napretkovih stipendista Kristina Knežević i Vedran Koturić kao i predstavnici Nadbiskupijskoga centra za pastoral mladih Ivan Pavao II. Ivana Klačar i Jerko Grubišić. Za vrijeme otkrivanja spomenika Puhački orkestra Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva Seljačka sloga iz Trebižata kod Čapljine svirao je skladbu *Krist na žalu* koju je skladao upravo Ivan Pavao II.

U ožujku 2009. godine objavljen je međunarodni natječaj za idejno rješenje spomenika. Prijavilo se 20 autora iz nekoliko zemalja. Žiri je jednoglasno odbrao najbolji rad, idejno rješenje mladoga akademskog kipara Hrvoja Urumovića, rođena u Sarajevu 1976. godine, a nastanjena u Zagrebu. Urumovićev kip prikazuje uspravnu figuru Pape u meditativnoj molitvi. Spomenik je visine 2,92 metra, izrađen je od siluminija i izliven je u ljevaonici Likovne akademije u Zagrebu. (kta)

PRIOPĆENJE SA 61. REDOVNOGA ZASJEDANJA BISKUPSKE KONFERENCIJE BIH

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 16. i 17. srpnja 2014. u zgradama Biskupskoga ordinarijata u Banjoj Luci svoje 61. redovito zasjedanje pod predsjedanjem mons. Franje Komarice, biskupa banjolučkoga i predsjednika BK BiH. Na zasjedanju su sudjelovali svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati: Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, vladika križevački, Slovenske biskupske konferencije mons. Jurij Bizjak, biskup koparski i Međunarodne biskupske konferencije mons. Stanišlav Hočevar, nadbiskup metropolit beogradski.

Biskupi delegati su prenijeli pozdrave i izraze zajedništva svojih Biskupskih konferencija s posebnim naglaskom na solidarnosti s ljudima koji su pogođeni

ni poplavama i klizištima. Također su upoznali načne biskupe s najvažnijim crkvenim i društvenim događanjima na području svoje krajevne Crkve.

Prvog dana zasjedanja susreo se s biskupima apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto. U svome obraćanju biskupima istaknuo je važnost dobre formacije budućih svećenika što uključuje odgoj psihe, intelekta, duha i srca svećeničkih kandidata kako bi postali pastiri spremni staviti se u službu zajednice povjerene njihovoj pastoralnoj skrbi. Govoreći o političko-socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini i predstojećim izborima, poseban naglasak stavio je na socijalni nauk Crkve i služenje općem dobru.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata: s ple-

narnoga zasjedanja Talijanske biskupske konferencije održana od 19. do 22. svibnja 2014. u Rimu (Italija); s 99. njemačkoga katoličkog zborovanja održana od 28. svibnja do 1. lipnja 2014. u Regensburgu (Njemačka), sa Susreta glasnogovornika europskih Biskupske konferencije održana od 11. do 14. lipnja 2014. u Lisabonu (Portugal) te sa Susreta generalnih tajnika europskih Biskupske konferencije održana od 19. do 22. lipnja 2014. u Strasbourg (Francuska).

Biskupi su dali svoje primjedbe na prijedloge: Pravilnika za hrvatski martirologij HBK i BK BiH, Pravilnika Nacionalnoga ureda za hrvatsku inozemnu pastvu, Pravilnika Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu i Pravilnika delegatske službe za hrvatsku inozemnu pastvu, te će ih uputiti na razmatranje Hrvatskoj biskupskoj konferenciji.

Biskupi su saslušali Izvješće Caritasa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za 2013. godinu te prihvatili izvješće Nadzornoga vijeća spomenuta Caritasa. Također su odobrili Caritasu Biskupske konferencije BiH pokretanje procesa promjena u provedbi projekta *Organizacijski razvoj Caritasa* koji za cilj ima usklađivanje Statuta nacionalnoga Caritasa s Međunarodnim i Europskim Caritasom.

Razmotrivši izvješće Caritasa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine o programu pomoći poplavljениm područjima realiziranom kroz biskupijske i župne Caritase, biskupi i ovom prigodom izražavaju posebnu blizinu sa svima koji su pogodjeni poplavama ili klizištima. Odaju osobito priznanje svećenicima, redovnicima i redovnicama koji su u vrijeme i nakon poplava ostali sa svojim vjernicima hrabreći ih u vjeri i pomažući svim ljudima u potrebi u čemu su im se pridružili brojni volonteri. Zahvaljuju Međunarodnom i Europskom Caritasu te osobito Hrvatskom Caritasu za ovogodišnju akciju Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini te nesebičnu pomoći ljudima u poplavljениm područjima. Raduje ih što je iskazana velika solidarnost među svim ljudima u Bosni i Hercegovini koja je jasan pokazatelj da stanovnici Bosne i Hercegovine zaslužuju državu koja će uistinu biti u službi svakoga čovjeka i svakoga naroda na svim prostorima. Potiču sve odgovorne institucije i pojedince da se snažno zauzmu u davanju strukturalne pomoći ljudima na klizištima i u poplavljениm i područjima.

Biskupi su izrazili svoju potporu pokretanju postupka za beatifikaciju ubijenih svećenika – svjedoka vjere – Banjolučke biskupije: vlč. Ante Dujlovića, vlč. Waldemara Maximilijana Nestora, don Jure Gos-

podnetića, vlč. Ivana Grgića, vlč. Filipa Lukende ubijenoga zajedno sa sestrom milosrdnicom Cecilijom Grgić, vlč. Tomislava Matanovića i mons. Kazimira Višatickog.

Imajući u vidu Opće izbore u Bosni i Hercegovini, koji će se održati 12. 10. 2014., biskupi ponovno potiču sve one, koji su se rodili u Bosni i Hercegovini, a trenutačno u njoj ne žive bilo da su prognani ili je napustili iz drugih razloga, da se ne odriču svoje domovine te da na vrijeme izvade CIPS-ovu (osobnu) iskaznicu i da se, ako će glasovati dopisnim putem, do 29. 7. 2014. prijave Centralnom izbornom povjerenstvu kako bi imali mogućnost sudjelovati na izborima i dati svoj glas onima koji će se uistinu zauzimati za dobro čovjeka i za dobro svoga i svih drugih naroda i svih ljudi. Biskupi su također odlučili da će uputiti posebnu izjavu uoči jesenskih izbora.

Nakon što je nekim predsjednicima i članovima Vijeća i Komisija BK BiH istekao petogodišnji mandat, biskupi su dogovorili da predsjedaju: kardinal Puljić Vijećem za bogoslovna sjemeništa, Vijećem za mala sjemeništa te Vijećem za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama; biskup Perić Vijećem za katehezu i Povjerenstvom za vjerski odgoju u predškolskim ustanovama u vjeronauk u osnovnim i srednjim školama pri spomenutom Vijeću te Vijećem za kler; biskup Komarica Vijećem za liturgiju i Komisijom Justitia et pax te Caritasom BK BiH; biskup Vukšić Komisijom za nauk vjere, Vijećem za sredstva društvenoga priopćivanja te Nadzornim vijećem Caritasa BK BiH, a ostaje član Biskupske komisije za Hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu; biskup Sudar Pedagoškim vijećem katoličkih Škola za Europu i Vijećem HBK i BK BiH za inozemnu pastvu, a nadzirat će i upravljanje jedinstvenom blagajnom BK BiH; biskup Semren Vijećem za obitelj i Vijećem za laike te Odborom za mlade pri tom Vijeću. Biskupi su također dogovorili sastav članova Vijeća i Komisija.

Na svetkovinu sv. Bonaventure, nebeskoga zaštitnika banjolučke katedrale i biskupije, 15. srpnja biskupi su sudjelovali na misnom slavlju u banjolučkoj katedrali kojim je biskup Komarica obilježio 25. godišnjicu upravljanja Banjolučkom biskupijom. Euharistiju je predslavio nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a prigodnu propovijed uputio biskup Komarica.

Banja Luka, 17. srpnja 2014.

Tajništvo BK BiH

PAPA FRANJO PROGLASIO SVETIMA IVANA XXIII. I IVANA PAVLA II.

(Vatikan, 27. travnja 2014.) –

Svečanost povijesne kanonizacije dvojice papa, blaženoga Ivana XXIII. i blaženoga Ivana Pavla II., počela je na mnoštvom hodočasnika dupkom ispunjenom Trgu sv. Petra u Vatikanu ukrašenom s 30.000 ruža, dar iz Ekvadora, molitvom Milosrdne krunice, uz pjevanje zbora Rimske biskupije.

Papa u miru Benedikt XVI. je među koncelebrantima pokraj oltara.

Euharistijsko slavlje počelo je litanijama svetaca. Nakon tri zahtjeva koja je Papi uputio pročelnik Kongregacije za proglašenje svetih kardinal Angelo Amato, u pratinji postulatora, papa Franjo izgovorio je formulu koja izražava prijedlog za čašćenje novih svetaca u cijeloj Crkvi. Katolička Crkva dobila je dva nova sveca Ivana XXIII. i Ivana Pavla II.

Zatim su prikazana dva relikvijara „blizanca“ novih svetaca, koje su doneseni na oltar u procesiji u kojoj su između ostalih bili Floribeth Mora Diaz i nećaci i nećakinje Ivana XXII. Za papu Ivana Pavla II. korišten je isti relikvijar kao i za beatifikaciju godine

2011.; ampulica s nekoliko kapi krvi, ugrađena u srebrni relikvijar u obliku maslinovih grana, visok oko 40 cm, djelo rimskoga zlatara. Za beatifikaciju pape Ivana XXIII. nije postojao relikvijar pa je za kanonizaciju načinjen još jedan identičan onome poljskoga Pape. Na Trgu sv. Petra ponovno su korišteni i veliki gobleni s likovima novih svetaca, već upotrijebljeni kod beatifikacije, što je još jedan od znakova skromnosti pri toj kanonizaciji.

Misu s Papom suslavi 150 kardinala, oko 1000 nad/biskupa te više od šest tisuća svećenika. Među njima su zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, riječki nadbiskup Ivan Dević, umirovljeni đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić, biskupi požeški Antun Škvorčević, bjelovarsko-križevački Vjekoslav Huzjak, zagrebački pomoćni Ivan Šaško, generalni tajnik Hrvatske biskup-

ske konferencije mons. Enco Rodinis, kao i nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić i predsjednik BK BiH banjolučki biskup mons. dr. Franjo Komarica.

Na misi su i postulatori daju postupaka za proglašenje svetim, o. Giovan Giuseppe Califano za papu Roncallija, i poljski svećenik mons. Slawomir Oder za papu Wojtylu te dvije žene koje su zadobile čudesno ozdravljenje po zagovoru pape Ivana Pavla II. – francuska redovnica Marie Simon Pierre i Floribeth Mora Diaz iz Kostarike. Iz cijelog svijeta pristigla su 120 službena izaslanstva, među 24 državna poglavara su i hrvatski predsjednik Ivo Josipović, talijanski Giorgio Napolitano, poljski Bronislaw Komorowski, kao i nekadašnji predsjednik, nobelovac Lech Walesa te pripadnici španjolske i belgijske kraljevske obitelji. EU predstavljaju predsjednik Europskoga vijeća Herman van Rumpuy i Europske komisije Manuel Barroso.

Nazočni su i brojni predstavnici drugih religija.

(kta)

PROPOVIJED PAPE FRANJE NA SLAVLJU KANONIZACIJE PAPA IVANA XXIII. I IVANA PAVLA II.

Trg sv. Petra u Vatikanu, u nedjelju 27. travnja 2014.

U središtu ove nedjelje kojom se zaključuje Uskrsna osmina, a koju je sveti Ivan Pavao II. naslovio Nedjeljom Božjega milosrđa, nalaze se slavne rane uskrnslog Isusa. On ih je već pokazao kod prvoga ukazanja Apostolima, iste večeri, dan po suboti; na dan Uskrsnuća. No te večeri, kao što smo čuli, nije bilo Tome; a kad mu ostali rekoše da su vidjeli Gospodina, on odgovori da neće povjerovati ako ne vidi i ne dodirne te rane. Nakon osam dana, Isus se opet pojavi u cenakulu, među učenicima, a bijaše ondje i Toma; obrati mu se i pozva ga da mu dotakne rane. I tada je taj čovjek, iskren i sklon osobnom provjeravanju, kleknuo pred Isusa i rekao: "Gospodin moj i Bog moj!" (Lv 20,28).

Isusove su rane za vjeru skandal, ali su i njezin dokaz. Stoga, rane uskrsnuloga Isusa ne nestaju, nego ostaju kao trajni znak Božje ljubavi prema nama i neophodne su za vjeru u Boga – ne u smislu Božje opstojnosti – nego da je Bog ljubav, milosrđe i vjernost. Sveti Petar, Izajinim riječima, piše kršćanima: „Njegove vas rane iscijeliše“ (1 Pt 2,24; usp. Iz 53,5).

Ivan XXIII. i Ivan Pavao II. imali su hrabrosti gledati Isusove rane, doticati njegove ranjene ruke i proboden bok. Nisu se stidjeli Kristova tijela; nisu se Njime sablaznili, Njegovim križem; nisu se sramili bratova tijela (usp. Iz 58,7), jer su u svakoj osobi koja trpi, vidjeli Isusa. Bila su to dva hrabra čovjeka, otvorena Duhu Svetom, i Crkvi su i svijetu dali svjedočanstvo Božje dobrote i njegova milosrđa.

Bili su svećenici, biskupi i pape dvadesetoga stoljeća. Upoznali su njegove tragedije, ali one ih nisu nadvladale. Jači je u njima bio Bog; jača je bila vjera u Isusa Krista, Otkupitelja čovjeka i Gospodara povijesti; jače je u njima bilo Božje milosrđe koje se očituje u Njegovim ranama; jača je bila Marijina majčinska blizina.

U njima, koji su kontemplirali Kristove rane i svjedočili Njegovo milosrđe, prebivala je „živa nada“, zajedno s „neizrecivom i proslavljenom radošću“ (1

Pt 1,3,8); nada i radost koju uskrslji Krist daje svojim učenicima, a koje im nitko ne može oduzeti; uskrsna nada i radost, koje su prošle kroz kušnju ogoljenja, samoodreknuća, krajnje blizine grešnicima, do mučne gorčine toga kaleža. To su nada i radost koje su dvojica svetih Papa primili na dar od uskrsloga Gospodina, i koje su obilno darovali Božjemu narodu, zbog čega su primili vječno priznanje.

Ovom radošću i ovom nadom disala je prva kršćanska zajednica u Jeruzalemu, o kojoj govore Djela apostolska (usp. 2,42-47), kao što smo čuli u Drugome čitanju. To je zajednica u kojoj se živi bit evanđelja, tj. ljubav i milosrđe, u jednostavnosti i bratstvu.

To je slika Crkve koju je Drugi vatikanski koncil imao pred očima. Ivan XXIII. i Ivan Pavao II. surađivali su s Duhom Svetim, kako bi Crkvu vratili u prvotno stanje i uskladili ju s njezinom izvornom fisionomijom, onom koju su joj davali Sveti tijekom stoljeća. Nemojmo zaboraviti da upravo zahvaljujući njima Crkva ide naprijed i raste. Prigodom sazivanja Koncila, sveti Ivan XXIII. pokazao je posebnu poslušnost Duhu Svetom, dao se je voditi i bio je pastir Crkve, vođa vođen Duhom. U tome je bilo njegovo veliko služenje Crkvi; stoga ga rado zamišljam kao Papu poslušnosti Duhu Svetom.

U tome služenju Božjemu narodu, sveti Ivan Pavao II. bio je Papa obitelji. Tako je, naime, jednom prilikom i sam rekao, da bi želio biti zapamćen kao Papa obitelji. Rado to ističem u vrijeme sinodalnih promišljanja o obitelji i s obiteljima; koje on s Neba zaciјelo prati i podržava.

Neka obojica svetih pastira Božjega naroda posreduju za Crkvu kako bi, tijekom dvogodišnjega sinodalnog hoda, bila poslušna Duhu Svetom u pastoralnom služenju obitelji. Neka nas obojica pouče da se ne sablaznimo Kristovim ranama, da uronimo u misterij Božjega milosrđa, koje se uvijek nada, uviјek prašta, jer uvijek ljubi. (kta/ika)

PUTOVANJE PAPE FRANJE U SVETU ZEMLJU

Jeruzalem – Papa Franjo i patrijarh Bartolomej potpisali zajedničku izjavu

Papa Franjo i ekumenski patrijarh Bartolomej I. nakon privatnoga razgovora 25. svibnja potpisali su zajedničku izjavu u kojoj obećavaju da će nastaviti na putu jedinstva među katoličkom i pravoslavnim Crkvama.

U zajedničkoj izjavi Papa i patrijarh ističu da je njihova dužnost zajednički raditi na zaštiti ljudskoga dostojanstva i obitelji te gradnji pravednoga i humanoga društva u kojemu se nitko neće osjećati isključenim. Također su istaknuli, kako prenosi Radio Vatikan, potrebu očuvanja svega stvorenoga i prava na vjersku slobodu. Dvojica vjerskih poglavara izrazila su zabrinutost zbog položaja kršćana u sukobima na Bliskome istoku te istaknula žurnost u traženju oproštenja i jedinstva ljudske obitelji dok se istodobno poštuju legitime različitosti.

Susret je održan u prigodi 50. obljetnice povijesnoga susreta pape Pavla VI. i patrijarha Atenagore godine 1964.

Zajednička molitva pape Franje i patrijarha Bartolomeja

Papa Franjo se na ekumenском bogoslužju u crkvi Sv. Groba osvrnuo na „tragičnu“ podjelu među kršćanima rekavši da nas naše nesuglasice ne smiju prestrašiti i zaustaviti naš napredak prema jedinstvu. No svjestan je da mnoge razdaljine još moraju biti prijeđene prije nego što budu prevladane sve podjele i kršćani

budu mogli zajednički biti oko istoga euharistijskoga stola.

Kristov grob nas poziva da napustimo svaki strah i da računamo s Božjim iznenađenjem, rekao je patrijarh Bartolomej u svome govoru. Patrijarh je istaknuo da put ljubavi, oprاشtanja, istinskoga mira i odanosti istini je put kojim trebaju ići svi kršćani bez obzira kojоj Crkvi pripadali i tako trebaju dati primjer cijelome svijetu. Put može biti dug i težak, ali to je jedini način kako ispuniti volju Gospodinovu da svi budu jedno, rekao je u svome nagovoru ekumenski patrijarh.

Papa Franjo u svome obraćanju istaknuo je da se radi o izuzetnoj milosti biti na toj molitvi, te podsjetio da su kršćani ljudi uskrsnuća a ne smrti. Ne možemo zanijekati podjele koje postoje među nama Isusovim učenicima, a ovo sveto mjesto čini nas bolno svješnima njihove tragičnosti, rekao je Papa. Trebamo vjerovati da kao što je kamen pred grobom bio odmaknut, tako će biti i uklonjena svaka prepreka našem punom zajedništvu. To će biti milost ukrasnica čiji predokus imamo već danas. Svi putu kada tražimo oprost od drugih za naše grijeha

protiv drugih kršćana i svaki puta kada smognemo odvažnosti dati i primiti takvo oproštenje, kušamo uskrsnuće. Svi putu kada nadvladamo naše dugotrajne predrasude i pronađemo odvažnosti graditi nove bratske odnose, svjedočimo da je Krist uskrsnuo, istaknuo je Papa. U govoru je potaknuo na molitveno sjećanje na cijeli Bliski istok, koji je često označen djelima nasilja i sukoba; na mnoge muškarce i žene koji diljem svijeta pate zbog rata, siromaštva i gladi, kao i na kršćane koji su progonjeni zbog vjere u Uskrsloga.

Cijelo ekumensko bogoslužje prigodom 50. obljetnice susreta pape Pavla VI. i patrijarha Atenagore bilo je puno simbola. Papa Franjo i patrijarh Bartolomej ušli su svaki sa svoje strane, da bi se susreli na sredini i zagrlili, primjetili su novinari. Prvi puta je prekinut i status quo između katoličke, grčko-pravoslavne i armenske Crkve, te su kršćani u crkvi Sv. Groba molili ne jedini uz druge ili jedni nakon drugih, nego zajedno. Stoga je taj susret bio veliki izazov za organizatore, te je i početak znatno kasnio. Papu i patrijarha pozdravila su trojica crkvenih ugled-

nika – pravoslavni Grk, Armenac i jedan franjevac. Dvojica crkvenih poglavara zajedno su iskazala počast kamenu na ulazu u crkvu Sv. Groba na kojem je bilo položeno Isusovo tijelo nakon skidanja s križa i pri tome su obojica skinula svoja pokrivala za glavu. Na su-

sretu je evanđelje naviješteno na grčkome i latinskome, a pjevalo je grčki kor.

Papa Franjo i patrijarh Bartolomej molili su zajedno na Sv. Grobu i na stijeni gdje je stajao Isusov križ. Blagoslovili su sudio-nike toga povjesnog događaja,

na kojem se simbolično okupila cijela Crkva na mjestu gdje je i Crkva nastala, kako je istaknuto u komentarima, te su se odvezli u istome automobilu u sjedište latinskoga patrijarha gdje su zajedno večerali. (kta)

ZAJEDNIČKA IZJAVA PAPE FRANJE I EKUMENSKOGA PATRIJARHA BARTOLOMEJA I.

Apostolska delegacija, Jeruzalem, 25. svibnja 2014.

1. Kao što su se naši časni prethodnici, papa Pavao VI. i ekumenski patrijarh Atenagora, ovdje u Jeruzalemu susreli prije pedeset godina, tako smo se i mi, papa Franjo i ekumenski patrijarh Bartolomej, htjeli susresti u Svetoj Zemlji, gdje je naš zajednički Otkupitelj, Krist Gospodin, živio, naučavao, umro, uskrsnuo i uzašao na nebo, odakle je poslao Duha Svetoga na Crkvu koja se rađala (Zajednička izjava pape Pavla VI. i patrijarha Atenagore, objavljena nakon susreta 6. siječnja 1964.). Ovaj naš susret, ponovni sastanak biskupa Crkve u Rimu i Crkve u Carigradu, koje su utemeljili braća, apostoli Petar i Andrija, za nas je izvor snažne duhovne radosti, te nam pruža priliku da promišljamo o dubini i autentičnosti veza koje postoje među nama, a plod su hoda punoga milosti kojim nas je Gospodin vodio, počevši od onoga blagoslovljenoga dana prije pedeset godina.

2. Naš današnji bratski susret novi je i neophodan korak na putu prema jedinstvu prema kojem nas može voditi samo Duh Sveti: jedinstvu zajedništva u zakonitoj različitosti. Životom zahvalnošću spominjemo se koraka koje nam je Gospodin već dao da prijeđemo. Zagrljaj što su ga razmijenili papa Pavao VI. i patrijarh Atenagora ovdje u Jeruzalemu, nakon mnogih stoljeća šutnje, pripremio je put gestā izvanredne važnosti, uklanjanju iz spomena i iz Crkve odluka o međusobnom izopćenju iz 1054. godine. Slijedila je razmjena posjeta u njihovim sjedištima u Rimu i Carigradu, česta dopisivanja, a potom i odluka pape Ivana Pavla II. i patrijarha Dimitrija, obojice časne uspomene, da započnu teološki dijalog o istini između katolika i pravoslavnih. Kroz ove godine Bog, izvor svakoga mira i ljubavi, naučio nas je da jedni druge smatramo članovima iste kršćanske obitelji, pod jednim Gospodinom i Spasiteljem, Kristom Isusom, te da jedni druge ljubimo,

te možemo ispovijedati svoju vjeru u isto Kristovo evanđelje kako su ga primili apostoli i kako je izraženo i nama preneseno po ekumenskim saborima i crkvenim ocima. Potpuno svjesni da nismo postigli cilj punoga zajedništva, danas potvrđujemo svoju zauzetost da nastavimo zajedno hoditi prema jedinstvu za koje je Krist Gospodin molio Oca, „da svi budu jedno“ (Iv 17,21).

3. Svjesni da se to jedinstvo pokazuje u ljubavi prema Bogu i u ljubavi prema bližnjemu, čeznemo za danom u kojem ćemo konačno zajedno sudjelovati na euharistijskoj gozbi. Kao kršćani imamo zadatak da se pripravimo za primanje toga dara euharistijskoga zajedništva, prema nauku svetoga Ireneja Lionskoga, ispovijedanjem iste vjere, trajnom molitvom, nutarnjim obraćenjem, obnovom života i bratskim razgovorom (Adversus haereses, IV,18,5; PG 7, 1028). Stižući prema tome cilju prema kojem usmjeravamo svoje nade, pred svijetom pokazujemo Božju ljubav, te ćemo u tome svijetu biti prepoznati kao istinski učenici Isusa Krista (usp. Iv 13,35).

4. S tim ciljem, temeljni doprinos potrazi za punim zajedništvom između katolika i pravoslavnih pružio je teološki dijalog Mješovite međunarodne komisije. U vrijeme pape Ivana Pavla II. te patrijar-

ha Dimitrija, napredak koji su postigli naši teološki susreti bio je od bitne važnosti. Danas želimo izreći koliko duboko cijenimo postignute rezultate, kao i napore koji se sada poduzimaju. Nije riječ o tek teorijskom djelovanju, nego o djelovanju u istini i ljubavi, koje zahtjeva još dublje poznavanje tradicije jednih i drugih, kako bismo ih razumjeli i od njih učili. Stoga ponovno ističemo da teološki dijalog ne traži najmanji zajednički nazivnik na kojem će se moći postići kompromis, nego se temelji na proučavanju cjelovite istine koju je Krist darovao svojoj Crkvi i koju, pokrenuti Duhom Svetim, ne prestajemo sve bolje razumijevati. Zato zajedno naglašavamo da naša vjernost Gospodinu zahtjeva bratski susret i istinski dijalog. Ta zajednička potraga ne udaljava nas od istine. Naprotiv, po razmjeni darova, vodit će nas, pod vodstvom Duha, svoj istini (usp. Iv 16,13).

5. Premda smo još na putu prema punom zajedništvu, odsada imamo obvezu pružiti zajedničko svjedočanstvo Božje ljubavi prema svima, surađujući u služenju ljudskom rodu, osobito s obzirom na obranu dostojanstva ljudske osobe u svakom stadiju života, kao i na obranu svetosti obitelji ute-mljene na braku, na promicanje mira i općega dobra, na odgovor na bijedu koja nastavlja pogađati naš svijet. Prepoznajemo da se neprestano trebamo suočavati s glađu, neimaštinom, nepismenošću, ne-jednakom raspodjelom dobara. Naša je obveza da učinimo napor te zajedno izgradimo pravedno i humano društvo u kojem se nitko neće osjetiti isklju-čenim ili zanemarenim.

6. Duboko smo uvjereni da budućnost obitelji čovječanstva ovisi i o tome kako ćemo znati čuvati, mudro i s ljubavlju, s pravednošću i jednakošću, dar stvaranja što nam ga je Bog povjerio. Stoga s pokajanjem prepoznajemo nepravedno iskoristava-nje našega planeta, što predstavlja grijeh u Božjim očima. Naglašavamo svoju odgovornost i obvezu da gajimo osjećaj poniznosti i umjerenosti kako bi svi osjetili potrebu da poštiju stvorenje te ga brižno čuvaju. Usto, potvrđujemo i svoju zauzetost u buđenju savjesti s obzirom na očuvanje stvorenoga. Pozivamo sve muškarce i žene dobre volje da traže načine kako će živjeti uz manje rastrošnosti, a s ve-ćom trezvenošću, pokazujući manje pohlepe, a više velikodušnosti za očuvanje Božjega svijeta i za do-bro njegova naroda.

7. Postoji i žurna potreba učinkovite i zauzete suradnje među kršćanima s ciljem očuvanja posvuda

prava na javno priznavanje svoje vjere te da se pre-ma nama odnos s pravednošću kad nastojimo pro-micati doprinos koji kršćanstvo i dalje daje suvreme-nom društvu i kulturi. U tome smislu, potičemo sve kršćane da promiču istinski dijalog sa židovstvom, s islamom i s drugim religijskim tradicijama. Neza-interesiranost i međusobno nepoznavanje mogu samo voditi nepovjerenju, a nažalost i sukobu.

8. Iz ovoga Svetog grada, Jeruzalema, želimo izreći svoju zajedničku duboku zabrinutost za položaj kršćana na Bliskome istoku i za njihovo pravo da ostanu građani svojih domovina u punom smislu. S pouzdanjem upravljamo svoju molitvu svemogućem i milosrdnom Bogu za mir u Svetoj Zemlji i na cijelome Bliskom istoku. Molimo osobito za Crkve u Egiptu, u Siriji i u Iraku, koje su mnogo trpjele zbog nedavnih događaja. Ohrabrujemo sve strane, bez obzira na njihova religijska uvjerenja, da nastave ra-diti na pomirenju i na pravednom priznavanju prava naroda. Duboko smo uvjereni da su jedino moguće sredstvo postizanja mira, ne oružje, nego dijalog, praštanje i pomirenje.

9. U povjesnom okruženju obilježenom nasiljem, nezainteresiranošću i egoizmom, toliki muškarci i žene danas se osjećaju izgubljenima. Upravo zajedničkim svjedočenjem radosne vijesti evanđelja, moći ćemo pomoći čovjeku našega vremena da ponovno nađe put koji ga vodi do istine, do pravde i do mira. Jedinstveni u nakani i spominjući se primjera koji su prije pedeset godina ovdje u Jeruzalemu dali papa Pavao VI. i patrijarh Atenagora, pozivamo kršćane, vjernike svih vjerskih tradicija i sve ljudi do-bre volje, da prepoznaju hitnost sadašnjega trenutka koji nas poziva da tražimo pomirenje i jedinstvo obitelji čovječanstva u punom poštovanju zakonitih različitosti, za dobro cijelog ljudskog roda i budu-čih naraštaja.

10. Dok proživljavamo ovo zajedničko hodočašće na mjesto gdje je naš jedini i isti Gospodin Isus Krist bio raspet, gdje je bio pokopan i gdje je uskrsnuo, ponizno povjeravamo zagovoru Presvete Marije i vazda Djevice buduće korake našega puta prema punom jedinstvu, te čitavu obitelj čovječanstva pre-poručujemo beskonačnoj ljubavi Božjoj.

„Neka te Gospodin licem svojim obasja, milostiv ti bude! Neka pogled svoj Gospodin svrati na te i mir ti donese!“ (Br 6,25-26).

PORUKA PAPE FRANJE ZA 48. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENE KOMUNIKACIJE, 1. LIPNJA 2014.

(Vatikan, 2. lipanj 2014.) – Draga braćo i sestre, danas živimo u svijetu koji postaje sve „manji“ i gdje bi se stoga moglo činiti da nam je svima lakše jedni drugima biti bližnji.

Razvoj na polju transporta i komunikacijske tehnologije omogućuje nam približiti se jedni drugima i sve nas više povezuje, dok nas globalizacija čini sve više međuzavisnima. U svijetu, međutim, i daje postoje podjele, koje su katkad vrlo duboke. Na globalnoj razini vidimo skandalozni jaz između izobilja koje uživaju najbogatiji i bijede u kojoj grcaju najsromišniji. Često je dovoljno samo proći ulicama gradova da se vidi kontrast između ljudi koji žive na pločniku i blještavih izloga trgovina. Toliko smo se na to navikli da nas to više uopće ne uzinemiruje. Naš svijet trpi od mnogih oblika isključivanja, marginalizacije i siromaštva, a da i ne govorimo o sukobima u kojima su isprepleteni ekonomski, politički, ideološki i, nažalost, također religijski uzroci.

U tome svijetu, mediji nam mogu pomoći osjetiti se bliže jedni drugima i stvoriti novi osjećaj jedinstva ljudske obitelji koji potiče na solidarnost i ozbiljno zauzimanje za dostojanstveniji život. Dobra komunikacija nam pomaže da se sve više jedni drugima približimo i bolje se međusobno upoznamo, da budemo više ujedinjeni. Zidovi koji nas dijele mogu se prevladati jedino ako smo spremni jedni druge slušati i jedini od drugih učiti. Trebamo pomiriti međusobne različitosti oblicima dijaloga koji nam pomažu rasti u razumijevanju i poštivanju. Kulturna susreta zahtijeva da budemo spremni ne samo davati, već i primati od drugih. Mediji nam mogu uvelike u tome pomoći, pogotovo danas, kada su mreže komunikacije dostigle neslućeni napredak. Internet, na poseban način, pruža goleme mogućnosti susreta i solidarnosti među svima. To je zaista dobro, to je Božji dar.

To međutim ne znači da ne postoje određeni problemi: brzina kojom se prenose informacije nadilazi našu sposobnost razmišljanja i prosuđivanja i ne dopušta uravnotežen i ispravan oblik samoizražavanja. Različitost mišljenja može se promatrati kao bogatstvo, ali to također omogućuje ljudima da se

zabarikadiraju iza izvorâ informacija koji odgovaraju samo njihovim željama i idejama, ili također određenim političkim i gospodarskim interesima. Svjet komunikacija može nam pomoći kako proširiti svoja znanja tako i, naprotiv, navesti nas na pogrešan put. Želja za digitalnom povezanošću može imati za posljedicu da se izoliramo od naših bližnjih, od onih koji su oko nas. Ne smije se pritom previdjeti činjenicu da su oni koji, iz različitih razloga, nemaju pristup društvenim medijima izloženi opasnosti da budu isključeni.

Ta su ograničenja stvarna. Ipak, ona nam nisu opravdavanje da odbacimo društvene medije, nego nas podsjećaju da je komunikacija, u konačnici, više ljudsko no tehnološko postignuće. Što nam to, dakle, pomaže u digitalnom svijetu rasti u čovještvu i uzajamnom razumijevanju? Moramo, primjerice, ponovno otkriti određeni osjećaj opuštenosti i staloženosti. Za to treba vremena i za to treba imati sposobnost šutnje i slušanja. Trebamo također biti strpljivi ako želimo shvatiti onoga koji je drukčiji od nas. Osoba potpuno otvoreno govori o sebi kada je se ne samo tolerira, već kada zna da je doista prihvaćena. Ako doista pozorno slušamo druge, naučit ćemo također gledati svijet drukčijim očima i cijeniti bogatstvo ljudskoga iskustva u obliku u kojem se očitovalo u različitim kulturama i tradicijama. Naučit ćemo također više cijeniti velike vrijednosti nadahнуте kršćanstvom, kao što su shvaćanje čovjeka kao osobe, narav braka i obitelji, ispravno razlikovanje između vjerskoga i političkoga područja, načela solidarnosti i supsidijarnosti, i mnoge druge.

Kako dakle komunikacija može biti u službi istinske kulture susreta? I što za nas, Gospodinove učenike, znači susretati druge u svjetlu evanđelju? Kako, unatoč svim svojim ograničenostima i grijesima, možemo jedni drugima postati bližnji? Ta se pitanja sažimaju u ono pitanje koje je jednoga dana zakonoznac, to jest komunikator, uputio Isusu: „A tko je moj bližnji“ (Lk 10, 29). To nam pitanje pomaže promatrati komunikaciju kroz prizmu toga pojma „biti bližnji“. To pitanje može se parafrazirati na ovaj način: kako možemo drugima biti „bližnji“ u korište-

nju komunikacijskih sredstava i novom svijetu koje su stvorile digitalne tehnologije? Odgovor na to pitanje nalazim u prisopodobi o dobrom Samarijanu, koja je također prisopodoba o komunikatoru. Onaj tko komunicira, naime, postaje drugome bližnji. A добри Samarijanac ne samo da se približio, nego je i preuzeo na sebe brigu o onom čovjeku koji je polumrtav ležao uz cestu. Isus izokreće naše shvaćanje: nije, naime, riječ o tomu da u drugome vidim nekoga meni slična, nego o mojoj sposobnosti da budem drugome bližnji. Komunicirati dakle znači postati svjesni da smo ljudska bića, djeca Božja. Sviđa mi se tu sposobnost komunikacije nazvati „bliskost“.

Kad god je glavna svrha komunikacije potaknuti na potrošnju ili manipulaciju ljudima, tada je riječ o silovitom napadu poput onoga kojem je bio izložen čovjek iz prisopodobe kojeg su razbojnici pretukli i ostavili uz cestu. U njemu levit i svećenik ne vide svoga bližnjeg, već stranca od kojeg se bolje držati podalje. U to je doba njihova reakcija bila uvjetovana pravilima o obrednoj čistoći. Danas postoji opasnost da neki mediji toliko uvjetuju naše odgovore da propuštamo vidjeti našega stvarnog bližnjeg.

Nije dovoljno jednostavno proći „digitalnim“ putovima, to jest jednostavno biti „na vezi“: potrebno je da ta povezanost preraste u istinski susret. Ne možemo živjeti sami, zatvoreni u same sebe. Nosimo u sebi potrebu da volimo druge i da budemo voljeni. Trebamo nježnost. Komunikacijske strategije ne jamče ljepotu, dobrotu i istinitost komunikacije. Svetu mediju ne smije biti tuđa briga za čovječanstvo, pozvan je pokazati nježnost. Digitalna mreža može biti mjesto bogato čovječnošću; mreža ljudi, a ne mreža žicā. Nepristranost medija samo je prividna: jedino onaj koji u komunikaciju uključuje samoga sebe može predstavljati istinsku referentnu točku za druge. Osobno je uključivanje temelj vjerodostojnosti komunikatora. Kršćansko svjedočenje, zahvaljujući internetskoj mreži, može time doprijeti do periferija ljudske egzistencije.

Kao što sam više puta ponovio: ako moram birati između Crkve pune modrica koja izlazi na ulice i Crkve koja boluje od autoreferencijalnosti, onda radijem biram tu prvu. A te su ulice svijet gdje ljudi žive i gdje se može do njih stvarno doprijeti i iskazati im ljubav. Digitalni su putovi jedni od tih putova, prepuni ljudi koji su često ranjeni, muškaraca i žena koji traže spasenje ili nadu. Također zahvaljujući internetu, kršćanska poruka može se pronijeti „sve do kraja zemlje“ (Dj 1, 8). Držati vrata naših crkava otvorenima znači također držati ih otvorenima i u digitalnom svijetu bilo zato da ljudi, u kojoj god da se životnoj situaciji nalazili, mogu ući bilo pak zato da

evanđelje može izaći van i doprijeti do svih. Pozvani smo svjedočiti da je Crkva dom svih ljudi. Jesmo li sposobni komunicirati sliku takve Crkve? Komunikacija pridonosi oblikovanju misijskoga poziva čitave Crkve, a društvene mreže danas predstavljaju jedan od načina na koji ljudi mogu iskusiti taj poziv na ponovno otkrivanje ljepote vjere, ljepote susreta s Kristom. I na području komunikacija trebamo Crkvu koja je kadra donijeti toplinu i zapaliti srca.

Kršćansko svjedočanstvo ne daje se zasipanjem vjerskim porukama, nego željom da sebe darujemo drugima kroz spremnost darovati samoga sebe drugima na način da se strpljivo i s poštivanjem zanimamo za njihova pitanja i sumnje s kojima se susreću na svom putu traženja istine i smisla ljudskog postojanja (Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan sredstava društvene komunikacije 2013.). Sjetimo se učenika iz Emausa. Treba znati ući u dijalog s današnjim muškarcima i ženama da bismo shvatili njihova očekivanja, sumnje, nade i pružili im evanđelje, to jest Isusa Krista, utjelovljena Boga, koji je umro i uskrsnuo zato da nas oslobodi od grijeha i smrti. Naš izazov sastoji se u tome da budemo duboke osobe, pozorne na ono što se oko njih događa i duhovno osjetljive. Voditi dijalog s nekim znači biti uvjeren da drugi ima nešto vrijedno za reći, dati prostora za njegovo stajalište i njegove prijedloge. Voditi dijalog ne znači odreći se vlastitih ideja i tradicija, već težnje da su one jedine i apsolutne.

Neka nam slika dobrog Samarijana, koji liječi rane izranjena čovjeka izlijevajući na njih ulje i vino, bude vodilja i nadahnuće. Neka naša komunikacija bude miomirisno ulje koje ublažava bol i dobro vino koje razveseljuje srce čovječe. Neka svjetlo koje donosimo drugima ne bude plod vještine uljepšavanja ili specijalnih efekata, već naše bliskošt – ispunjene ljubavlju i nježnošću – s onima koje susrećemo na svom životnom putu. Ne plašimo se postati građani digitalnoga svijeta. Važno je da se Crkva pobrine da bude prisutna u svijetu komunikacije, da bi stupila u dijalog s današnjim čovjekom i pomogla mu da susretne Krista. Ona treba biti Crkva na strani drugih, Crkva koja je kadra pratiti sve ljudе na njihovu životnom putu. U tome kontekstu revolucija koja se događa u komunikacijskim medijima i informacijskim tehnologijama predstavlja veliki i uzbudljiv izazov, koji zahtijeva svježe snage i novu imaginaciju za prenošenje Božje ljepote drugima.

Iz Vatikana, 24. siječnja 2014.,
na blagdan svetoga Franje Saleškoga.

(kta/ika)

ODRŽAN MOLITVENI SUSRET ZA MIR U SVETOJ ZEMLJI

(Vatikan, 9.6.2014.) – Molitveni susret za mir u Svetoj Zemlji okupio je u Vatikanskim vrtovima na poticaj pape Franje, izraelskoga predsjednika Šimona Peresa i palestinskog predsjednika Mahmouda Abbasa, a naznačio mu je i carigradski patrijarh Bartolomej I. i kustos Svete Zemlje o. Pierbattista Pizzaballa te brojni vjerski službenici triju religija.

U sjeni bazilike sv. Petra molili su Židovi, kršćani i muslimani jedni nakon drugih i odvojeno, ali svjesni da su „sinovi Abrahamovi“ i time braća, kako je to istaknuo papa Franjo.

U govoru papa Franjo pozvao je obje strane na hrabrost da nastave pregovore istaknuvši da spiralna mržnja i nasilje mora biti prekinuta. Za postizanje mira potrebno je više hrabrosti nego za ratne sukobe, rekao je Papa, koji je podsjetio da taj susret molitvom za mir u Svetoj Zemlji, na Bliskome istoku i u cijelome svijetu prate bezbrojni ljudi diljem

svijeta iz različitih kultura, naroda, jezika i vjera. *Potrebna je hrabrost reći da susretu, a ne sukobu; da dialogu i ne nasilju; da pregovorima i ne mržnji; da poštivanju dogovora i ne provokacijama, da iskrenosti i ne dvoličnosti,* upozorio je Papa izrazivši nadu da je taj susret u Vatikanskim vrtovima početak novoga puta za kojim obje strane teže. Papa je podsjetio i na stradanja nevinih u sukobima, posebno djece žrtava rata i nasilja, te u molitvi zavatio *Nikada više rata*, povjerivši mir u Svetoj Zemlji zagovoru Blažene Djevice, kćeri Svete Zemlje i našoj majci. Svoj kratki govor Papa je završio s uzvikom mir – na hebrejskom, talijanskom i arapskom jeziku.

Izraelski predsjednik u svome govoru pozvao je Izraelce i Palestince na kompromis i žrtve za mir. *Moramo zaustaviti patnje, nasilje i sukobe. Svi trebamo mir,* rekao je Peres istaknuvši da obje strane moraju biti partneri u postizanju mira koji mora biti mir iz-

među jednakih. Takav mir ne dolazi sam po sebi, nego zahtijeva pokretanje svih snaga i traži žrtve i kompromise. Peres je pohvalio Papin posjet Svetoj Zemlji rekavši da se papa Franjo pokazao kao graditelj mostova bratstva i mira.

Palestinski predsjednik u svome govoru u ime muslimana i kršćana zamolio je od Boga pravedan mir između Izraelaca i Palestinaca. Molio je za budućnost, slobodu i poštivanje ljudskih prava u suverenoj i nezavisnoj palestinskoj državi rekavši kako im je cilj mir i pomirenje. *Želimo mir za nas i za naše susjede,* rekao je Abbas istaknuvši da Jeruzalem mora biti za Židove, kršćane i muslimane kao i za sve druge posjetitelje sigurno mjesto za molitvu i bogoslužje. Na kraju govora zahvalio je papi Franji za poticaj na molitveni susret.

U molitvenom dijelu, molili su Židovi, kršćani i muslimani jedni nakon drugih za mir i tražili od Boga oproštenje za pogreške i grijeha, a između molitava svirala je meditativna klasična glazba. Nakon molitve i govora dvojica predsjednika, zajedno s Papom i ekumenskim patrijarhom simbolično su posadila drvo mira. Zatim su se uputili u Akademiju gdje je nastavljen njihov susret bez nazočnosti javnosti.

Prije molitvena susreta u Domu sv. Marte Papa se kratko susreo s dvojicom predsjednika. (kta/ika)

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN 2014.

Radost vjerovjesništva

Draga braćo i sestre!

Danas postoji veoma veliki broj ljudi koji još uvi-jek ne poznaju Isusa Krista. Stoga je misija *ad gentes* i dalje urgentna. Svi su članovi Crkve pozvani sudje-lovati u toj misiji jer je Crkva misionarska po svojoj naravi: ona je rođena zato da „izlazi“. Svjetski misijski dan povlašteni je trenutak u kojem vjernici s različitih kontinenata molitvama i konkretnim gestama solidarnosti pomažu mlade Crkve u misijskim zemljama. To je slavlje milosti i radosti. Slavlje milosti jer Duh Sveti, poslan od Oca, daje mudrost i snagu onima koji su poučljivi njegovu djelovanju. Slavlje radosti jer Isus Krist, Sin Očev, poslan zato da svijetu navijesti Radosnu vijest, podupire i prati naš misijski rad. Upravo ta radost Isusa i učenikā misionarā na-vela me da vam stavim pred oči biblijsku sliku koju nalazimo u Lukinu Evandjelu (usp. 10, 21-23).

1. Evandjelist izvješćuje kako je Gospodin poslao sedamdeset i dvojicu učenika, dva po dva, u gradove i sele naviještati da je Kraljevstvo Božje blizu i pripravljati ljude za susret s Isusom. Nakon što su izvršili tu misiju naviještanja, učenici su se vratili puni radosti: radost je dominantna tema toga prvog i ne-zaboravna misionarskog iskustva. Međutim božanski im Učitelj reče: „ne radujte se što vam se duhovi pokoravaju, nego radujte se što su vam imena zapisana na nebesima. U taj isti čas uskliknu Isus u Duhu Svetom: ‘Slavim te, Oče’. (...) Tada se okrene učenicima pa im nasamo reče: ‘Blago očima koje gledaju što vi gledate!’“ (Lk 10, 20-21.23).

Luka predstavlja tri prizora. Isus najprije govori svojim učenicima, zatim se obraća Ocu, a potom ponovno učenicima. Isus je htio s učenicima podijeliti svoju radost, koja je bila drugačija i veća od one koju su iskusili.

2. Učenici su bili puni radosti, ushićeni što im je dana moć da ljudi oslobađaju od zloduha. No Isus ih je upozorio da se ne raduju toliko zbog moći koju su dobili, već zbog ljubavi koju su primili, „što su vam imena zapisana na nebesima“ (Lk 10, 20). Učenicima je naime darovano iskustvo Božje ljubavi, ali i mogućnost da tu ljubav dijele s drugima. A to je isku-stvo učenikā razlog za zahvalnost i radost Isusova

srca. Luka promatra to veselje kroz prizmu trinitarnoga zajedništva: „Uskliknu Isus u Duhu Svetom“ obraćajući se Ocu i dajući mu hvalu. Taj trenutak intimne radosti izvire iz Isusove duboke ljubavi kao Sina prema svom Ocu, Gospodaru neba i zemlje, koji je to sakrio od mudrih i umnih, a objavio male-nima (usp. Lk 10, 21). Bog je i sakrio i otkrio, i u toj za-hvalnoj molitvi ističe se prije svega otkrivanje. Što je to što je Bog otkrio i sakrio? Odgovor glasi: otajstva svojega Kraljevstva, očitovanje Božjega gospodstva u Isusu i pobjeda nad Sotonom.

Bog je sve to sakrio od onih koji su prepuni sebe i tvrde da već sve znaju. Oni su zaslijepljeni svojom preuzetnošću i ne ostavljaju mjesta Bogu. Tu odmah pomislimo na neke od Isusovih suvremenika koje je više puta opomenuo, no radi se o trajnoj opasnosti koja se i nas tiče. „Maleni“ su, naprotiv, ponizni, jednostavnii, siromašni, marginalizirani, oni čiji se glas ne čuje, umorni i opterećeni, koje je Isus proglašio „blaženima“. Tu se odmah sjetimo Marije, Josipa, ribara iz Galileje i učenikā koje je Isus pozvao na putu, dok je propovijedao.

3. „Da, Oče! Tako se tebi svidjelo“ (Lk 10, 21). Te Isusove riječi treba promatrati u povezanosti s njegovim klicanjem u duhu gdje se izraz „svidjelo“ odnosi na Očev spasotvorni i blagotvorni naum spasenja za čovječanstvo. Ta je Božja milostivost razlog Isusove radosti jer je Otac odlučio ljubiti ljudi istom onom ljubavlju koju ima prema svom Sinu. Luka, nadalje, podsjeća na slično klicanje kod Marije: „Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju“ (Lk 1, 47). To je Radosna vijest koja vodi do spasenja. Marija, noseći u svome krilu Isusa, Bla-govjesnika u pravom smislu riječi, susreće Elizabetu

i kliče od radosti u Duhu Svetom, pjevajući svoj Veliča. Isus, vidjevši dobar ishod misije svojih učenika i njihovu radost, kliče u Duhu Svetom i obraća se Ocu u molitvi. U oba slučaja, riječ je o radosti zbog spašenja na djelu jer ljubav kojom Otac ljubi Sina seže sve do nas, i po Duhu Svetom nas ispunja i čini nas dionicima života Presvetoga Trojstva.

Otac je izvor radosti. Sin je očituje, a Duh Sveti daje. Neposredno nakon što je izrekao hvalu Ocu, kao što nam govori evanđelist Matej, Isus nas poziva: „Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja će vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme moje lako“ (11, 28-30). „Radost evanđelja ispunja srca i čitav život svakoga onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu ponudu spasenja oslobođeni su od grijeha, žalosti, duhovne praznine i usamljenosti. Sa Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa“ (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 1).

Djevica Marija imala je jedinstveno iskustvo toga susreta s Isusom i na taj način postala je *causa nostrae laetitiae*. Učenici su, pak, dobili poziv da budu sa Isusom i da ih on šalje da naviještaju evanđelje (usp. Mk 3, 14) i tako su bili ispunjeni radošću. Zašto ne bi i mi ušli u tu rijeku radosti?

4. „Velika je opasnost u današnjem svijetu, s pregršt njegovih potrošačkih dobara koje guše čovjeka, pustoš i tjeskoba koja se rađaju iz samodopadna i gramziva srca, grozničava traženja površnih užitaka i otupjele savjesti“ (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 2). Zbog toga čovječanstvo ima silnu potrebu prigrliti spasenje koje je donio Krist. Učenici su oni koji dopuštaju da ih Isusova ljubav sve više zahvatit i da budu prožeti velikom ljubavlju prema Kraljevstvu Božjem kako bi bili nositelji radosti evanđelja. Svi Gospodinovi učenici pozvani su njegovati radost evangelizacije. Biskupi, kao oni koji su u prvoj redu odgovorni za taj navještaj, imaju zadaću promicati jedinstvo mjesne Crkve u njezinoj predanosti misijskom radu. Pritom moraju biti svjesni da se radost naviještanja Isusa Krista izražava u brizi da ga se naviješta u najudaljenijim mjestima, kao i u stalnom izlaženju prema periferijama svoga vlastitog teritorija gdje veliki broj siromašnih čeka tu poruku.

U mnogim krajevima osjeća se pomanjanje zvana za svećeništvo i posvećeni život. Često je tome

razlog nepostojanje zaraznoga apostolskog žara u zajednicama kojima nedostaje zanosa te ne uspijevaju privući sebi ljude. Radost evanđelja rađa se iz susreta s Kristom i dijeljenja sa siromašnima. Zbog toga potičem župne zajednice, udruge i skupine da žive intenzivnim bratskim životom, utemeljenom na ljubavi prema Isusu i pozornom na potrebe onih koji su u najnepovoljnijem položaju. Tamo gdje ima radosti, žara i želje da se doneše Krista drugima, rađaju se istinska zvanja. Među tim zvanjima ne smijemo previdjeti laička misijska zvanja. Došlo je naime do porasta svijesti o identitetu i poslanju vjernika laika u Crkvi, kao i svijesti da su oni pozvani preuzimati na sebe sve važniju ulogu u širenju evanđelja. Zbog toga im treba pružiti odgovarajuću izobrazbu u cilju djelotvornoga apostolskog djelovanja.

5. „Bog ljubi vesela darivatelja“ (2 Kor 9, 7). Svjetski misijski dan ujedno je prilika da se ponovo oživi želja i moralna obveza radosnoga sudjelovanja u misiji *ad gentes*. Osobni je novčani prilog znak prinošenja samoga sebe, najprije Gospodinu, a zatim braći; na taj način materijalni prilog pojedinca postaje sredstvo za evangelizaciju čovječanstva koje se izgrađuje na ljubavi.

Draga braćo i sestre, na ovaj Svjetski misijski dan u mislima sam sa svim mjesnim Crkvama. Ne dopustimo da nam se ukrade radost evangelizacije! Pozivam vas da uronite u radost evanđelja i jačate ljubav koja može prosvijetliti vaš poziv i poslanje. Pozivam svakoga od vas da se spomenete, kao u nekom duhovnom hodočašću, „prve ljubavi“ kojom je Gospodin Isus Krist zagrijao srce svakoga od vas, ne zbog nekoga osjećaja nostalgije, već zato da ustrajete u radosti. Gospodinovi učenici ustraju u radosti kad su u njegovoj prisutnosti, kad vrše njegovu volju i kad dijele s drugima svoju vjeru, nadu i evanđeosku ljubav.

Mariji, uzoru ponizne i radosne evangelizacije, upravimo svoju molitvu da Crkva postane gostoljubivi dom, majka za sve narode i izvoriste novoga svijeta.

Iz Vatikana, 8. lipnja 2014.,
svetkovina Duhova

Papa Franjo

MIR I DOBRO

Vijesti

II. 2014.

KRIZMA I OBLJETNICA POSVETE CRKVE U DRINOVCIIMA

(Drinovci, 12.4.2014., fra Bože Milić) – U subotu, 12. travnja 2014., u Župi sv. Mihovila Arkanđela u Drinovcima bila je dvostruka proslava. Naime, toga dana slavljen je sakrament potvrde koji je primilo 78 mladića i djevojaka prvoga i drugoga razreda srednje škole te je obilježena 50. obljetnica posvete crkve. Na misnom slavlju koje je predvodio biskup Ratko Perić koncelebrirali su i don Željko Majić, gen. vikar, fra Bože Milić, ž. upravitelj u Drinovcima, fra Sretan Čurčić, ž. vikar, fra Stipe Marković, gorički župnik, te don Tomislav Ljuban, biskupov tajnik.

Biskup se u homiliji osvrnuo na dvostruko slavlje potičući krizmanike da budu dobri suradnici s Duhom Božjim koji dijeli sedmerostruk dar.

Govorio je o značenju posvete crkve i o borbi protiv zloduhu s pomoću darova Duha Svetoga. *Svaka katedrala i svaka župna crkva treba biti posvećena ako ima nepomičan kameni ili mramorni oltar. Posvećena Presvetomu Trojstvu, ili jednoj od Božanskih Osoba Presvetoga Trojstva, ili Presvetoj Djevici Mariji ili kojemu svecu. Ne može blaženiku bez dopuštenja Svetе Stolice. Tako svaka crkva ima svoga naslovnika kojemu je posvećena, a svaka župa ima svoga izabranog zaštitnika. Posveta se razlikuje od blagoslova,* kazao je biskup Perić pojasnivši da je posvećena crkva namijenjena samo u službi Boga, njegove Poruke, biblijske i propovjedničke i dijeljenja njegovih svetih sakramenata. Tijekom osvrta na župnu crkvu u Drinovcima, izrazio je zahvalnost biskupima Paškalu i Petru kao i župniku fra Alfonzu.

Obraćajući se krizmanicima, naglasio im je da sakrament sv. potvrde primaju u jubilarnoj crkvi u kojoj su i kršteni. Podsjećajući ih da krizmanom postaju obilježeni sedmerostrukim darom Duha Svetoga, potaknuo ih je da životno i doživotno s tim darovima surađuju. *Što budete bolje surađivali, to će se ti darovi bolje u vama razvijati, do savršenstva.*

Vi ste pozvani promicati i štititi život kao najveći Božji dar, kazao je biskup Perić potičući krizmanike da se protive bezbožnim zakonima iz velikih svjetskih organizacija, Ujedinjenih nacija i Europskih unija koji propagiraju zakon o pobačaju, protunaravne odnose ili eutanaziju.

Tijekom misnoga slavlja liturgijsko pjevanje animirao je župni zbor. Biskup Perić zahvalio je fratrima, fra Boži i fra Sretanu na njihovu pastoralnom zalaganju i s obzirom na sv. križmu i na sve ostalo dušobrižničko djelovanje.

U župi je prošle 2013. godine bilo 2.398 župljana u 645 stalnih obitelji. Vjenčanih parova 17, krštenika 26, sprovenih 44, uključujući i one koji su dovezeni s raznih strana svijeta jer su željeli biti pokopani na „Bartuluši“ ili u kojem drugom drinovačkom groblju.

Nakon mise i fotografiranja biskup i svećenici ostali u na ručku i ugodnu druženju.

Biskup Paškal Buconjić, sin drinovačkoga kraja, uz svesrdnu pomoć župljana, sagradio je crkvu sv. Mihovila Arkanđela 1895. godine. Posveta temeljnoga kamena bila je 12. svibnja 1895., a već najesen iste godine crkva je bila uglavnom gotova. U Spomenici pedesetgodišnjice Hercegovačke franjevačke redodržave iz 1897. koju je priredio fra Radoslav Glavaš, stoji: *Ova župa ne može nikad dosta ostati zahvalna svojemu sumještaninu presv. gospodinu biskupu Buconjiću, koji ju je s toli krasnom crkvom obdario.*

Biskup Petar Čule posvetio je ovu crkvu 12. travnja 1964. Župnik fra Alfonzo Jukić zapisa u kronici: *U subotu, oko 4 i po sata poslije podne u župu je došao preuzvijeni gospodin biskup dr. Petar Čule, gdje je dočekan od velikog broja župljana i župnika. Malo затim stigli su i okolni župnici Gorice, Gruda, Ružića, Tihaljine. Biskup je ovom zgodom došao u župu da posveti crkvu i oltar. Poslije pohranjivanja svetih moćiju mučenika (Felicite i Perpetue) na oltar, svećenici su u prisutnosti biskupa izmolili časoslov iz slavlja mučenika pred pohranjenim moćima.*

PREDSTAVLJANJE ZBORNIKA U ČAST PROF. DR. FRA IVANA DUGANDŽIĆA

Početkom veljače izašao je zbornik radova u čast 70. godišnjice rođenja poznatoga hrvatskog bibličara prof. dr. fra Ivana Dugandžića

(Zagreb, fra Antonio Musa) – Početkom veljače u izdanju Kršćanske sadašnjosti iz Zagreba, Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM te Hrvatskoga biblijskog društva izašao je zbornik radova u čast 70. godišnjice rođenja poznatoga hrvatskog bibličara i člana već spomenute provincije prof. dr. fra Ivana Dugandžića. Taj je zbornik u petak, 11. travnja 2014., predstavljen u našoj samostanskoj dvorani.

Zbornik, koji su uredili bibličari i profesori s KBF-a u Zagrebu prof. dr. sc. fra Mario Cifrak i prof. dr. sc. o. Dario Tokić, nosi ime **Da istina evanđelja ostane kod vas**, a uz već spomenutu dvojicu Zbornik je predstavio i prof. dr. sc. fra Božo Luić, također profesor s KBF-a u Zagrebu. Zbornik sadrži čak 28 znanstvenih radova poznatih i uglednih hrvatskih bibličara i teologa. Podijeljen je na dva dijela. U prvome dijelu, *Egzegetsko-teološki radovi* nalaze se prilozi usko vezani uz Bibliju i njezino znanstveno proучavanje, a u drugome dijelu, *Biblija – duša teologije i pastoralne*, radovi su kojima je Biblija nadahnuće i referentna točka razmišljanja.

Predstavljanje zbornika pratilo je mnoštvo fra Ivanovih kolega profesora, brojni svećenici, redovnici i redovnice te, posebno se mora primijetiti, veliki broj vjernika laika, a sve to svjedoči o omiljenosti toga svećenika i franjevca. Fra Ivan na kraju predstavljanja zahvalio je svima njima, kao i izdavačima te nama bogoslovima što smo svojom pjesmom, kako je sam rekao, začinili ovu večer.

Fra Ivan je u našemu samostanu dugo živio i vršio službu gvardijana te meštra bogoslova. Bio je i ostao omilan među fratrima i pukom koji je tako rado slušao i sluša njegove nadahnute propovijedi. Danas jednakim žarom i ljubavlju djeluje u Međugorju kao župni vikar, a osobito kao isповjednik.

Hvala fra Ivanu na svemu onome čime je za života, svećeničkoga, redovničkoga i znanstvenoga, zadužio naš samostan, bogosloviju, Provinciju i Crkvu, a hvala i dobrome Bogu na daru koji nam je darovao u našem fra Ivanu.

DUHOVNA OBNOVA ZA MEDICINSKE DJELATNIKE

Korizmena duhovna obnova u Župi sv. Mihovila Arkandela u Tomislavgradu

(fra M. Tadić) – U organizaciji Župnoga ureda sv. Mihovila Arkandela u Tomislavgradu u četvrtak, 10. travnja u velikoj dvorani župnoga pastoralnog centra, održana je korizmena duhovna obnova za medicinske djelatnike doma zdravlja, osoblje staračkoga doma i centra *Nada* za djecu s poteskoćama u razvoju. Prigodni program upričen je pod vodstvom prof. dr. fra Ante Vučkovića člana Franjevačke provincije *Presvetoga Otkupitelja* i profesora filozofije na Katoličko-bogoslovnom fakultetu u Splitu. Dobrodošlicu sudionicima i fra Anti poželio je mjesni župnik fra Velimir Bagavac.

Predavač se na početku poslužio zgodom iz života austrijskoga filozofa Ludwiga Wittgensteina koji se odrekao nasljedstva, profesorske titule i namještenja, a radio kao seoski učitelj. Sukladno tadašnjim odgojnim metodama nakon što je nekog učenika fizički čušnuo, osjećao je da mu savjest zbog toga prigovara radi čega je popisao svoje osobne krivnje i grijeha dajući drugima da čitaju. Tim je držao da zadobiva nutarnji mir sa samim sobom. Zato i tvrdi da se vjera razumije ako se živi na određeni način, te da bi se nešto vjerovalo potrebno je prema tome i živjeti. Taj poznati logičar o jasnoći govora tvrdi da je vjera ono što našoj duši treba. Iz toga je govorio da je važniji naš susret s Bogom, nego li mišljenje.

Nazočnima je fra Ante iznio kako odluke o našem načinu života mogu oblikovati: tradicija, životna uvjetovanost, nutarnji poziv. Istaknuto je da je povlašten čovjek koji ima životni poziv, pri čemu je upitao je li vjera ono što mislimo ili određeni način života? Pri tome je skupa s Wittgensteinom nazočne naveo na misao, da ako

znamo nečije životne borbe na pravi čemo način shvatiti njegove odluke i postupke. I ovaj filozof postavlja temeljna pitanja o smislu postojanja i življenja.

Upravo kršćanstvo po fra Antinim riječima daje odgovore zahvaćajući u dubinu, a ne ostaje tek na površini čovjekova postojanja i življenja. Wittgenstein otkriva filozofiju kao terapiju ne tražeći probleme, nego nudeći odgovore. A to se rješenje problema očituje načinom čovjekova življenja. Jer je vjera povezana sa životnom dubinom i neke stvari, jedino možemo otkriti preko vjere. Ovaj filozof razmišlja o tome živimo li s mišljem da Boga nema on ne postoji, a živimo li kao da Bog postoji on i za nas postoji. Jer Bog nas pušta u našoj slobodi, što traje vječno u čemu Wittgenstein otkriva dubinu.

Poštujući čovjekove razvojne etape predavač je medicinskim djelatnicima naglasio, kako se dubina nečega kao i vjere otkriva već u ranom djetinjem dobu i u mladenačkim godinama. U susretu s ljudima potrebno je ići u njihovu dubinu, a ne tek ostati na površini, što prema fra Antinim riječima treba ostvariti tamo gdje jesmo. Jer je uz liječenje tijela potrebno uvažiti i čovjekovu vjeru koja nas suočava sa životnim smislim i nama samima.

Predavač se osvrnuo i na stvarni položaj ljudi vjernika u današnjem svijetu i društvu, kada ih se predstavlja nazadnima, primitivcima koji ne uvažavaju znanost i njegine razloge. Nerijetko znamo biti nezadovoljni svojom sudbinom za što Boga okrivljujemo, kao i za svoj život i ono što nas u njemu snalazi. Iznesena je zanimljivost da krivi pojmom o Bogu, mnoge uvjetuje krivim načinom života. U tome smislu stojici govore o sprijateljavanju sa svojom životnom sudbinom.

Nazočni su upozorenici kako je Wittgenstein znao da je čovjek majstor bijega od samoga sebe, dok s druge strane Sokrat govori da je potrebno spoznati samoga sebe. Jer se taj natpis nalazio i na ulazu poganskih hramova kako bi posjetitelji bili svjesni svoje smrtnosti što ih razlikuje od besmrtnih bogova.

Medicinarima je stavljeni na srce da se vjera odnosi na naš cje-lokupni životni stav i odnos, a ne tek hoćemo li ili ne otići u crkvu. To je obrazloženo i Wittgensteinovim riječima: *Vjernik i nevjernik razlikuju se u svom stavu, po tome što im je važno*.

S tim u vezi krenulo se i korak dalje kako ni sama vjera nije najvažnija nego ljubav, a na nama je otkriti da je vjera ustvari ljubav. Upravo je tu vezu između vjere i ljubavi, predavač stavio kao poveznici za drugačiji odnos prema ljudima, poglavito prema pacijentima i štićenicima s kojima su medicinski djelatnici u svom pozivu svakodnevno u doticaju.

Susret je nastavljen u spomen-bazilici sv. Nikole Tavelića zajedničkim klanjanjem Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramantu, što su redoviti susreti u župi četvrtkom uz meditaciju i duhovne pjesme pjevača iz područne crkve u Stipanićima s gitarskom pratnjom Ankice Leutar. Fra Ante u svom razmatranju stavio je Krista kao liječnika naših osjećaja s preporukom da ih sa svojim mislima stavimo i usmjerimo na službu Bogu i miru. Tijekom programa molilo se za duhovnu obnovu župe i obitelji.

Na kraju susreta fra Velimir je zahvalio nazočnima na sudjelovanju u klanjanju Svetootajstvu u ispunjenoj crkvi, što je postala tradicija u duvanjskoj župi, pjevačima, a na osobit način predvoditelju fra Anti na zapaženom predavanju i molitvenom programu čime su svi duhovno bili obogaćeni.

ĐAKONI S KBF-A ZAGREB POSJETILI NAŠU PROVINCIJU

U sklopu svoga duhovno-studijskog putovanja po Bosni i Hercegovini đakoni koji studiraju na KBF-u u Zagrebu, a sada imaju đakonsku pastoralnu godinu, 22. travnja 2014. posjetili su i našu Provinciju navrativši se u naš samostan na Humcu, u Međugorje i u naš samostan u Mostaru.

Na svim su ih mjestima braća ljubazno dočekala i otvorila im vrata srca i prostora.

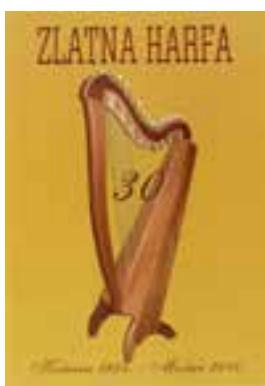
U Mostaru ih je pozdravio provincijal fra Miljenko Šteko, gvardijan fra Iko Skoko, a fra Ante Marić im je ukratko izložio povijest samostana, Provincije i kršćanstva na području Hercegovine. Imali su prilike upoznati se s bogatstvom naše knjižnice u Mostaru, muzeja i galerija *Majka* na Humcu, a u Međugorju s marijanskim duhovnošću i hodočasničkom praksom.

Bilo je 23 đakona: sedam iz zagrebačke nadbiskupije, tri iz varaždinske biskupije, jedan iz zadarske nadbiskupije, jedan iz sisacke biskupije, dva fratra trećoredca, dva fratra zagrebačke provincije, jedan fratar konventualac, jedan fratar zadarske provincije, jedan isusovac, jedan član misionara Krvi Kristove, tri fratra hercegovačke provincije.

Voditelj je putovanja dr. don Tomislav Markić, ravnatelj Nadbiskupijskog pastoralnog instituta u Zagrebu.

ZLATNA HARFA

Dana 30. travnja 2014. u Fraňevačkoj crkvi u Mostaru održano je natjecanje dječjih zborova iz 13 hercegovačkih župa pod imenom ZLATNA HARFA. Već je 30 godina od kada se održava ta tako hvalevrijeđna manifestacija. Ako se danas u Crkvi toliko govori o novoj evangelizaciji i traženju novih putova za evangeliziranje, onda zacijelo i ovo spada u tu kategoriju. Zaživjela je na čitavom području Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Vojvodine.

Rad s malim zborovima na ovakvoj razini započeo je fra Mijo Pinjuh 1984. god. na Kočerinu. On je povodom 30. obljetnice postojanja te manifestacije predslavio sv. misu i propovijedao uz slavlje još šest svećenika.

Velika crkva bila je dupkom ispunjena raspjevanom djecom koja su, po župama raspoređena, nakon sv. mise pred olтарom nastupila s izvedbom od po dvije pjesme. Jedna pjesma bila je liturgijska koju su izvlačili iz košarice, a druga je vlastita originalna s tekstrom i melodijom. Prekrasan je bio ugodaj slušati te anđeoske glasiće koji su s oduševljenjem pjevali Bogu na slavu. Nastupili su iz sljedeći župa, odnosno mjesta:

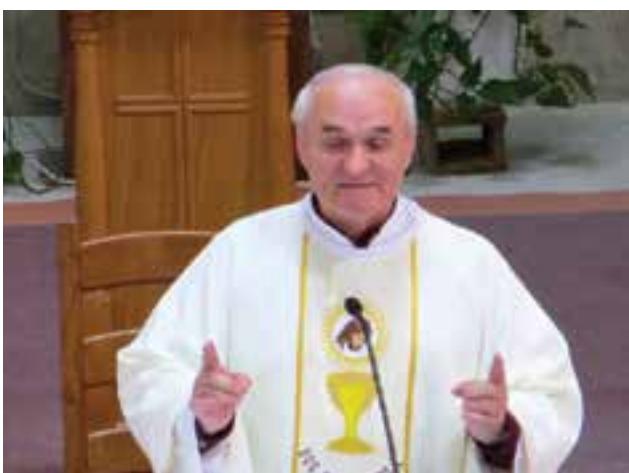
Kočerin, Dječji zbor *Ključići sv. Petra*
Široki Brijeg, Dječji zbor *Gospini slavuji*
Čitluk, Dječji zbor *Raspjevani anđeli*
Posušje, Dječji zbor *Fra Grga Martić*
Međugorje, Dječji zbor *Golubići mira*
Humac, Dječji zbor *Ljiljani sv. Ante*
Tomislavgrad, Dječji zbor *Sv. Nikola Tavelić*
Ljubuški, Dječji zbor *Radost*
Vitina, Dječji zbor *Sv. Paškal*
Rakitno, Dječji zbor *Rakitski narcisi*
Posuški Gradac, Dječji zbor *Tau*
Kongora, Dječji zbor *Srca Isusova*
Mostar, Dječji zbor *Marijini anđeli*

Na kraju izvedbi fra Mićo Pinjuh podijelio je svima priznanja i zahvalnice.

Program te prelijepi manifestacije vodio je Dragan Soldo, dječatnik Radija *Mir - Međugorje*.

Zlatna harfa pokazala se kao Božje djelo na ovim našim prostorima. Dovoljno je spomenuti da je u Harfu uključeno preko 200 malih župnih zborova s gotovo 7 000 sudionika širom hrvatskih biskupija, kaže s. Slavica Kožul, jedna od suorganizatora ovogodišnje Zlatne harfe. Ista sestra dodaje: Svaka Zlatna harfa ostavlja duboko sjećanje na radost i susret u zajedništvu koji je neizbrisiv. Uvjereni sam da će i ovaj susret u Mostaru, u Župi sv. Petra i Pavla, biti dan za pamćenje, dan radosnoga sjećanja kada je naša molitva izrečena u pjesmi.

Blagoslovi, Gospodine, ovih 30 godina rada! Blagoslovi one koji se trude biti Tvoji trubaduri da pjesmom pronose hrvatskom grudom Tvoje Svetu Ime!

U NOVOM BROJU VOJNE POVIJESTI OBJAVLJEN ČLANAK O BORBAMA ZA ŠIROKI BRIJEG

Zagreb, 1. svibnja 2014. (vojnapovijest.hr) – Prekretnica na zapadnome dijelu europskoga ratišta dogodila se 8. rujna 1943. kada je kapitulirala Italija. Kapitulacijom Italije njemačke snage preuzele su talijansku sferu utjecaja u NDH, definiranu Rimskim spo-

razumom iz 1941. Na jugoistočnom dijelu europskoga ratišta vladala je nepovoljna vojna situacija za Treći Reich. Njemačke skupine Armije „E“ iz Grčke povlačile su se prema NDH. Njemački strateški interes bio je održati komunikaciju Zagreb – Zemun te Slavonski Brod – Sarajevo – Mostar – Dubrovnik. Početkom studenoga 1944. njemačke snage povukle su se iz Dalmacije. Zapovijed o njihovu povlačenju došla je izravno iz Berlina, gdje je izdana naredba Vrhovnoga zapovjedništva vojske (Oberkommando des Heeres-OKH) o uspostavljanju obrambene crte, nazvane „Zelena crta“. Spomenuta obrambena crta uključivala je obranu Knina, Mostara i Višegrada. Njemački obrambeni položaji na spomenutoj crti bili su bočna zaštita snagama na srijemskom bojištu i mostobran za prihvat njemačkih postrojba iz njemačke skupine Armije „E“ koje su se pod zapovjedništvom generala pukovnika Alexandra Löhra povlačile iz Grčke. Vrhovni štab NOVJ-a odgovorio je na spomenuti njemački ratni plan tako što je nakon zaposjedanja jadranske obale usmjerio snage 8. dalmatinskog korpusa prema Posušju, Livnu, Tomislavgradu i Kninu, a partizanske snage iz sastava 2. crnogorskog korpusa i 29. hercegovačke divizije prema Dubrovniku, Trebinju, Stocu, Čapljini, Čitluku i Širokome Brijegu. Postrojbe iz sastava 8. korpusa ovladale su navedenim mjestima, zaključno s osvajanjem Knina 4. prosinca 1944., čime je reducirani lijevi krak tzv. Zelene crte na prostor od Nevesinja, Mostara do Širokoga Brijega. Istodobno, partizanske snage iz sastava 29. hercegovačke divizije osvojile su veći dio Hercegovine te otpočeće opsjedanje Širokoga Brijega. Nijemci su u novoj organizaciji obrane Balkana dali značaj Mostaru kao glavnom obrambenom stupu. Time su Široki Brijeg i Nevesinje istodobno postali glavni bočni obrambeni stupovi koji su bili od presudne važnosti za njemačko držanje Mostara. Između ostaloga Mostar je bio strateški važan zbog nadzora komunikacijskih smjerova koji dolinama rijeke Neretve i Bosne vode prema Srijemskoj bojišnici. Tako postavljenom strategijom, obrambena crta Mostar – Široki Brijeg – Nevesinje dobila je iznimno važno značenje u njemačkim vojnim planovima u razdoblju od početka studenoga 1944. do sredine veljače 1945., čime je Široki Brijeg po prvi put u navedenom razdoblju tijekom Drugoga svjetskog rata dobio vojnu važnost. Do okončanja Kninske operacije, odnosno do kraja prve polovine prosinca 1944., teritorij Širokoga Brijega bezuspješno su opsjedale postrojbe 29. hercegovačke divizije (komandant Vlado Šegrt i politički komesar Vukašin Mićunović). U drugoj polovini prosinca na prostor zapadno od rijeke Neretve dovedena je 9. dalmatinska divizija (komandant Ljubo Truta i politički komesar Ilija Radaković), a početkom siječnja 1945. na zapadnim prilazima Širokome Brijegu, priključuje im se 2. dalmatinska proleterska brigada (komandant Bruno Vučetić) koja je do tada djelovala u sastavu 2. crnogorskog korpusa.

Opširno o svemu ovome može se pročitati u radu Hrvoja Mandića u novome broju VP-a koji se bavi analizom borba 8. dalmatinskog korpusa Narodnooslobodilačke vojske (NOV) s jedne strane, te dijelova njemačke 369. pješačke divizije i dijelova 9. hrvatske gorske divizije i drugih postrojba u sastavu Oružanih snaga NDH-a na području Širokoga Brijega. Borbe su se vodile

na spomenutom bojištu od početka studenoga 1944. do njegova konačnoga zauzimanja 7. veljače 1945. U radu se govori o operacijama koje su prethodile borbi za Široki Brijeg, od 6. do 7. veljače, u okviru početka Mostarske operacije. Na kraju rada govori se o posljedicama borba za Široki Brijeg u kojima je stradalo civilno stanovništvo. U radu su korišteni objavljeni i neobjavljeni izvori.

POSVETA ŽUPNE CRKVE U ČERINU

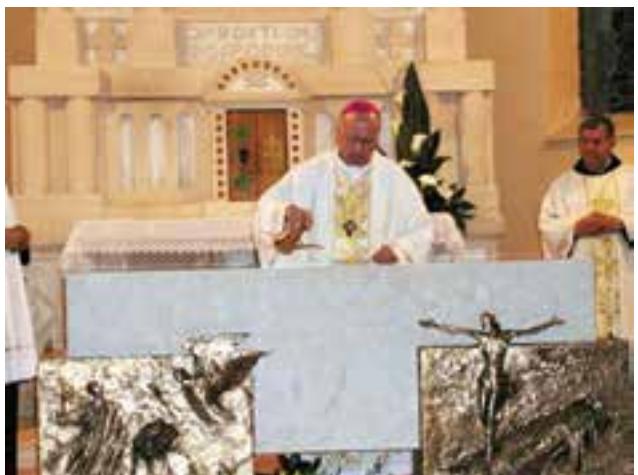
(brotino.info) – U povodu završetka radova na obnovi župne crkve i priprema za proslavu jubilarne 150. obljetnice osnutka župe Čerin, koja će se održati 3. kolovoza, na blagdan sv. Stjepana Prvomučenika, nebeskoga zaštitnika te župe, u petak je mostarski biskup msgr. Ratko Rerić na večernjoj svetoj misi na svečan način posvetio temeljito obnovljenu čerinsku župnu crkvu i novi oltar.

Uz koncelebriranje dvadesetak svećenika predvođenih zamjenikom provincijala fra Ivanom Ševom, svečanosti posvete crkve i oltara nazocišlo je mnoštvo župljana i ostaloga vjerničkog puka iz cijelog Brotinja.

Na početku te svečanost, biskupa je pozdravio župnik fra Dario Dodig, upoznao ga da se 25. travnja navršilo punih 150 godina postojanja župe Čerin kao i s najvažnijim događajima iz dugogodišnje burne povijesti te starodrevne župe koja je do sada Crkvi dala čak 73. osobe duhovnih zvanja, te istaknuo:

U prigodi 150 obljetnice župe i završetka radova na unutarnjoj obnovi crkve i ovoga umjetnički izrađena oltara-žrtvenika koji stoji na reljefima SiNZ Abrahamove žrtve sina Izaka, Isusova Uskrsnuća i simbola pšenice i trsa s grožđem, te ambona s reljefom Isusa sijača, pozivam Vas da posvetite ovu župnu crkvu i novi oltar.

Biskup je izrazio posebno zadovoljstvo što je župa Čerin dala toliku duhovna zvanja i kazao: *, a potom molitvenim blagoslovom blagoslovio vodu kojom je blagoslovio zidove crkve te sam oltar.*

U svojoj je prigodnoj propovijedi biskup Perić naglasio kako je posveta kao kad jedna časna sestra polaže vječne zavjete kojima se zavjetuje Isusu Kristu, Presvetom Trojstvu i Bogu da će se kroz čitav svoj život nastojati održavati zavjete, evanđeoske savjete i svoje osobne zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti.

Kao što se ona časna sebe predala Bogu i živi časno, čisto i čestito, mi želimo da i ova časna crkva služi Bogu u molitvi, u onomu svemu po čemu je Božja kuća. Prvo da Boga slavimo i hvalimo,

drugo da dođemo ovdje da se zajednički pokajemo jer jedni druge vrijeđamo, a ne samo dragoga Boga. Ovdje smo da molimo za svoje potrebe, posebno obiteljske, kućne, župne, crkvene potrebe. Zato smo tu jer se nigdje tako ne možeš Bogu moliti kao ovdje na posvećenu mjestu. Ovdje dolaziš zahvaliti Bogu što ti je dao mogućnost da radiš, što ti je dao zdravlje, moć, vid, sluh, govor, kazao je biskup dr. Ratko Perić te vjernicima tumačio ponašanje carinika Zakeja koji je samo želio vidjeti Isusa, pokajao se za svoje grijeha i zahvalio Isusu što je došao u njegovu kuću i donio joj spasenje. Svoju nadahnutu propovijed biskup je završio riječima:

Upravo ta Zakejeva kuća, to je crkva. Ja dolazim slaviti Boga svetom misom, svetim sakramentima, svakom vrstom posvete. Svatko od nas dolazi zahvaliti, dolazim se pokajati carinčki, Zakejevski. Kajemo se i molimo od Boga oproštenje. Svaki put kad uđeš u ovu crkvu, u ovu isповједaonicu na početku svete mise, On će tebi reći: 'Danas je došlo spasenje u twoju dušu'. Isus je Spasitelj, on je nas spasio od zla, od grijeha, od propasti, od smrti. Mi ćemo sada posebnom ceremonijom posvetiti ovu crkvu Bogu na slavu, Kristu Gospodinu na slavu, svetome Stjepanu na čast, da u ovoj crkvi još bolje Boga slavimo, još se bolje Bogu zahvaljujemo, još bolje od Boga tražimo oproštenje, milosti i pomoći koje su nam potrebne u našem životu.

Nakon pjevanja litanija svih svetih, biskup je svetim uljem posvetio novi oltar, a potom i križeve na unutarnjim zidovima čerinske župne crkve, nakon čega se sveta misa nastavila slaviti na posvećenome oltaru.

Pri kraju te svečanosti, u ime svih župljana i duhovnih zvanja iz čerinske župe, biranim riječima Ocu biskupu u ime provincijala i cijele zajednice zahvalio je zamjenik provincijala fra Ivan Ševo, koji je rodom iz čerinske župe. Kazao je kako se raduje svemu što je danas video i doživio. On je u ime svih župljana i osoba duhovnih zvanja koje potiču iz župe Čerin, posebno zahvalio pokretaču svih akcija u župi, neumornom čerinskom župniku fra Dariju Dodigiju, kojeg je usporedio s motorom svakoga zrakoplova.

Obraćajući se na kraju biskupu na dolasku i posveti crkve i oltara, svećenicima i vjernicima, čerinski je župnik fra Dario Dodig ukratko opisao događanja u župi od osnutka do danas, pri čemu je istaknuo da je u novije vrijeme podignut velebni spomenik žrtvama rata i porača, proširena župna kuća, preuređena i obnovljena crkva izvana, izgrađeno prostrano parkiralište i vanjska kapelica i konačno završena temeljita obnova unutrašnjosti župne crkve te je zahvalio Bogu na tome daru milosti i ljubavi, ali i svim župljanima i dobrim ljudima bez kojih svega toga ne bi bilo. Kazao je kako su novi oltar, ambon i krstionica koja će se izraditi do Stipandana, dar jednoga vjernika koji želi ostati anoniman.

Na kraju je župljani Slobodan Odak biskupu Periću zahvalio na dolasku te mu u znak zahvalnosti uručio simboličan dar posebno dizajniranu bocu broćanskoga vina. Po završetku svete mise i posvete crkve, druženje župljana uz prigodan domjenak nastavljeno je u dvorani Pastoraloga centra Čerin.

Simbolika oltara – treba reći da je novi oltar za čerinsku crkvu izradio i postavio akademski kipar Ilija Skočibušić iz Tomislavgrada. On nam je rekao kako se dugo razmišljalo o ideji oltara te kako mu je u tome s liturgijske strane uvelike pomogao čerinski kapelan fra Tihomir Bazina.

Glavni smisao oltara bio je da Krist bude monumentalna stijena,

da Krist bude zagлавni kamen koji počiva na dva elementa – na Starome i Novome zavjetu. S lijeve strane gledano prema oltaru imamo prikaz iz Staroga zavjeta, Abrahamovu žrtvu, a s druge strane imamo prikaz Kristova uskrsnuća – otvorenoga groba. Tako, dakle, Krist kao stijena, kao zagлавni kamen uglavljen je u Stari i Novi zavjet. To je simbolika oltara. Što se tiče ambona, on kao simboliku ima sijača, dakle onaj biblijski tekst gdje sijač sije sjeme, neko sjeme padne na dobro tlo, neko na loše, itd. Ideju o oltaru razvijali smo nekoliko mjeseci, a radovi, finalizacija i postavljanje oltara trajali su dva do tri mjeseca, rekao nam je akademski kipar Ilija Skočibušić.

VICEPOSTULATURA MINISTRICI HELENI LONČAR URUČILA ZAHVALNICU

(Široki Brijeg, 15. svibnja 2014., Josipa Vukoja) – U srijedu, 14. svibnja 2014., fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva *Fra Leo Petrović i 65 subraće* uručio je prigodnu zahvalnicu Heleni Lončar, ministrici obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije zapadnohercegovačke.

Ministrica Lončar zahvalnicu je dobila za potporu što je ona i institucija, kojoj je na čelu, pružaju u radu Vicepostulature. Na taj način pridonose nastojanju da se sazna istina i pronađu svi ubijeni fratri, ali i mnogobrojni civilni. Vicepostulatura, naime, djelatno sudjeluje u pokretanju i radu općinskih povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača.

PROSLAVLJENA 100. OBLJETNICA IZGRADNJE ŽUPNE CRKVE U VITINI

Danima se župna zajednica pripremala kako bi svečano proslavila zaštitnika svoje župne sv. Paškala Bajlonskoga i ujedno 100. obljetnicu izgradnje crkve.

Bliža i intenzivnija priprava upriličena je kroz trodnevnicu.

Prvu večer fra Petar Ljubičić, župni vikar u Vitini, govorio je o obitelji i molitvi. Nakon sv. mise bilo je klanjanje Isusu u Presv. Sakramentu.

Drugu večer fra Branimir Musa, župnik u Tihaljini, govorio je o mladima i današnjici. Nakon sv. mise svjedočili su mlađi fratri, novaci s Humca, o tome zašto žele postati fratri i svećenici.

Treću večer sv. misu slavio je fra Robert Jolić, župnik u Klobuku, a poslije je imao predavanje o povijesti vitinske župe i gradnji crkve. Sve tri večeri vjernici su ispunili crkvu.

Župna crkva sv. Paškala sagrađena je pod vodstvom župnika fra Pave Šimovića. Radovi su počeli u kolovozu 1910., a crkva je pokrivena krajem 1914. godine. Građena je kamenom po fra Pavinom projektu. Kao uzor pred sobom imao je staru franjevačku mostarsku crkvu (sagrađena 1866., a 1992. u Domovinskom ratu srušena). Prvi svjetski rat spriječio je potpuno dovršenje vitinske crkve, pa unutrašnjost i crkveno dvorište uređuje župnik fra Augustin Matić, počevši od 1919. Crkva je urešena keramičkim podom, oltarima i lijepim klupama. Fra Augustin dao je nabaciti žbuku s vanjske strane crkve. Potres 1962. godine oštetio je crkvu koja je potom obnovljena 1972. Stari je zvonik porušen, a sagrađen je novi, betonski. Stari je kor proširen i preuređen. Godine 1977. obnovljena je ponutrica crkve i uvedena nova rasvjeta. Zbog dotrajalosti krova od eternita na crkvu je 1984. postavljena nova krovna konstrukcija i krov od bakra. Nakon toga je u srednjoj lađi postavljen drveni strop. Iste je godine crkva izvana obojena. Poslijedenih je godina pod vodstvom župnika fra Velimira Mandića i fra Mladena Sesara crkva temeljito obnovljena izvana i iznutra te joj je vraćena izvorna kamena ljepota.

Svečanu svetu misu na svetkovinu sv. Paškala slavio je provincijal hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko zajedno s vitinskim župnikom fra Željkom Grubišićem i s 11 svećenika. Čestitao je župljanima veliki jubilej i pozvao ih da poput sv. Pškala budu zaljubljenici u euharistiju jer je on bio seraf sv. Euharistije. *Sv. Paškal nam danas na ovu stotu obljetnicu želi darovati ljubav prema euharistiji i ljubav koja dolazi iz euharistije, žrtve Gospodnje. Ljubio je crkvu i svetu misu u njoj da je čak mrtav otvorio oči kako bi još jednom pogledao Isusa u hostiji*, kazao je fra Miljenko, osvrnuvši se na stotu obljetnicu crkve i dogodine 120. obljetnicu postojanja župe.

Prije svete mise izведен je recital koji je za tu prigodu napisao fra Ante Marić.

Slavlje se nastavilo i poslije svete mise.

Organizacijski duh župnika fra Željka Grubišića skupa sa suradnicima: časnim sestrama, zborovima, sviračima, čitačima, mlinaricima, prakaraturima i ostalim mnogim tihim, ali tako važnim pregaocima doprinijeli su da je proslava bila lijepa i svečana.

NA EKUMENSKOME BOGOSLUŽJU U BAZILICI SV. GROBA EVANĐELJE NAVIJESTIO HERCEGOVAČKI FRANJEVAC

(Jeruzalem, 27. svibnja 2014.) – Fra Antonio Šakota za HKR govorio je kako je došlo do njegova izbora i što mu znači.

Franjevac Hercegovačke franjevačke provincije fra Antonio Šakota, koji je na studiju u Jeruzalemu, navijestio je evanđelje na ekumenском bogoslužju u bazilici Kristovog groba na kojem su sudjelovali papa Franjo i ekumenski patrijarh Bartolomej.

Fra Antonio u izjavi za Hrvatski katolički radio pojašnjava da evanđelje u liturgiji uvijek naviješta đakon, ako je nazočan, a da se za svečanije prigode, neslužbeno, traži netko tko ima prikladan, ali i malo prodorniji glas.

Govoreći o tome kako je došlo do njegova izbora i što mu to znači, fra Antonio je naglasio da mu je više od svega bilo stalo da priklastno navijesti Božju riječ. *Osjećao sam i malu tremu, ali čini mi se da se, Bogu hvala, nije osjetilo na glasu, da je Duh Sveti učinio da ta Božja riječ – ne moja – odjekne u srcima onih koji su bili na tom slavlju, zajedno s papom Franjom i patrijarhom Bartolomejom.*

Na pitanje kako je doživio susret i blizinu s Papom i ekumeniskim patrijarhom, fra Antonio ističe: *Upravo onako kakav je bio i njihov susret – afektivan, ljubazan i ljudski. Cijeli je pohod pape Franje protkan brojnim gestama i činima, za koje će prije svega trebati vremena da se upoznaju, da se shvate i prihvate, da nam kasnije daju određenu poruku i smjernice kako i kamo dalje. U sklopu toga njihova susreta u bazilici Kristova groba vrlo je znakovita zajednička izjava u kojoj ističu da se želete, a kako je to bivalo i do sada, posebno zauzimati za promicanje jedinstva, u nadi da ćemo dočekati dan kada ćemo moći zajedno slaviti euharistiju. A do tada činimo što možemo kao braća, da bismo pred svijetom bili dostojni svjedoci i učenici Kristovi. To je dokument koji će se sigurno isčitavati i na kojem ćemo temeljiti naša ekumenska nastojanja, kao i sve naše napore oko očuvanja ljudskoga dostojanstva i promicanja čovjeka u onome najljepšemu što čovjek jest kao slika Božja.*

Iz Papina pohoda fra Antonio je izdvojio Papinu želju da ruča s fratrima koji su čuvari svetih mjesta i u Svetoj Zemlji predstavljaju Katoličku crkvu službeno od 1342., a bili su tu i ranije.

Papin govor na ručku bio je vrlo upečatljiv. To ne govorim da bih nekoga diskriminirao ili hvalio sebe kao franjevca, ali Papa je nama franjevcima rekao da puno očekuje od nas i da nastavimo slijediti svoj izvor, svetu malenost (santa minoritā). Na tim je riječima inzistirao, ponovivši ih pet-šest puta. Vjerujem da je to putokaz svima nama, ne samo franjevcima, kako biti Kristovi učenici.

Druga je stvar njegova fotografija načinjena pred zidom koji danas razdvaja dva naroda. Ta je fotografija obišla sav svijet i pojavila se na svim portalima. Papa tom prigodom nije ništa rekao, ali je njegova gesta zaustavljanja pred tim zidom rekla puno toga. Vjerujem da i ohrabruje činjenica da nikoga nije osobno prozivao,

(barem koliko sam ja uspio pratiti u velikom poslu koji smo obavljali tih dana), nego je pred sve nas, osobito pred one na koje se to posebno odnosi, stavio ideal evanđelja, ideal pomirenja i jednoga života koji može biti izazov svima nama, da u našim mogućnostima djelujemo u promicanju dobra i ljubavi. Posebno je pak naglašavao kršćanski karakter ove zemlje. To je ono i čega sam se ja naslušao ove tri godine ovdje, da ova zemlja treba zadržati svoj kršćanski karakter i da kršćani koji tu žive tu trebaju i ostati, da im se mora omogućiti ostanak, da bi mogli imati uvjete za dostojan život, školovanje i rad, zapravo djelovanje u bilo kojem sektoru društva, može biti samo obogaćujući za njih, ne može ih nikako unazaditi. Nadam se da će to čuti i ostvariti oni na koje se to odnosi.

Na pitanje o dojmovima kršćana, ali i Židova i muslimana nakon Papina pohoda, fra Antonio ističe da su iznad svega pozitivni, ali i da će se tek sada početi razmatrati njegove poruke, s obzirom na to da je Papa tek jučer otputovao iz Svetе Zemlje. Kršćanski narod ovdje je vrlo zadovoljan jer ljudi na Istru žele i vole afektivan govor, govor tijela, govor blizine i iz razgovora s njima osjetio sam da su oni tu blizinu osjetili i da njima to jako puno znači. Čuo sam i da muslimani kako vole ovoga Papu u njegovim činima, u njegovoj konkretnosti, čak ga je i jordanski kralj nazvao 'savješću ovoga svijeta'. Naravno, ne trebamo ulaziti u euforiju ili paušalne ocjene. I ovdje je bilo prosvjednika protiv Papina posjeta, vjerojatno će ih biti još, ali organizatorima treba dati svako priznanje jer je sve uistinu prošlo u najboljem redu. Pred nama je sada otvoreno razdoblje u kojemu treba izvući pouke i ići dalje, zaključio je fra Antonio Šakota. (kta/hkr)

OBRED OBEĆANJA I 15 GODINA POSTOJANJA FRAME U MOSTARU

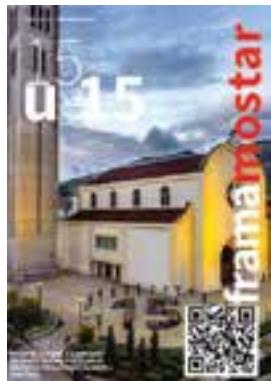

U nedjelju, 18. svibnja 2014. godine, Franjevačka mladež Mostar održala je svečani Obred obećanja.

Pod svetim misnim slavlјem naši framaši obnavljali su pretvodno dana obećanja, ali i davali svoja prva obećanja u bratstvu.

Radosno su se obvezali da će kroz godinu dana svoju mladost posvetiti Kristu, da će se spremno odazvati na svaki poziv dobra, tražeći u siromasima i poniznim lice Krista patnika i da će za sve to, ustrajno i strpljivo, crpiti snagu iz euharistije.

Sveto misno slavlje predvodio je fra Slaven Brekalo, zajedno s našim duhovnim asistentom, fra Daliborom Milasom, te župni-

kom fra Josipom Vlašićem i gvardijanom fra Ikom Skokom. Kako bi ta misa bila što posebija, pobrinula se Frama Čerin, koja se sa svojom glazbenom sekcijom rado odazvala i svojim pjevanjem uljepšala naš Obred.

Uz to, Frama Mostar proslavila je 15. obljetnicu postojanja i djelovanja, te je kao dio programa priredila predstavu pod nazivom *Romeo i Julija na mostarski način*, koju je osmisila i izvela naša dramska sekcija. Predstava je polučila značajan uspjeh pred velikim odzivom publike.

No na još jedan način željeli smo obilježiti ovu posebnu obljetnicu. Nakon svete mise i premijere predstave, predstavili smo časopis *15 u 15* – odnosno pregled 15 godina djelovanja kroz petnaest prigodnih, poučnih i zanimljivih tema. Ovom prigodom još jednom zahvaljujemo svima koji su, na bilo koji način, pridonijeli i potpomogli izdavanje časopisa.

Nakon ovoga dijela programa uslijedio je opuštajući dio večeri, gdje smo se uz zakusku i pjesmu zajedno zabavili sa svima koji su svojom nazočnošću uveličali naše slavlje.

Geslo koje je obilježilo Obred obećanja, ali i koje za zadatak ima obilježiti sljedeću godinu glasi: *Nitko neka ne podcjenjuje twoje mladost, nego budi uzor vjernicima u rječi, u vladanju, u ljubavi, u vjeri, u čistoci* (1 Tim 4,12).

ODRŽAN ZNANSTVENI SIMPOZIJ U POVODU 10. OBLJETNICE SMRTI DR. FRA LJUDEVITA RUPČIĆA

(medjugorje.hr) – U povodu 10. obljetnice smrti dr. fra Ljudevita Rupčića, u subotu, 7. lipnja 2014. u Međugorju, u organizaciji Župnoga ureda u Međugorju, Franjevačke teologije u Sarajevu i Biblijskoga instituta KBF-a u Zagrebu, održan je znanstveni simpozij na kojem je sudjelovalo 11 predavača.

U svome uvodnom pozdravu, prilikom otvaranja simpozija, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Miljenko Šteko kratko je predstavio fra Ljudevitov život te istaknuo kako je on jedan od najpoznatijih biblijskih stručnjaka koji dolaze s hrvatskoga govornog područja.

Prvo izlaganje imao je dr. fra Anto Popović koji je govorio o doprinosu fra Ljudevita Rupčića tumačenju Dogmatske konstitucije Dei Verbum.

Dr. fra Ivan Dugandžić, koordinator simpozija, govorio je o (ne)razjašnjenim okolnostima Rupčićeva prijevoda Novoga zavjeta (1961.). Fra Ivan je istaknuo kako je važnost simpozija da se sačuva uspomena na jednoga zasluznog i vrijednog čovjeka: *Fra Ljudevit je najbolje zapamćen po svome prijevodu Novoga zavjeta.*

ZNANSTVENI SIMPOZIJ

Doprinos 10. obljetnici smrti
DR. FRA LJUDEVITA RUPČIĆA

Taj prijevod je prije nekoliko mjeseci doživio svoje 11. izdanje. Tiskan zajedno s njegovim prijevodom Psalama. To je u isto vrijeme 5. izdanje Psalama. Prvi put Novi zavjet s Psalmima izdan je 2000. godine.

Jedan od predavača bio je dr. Mato Zovkić koji je za temu imao fra Ljudevitov prijevod i kratki komentar Jakovljeve poslanice.

Nakon što su do podne u Međugorju „povirili“ u ogromno znanstveno djelo fra Ljudevita, te nakon toga na Humcu u tematsku galeriju *Majka*, kojom je fra Ljudevit želio zahvaliti svojoj majci, svim drugima majkama i ženama, a na poseban način nebeskoj Majci Mariji, sudionici simpozija došli su na Staro Hardomilje gdje je pred njegovom rodnom kućom uslijedilo svečano otkrivanje spomen-ploče koju je otkrio humački gvardijan fra Velimir Mandić.

PROGRAM SIMPOZIJA

9.00 sati **Otvaranje simpozija**

Dr. fra Miljenko Šteko

9.15 sati **Prvi blok izlaganja**

Dr. fra Anto Popović, *Doprinos Ljudevita Rupčića tumačenju Dogmatske Konstitucije Dei Verbum.*

Dr. Fra Tomislav Pervan, *Pitanje hermeneutike u Rupčićevu pristupu Svetom pismu.*

Dr. fra Ivan Dugandžić, *(Ne)razjačnjene okolnosti Rupčićeva prijevoda Novoga zavjeta (1961.).*

Dr. Pero Vidović, SJ, *Isusova predstavljanja egzilskim Božjim imenom u prijevodu Ljudevita Rupčića.*

Dr. Mato Zovko, *Rupčićev prijevod i kratki komentar Jakovljeve poslanice.*

10.30 sati **Stanka**

11.00 sati **Drugi blok predavanja**

Dr. fra Božo Luić, *Prijevod Psalama Ljudevita Rupčića: obilježja i značenje.*

Dr. Karlo Višaticki, *Ps 23 u prijevodu Ljudevita Rupčića*

Mr. Frano Musić, *Rupčićev hrvatski jezik u prijevodu Novoga zavjeta.*

Dr. fra Ivan Ivanda, *Uloga Crkvenoga učiteljstva u rastu vjere.*

Teološki nacrt Ljudevita Rupčića.

Dipl. teol. Fra Ante Bekavac, *Pojam istine u Rupčićevoj „Sudbina istine“*

Dr. Ivan Kordić, *Rupčićeva razumijevanja međugorskih događaja.*

12.15 sati **Rasprava**

13.00 sati **Domjenak**

15.00 sati Odlazak na Humac i razgledanje zbirke *Majka*

16.30 sati Odlazak na Hardomilje i otkrivanje spomen-ploče na rođnoj kući fra Ljudevita Rupčića

FRAMA MOSTAR NA USKRS-FESTU 2014.

Mostarska Frama je jedina izvan Hrvatske koja je uspjela sudjelovati na Uskrs-Festu u Zagrebu. Iskrene čestitke! Prosljeđujemo izvješće:

Dana 8. lipnja u Zagrebu u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog održao se jubilarni 35. Uskrs-fest. Na festivalu je sudjelovalo 15 izvođača od ukupno 32 prijave iz cijele Hrvatske i zemalja iz susjedstva. U konačnici, od 15 izvođača, 14 ih je bilo iz Hrvatske, dok smo mi branili čast BiH s pjesmom *Jedan od nas*. Našu Framu predstavljali su Mateo Kraljić, Patricija Knezović, Matea Kegelj i Ana Soldo.

Naše putovanje u Zagreb započelo je polaskom iz Mostara 6. lipnja. U Zagreb dolazimo u ranim jutarnjim satima gdje nas u samostanu BDM u Dubravi dočekuju framaši iz Dubrave. Nakon pripremljena doručka i upoznavanja, krećemo u obilazak Zagreba. Obilazimo zagrebačku katedralu, Kapitol, Trg sv. Marka, franevečku crkvu i uživamo u panoramskom pogledu Zagreba. U popodnevnim satima nastavljamo druženje u samostanu, zajedničkom sv. misom, dogovaramo raspored spavanja kod naših domaćina (framaša iz Dubrave), dok je naša ekipa imala generalnu probu za Uskrs-fest. Druženje smo završili zajedničkim odlaskom na koncert Crvene Jabuke.

Nedjeljno jutro započeli smo sv. misom, druženjem i ručkom kod framaša gdje smo spavali. Nedjelja je i dan Uskrs-festa, tako da naši pjevači imaju skoro cjelodnevni boravak i probe u Lisinskoj. Uz njih koji su već tamо, ostali se pridružuju sat vremena prije početka. Frama Mostar s pjesmom *Jedan od nas* nastupila je kao 4. izvođač.

Prva mjesto pripalo je VIS Trinityju iz Čepina sa skladbom *Tvoja svetost*. Drugo mjesto osvojila je skupina Sliryč 33 iz Dugoga Sela sa skladbom *Ja sam sretan*, a treće VIS Jeshua iz Zagreba sa skladbom *Kreni*.

Čestitamo svim izvođačima koji su nastupili, dok smo jako ponosni na našu četvorku koja nas je predstavila na najbolji mogući način.

Posebno zahvaljujemo Frami *Dubrava* na gostoprivrstvu i ljubaznosti te na svemu što su učinili za nas protekli vikend i dali poseban pečat na naš debitantski nastup na Uskrs-festu.

KOMISIJA HBK I BK BIH ZA HRVATSKI MARTIROLOGIJ DOBILA POVJERENIKA U MOSTARSKO-DUVANJSKOJ I TREBINJSKO-MRKANSKOJ BISKUPIJI

(Široki Brijeg, 18. lipnja 2014., Vicepostulatura) – Biskup Ratko Perić ovih je dana imenovao fra Miljenka Stojića, vicepostulatora postupka mučeništva *Fra Leo Petrović i 65 subraće*, povjerenikom za istraživanje podataka o katolicima koji su nestali, nastradali, poginuli s područja Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije u vrijeme Drugoga svjetskog rata i u poraću. Te podatke inače skuplja Komisija HBK i BK BiH za hrvatski martirologij, kojoj je aktualni predsjednik msgr. dr. Mile Bogović, biskup gospičko-senjski.

Komisija ima za cilj načiniti popis u Crkvi u Hrvata svih katočkih žrtava komunističke vladavine. Bit će to učinjeno u suradnji sa župnicima na terenu. Iz Komisije pozivaju župljane da sudjeluju u popisu svih mučenika i žrtava jer je utvrđivanje imena i prezimena, te svih drugih podataka, svake žrtve čudoredna obveza prema stradalima.

NOVA ZVONA U NAŠOJ CRKVI U MOSTARU

U ponedjeljak, 7. srpnja 2014., dobili smo dva nova zvona, a dva dana kasnije, 9. srpnja, zahvaljujući umještosti djelatnika i moćnoj suvremenoj tehnici poznate građevinske tvrtke iz Širokog Brijega, HERING-a, unesena su u zvonik (na visini od 70 m).

Zvona su dar naših dobročinitelja, koji ne žele da se njihova imena spominju u javnosti. Veliko im hvala u ime naše čitave Zajednice!

Zvona su lijevana u Zagrebu, u tvrtci METAL PRODUCT d.o.o.

Jedno zvono teško je 3.100 kg., a na njemu su upisana imena kako slijedi:

„*Fra Leonu P., fra Grgi V., fra Jozi B., fra Bernardinu S., fra Rafi P., fra Kažimiru B. i fra Nenadu P. – našoj pobijenoj braći u Mostaru 1945.*“

Drugo zvono teško je 1.400 kg., a na njemu stoji napisano:

„*Svojoj nebeskoj zaštitnici Blaženoj Djevici Mariji na nebo uznesenoj*“

Hercegovačka franjevačka provincija – Mostar.

Kraljice mira, moli za sve nas!“

U skoroj budućnosti bit će nova zvona postavljena i ospozobljena za svoju funkciju. Tako će s ova dva nova u našoj crkvi zvonići zajedno sedam zvona. Pet ih već zvoni. To su zvona koja su zvonila u našoj staroj crkvi sve do rata (do 9. svibnja 1992. godine), kada je do temelja porušena crkva iz godine 1866. U plamenu su srećom samo manjim dijelom oštećena.

Neka s visokog tornja naše nove franjevačke crkve u Mostaru ovih sedam zvona gromoglasno i skladno dugo časte svevišnjega i dobrega Boga, i neka pozivaju naše vjerne kršćane vjernike na molitvu, sv. misu, na zahvalnost svim dobročiniteljima, na mir i dobro!

ŠESTI SUSRET DUHOVNIH ZVANJA PODRIJETLOM IZ BROTNJA

U ponedjeljak, 21. srpnja 2014., upriličen je šesti Susret duhovnih zvanja s područja Brotnja. Ovaj put župa Gradina ugostila je broćanska duhovna zvana.

Sve nazočne u ime organizatora okupljanja (don Ljube Planinića, s. Kristine Barbarić, s. Korone Cigić i u svoje osobno ime) po-

zdravio je fra Ivan Ševo. Poseban pozdrav uputio je ovogodišnjim mlađomisnicima: fra Dariju Galiću, fra Antoniju Šakotu, fra Goranu Azinoviću i vlč. Tomislavu Zupcu, đakonu fra Perici Ostojiću, novaku fra Ivanu Nikoliću (ž. Međugorje), braći fra Marku i fra Mati Dragičević koji slave 40. obljetnicu misništva, te fra Ljubi Krasiću, koji slavi zlatnu misu. U svoj pozdrav uključio je i časne ss. Dobrilu Leko, Zdravku Tadić i Sidoniju Vučić koje slave 50-tu obljetnicu redovništva, kao i s. Andelu Pervan (priprema se za vječne zavjete). Čestitku je uputio i domaćin ovogodišnjega Susreta duhovnih zvanja u Brotnju, župniku don Đuri Benderu koji upravo na današnji dan slavi svoju 40-tu obljetnicu misništva.

U duhovnom nagovoru, koji je uslijedio odmah nakon pozdrava, fra Ivan je obradio za današnje vrijeme jako bitnu temu *Suvremeni čovjek pred određenjem vrednotu* te je uz ostalo, posebno naglasio: *Budućnost Crkve, ljudski gledano, ovisi o tome hoće li njezino moralno naučavanje i vrednovanje biti u ovom vremenu dovoljno proročko i djelatno uvjerljivo da čovjeku današnjice, nudeći mu svoje vrijednosti, pruži nadu i osigura spasenje. Poruka je jasna: svijet se neće obnoviti bez prisutnosti Duha.*

Svečano misno slavlje u crkvi sv. Ivana Krstitelja predvodio je fra Ivan Ševo koji je u svojoj propovijedi naglasio: *S više strana primamo upozorenja, odnosno savjete: Živimo u vremenu opasne letargije (trom, neosjetljiv, pospan) duha. Sviest o duhovnoj krizi treba nam biti poticaj na obnovu, i to u svakom pogledu.*

Mi kršćani, k tome kao svećenici, redovnici i redovnice, prožeći Božjim Duhom, ne smijemo zaboraviti na nadu i radost. Mi za Boga nismo izdajice, nego sinovi i kćeri za koje je on sam postao jedan od nas, mi smo i braća i sestre. Tu trebamo razmotriti vrednovanje ljudske osobe, dostojanstva, pravde, mira, brižnosti sve do običnoga ritma našega života. Trebamo ljudskiji ritam življenja – novu kvalitetu vremena. Potrebni smo cjelovite skrbi, priznanja, razumijevanja, oprštanja, strpljivosti.

Na suvremenu krizu civilizacije treba odgovarati djelatnim zaloganjem za čovjeka, za, kako nas Papa uči, civilizaciju ljubavi koja bi trebala biti utemeljena na „općim vrednotama mira, solidarnosti, pravednosti i slobode, koje u Kristu nalaze svoje puno ostvarenje“.

Misno slavlje glazbeno su upotpunili don Dragan Filipović i don Gordan Božić.

Molitvu vjernika predvodio je don Ljubo Planinić koji se posebno osvrnuo na brak i obitelj koji su u Brotnju bili svetinja i tom prigodom pročitao *Poemu o Majci* koju osobno potpisuje, a u kojoj govorí o Ženi, Majci, rodnom kraju – Brotnju i svojoj Hercegovini.

Na kraju je misnoga slavlja nazočne pozdravio i župnik don Đuro Bender, zahvalivši na čestitkama nazočnih u povodu 40-te obljetnice misništva (slavio je svoju Mladu misu 21. srpnja 1974. godine u Hutovu, i to u crkvi sv. Ivana Krstitelja).

Ovogodišnji mlađomisnici iz Brotnja udijelili su svoj mlađomisnički blagoslov nazočnim svećenicima, časnim sestrara i nazočnim vjernicima.

Iskreno prijateljevanje nastavljeno je u istom duhu uz prigodni ručak.

PROSLAVA 150 GODINA ŽUPE SV. ANE U LJUTOME DOCU

Ove godine, 26. srpnja, na poseban način proslavljena je zaštitnica Župe sv. Ane u Ljutome Docu. Naime, proslavom patrona proslavljen je i 150. obljetnica od osnutka župe Ljuti Dolac.

Župa je osnovana 1864. a prvi župnik bio je fra Mijo Nikolić. Kroz dane trodnevnicu župljeni su imali prigodu sudjelovati u osmišljenom programu priprave za tu veliku proslavu.

Na sam blagdan zaštitnice sv. Ane u župi su služene dvije sv. mise u 8.00 i u 11.00 sati. Pučku misu predvodio je fra Dario Dodig, župnik u Čerinu i broćanski dekan uz koncelebraciju okolnih župnika i svećenika. Prije početka pučke mise iz crkve je krenula procesija s kipom sv. Ane, koju su nosili članovi folklornih skupina KUD sv. Ana Ljuti Dolac i KUD Blaćani iz Biograca, tako da su u svečanosti sudjelovala oba sela, tj. Ljuti Dolac i Biograci, koja sačinjavaju današnju našu župu. Na početku sv. mise mladi naše župe izveli su prigodni recital. Župnik je iznio i ukratko povijest župe. Poslije sv. mise po starom običaju nastupile su domaće folklorne skupine.

fra Ante Kurtović

SUSRET DUHOVNIH ZVANJA U POSUŠJU

U srijedu, 30. srpnja, održan je 17. susret duhovnih zvanja posuškoga kraja. Sve je započelo misnim slavljem u posuškoj kripti. Misu je predvodio fra Petar Grubišić, a propovijedao je fra Jerko Penava. Na susretu se okupilo 65 osoba koji su se odazvale duhovnom pozivu: 20 svećenika i redovnika, 33 časne sestre, trojica bogoslova, šest sjemeništara i tri kandidatice za časne sestre. Na misi je bilo oko 300 vjernika, a pjevala je Frama Posušje. Pozdravni govor izrekao je fra Mladen Vukšić, posuški župnik. U ime organizatora informacije iz protekle godine i planove iznio je fra Mario Knezović.

Nakon misnog slavlja bilo je zajedničko druženje s vjernicima uz čašćenje. U drugom dijelu programa prikazan je dokumentarni film od fra Ljubi Čuturi koji je vodio sve dosadašnje susrete. Film je priredio fra Mario Knezović, a tekst je čitao Dragan Soldo s Radiopostaje *Mir Međugorje*.

Popodnevni dio programa bio je u Tribistovu gdje se blagovalo i pjevalo, te čestitalo slavljenicima koji obilježavaju neke svećeničke ili redovničke obljetnice. Zanimljivo je iznijeti podatak da je u formaciji trenutačno 16 mlađića i djevojaka iz posuškoga kraja koji žele postati svećenici, redovnici i redovnice.

PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA I 150. OBLJETNICA OSNUTKA ŽUPE ČERIN

Nakon trodnevne duhovne priprave kojoj je nazaločilo tisuće vjernika, 3. kolovoza 2014. župljani Čerina na veličanstven i dostonstven način proslavili su blagdan sv. Stjepana prvomučenika, nebeskoga zaštitnika svoje župe Čerin i jubilarnu 150. obljetnicu njezina postojanja. Naime, starodrevna župa Čerin utemeljena je 25. travnja 1864. godine odvajanjem od stare župe Brotnjo (Gradinci), a do sada je Crkvi dala čak 84 osobe duhovnih zvana.

Današnja proslava toga velikog župnog jubileja počela je po laganjem cvijeća, paljenjem svijeća i molitvom ispred velebnoga spomen-obilježja župljanim poginulim u svim ratovima.

Uslijedila je veličanstvena procesija s kipom sv. Stjepana od župne crkve do prekrasno urešena vanjskoga oltara pod hrastovima gdje je vrhbosanski nadbiskup i metropolit, uzoriti kardinal Vinčko Puljić, uz koncelebriranje pedesetak svećenika, predslavio središnje misno slavlje, kojem je nazaločilo nekoliko tisuća župljana, njihovih gostiju i uzvanika i ostaloga vjerničkog puka iz cijelog Brotnja i susjednih općina te predstavnika općinske, županijske, federalne i državne vlasti, političkih stranaka, čitlučkih udruga, ustanova i gospodarstva.

Svojim sudjelovanjem u pjevanim dijelovima svete mise, današnju svečanost uveličali su članovi župnoga zbora i čerinske Frame koje je pripremio fra Tihomir Bazina.

Pozdravne riječi čerinskoga župnika fra Daria Dodiga

Na početku svete mise prigodne pozdrave i riječi dobrodošlice kardinalu Puljiću i vjernicima uputio je čerinski župnik fra Dario Dodig te ukratko predstavio svoju župu:

Uzoriti gospodine kardinale!

Počašćeni smo Vašim dolaskom u ovu starodnevnu župu Čerin koja ove godine slavi 150. godinu svoga postojanja. Dopustite mi da Vam samo u kratkim crtama predstavim Župu sv. Stjepana na Čerinu.

Osnovana je 25. travnja 1864. odvajajući se od župe Gradnici. Prvi fratar fra Marijan Miletić dolazi 'bez kruha i krova, bogat samo nadom u Boga' polako s gole ledine započinje zajedno s vjernim pukom tako danas ovde jesmo. Nastanio se ovdje na ovom bre-

žuljku koji je sakramentima i molitvama, pobožnošću i pokorom, vjerom i žrtvom posvećen.

Ako samo letimično prođemo kroz 150. godina župe, možemo vidjeti: kršteno je 14.699 osoba, krizmano 11.528 osobi, vjenčano 4.234 parova, pokopano 7.167 osoba. Župa je dala 84 duhovna zvanja, danas živih 22 (16 svećenika i 6 časnih sestara). Pastoralno djelovalo 30 župnika i 46 kapelana, te 33 časne sestre.

Župa je najjača po naručivanju vjerskoga tiska preko 500 komada. Ima četiri crkve i 15 groblja.

Župa je dosegla najveći broj vjernika 1940. s 5.213 vjernika, a danas 4.137 vjernik u 10 sela župe.

Najveći broj krštenih bio je 1939.: 207 osoba, a danas tek 50-tak. Sakrament ženidbe 1919. sklopljeno je 91 par, a danas tek 30-tak. Umrlih je najviše bilo 1945.: 123 sobe, a danas više od 60 osoba. Do 1919. župi je pripadalo i selo Lipno koje je kasnije pripojeno župi Grljevići, a Mostarsko Cerno župi Čitluk.

Nažalost u župi je posljednjih godina prisutan mortalitet – više umrlih nego rođenih. I još je i danas prisutno jako odseljavanje mlađih obitelji, iako nikakvih razloga za to nema. Žarko želimo ostanak i da prevlada, kako bi rekao sv. papa Ivan Pavao II., „kultura života“ i pod ovom podnebjem.

Žrtve rata i porača u župi: I. svjetski rat 288 žrtava, II. svjetski rat 479 žrtava, 21 žrtva Domovinskoga rata i 4. hrvatskoga proljeća. Na ulazu u župu napravljen je veleban spomenik pod nazivom: U tebi su sva stoljeća. U župi djeluju zborovi: Veliki župni zbor i franjevačke mladeži koja je aktivna u svakom pogledu i franjevački trećari i mnoge druge aktivnosti koje se odvijaju u pastoralnom centru i na terenu župe.

Za ovu proslavu potpuno smo uredili i obogatili unutrašnjost župne crkve. Izdali monografiju župe.

Svima izražavam u ime svih župljana dobrodošlicu, a posebno slušateljima Radiopostaje Mir Međugorje koji su s nama duhovno povezani, a Vas molim, uzoriti Kardinalu, da započnete ovo sveto misno slavlje, rekao je čerinski župnik fra Dario Dodig.

Nadahnuta kardinalova propovijed

U svojoj nadahnutoj propovijedi uzoriti kardinal Vinko Puljić, na početku je župljanim čestitao patrona župe u kojoj se nakon 150 godina provodi ljubav prema životu i „kulturi života“ te kazao:

Trenutak je da Bogu zahvalimo za sve one koji su kroz tih 150

ljeta ugradili sebe, da vjeru sačuvaju i da je prenesu do naših dana. Da cijenimo sve žrtve ugrađene u našu prošlost jer narod koji ne zna cijeniti svoju prošlost nema budućnost... Zato proučite monografiju svoje župe da dobro upoznate svoju prošlost.

Rado sam se odazvao pozivu vašega župnika uz blagoslov mjesnoga biskupa. Došao sam vam zahvaliti, draga braćo misnici, vama vjerni puče, koji ste posebno iskazali solidarnost s ljudima koji su u Bosanskoj Posavini stradali od poplava. Zadivio sam se toj velikodušnosti. Hvala vam! Hvala vam što ste imali srca za svoje vjernike-subraću u vjeri, ali i sunarodnjake. Vama koji imate takvo srce odajem posebno priznanje da ste izrazili blizinu s ljudima koji pate, kazao je kardinal V. Puljić.

Govoreći o događanjima na čerinskoj svečanosti kardinal je izrazio zadovoljstvo što su teme trodnevnicu bile vezane za obitelj, te u svezi s tim istaknuo :

Drago mi je da je prigodom ovog jubileja takav naglasak stavljjen na vrijednost braka i vrijednost obitelji. Ne samo da je Bog u početku dao prvu zapovijed da se rađaju u ljubavi i odgajaju za budućnost, nego je i Isus Krist došao kroz obitelj i to kroz nazaretsku obitelj... A odmah od početka Isus je pokazao svoje vrednovanje braka i obitelji. A upravo je sinoć fra Mate spomenuo kako je ovo društvo u ime demokracije navalilo da sruši vrijednost braka, vrijednost obitelji. Zato je dobro da mi stanemo na Božju stranu. Ako ne stanemo na Božju stranu, izgubljeni smo, naglasio je Kardinal.

Ljubav sv. Stjepana prema Isusu

Usapoređujući značenje ljubavi prema životu i odgajanja „kulturne života“ sa sv. Stjepanom, Kardinal je istaknuo :

Da bi ljudi mogli biti sposobni izgrađivati kulturu života, moraju biti sposobni za žrtvu. Vidimo toga mlađog đakona Stjepana kojeg je Isus nekako zavolio, a i on je Isusa zavolio. Nije se bojao. Ne da se nije bojao, jer ljudski je strepiti pred opasnošću. Kod sv. Stjepana bila je jača ljubav prema Isusu koja je nadvladala taj strah. I mi, ako želimo nadvladati sve ove strahove koji se nadvijaju nad nama, moramo imati jaču ljubav. Koji su to strahovi? Kada nas se uvjerava da nema smisla živjeti. Takvo je ozraче i javno mnjenje, bolesno javno mnjenje. Otelo je nadu. Zato papa poručuje mlađima: „Ne dajte na vam otmu nadu!“ Nama danas upravo treba te hrabrosti

- ne dati da nam otmu nadu jer smo vjernici. Zato danas, dragi vjernici, želim da nešto naučimo od sv. Stjepana: ne bojati se života, a to je hrabrost života, suočiti se s kušnjama, ne dati se uništiti, nego prokušani u život ići, istaknuo je kardinal Puljić te dodao kako od sv. Stjepana moramo naučiti i vjernost Bogu, vjernost unatoč svim opasnostima, vjernost koja nas vodi vjernosti korijenima na kojima smo nikli, iz kojih smo izrasli. Također je naglasio kako je bitna molitva, pogotovo u teškim trenucima života. To je i Isus radio, na križu je molio psalm „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio“.

Nema opstanka hrvatskoga naroda ako ne shvatimo da će nas jedino vjera i sloga spasiti. U svojoj propovijedi Kardinal je govorio i opruštanju te obrani ljudskih prava i dostojanstva: *Imam pravo i dužnost dići glas u obranu svojih prava i dostojanstva, ali ne dati se zatrovati mržnjom. Time smo svjedoci, poput sv. Stjepana, da smo Kristovi. Zato ovdje želim, u prvom redu, hrabriti svetost i zajedništvo u ljubavi braka, svetost i zajedništvo u ljubavi obitelji, svetost i zajedništvo jedne župe, ali i našega hrvatskog naroda. To ne znači da sam protiv drugog naroda. Nego, među nama mora postojati, zato sam vam zahvalio, solidarnost jer ste pokazali ljubav prema ljudima koji pate. Volio bih da i oni koji nose odgovornost u ovom društvu da taj duh imaju. Volio bih da svaki Hrvat, bilo gdje da se nalazi, osjeti da nije odbačen, nije zaboravljen. Ja to mogu govoriti jer sam svjedok toga. Nema opstanka hrvatskoga naroda ako mi ne shvatimo da će nas jedino vjera i sloga spasiti. Neće nas ni Amerika, ni Engleska, ni Europa spasiti. To je krivo mišljenje. Oni nam trebaju, nitko nije dovoljan sam sebi, ali mi, ako budemo zdravi u svojim korijenima, ako istinski tu baštinu, koju smo primili od svojih predaka koji su za tu vjeru umirali, znademo u svetoj vjeri živjeti i budućim pokoljenjima prenijeti, imat ćemo budućnost. A ta će se vjera pokazati kroz našu vjeru, kroz našu odanost, kroz našu slogu, ljubav i zajedništvo, kazao je na kraju svoje propovijedi uzoriti kardinal Vinko Puljić.*

Na kraju svete mise biranim su riječima kardinalu zahvalili provincijal fra Miljenko Šteko, zatim biskupov izaslanik, generalni vikar don Željko Majić i čerinski župnik fra Dario Dodig, a djevojke u narodnim nošnjama iz župe Čerin darovale su Kardinalu broćansko grožđe i vino, monografiju župe Čerin i sliku s likom sv. Stjepana, rad fra Tihomira Bazine.

Nakon današnje svete mise upriličeno je veličanstveno pučko veselje uz prigodan kulturno-zabavnim program te zajednički ručak za sve sudionike današnje čerinske fešte. U zabavnom programu, koji je trajao do kasnih poslijepodnevnih sati, sudjelovali

su članovi kulturno-umjetničkih društava iz Čitluka, Ograđenika, Vionice, Gradnića, Studenaca, Širokoga Brijega i Kruševa.

Kažimo i to da je proslava čerinskoga jubileja nastavljena večernjom svetom misom na kojoj je obavljen tradicionalni blagoslov djece i mladih.

[brotnjo.info / mirijam](http://brotnjo.info/mirijam)

JAVNA PRIZNANJA NAŠOJ BRAĆI

Povodom Dana Općine Posušje na svečanoj sjednici Općinskoga vijeća, održanoj 11. kolovoza 2014., **dr. fra Marinko Leko** proglašen je počasnim građaninom Općine Posušje.

Povodom Dana općine Široki Brijeg na svečanoj sjednici Općinskoga vijeća, održanoj 12. kolovoza 2014., javno priznanje Zlatna plaketa Grb Općine Široki Brijeg dodijeljeno je **ddr. fra Serafinu Hrkaću**.

Čestitamo!

Radujemo se da i društvo prepoznaje trud naše braće!

NOVE KNJIGE

IZIŠAO NOVI BROJ HERCEGOVINE FRANCISCANE

(Fra R. Jolić) – Hercegovina franciscana. Časopis za duhovnost, znanost i umjetnost, br. 9 (2013.), Mostar, 2014., str. 316. Nakladnik: Hercegovačka franjevačka provincija, Mostar.

Iz tiska je izišao 9. broj znanstvenoga časopisa koji uređuju hercegovački franjevci *Hercegovina franciscana*.

Bogat je vrijednim i raznovrsnim sadržajem te u određenoj mjeri posvećen nekim obiljetnicama.

U rubrici *Članci – rasprave – studije* objavljeno je sedam članka. Prva dva su iz pera dr. fra Ivana Dugandžića iz područja pavlovske teologije.

Potom slijede tri teksta dr. fra Tomislava Pervana, sva tri vezana za pape našega vremena, osobito za teologiju pape Ratzingera.

Dr. fra Ivan Ivanda piše zanimljiv tekst iz područja franciskanologije: *Franjo i Klara: obrisi duhovnoga prijateljstva*.

Fra Ante Bekavac obrađuje utjecaj suvremenih medija na čovjeka: *Između ljudskosti i virtualnosti – Zaboravljeni istini*.

U rubrici *Iz franjevačke baštine* objavljena su dva rada: *Povijesne bilješke Hrvatskoga franjevačkog komisarijata Sv. Obitelji u Sjedinjenim Američkim Državama* (priredio dr. fra Robert Jolić). Dr. fra Tomislav Pervan u povodu desete obljetnice njegove smrti piše rad *Dr. fra Ljudevit Rupčić: život – djelo – baština*.

Potom slijede četiri prijevoda s njemačkoga jezika, a prevoditelj je dr. fra Ivan Ivanda.

U rubrici *Osvrti* donesena su dva teksta, a odnose se na neznanstvene i zlonamjerne tekstove nizozemskoga antropologa prof. dr. Marta Baxa vezanih za Međugorje. Prvi je dr. fra Roberta Jolića *Bolesne izmišljotine o Međugorju*, u kojem se raskrinkavaju laži iz Baxove knjige na engleskom jeziku *Međugorje: religija, politika i nasilje u ruralnoj Bosni iz 1995. godine*. Drugi je prijevod opširnoga novinskog teksta Richarda de Boera s nizozemskoga na hrvatski jezik *Kula od karata profesora Baxa* (ili *Baxovo antropološko političarenje*). Upravo je na temelju navedenih, kao i nekih drugih, tekstova Baxovo matično Slobodno sveučilište iz Amsterdama pokrenulo istragu protiv njega te ustanovilo brojne netočnosti i zlonamjerne interpretacije u njegovim radovima, a sada se već i neki ugledni znanstveni časopisi ograju od Baxa i povlače njegove radove iz svojih publikacija.

Nakon *Ljetopisa Hercegovačke franjevačke provincije*, koji je na temelji Vijesti Mira i dobra priredio R. Jolić, slijede prikazi osam knjiga. Dosta vrijedna i ugodna štiva za čitanje!

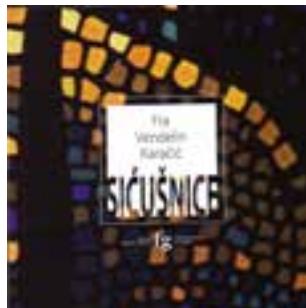
OBJELODANJENA NOVA KNJIGA AUTORA FRA SERAFINA HRKAĆA I JELENE OSTOJIĆ

Iz tiska izišla nova knjiga u načladi Matice hrvatske-Ogranak Grude i Instituta za latinitet Sveučilišta u Mostaru. Tu su knjigu, na latinskom jeziku, priredili Serfan Hrkać i Jelena Ostojić, a u naslovu glasi: NICOLAUS MODRUSSIENSIS: DE BELLIS GOTHORUM, Grude-Mostar, 2014.

Predgovor je napisao Serfain Hrkać, a knjiga je katalogizirana u publikaciji Narodne knjižnice HNŽ-a Mostar. Tiskao ju je Gral iz Širokoga Brijega, a grafički obradio Jozo Kraljević.

SIĆUŠNICE

Nova stihozborja fra Venđelina Karačića, *SIĆUŠNICE*, istinsko su otkriće i osvježenje čitatelju, a naročito onomu koji voli da mu se o javi, snovima, licima, susvemircima, stvorenjima i onome što stvorena stvaraju, intimi svojih i onih drugih, stvarnoj i nedosanjanoj zbilji, onom što gleda iznad, ispod i oko sebe piše jednostavnim riječima. Onakvim kakve pogadaju bit. Dijagnosticiraju stanja ljudi, stvari, osjećaja, biljaka, životinja, pojava, fenomena ili u najkraćem – osjećanja.

Taman kada pomislite da je Karačić zaobišao vašu muku, nađete ju ondje gdje se ne nadate, i lako dograbite tu utjehu....

Dragan Marijanović

U SUZVUČJU POSTOJANJA

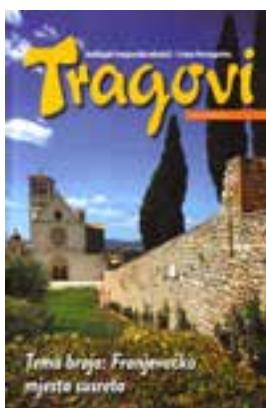

I ovom zbirkom pjesama *U SUZVUČJU POSTOJANJA* fra Venđelini Karačić je ... izrazio narav svojega lirskog postojanja u trošnom tijelu. Štoviše, da je tu esencijalnost bića izrazio i u njegovim kušnjama i slabostima, u raznobličnim tragovima postojanja kroz povijest, kao i u svakodnevici određenoj socijalnim, ali i političkim knotacijama, te, isto tako, i u čežnji za vječnim idealima iskonske ljudske prirode ispunjene vjerom u Boga u kojem traži smisao vlastita postojanja...

Riječ je o pjesniku egzistencijalističke provenijencije...

Milan Bešlić

TRAGOVI

Kad smo prošle godine birali naslov prvoga godišnjaka Frame u Hercegovini, nismo ni znali koliko je naziv **TRAGOVI**, zapravo, prikidan za jedan takav godišnjak. Sada, kad je već izšao i drugi broj, doista mogu reći da **tragovi Tragova** ostaju. Ponajprije na nama koji smo se s puno ljubavi trudili da taj godišnjak bude kvalitetan i zanimljiv, a zasigurno i na vama, čim otvorite prve stranice. Na taj način, kroz zanimljive tekstove i fotografije s naših mno-gobrojnih susreta i druženja, imamo sažetak života našega područnog bratstva u prošloj godini dana... Sigurna sam da će vam ovo putovanje od naše Hercegovine do Asiza i Jeruzalema biti doista zanimljivo i poučno. Procitajte što nam imaju reći i naša starija braća i sestre iz franjevačke obitelji koji su s puno ljubavi i radosti podijelili svoje iskustvo življenja evanđelja...

Marijana Mikulić

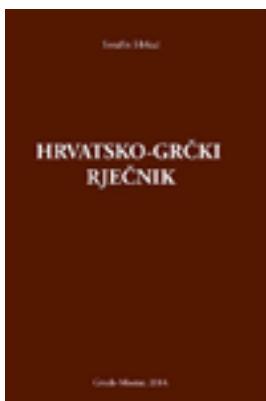
15 U 15

Pred vama se nalazi mapa Franjevačke mladeži Mostar. Od osnivanja do danas na Franjinom putu napravili smo mnogo koraka. Primivši u ruke ovaj časopis krenuli ste na putovanje zajedno s nama. Želeći na poseban način obilježiti 15 godina postojanja, odlučili smo ostaviti trag. Zajedničkim trudom bratstva nastao je ovaj časopis kao pregledna karta koja će vam približiti Framu...

Antonia Gašpar

IZAŠAO RJEČNIK HRVATSKO-GRČKOGA JEZIKA

Iz tiska je izšla nova knjiga u nakladi Matice hrvatske - Ogranak Grude i Instituta za latinitet Sveučilišta u Mostaru. Radi se, naime, o **RJEĆNIKU HRVATSKO - GRČKOGA JEZIKA** (klasičnoga grčkog jezika). Autor je akademik prof. dr. dr. sc. Serafin Hrkać. Barem prema našim saznanjima, prvi je takav rječnik hrvatsko - grčkog jezika na hrvatskom tlu.

Rječnik je katalogiziran u publikaciji Narodne knjižnice HNŽ-a Mostar. Ima 194 stranice, tiskao ga je Gral iz Širokoga Brijega, a grafički obradio Jozo Kraljević. U ovoj prigodi tiskan je u ma-

njoj nakladi. Upravo zahvaljujući samozatajnom, ali velikom i neumornom radu franjevca akademika Serafina Hrkaća, hrvatska znanost obogaćena je još jednom vrlo vrijednom knjigom (rječnikom) koji se može upotrebljavati za škole i sveučilišta. Nadamo se da će, nakon što konstruktivna kritika izrekne svoje mišljenje, rječnik biti tiskan u više primjeraka i za širu obrazovnu i znanstvenu zajednicu.

Matica hrvatska - Ogranak Grude

JOŠ JEDNA KNJIGA U NAKLADNIČKOM NIZU RECIPE

Ovih dana iz tiska tiskare FRAM - ZIRAL izšla je 15. knjiga u nakladničkom nizu Recipe: **Fra Petar Bakula, MUČENIŠTVA U FRANJEVAČKOJ OPSERVANTSKOJ MISIJI U HERCEGOVINI**. Autor je ovo svoje djelo objavio u Rimu 1862.

Knjigu je s talijanskoga preveo pok. fra Čedo Škrobo, prijevod pregleda i dopunio fra Dragan Ružić, lektorirala dr. Irina Budimir, glavni i odgovorni urednik fra Ante Marić, nakladnik Hercegovačka franjevač-

ka provincija Uznesenja BDM, a za nakladnika se potpisuje dr. fra Miljenko Šteko, provincial.

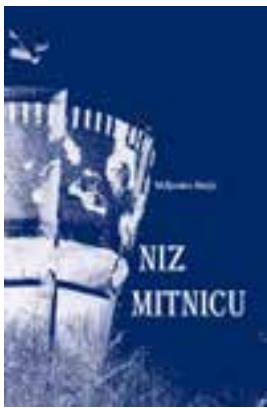
U uvodniku provincial fra Miljenko piše: *Fra Petar Bakula u ovoj knjizi zaboravu otima i daje nam na uvid neizmjernu ljubav koju puk u svom srcu osjeća za svoje misionare franjevce, o načinu na koji poštuje Božje i crkvene zapovijedi, kako sudjeluje na svetim misnim slavlјima na otvorenom, jer crkava i bogomolja još nema, te njihovom pobožnom životu, osobnoj i na osobit način obiteljskoj molitvi.*

Autor zahvaljuje mnogim dobročiniteljima, a knjigu piše da bi svijetu rekao što se to u Hercegovini događa, i da sa stanjem upozna one kod kojih će doći određeni misionar franjevac iz ove misije da bi prosio milodare za izgradnju tako potrebnih crkava i župnih i samostanskih stanova.

Mučeništva su uistinu štivo koje će cijelo ovo pretrpljeno razdoblje obasjati spoznajom i progovoriti o tako teškim vremenima koje su franjevci i puk u Hercegovini preživjeli, a nas potaknuti da s povjerenjem gledamo u vlastitu budućnost. Ako se preživjelo, a je, ovo ovako patničko iskustvo, što nas danas prijeći živjeti prijegor za Gospodina! Odgovor nam možda podari sam Bakula ovim svojim genijalnim i uvjernljivim štivom iz kojeg, osim kreativna pisanja i dojmljiva stil, zrcali svjedočanstvo onodobne ukorijenjenosti u siromašnom i raspetom Kristu...

U Mostaru, o sto i sedamdesetoj obljetnici naše Zajednice Hercegovačkih franjevaca, ovu knjigu, kao dio baštine povijesnoga i vjerničkoga iskustva i pamćenja, darujemo!

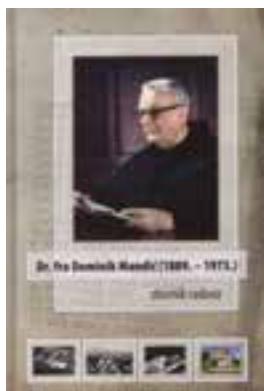
NOVA KNJIGA FRA MILJENKA MIĆE STOJIĆA

(hrsvijet.net) – Ovih je dana iz tiska izišla knjiga **NIZ MITNICU, (P) OGLEDI O DRUŠTVU OKO NAS**, autora Miljenka Stojića. Nakladnici su Matica hrvatska – Vrgorac, HRsvijet – München te Matica hrvatska – Čitluk. Ogledi koji se nalaze u ovoj knjizi objavljeni su na portalu hrsvijet.net od studenoga 2011. do studenoga 2012., a autor u njima progovara o aktualnim događanjima iznoseći svoj stav i svjetonazoraska načela.

Pjesnički dar, franjevačka skromnost i duhovnost protkani pokušajima što potpunijega analitičkog pristupa kako procesima tako i njihovim ključnim akterima, temelji su na kojima Miljenko Stojić u svojim kolumnama objavljenima na portalu hrsvijet.net pokušava čitatelju pojasniti procese koji se zbivaju oko nas.

RESPEKTABILNI ZBORNIK U ČAST VELIKANU

Dr. fra Dominik Mandić (1889. - 1973.). Zbornik radova sa znanstvenoga simpozija održanog u prigodi 40. obljetnice njegove smrti (Mostar – Široki Brijeg, 24. i 25. listopada 2013.), Mostar – Zagreb, 2014., str. 1031+32. Piredio: dr. fra Robert Jolić. Nakladnik: Hercegovačka franjevačka provincija – Franjevačka knjižnica Mostar; RECIPE, knjiga 16. Sunakladnik: Hrvatski institut za povijest, Zagreb.

Dominik Mandić je bez sumnje najpoznatiji hercegovački franjevac u povijesti, a u svoje vrijeme i jedan od najpoznatijih u svijetu. Prošlo je već punih 40 godina od njegove smrti te je u toj prigodi prošle godine u Mostaru i na Širokome Brijegu održan dvodnevni znanstveni skup njemu u čast. Sudjelovalo je preko 40 znanstvenika koji su dobili u zadaću obraditi Mandićev život i njegove brojne djelatnosti, dakako s različitih aspekata i polazišta. Temelj za tako brojne teme i tako uspješan skup je prebogata Mandićeva korespondencija od 1939. (otkako je otisao u Rim na službu generalnoga definitora franjevačkoga reda) do njegove smrti 1973. godine, koja je sačuvana u 30 velikih registarskih kutija. Ta je građa, koju su u Chicagu u više navrata i u dugom vremenskom razdoblju već odavno složili dr. fra Dionizije Lasić i dr. fra Bazilije Pandžić, konačno oko 1995. dospjela u samostan na Široki Brijeg. I onda petnaestak godina ostala tu u potpunom zaboravu! Konačno je gvardijan fra Sretan Čurčić upozorio na tu građu dr. fra Roberta Jolića te su od početka 2011. započele velike pripreme za simpozij o Mandiću. Gvardijan je organizirao i platio presnimavanje te preobilne ostavštine od gotovo 40.000 dokumenata, a potom je nekolicina „dragovo-

ljaca“ krenula u obiman posao izrade kakve-takve regeste kako bi se znanstvenicima omogućio rad na ponuđenim temama. K tome su iz Chicaga dojavljene tamo slučajno zaostale dvije registarske kutije, povađeni su i dokumenti vezani za Mandića koji se čuvaju u Arhivu Provincije, pripremljena i literatura te odabrani stručnjaci za pojedine teme, kojima je potom dostavljena sva potrebna građa. Sve je poslove vodio R. Jolić, uz snažnu podršku uprave Provincije, kako za provincialstva dr. fra Ivana Sesara, tako njegova nasljednika dr. fra Miljenka Šteke. U projekt je uključen i Hrvatski institut za povijest iz Zagreba, bez kojega bi izvedba tako obimna i zahtjevna posla bila posve nezamisliva.

Simpozij je održan krajem listopada 2013., a evo devet mjeseci kasnije, nakon silnoga posla, primanja i pregledanja radova, prijepisa Mandićeva Curriculuma vitae, prijeloma i izbora fotografija, svjetlo dana ugledao je i impozantni zbornik radova na preko 1050 stranica....

Zbornik se može nabaviti u Tajništvu Provincije po cijeni od 50 KM.

Robert Jolić

IZIŠAO 13. BROJ GLASILA STOPAMA POBIJENIH

(Široki Brijeg, 16. srpnja 2014., Ivana Karačić) – U izdanju Vicepostulatorice postupka mučeništva *Fra Leo Petrović i 65 subraće* izišao je novi broj glasila *Stopama pobijenih*. Glasilo izlazi polugodišnje i donosi novosti u istraživanju okolnosti ubojstava hercegovačkih franjevaca te odjek u puku. Glavni je i odgovorni urednik vicepostulator fra Miljenko Stojić.

U rubrici *Iz ljetopisa* i ovaj put čitamo o najvažnijim događanjima u Vicepostulaturi u proteklih pola godine. Podsjetnik donosi dva članka o Širokobriješkoj gimnaziji: *Osvrt na postanak i razvitak franjevačke gimnazije na Širokome Brijegu prigodom 100-godišnjice 1844. – 1944.*, dr. fra Radoslava Vukšića i *Franjevačka klasična gimnazija uoči pada Širokoga Brijega*, fra Ante Marića. Prvi vodvod u Širokome Brijegu gradili su fratri te su za javnu uporabu podigli sedam javnih česmi. O tome za ovaj broj glasila piše Ivana Karačić. U rubrici *Povijesne okolnosti* možemo čitati o s. Berislavi Marić iz pera s. Natalije Palac. Josipa Vukoja piše o radu općinskih povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača, a rubrika *Istraživanja* donosi nam VIII. nastavak serijala Damira Šimića *Je li Josip Broz Tito osobno zapovjedio masovne likvidacije političkih neistomišljenika?* Dr. fra Robert Jolić piše o fra Andelku Nuiću kojega su komunisti najvjerojatnije ubili u okolici Maribora. U novome se broju također mogu pronaći literarni radovi Zdravka Luburića, fra Umberta Lončara, Roka Dobre i Ivana Grlišića koji su posvećeni ubijenim franjevcima, kao i nagrađene radove natječaja iz 2014. na temu *Pobjjeni hercegovački franjevci, uzrast djeca i mladež*. Krešimir Šego razgovarao je s mons. dr. Milom Bogovićem, gospičko-senjskim biskupom i predsjednikom komisije HBK i BK BiH za hrvat-

ski martyrologij. Što biskup kaže o trenutačnom stanju u kojemu se nalazimo, ali i o našoj prošlosti, pročitajte u ovom razgovoru.

FRA JOZO VASILJ – ŽIVOT ZA DRUGE

Fra Ivan Dugandžić iz Međugorja i fra Filip Sučić iz Konga priredili su knjigu koja nosi naslov **FRA JOZO VASILJ – ŽIVOT ZA DRUGE**, u izdanju Informativnoga centra *Mir* Međugorje 2014.

U Prosloru, između ostalog, fra Ivan piše: *Iza njega (fra Jozu) nije ostala nijedna objavljena knjiga, ali je zato još za života postao otvorena knjiga življena evanđelja prema nadahnuću svetoga Franje Asiškoga. Teško je i nabrojiti na kojim je sve crkvenim učilištima fra Jozo predavao, nigrde nije stigao ostaviti nijednu tiskanu knjigu... ali, zato je svugde ostavio snažan primjer autentičnoga franjevca, svećenika, teologa i sociologa koji je ljudima život činio ljepšim i usmjeravao ih prema Bogu. Uspomenu na njega čuvaju, ne samo braća franjevci i kršćanski puk, već i kolege s fakulteta, koji su zahvalni Bogu što su ga upoznali, kao i brojni studenti koji ga pamte ne samo u znanju i stručnosti već još više po dobroti koju im je darivao (...).*

Nakon povratka iz Afrika, od rujna 2002. godine fra Jozo je predavao na Hrvatskom sveučilištu u Mostaru, gdje je, također, uza svoj savjestan i temeljit nastavnički i znanstveni rad ostavio snažan dojam kao čovjek, kršćanin, svećenik i franjevac.

„Krajčak neba“ što su ga ljudi doživljavali u susretu s fra Jozom i njegovim trajno nasmiješenim licem on je dvanaest godina nesobično darivao crnim ljudima Arike koji su to brzo prepoznali i zavoljeli ga kao svoga.

Kao svjedoci vremena sirova egoizma i nezasitne gramzljivosti za materijalnom koristi, društvenim prestižem i popularnošću, čeznemo za ljudima skromnosti i dragovoljna odricanja koji u svakome čovjeku gledaju brata, spremni zaboraviti sebe radi njega. Fra Jozo je bio takav i zato ne smijemo dopustiti da primjer njegova života padne u zaborav. Ako je njegov život bio svjetlo mnogima, zašto dopustiti da se to svjetlo ugasi? To je jedini razlog pisanja ove knjige.

IZ ŽIVOTA ZA ŽIVOT

IZ ŽIVOTA ZA ŽIVOT naziv je zbirke pjesama koja crpi motive iz prošlosti ovoga kraja i sadržaje iz novoga doba, u desetečkim stihovima, autora međugorskoga franjevca fra Karla Lovrića.

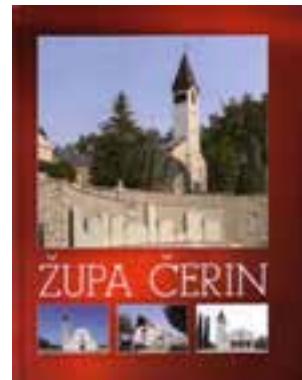
Prof. Marija Vasilj piše: *Fra Karlo je, služeći se stihom narodne pjesme, u svojim stihovima opjevao različite motive: međugorsku prošlost, prva Gospića ukazanja, pritom često aludirajući na represiju tadašnjih vlasti, Kraljicu mira, brdo Križevac, kao i problematiku iseljenika, potaknut teš-*

kim životom i mukotrpnim radom naših ljudi s kojima se za svoga pastoralog djelovanja u inozemstvu susretao. Odlučio je na poseban način opjevati nezavidnu sudbinu takozvanih pečalbara, odnosno nadničara koje je težak život otjerao u svijet trbuhom za kruhom. U pjesmama je vrlo upadljiv i motiv majke koja u fra Karlovim stihovima s tugom u oku i krunicom u ruci čeka povratak svoga sina.

Prihod je od kupovine knjige fra Karlo namijenio Fondu fra Slavko Barbarić za nadarene studente.

MONOGRAFIJA ŽUPA ČERIN

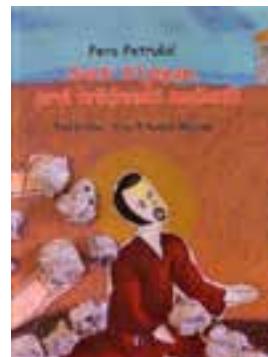

U povodu 150. obljetnice župe Čerin u nakladi Naših ognjišta i sunakladi Župnoga ureda Čerin izšla je monografija **ŽUPA ČERIN**, a priredili su je čerinski župnik fra Dario Dodig i profesorica Dijana Korać.

Priredivači u Prosloru knjige pišu: (...) U knjizi se nalaze brojni podatci o životu ovoga kraja od najstarijih vremena do danas. Na početku donosimo povijesne podatke o ovom prostoru do turskoga osvajanja, podatke o povijesno-arheološkim lokalitetima, zatim opise rimskih epigrafskih kamenih spomenika te podatke o toponimiji na području župe. Na temelju sačuvane arhivske građe donesen su brojni podatci o nastanku te materijalnom i duhovnom razvoju župe, pastoralnom osoblju koje je u njoj djelovalo, potom životopisi svih fratara, svećenika i časnih sestara podrijetlom iz ove župe. Poseban rad, nastao na temelju sačuvanih podataka, ali i terenskoga istraživanja, donosi podatke o grobljima na području župe Čerin (ukupno ih je 15). U monografiji se donose i podatci o demografskim kretanjima stanovništva od 1864. do 2013. godine, gdje osim podataka o broju rođenih, vjenčanih, krizmanih i umrlih u navedenom razdoblju, nalazimo i popis rodova na području župe (u matičnim knjigama župe do danas su zabilježena ukupno 154 različita prezimena) (...).

SLIKOVNICA SVETI STJEPAN, PRVI KRŠĆANSKI MUČENIK

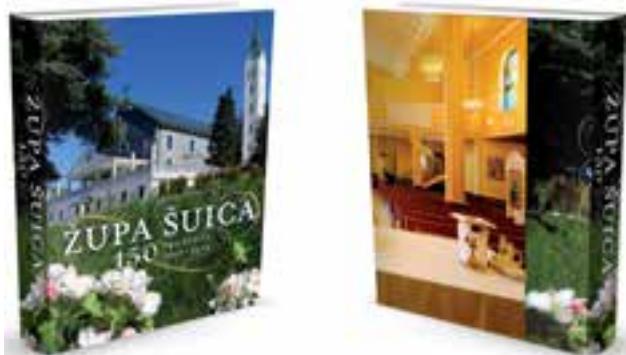
U nakladničkom nizu Škrinjica ogranka Matice hrvatske u Čitluku, a u povodu 150. obljetnice župe Čerin, izšla je iz tiska slikovnica **SVETI STJEPAN, PRVI KRŠĆANSKI MUČENIK**, autora Pere Petrušića čiji je tekst svojim ilustracijama popratio fra Tihomir Bazina. Urednik je, te za djecu tako prikladne slikovnici, Andrija Stojić, a recenzenti fra Ante Marić i Kristina Čavar.

Fra Ante Marić u Pogovoru ove knjižice djeci – čitateljima poručuje: (...) U ruci Ti je, dragi prijatelju, slikovnica koja će Ti jednostavno ispričati one bitne dogadaje iz Stjepanova života. Uzmi je i nauči i zapami život i poruku ovoga čovjeka. On nam priča o prijateljstvu, vjernosti i postojanosti. Pri-

jatelj je u dobru lako biti. Valja prijateljem biti onda kad nije dobro, kad ti prijete uništenjem. Stjepan se nije bojao ove prijetnje. Dobro je znao da nam može prijetiti samo onaj koji nam je život dao. Stjepan je toga bio svjestan.

MONOGRAFIJA ŽUPA ŠUICA

Iz tiska je izišla monografija **ŽUPA ŠUICA** u povodu 150-te obljetnice župe. Knjiga je plod rada 15-ak autora koji su obradili prošlost naselja i župe, zemljopisne osobitosti, školstvo, gospodarstvo, kulturu, sport i tradicionalnu kuhinju. Knjiga donosi i kratke životopise svećenika koji su djelovali u ovoj župi te životopise svećenika i časnih sestara podrijetlom iz Šuice.

Župna se kronika u Šuici vodi od 1913. godine. Te je godine kompletna kronika iz bilježnica prepisana u računalo, a njezin bitan dio objavljen je u ovoj knjizi. Na samome kraju nalaze se sržni podatci o stradalima u protekla tri rata s ovih područja i popis prezimena koja se nalaze u maticama krštenih te popis prezimena koja danas postaje u Šuici.

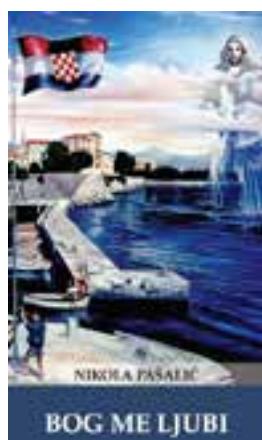
Posebna vrijednost knjige izvrsne su fotografije župne crkve i gotovo svakoga dijela toga naselja.

BOG ME LJUBI

Knjiga **BOG ME LJUBI** autora fra Nikole Pašalića, župnika Župe sv. Ćirila, Metoda i Rafaela u New Yorku, izišla je iz tiska.

Fra Nikola objelodanio je knjigu meditacija nastalih u molitvenim promišljanjima te blizini Isusovoj kroz svoje svakodnevne pastoralne dužnosti. Knjigu je posvetio svojim roditeljima, župljanim župe Šuica koji slave 150-tu godišnjicu osnutka te svim svojim prijateljima i znancima.

Knjiga je nastala u ozračju Isusove blizine te nam donosi blizinu Isusove osobe, života, djela i riječi koji su nam potrebite u svakodašnjem životnom hodu i radu.

PROVINCIJALAT

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
www.franjevci.info
mostar@franjevci.info

PROVINCIJAL

fra Miljenko Šteko

VIKAR PROVINCije

fra Ivan Ševo

DEFINITORI

fra Mijo Pinjuh
fra Branimir Musa
fra Željko Grubišić
fra Dario Dodig
fra Tomislav Puljić

BRAĆA U DOMOVINI

Bosna i Hercegovina

Pozivni telefonski broj 00387
ne uključujući gradski predbroj 0

I. HUMAC – SAMOSTAN SV. ANTE

Trg Sv. Ante 1.
88 320 Ljubaški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992
www.humac.ba; info@franjevci-humac.info

Uprava

fra Velimir Mandić, gvardijan
fra Ivan Boras, vikar
fra Nikola Rosančić, ekonom

Župa sv. Ante

Trg sv. Ante 1.
88 320 Ljubaški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992

Bratstvo

fra Velimir Mandić
gvardijan
velimir.mandic@tel.net.ba
fra Ivan Boras
župnik, sam. vikar
ivan.boras@tel.net.ba
fra Nikola Rosančić
ž. vikar, sam. ekonom i diskret
duh. asistent Frame

nikolarosanic@gmail.com

fra Slavko Soldo

odgojitelj novaka
slavko.soldo@tel.net.ba

fra Vinko Dragičević

de familia

fra Hadrijan Sivrić

de familia

fra Radoslav Dragičević

ž. vikar

fra Žarko Ilić

de familia; urednik „Kršnog zavičaja“

krsni.zavcij@tel.net.ba, (039) 830-982

fra Ferdo Majić

de familia

fra Dinko Maslać

rekovalescent

fra Andrija Nikić

de familia

nikic.andrija@tel.net.ba

fra Alojzije Topić

brat

fra Vlado Lončar

de familia

fra Jure Brkić

ž. vikar

fra Vlado Buntić

de familia

fra Milan Jukić

brat, čuvar muzeja i galerije,

sam. diskret

fra Tomislav Sablje

ž. vikar

duh. asistent OFS-a

tomislav.sablje@gmail.com

fra Damjan Perić

brat, skrb o bolesnoj braći

damjan.perich@gmail.com

fra Goran Azinović

ž. vikar

azinus@gmail.com

Rezidencije

1. DRINOVCI - Župa sv. Mihovila Arkan-dela

88 344 Drinovci

tel.: (039) 672-425; faks: (039) 672-572

fra Bože Milić

župni upravitelj

duh. asistent Frame

boze.milic@gmail.com

fra Sretan Ćurčić

ž. vikar

duh. asistent OFS-a

sretan.curcic@tel.net.ba

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORICA – Župa sv. Stjepana

88 345 Sovići

tel.: (039) 670-294

zupni.ured.gorica@tel.net.ba

fra Stipe Marković

župnik

duh. asistent OFS-a

markovicstipe52@gmail.com

fra Nikola Spužević

ž. vikar

duh. asistent Frame

nikola.spuzevic@tel.net.ba

2. KLOBUK – Župa sv. Marka

88 324 Klobuk

tel./faks: (039) 845-096

fra Robert Jolić

župnik, sam. diskret

duh. asistent Frame i OFS-a

rjolic@tel.net.ba

3. RUŽIĆI – Župa sv. Ivana Krstitelja

88 347 Ružići

tel.: (039) 674-291

www.zupa-ruzici.com

fra Tomislav Jelić

ž. upravitelj

duh. asistent Frame

ftj.too@gmail.com

4. TIHALJINA – Župa Bezgrješnog začeća BDM

88 348 Tihaljina

tel.: (039) 673-004

fra Branimir Musa

župnik, dekan, definitor

duh. asistent Frame

5. VELJACI – Župa sv. Ilike Proroka

88 326 Vitina

tel.: (039) 841-801

zupni.ured.veljaci@tel.net.ba

fra Ljubo Kurtović

župnik, sam. diskret

reg. asistent OFS-a

ljubo.kurtovic@gmail.com

fra Ivan Kvesić

ž. vikar

fra Ivan Matijašević

ž. vikar

6. VITINA – Župa sv. Paškala

88 326 Vitina

tel./faks: (039) 841-890

fra Željko Grubišić

župnik, definitor

duh. asistent OFS-a i Frame
zeljko.grubisic@tel.net.ba
fra Petar Ljubičić
ž. vikar
fra.petar@gmail.com

II. KONJIC - SAMOSTAN SV. IVANA KRSTITELJA

Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653
Uprava
fra Ivan Sesar, gvardijan
fra Stipan Klarić, sam. vikar

Župa sv. Ivana Krstitelja
Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Bratstvo
fra Ivan Sesar
gvardijan
ivan.sesar@tel.net.ba
fra Stipan Klarić
župni upravitelj; sam. vikar
stipanklaric@gmail.com

III. MOSTAR - SAMOSTAN SV. PETRA I PAVLA

Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 327-348

Uprava
fra Iko Skoko, gvardijan
fra Josip Vlašić, sam. vikar
fra Ivan Ševo, ekonom

Župa sv. Petra i Pavla
Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 334-231
www.apostolskiprvaci.info
zupasvpetraipavla@gmail.com

Bratstvo
fra Miljenko Šteko
provincijal
miljenko.steko@medjugorje.hr
fra Iko Skoko
gvardijan
iko.skoko@tel.net.ba
fra Josip Vlašić
župnik, sam. vikar
duh. asistent OFS-a

frajosipv@yahoo.com
fra Ivan Ševo
provincijski vikar; ž. vikar; sam. ekonom
sevo.ivan@tel.net.ba
fra Mijo Križanac
brat
fra Mate Dragičević
tajnik Provincije; ž. vikar
mate.dragicevic@tel.net.ba
fra Ante Marić
ž. vikar, kapelan Masne Luke-Polja
provincijski knjižničar
sam. diskret
fraante.maric@tel.net.ba
fra Ante Tomas
provincijski arhivar
ante.tomas@gmail.com
fra Marko Jurić
ž. vikar
fra Stanko Mabić
ž. vikar; odgojitelj postulanata i sjemeništara
rac
sam. diskret
stanko.mabic@tel.net.ba
fra Antonio Šakota
ž. vikar
duh. asistent Frame
tonisakota@gmail.com
fra Perica Ostojić
dakon
pegaostojic@gmail.com

Rezidencije

1. ČERIN
88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139
Župa sv. Stjepana
88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139
zupni.ured-cerin@tel.net.ba
fra Dario Dodig
župnik, dekan, definitor
duh. asistent OFS-a
dario.dodig@tel.net.ba
fra Slaven Brekalo
ž. vikar
reg. asistent Frame
slavenbrekalo@gmail.com
fra Tihomir Bazina
ž. vikar
duh. asistent Frame
tihomir.bazina@gmail.com

2. ČITLUK
88 260 Čitluk
tel.: (036) (036) 642-540; 643-710
faks: (036) 640-018
Župa Krista Kralja
88 260 Čitluk
tel.: (036) 642-540

faks: (036) 643-711
zupa.citluk@tel.net.ba
fra Miro Šego
župnik
miro.sego1@tel.net.ba
fra Kornelije Kordić
de familia
fra Danko Perutina
ž. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
danko08@libero.it

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORANCI – Župa Uznesenja BDM
88 000 Mostar
tel.: (036) 381-102
fra Ivan Ivanda
župni upravitelj
ivan.ivanda@gmail.com

2. GRADNIĆI – Župa sv. Blaža
88 260 Čitluk
tel./faks: (036) 642-006
fra Ferdo Boban
župnik
duh. asistent Frame
ferdoboban46@gmail.com

3. MEĐUGORJE – Župa sv. Jakova apostola
Gospin trg 1
88 266 Međugorje
tel.: (036) 650-206; 650-310, 651-333
faks: (036) 651-444
www.medjugorje.hr

fra Marinko Šakota
župnik
marinko.sakota@tel.net.ba
fra Viktor Kosir
ž. vikar
fra Ivan Dugandžić
ž. vikar
ivan.dugandzic@zg.htnet.hr
fra Karlo Lovrić
ž. vikar;
karlo.lovric@medjugorje.hr
fra Mladen Herceg
ž. vikar, sam. diskret
mladen.herceg@tel.net.ba

fra Dragan Ružić
ž. vikar; ravnatelj Majčinog sela
sam. diskret
druzic@libero.it

fra Josip Marija Katalinić
brat
fra Ivan Landeka ml.
ž. vikar; pomoći odgojitelj novaka
duh. asistent OFS-e
fraivanl@yahoo.com
fra Stanko Čosić
ž. vikar

duh. asistent Frame
stenx84@gmail.com
fra Hrvoje Miletić
ž. vikar
miletichrvoje@yahoo.com

Samostan školskih sestara franjevki
Baraći bb
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651 - 578
Duhovnik
fra Tomislav Pervan
tomislav.pervan@tel.net.ba

IV. ŠIROKI BRIJEG – SAMOSTAN UZNESENJABDM

Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 702-900
faks: (039) 702-935

Uprava
fra Tomislav Puljić, gvardijan
fra Stipe Biško, vikar
fra Ante Penava, ekonom

Župa Uznesenja BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
faks: (039) 702-936

Bratstvo
fra Tomislav Puljić
gvardijan, definitor
tomislavpuljic@yahoo.com

fra Stipe Biško
župnik; sam. vikar, dekan
stipe.bisko@gmail.com

fra Ante Penava
sam. ekonom
antepnv@gmail.com

fra Jozo Pejić
kustos muzeja

fra Serafin Hrkać
akademik; ž. vikar
fra Vendelin Karačić
ravnatelj Fr. galerije
vendelinkaracic@gmail.com

fra Berislav Kutle
de familia

fra Stanko Banožić
de familia
stanko.b@bluewin.ch

fra Dane Karačić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent OFS-a
fradanek@gmail.com

fra Vitomir Musa
de familia
rimotiv1@gmail.com

fra Drago Čolak
de familia
fra Ilija Šaravanja
de familia
ilija.saravanja@bluewin.ch
fra Miljenko Mića Stojić
vicepostulator; ž. vikar
www.miljenko.info
fra Robert Kiš
ž. vikar
robert.robi.rk@gmail.com
fra Željko Barbarić
ž. vikar
zeljkobarbaric@gmail.com
fra Mario Ostojić
ž. vikar
mario.ofm@gmail.com

Rezidencije

1. POSUŠJE - Župa Bezgrješnog začeća BDM
88 240 Posušje
tel.: (039) 681-052
faks: (039) 680-79
fra Mladen Vukšić
župnik, dekan, sam. diskret
mladen.vuksic@tel.net.ba
fra Milan Lončar
ž. vikar, sam. diskret
milan.loncar@tel.net.ba
fra Ante Leko
ž. vikar
fra Marko Dragičević
ž. vikar
duh. asistent OFS-a
marko.dragicevic1947@gmail.com
fra Josip Serđo Ćavar
ž. vikar
duh. asistent Frame
serdjo_cavar@yahoo.com
fra Dario Galić
ž. vikar
dariogalic10@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. IZBIČNO - Župa sv. Josipa Radnika
88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 719-500
fra Franjo Mabić
župnik
www.frafranjomabic.info
franjo.mabic@tel.net.ba
2. KOČERIN - Župa sv. Petra i Pavla
88 226 Kočerin
tel.: (039) 711-300
fra Mario Knežović
župnik

duh. asistent OFS-a
mario.knezovicc@tel.net.ba
fra Goran Čorluka
ž. vikar
duh. asistent Frame
corluka1@gmail.com

3. LJUTI DOLAC - Župa sv. Ane
88 223 Ljuti Dolac
tel./faks: (039) 713-169
zupniuredljutidolac@gmail.com
fra Ante Kurtović
župnik
fraantekurtovic@gmail.com

4. POLJA, MASNA LUKA - Kuća molitve;
Kapeljana sv. Ilike Proroka
p.p. 42
88 240 Posušje
tel./faks: (039) 718-100
fra Petar Krasić
voditelj Kuće molitve
fra Vinko Mikulić
kustos Hrvatske arh. zbirke u Gorici

5. POSUŠKI GRADAC - Župa sv. Franje Asiškog
88 243 Broćanac
tel./faks: (039) 694-321
www.posuski-gradac.com
fra Ivan Landeka st.
župnik
duh. asistent Frame
ivan.landeka@tel.net.ba

6. RAKITNO - Župa sv. Ivana Krstitelja
88 245 Rakitno
tel.: (039) 692-126
faks: (039) 692-533
fra Marinko Leko
župnik
duh. asistent OFS-a
marinko.leko@tel.net.ba

7. RASNO - Župa sv. Franje Asiškog
88 342 Dužice
tel.: (039) 712-555
fra Ignacije Alerić
župni upravitelj
ignacije.aleric@tel.net.ba

V. TOMISLAVGRAD – SAMOSTAN SV. ĆIRILA I METODA

Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808
www.samostan-tomislavgrad.info

Uprava

fra Ante Pranjić, gvardijan
fra Velimir Bagavac, vikar
fra Mirko Bagarić, ekonom

Župa sv. Mihovila Arkandela

Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

Bratstvo

fra Ante Pranjić
gvardijan
a.pranjic@gmx.net
fra Velimir Bagavac
župnik; sam. vikar
velimirbagavac@yahoo.com
fra Mirko Bagarić
ž. vikar, ekonom
duh. asistent OFS-a
fra.mirko.bagaric@gmail.com

fra Oton Bilić
de familia
oto.bilic@tel.net.ba

fra Ante Ivanković
ž. vikar

fra Gabrijel Mioč
ž. vikar

fra Klement Galic
de familia
klement.galic@tel.net.ba

fra Josip Jolić
de familia
jozo.jolic@tel.net.ba; i.: 19. ožujka

fra Radomir Krišto
brat, sam. diskret

fra Anthony Burnside
ž. vikar, sam. diskret
asburnsi@bih.net.ba

fra Mate Tadić
ž. vikar
mate.tadic@tel.net.ba

fra Josip Mioč
ž. vikar
duh. asistent Frame
josipmiocsljajo@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja**1. BUKOVICA – Župa sv. Franje Asiškog**

80 243 Mesihovina
tel./faks: (034) 316-054
fra Mladen Rozic
župnik
mladen.rozic@tel.net.ba
fra Petar Drmić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
petar.drmic@tel.net.ba

2. KONGORA – Župa Presv. Srca Isusova

80 244 Kongora
tel/fax: (034) 365-600
zupni.ured.kongora@tel.net.ba
fra Stjepan Martinović
župnik
duh. asistent Frame

3. ROŠKO POLJE – Župa sv. Ivana Krstitelja

80 247 Roško Polje
tel./faks: (034) 369-105
fra Jozo Radoš
župnik; ravnatelj „Kapi ljubavi“
duh. asistent Frame

4. SEONICA – Župa Uznesenja BDM

80 343 Mesihovina
tel.: (034) 368-043
zupni.ured.seonica@tel.net.ba
fra Vinko Kurevija
župnik, dekan, sam. diskret
duh. asistent Frame
vinko.kurevija@tel.net.ba

5. ŠUICA – Župa sv. Ante Padovanskog

80 249 Šuica
tel.: (034) 367-100
fra Mate Logara
župnik, vojni kapelan
duh. asistent Frame
matelogara@yahoo.com
fra Alojzije Bošnjak
ž. vikar

HRVATSKA

Pozivni telefonski broj 00385

I. BADIJA – SAMOSTAN UZNESENJA BDM

pp 102
20 260 Korčula
tel.: +385-20-712-566
faks: +385-20-711-561
fra Danko Perutina
zadužen za obnovu samostana

II. SLANO – SAMOSTAN SV. JERONIMA

Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277
Župa Sv. Vlahe
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277
fra Ljudevit Lasta
gvardijan i župnik u Slanom; ž. upravitelj u Majkovima
fra Ivan Marić st.
ivan.maric1@tel.net.ba

fra Luka Zorić

sam. vikar; ž. upravitelj u Banićima i Liscu
zoriluka654@gmail.com

fra Stipan Šarić

(extra domum)
župni upravitelj: Ošje i Topolo
20 205 Topolo

tel.: 020 / 752-655

fra Vlatko Soldo

(extra domum)
župni upravitelj: Pupnat i Račiće
20 274 Punat
tel.: 020 / 717-110
vlatko.soldo@tel.net.ba

III. ZAGREB – SAMOSTAN BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM

Avenija Gojka Šuška 2

10 040 Zagreb-Dubrava

tel.: (01) 29-11-931

faks: (01) 29-11-935

www.herc-fra3.net

Uprava

fra Draženko Tomić, gvardijan
fra Svetozar Kraljević, sam. vikar
fra Ante Bekavac, sam. ekonom

Bratstvo

fra Draženko Tomić
gvardijan
drazenko_t@yahoo.com
fra Svetozar Kraljević
odgojitelj bogoslova; sam. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
fr.svetozar@gmail.com

fra Ante Bekavac
ekonom i sam. diskret
antebekavac@gmail.com

fra Bazilije Pandžić
ispovjednik
Stipe.Pandzic@zg.htnet.hr

fra Viktor Nuić
ispovjednik
borislav.nuic@zg.htnet.hr

fra Jozo Zovko
ispovjednik, sam. diskret

fra Zoran Senjak
bolnički dušobrižnik
Kapeljanija u Kliničkoj bolnici Dubrava
Avenija G. Šuška 6

10 040 ZAGREB
tel.: (01) 290-23-13

fra Ivica Zovko
đakon; kateheta
ivica.zovko@zg.t-com.hr

fra Frano Musić
sam. diskret
kapelan u Polic. kapelani sv. Mihaela
u Polic. akademiji u Zagrebu

frano.music@zg.t-com.hr
fra Branimir Novokomet
drugi meštar bogoslova
fbranekmet@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. PLAŠKI – Župa sv. Ane;
Saborčanska 2
47 304 Plaški
tel.: (047) 573-353
faks: (047) 801-783
SABORSKO – Župa sv. Ivana Nepomuka
47 306 SABORSKO
fra Šimun Romić
župnik, sam. diskret
simonrezani@gmail.com

2. TOUNJ – Župa sv. Ivana Krstitelja;
TRŽIĆ KAMENICA –
Župa sv. Mihovila Arkandela
69 Tounj
47 264 Tounj
tel.: (047) 563-168
fra Slaven Mijatović
župnik
slavenmijatovic777@gmail.com
BRAĆA U ZAPADNOJ EUROPI

AUSTRIJA

Pozivni telefonski broj 0043

Župe
1. FROHNLEITEN
Hauptplatz 1
8130 FROHNLEITEN
tel.: (031) 262-488
faks: (031) 262-488-5
frohnleiten@graz-seckau.at
fra Šimun Oreć
župnik
+43-650-911-06-99
fra Dominik Ramljak
ž. vikar

2. MARIA SAAL
Tanzenberg 1
9063 MARIA SAAL
fra Franjo Vidović
profesor, rektor, župnik
fvidovic@aon.at

ITALIJA

Pozivni telefonski broj 0039

Fra Drago Vujević
Fraternità Missionaria Europea
Convento san Francesco
Via san Francesco 49

00036 PALESTRINA (RM)
dragovujevic@yahoo.com
fra Vjekoslav Miličević
Via Merulana 124 B
00185 ROMA
student
fravjekom@yahoo.com

NJEMAČKA

Pozivni telefonski broj 0049

Hrvatske katoličke misije

1. AUGSBURG
Alte Gasse 15-A
86152 Augsburg
tel.: (0821) 519-802; 581-839
faks: (0821) 582-702
www.hkm-augsburg.de
fra Ivan Čilić
voditelj misije
ICilic@gmx.de

2. NERSINGEN
NEU – ULM
Alte Landstr.
89 278 NERSINGEN
tel.: 0049 – 7308 - 7734
www.hkm-neu-ulm.webnode.com
fra Ivan Leutar,
voditelj misije
leutar@a1.net

3. SINGEN-VILLINGEN
Rielasingerstr. 41,
78224 Singen
tel: (07731) 66-353
fax: +49 – 7731 – 749 – 464.
www.hkm-singen-villingen.de
info@hkm-singen-villingen.de
stan: Hadwigstr. 27
78224 SINGEN
tel.: (07731) 90-95-50
fra Dinko Grbavac
voditelj misije
d.grbavac@hkm-singen-villingen.de

Župe

1. AUGSBURG
Inningerstrasse 29
86179 AUGSBURG
tel.: (0821) 881-103; faks: (0821) 883-254
fra Mate Čilić
župnik
mate.cilic@bistum-augsburg.de

2. BLANKENAU
Franziskanerkloster BLANKENAU
Propsteiplatz 7

36154 Hosenfeld
tel.: (06650) 254
faks: (06650) 85-98
Franziskaner.blankenau@gmx.de
fra Ljubo Lebo
župnik
tel.: (06650) 91-80-603
- Pfarrei St. Antonius der Einsiedler
36137 Grossenluder-OT Mus, Kirchweg 1
i - Pfarrei St. Johannes der Täufer
36137 Grossenluder-OT Kleinluder, Scharfe Ecke 4
fra Robert Crnogorac
upravitelj kuće; župnik
Pfarrei St. Peter und Paul
36154 Hosenfeld, Kirchberg 7
robert.crnogorac@gmx.de
fra Stipe Pervan
župnik
0049-6650-918-06-05
- Pfarrei St. Simon und Judas
36154 Hosenfeld-OT Blankenau, Propsteiplatz 7
i - Pfarrei St. Simplizius, Faustinus und Beatrix
36154 Hosenfeld-OT Hainzell, Kirchbergstrasse 5
fra Mladen Sesar
ž. vikar u Pastoralverband-u „Kleinheiligkreuz“

ŠVICARSKA

Pozivni telefonski broj 0041

Hrvatske katoličke misije

1. AARGAU
Laurenzenvorstadt 71
Postfach 3132
5000 Aarau
tel.: (062) 822-04-74
faks: (062) 822-57-75
fra Niko Leutar
Tödustrasse 21
5430 Wettingen
voditelj misije
nleutar@bluewin.ch

2. BASEL
Kleinriehenstrasse 53
4058 Basel
tel./faks: (061) 692-76-40
hkmbasel@bluewin.ch
fra Petar Topic
voditelj misije

3. BERN
Quartiergasse 12
3013 Bern
tel.: (031) 331-56-52
faks: (031) 332-12-48

www.hkm-bern.com
fra Gojko Zovko
voditelj misije
goja.z@bluewin.ch

4. FRAUENFELD
Klosterliweg 7
8500 Frauenfeld
tel.: (052) 722-46-79
faks: (052) 721-22-41
hkmfrauenfeld@bluewin.ch
www.hkm-frauenfeld.ch
fra Mika Stojic
voditelj misije
mika.stojic@gmail.com

5. GRAUBÜNDEN
Gartaweg 15
Postfach 35
7203 Trimmis Gr
tel./faks: (081) 353-160-86
fra Ante Medic
voditelj misije
medi.a@bluewin.ch

6. LAUSANNE - WALLIS
Rue de la Borde 25
1018 Lausanne
tel./faks: (021) 647-07-57
www.cromission-wallis.ch
fra Vladimir Ereš
voditelj misije
vlado@cromission-wallis.ch

7. LUZERN
Hrvatska katolička misija
Kath. Kroatenmission
Matthofring 2/4
CH - 6005 Luzern
Tel.: 0041 41 360 04 47; 041 360 15 04
Fax: 0041 41 360 01 73
Web: www.hkm-luzern.ch
Mail: hkm.luzern@bluewin.ch
fra Branko Radoš
voditelj misije
Mob.: 0041 79 541 35 08

8. SOLOTHURN
HKM Solothurn
Reiserstrasse 83
CH-4600 Olten
tel: 0041-62-2964100
faks: 0041-62-294101
fra Šimun Čorić
voditelj misije
sito.coric@gmx.net

9. ST. GALLEN
Paradiesstrasse 38
9000 St. Gallen
tel.: (071) 277-83-31
faks: (071) 277-83-36

info@hkm-stgallen.ch; www.hkm-stgallen.ch
fra Mijo Pinjuh
voditelj misije, definitor
fra_mico@bluewin.ch

10. TICINO
Al Mai 18
6528 Camorino
tel.: (091) 840-23-06
faks: (091) 840-29-05
fra Valentin Vukoja
voditelj misije
metaljke@gmail.com

11. ZUG
Mühlegasse 35 B
6340 Baar Zg
tel.: (041) 760-48-03
faks: (041) 760-04-29
fra Rade Vuksic
voditelj misije
andrija.vuksic@bluewin.ch

12. ZÜRICH
Schlossgasse 32
Postfach 9057
8036 Zürich
tel.: (044) 455-80-60
faks: (044) 461-19-39
hkm.zuerich@bluewin.ch;
www.hkm-zuerich.ch
fra Ivan Prusina
voditelj misije
ivan.prusina@bluewin.ch
fra Stjepan Neimarević
misionar
fra Vine Ledušić
misionar
vineledusic@yahoo.it

Župe

1. AEDERMANSDORF/SO
Dorfstrasse 201
4714 AEDERMANSDORF/SO
tel./faks: (062) 394-18-11
fra Ivan Bebek
ž. vikar
ivan.bebek@ggs.ch

2. NETSTAL, GI
Kreuzbuhlstr. 9
8754 NETSTAL, GI
tel.: (055) 640-17-75
faks: (055) 640-57-03
fra Ljubo Leko
župnik župe Netstal i ž. upravitelj župe
Glarus
ljubo.leko@bluewin.ch

***
fra Slavko Antunović
(na pripremi)
slavko.antunovic@ka.htnet.hr

BRAĆA U KUSTODIJI

Hrvatska franjevačka kustodija Svetе Obitelji
4848 South Ellis Avenue
CHICAGO (IL) 60615
tel.: (773) 536-05-52
faks: (773) 536-20-94
www.croatianfranciscans.org

UPRAVA
fra Jozo Grbeš, kustos
fra Jozo Grubišić, savjetnik
fra Marko Puljić, savjetnik
fra Ljubo Branimir Lebo, savjetnik
fra Ivica Majstorović, savjetnik

SAD
Pozivni telefonski broj 001

I. CHICAGO – SAMOSTAN SV. ANTE
4848 South Ellis Avenue
Chicago (IL) 60615
tel.: (773) 373-34-63; faks: (773) 268-77-44

Uprava
fra Jozo Grbeš, gvardijan
fra Josip Nenad Galić, sam. vikar

Bratstvo
fra Jozo Grbeš
kustos i gvardijan
+1-773-386-05-52;
Jgrbes@gmail.com
fra Josip Nenad Galić
sam. vikar
Josephgalic@aol.com

fra Častimir Majić
de familia
fra Ljubo Krasić
voditelj Hrvatskih franjevačkih izdanja i
Hrvatskog
etničkog instituta
croetljubo@aol.com
fra Zvonko Kutleša
de familia
zcutlesa@yahoo.ca

Župe

1. CHICAGO – Mission of Bl. A. Stepinac
6346 N. Ridge Avenue - Chicago, IL 60660
tel.: (773)-262-05-35; faks: (773) 262-46-03
Bastepinacchicago@sbcglobal.net
fra Pavo Maslač

2. CHICAGO – Župa sv. Jeronima
2823 S. Princeton Ave. - Chicago, IL 60616
tel.: (312) 842-18-71; faks: (312) 842-64-27
www.stjeromecroatian.org
fra Ivica Majstorović
župnik
frivcam@hotmail.com,
Skype: ivica.majstorovic
fra Stipe Renić
ž. vikar
stiperenic@yahoo.com

3. CHICAGO – Župa Presv. Srca Isusova
2864 East 96th Street
Chicago, IL 60617
tel.: (773) 768-14-23
faks: (773) 768-37-50
shcroat@aol.com
fra Stephen Bedeniković
župnik
sbofm25@aol.com

4. MILWAUKEE – Župa Presv. Srca Isusova
917 North 49th Street
Milwaukee, WI 53208
tel.: (414) 774-94-18
faks: (414) 774-74-06
sh.croatian@yahoo.com
fra Ivan Strmečki
IvanOFM@aol.com

5. NEW YORK – Župa sv. Ćirila i Metoda i sv.
Rafaela
502 West 41st Street
New York, NY 10036
tel.: (212) 563-33-95
faks: (212) 868-12-03
crkva.nyc@verizon.net; www.crkvany.org
fra Nikola Pašalić
župnik; promotor duh. zvanja
frpasalic@sbcglobal.net
fra Ilija Puljić,
ž. vikar
vlahic@personainternet.com
fra Dražan Boras
ž. vikar
brljica@yahoo.com

6. ST. LOUIS – Župa sv. Josipa
2112 S. 12th Street
St. Louis, MO 63104
tel./faks: (314) 771-09-58
sjchurch@netzero.net
fra Stjepan Pandžić
župnik
s.pandzic@sympatico.ca

7. TROY – Župa sv. Lucije
200 East Wattles
Troy, MI 48098
tel.: (248) 619-99-10

faks: (248) 619-99-12
stlucy@sbcglobal.net
fra Filip Pavić
privremeni upravitelj
philpav@aol.com

8. WEST ALLIS – Župa sv. Augustina
6762 West Rogers St.
West Allis, WI 53219
tel.: (414) 541-52-07
faks: (414) 541-02-73
www.staugwaexecpc.com
fra Lawrence Frankovich
župnik
Lafranofm@aol.com

9. BEAUFORT (SOUTH CAROLINA)
70 Ladys Island Dr.
Beaufort SC 29907
fra Robert Galinac
vojni kapelan

com
fra Marko Puljić
župnik
markopofm@gmail.com
fra Tomislav Pek
ž. vikar
tomislavpek@gmail.com

5. SAULT STE MARIE – Župa Majke Božje zaštitnice
putnika
466 Second Line East
Sault Ste Marie, Ontario
P6B-4K 1
tel.: (705) 253-81-91
faks: (705) 253-88-04
fra Veselko Kvesić
župnik
vkvesic@hotmail.com

6. WINDSOR – Župa sv. Franje Asiškog
1701 Turner Road
Windsor, Ontario, N8V-3J9
tel.: (519) 252-68-71
faks: (519) 252-69-42
francisofassisi@cogeco.net; www.stfrancis-croatian.com
fra Ljubo Branimir Lebo ml.
župnik
ljubo@cogeco.net

KANADA

Pozivni telefonski broj 001

Župe

1. KITCHENER – Župa Sv. obitelji
180 Schweitzer Street
Kitchener, Ontario, N2K-2R5
tel.: (519) 743-71-21
faks: (519) 743-29-64
fra Miro Grubišić
župnik

2. LONDON – Župa sv. Leopolda Mandića
2889 Westminster Dr.
London, Ontario, N6N 1L7
tel.: (519) 681-84-72
faks: (519) 681-21-20
fra ...
župnik

3. MONTREAL – Župa sv. Nikole Tavelića
4990 Place de la Savane
Montreal, Quebec, H4P-1Z6
tel.: (514) 739-74-97
faks: (514) 737-68-03
fra Jozo Grubišić
župnik
fra.j.grubisic@progression.net

4. NORVAL – Hrvatsko franjevačko središte „Kraljica mira“
9118 Winston Churchill Blvd.
Norval, Ontario, L0P -1K0
tel.: (905) 456-32-03
faks: (905) 450-8771
hcentar@sympatico.ca;
www.queenofpeacenorval.com

BRAĆA U MISIJAMA KONGO

Pozivni telefonski broj 00243

(Kamina / Katanga / Congo)
c/o Procure don Bosco
Wespelaarsebaan 250
3190 Boortmeerbeek
Belgique
fra Ante Kutleša
misionar
tel.: 00243-995-325-590
fra Filip Sučić
područni gvardijan; misionar
sat. tel.: 00243-814-037-114
e-pošta: franciscains_croates@yahoo.fr
fra Pero Čuić
misionar
mob.: 00243-99-52-99-758

